

Kielecki Obszar Funkcjonalny w ujęciu społeczno-gospodarczo- przestrzennym

DIAGNOZA

Utila sp. z o.o. & Eu-Consult sp. z o.o.

WARSZAWA | 2022

Zamawiający

Urząd Miasta Kielce

Biuro Zarządzania Funduszami Europejskimi

Biuro Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

al. Solidarności 34, 25-323 Kielce

Wykonawca

Utila sp. z o.o.

ul. Targowa 42

03-733 Warszawa

EU-CONSULT sp. z o.o.

ul. Toruńska 18C, lokal D

80-747 Gdańsk

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc
Techniczna 2014-2020
Umowa o dotację nr DRP/BDG-II/POPT/45/20

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów.....	5
1. Wprowadzenie.....	6
1.1. Cel Diagnozy	6
1.2. Zakres diagnozy	6
1.3. Metodyka prac	6
2. Podstawowe informacje na temat Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego	9
3. Społeczeństwo	11
3.1. Demografia	11
3.2. Edukacja	16
3.2.1. Żłobki	16
3.2.2. Przedszkola	20
3.2.3. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych).....	22
3.2.4. Szkoły ponadpodstawowe	24
3.2.5. Uczelnie wyższe	26
3.3. Pomoc społeczna	26
3.4. Zdrowie	28
3.4.1. Personel medyczny	28
3.4.2. Przychodnie	28
3.4.3. Apteki.....	31
3.5. Polityka senioralna	32
3.6. Kultura i sport.....	36
3.6.1. Centra, domy i ośrodki kultury	36
3.6.2. Biblioteki	38
3.6.3. Muzea	40
3.6.4. Kluby sportowe	41
3.7. Dostęp do usług publicznych.....	42
3.8. Kapitał społeczny.....	55
3.8.1. Frekwencja wyborcza	55
3.8.2. Organizacje pozarządowe	59
3.8.3. Budżet obywatelski / sołecki.....	62
3.9. Bezpieczeństwo.....	63
3.10. Jakość życia mieszkańców.....	65
4. Gospodarka.....	70
4.1. Rynek pracy.....	70
4.2. Atrakcyjność inwestycyjna, innowacje i przedsiębiorczość.....	75
4.2.1. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.....	75
4.2.2. Instytucje otoczenia biznesu i innowacyjność firm	81
4.2.3. Potencjał inwestycyjny.....	82
4.3. Turystyka	86

4.4.	Finanse publiczne.....	90
4.5.	Skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych	94
4.6.	Współpraca.....	97
5.	Przestrzeń i środowisko	104
5.1.	Zagospodarowanie przestrzenne i ład przestrzenny.....	104
5.2.	Obszary problemowe.....	108
5.2.1.	Obszary rewitalizacji.....	109
5.2.2.	Konflikty funkcji.....	122
5.2.3.	Suburbanizacja.....	124
5.2.4.	Obszary peryferyjne (białe plamy).....	128
5.3.	Środowisko przyrodnicze.....	129
5.3.1.	Ochrona przyrody	130
5.3.2.	Tereny zieleni	132
5.3.3.	Zanieczyszczenie powietrza.....	133
5.3.4.	Zarządzanie ochroną środowiska.....	141
5.4.	Transport i mobilność	147
5.4.1.	Infrastruktura drogowa.....	147
5.4.2.	Transport zbiorowy	151
5.4.3.	Ścieżki rowerowe.....	154
5.5.	Mieszkalnictwo.....	156
5.6.	Infrastruktura komunalna i energia.....	160
6.	Analiza SWOT.....	170
7.	Trendy i prognozy rozwojowe	176
7.1.	Sfera społeczna	177
7.2.	Gospodarka	182
7.3.	Przestrzeń i środowisko.....	186
8.	Podsumowanie.....	189
9.	Spis tabel.....	191
10.	Spis rysunków.....	193
11.	Spis wykresów	194

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL – Bank Danych Lokalnych

BDOT10k – Baza Danych Obiektów Topograficznych w formie wektorowej o szczegółowości odpowiadającej mapie topograficznej w skali 1: 10 000

BIP – Biuletyn Informacji Publicznej

CAWI – (ankieta internetowa) (ang. *computer-assisted web interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony internetowej)

IOB – Instytucje Otoczenia Biznesu

KPT – Kielecki Park Technologiczny

MPK – Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji

MPZP – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego

MŚP – Małe i Średnie Przedsiębiorstwa

POPC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa

PZP MOFOW – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego

SUIKZP – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

ZTM – Zarząd Transportu Miejskiego

1. WPROWADZENIE

1.1. CEL DIAGNOZY

Diagnoza Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w ujęciu społeczno-gospodarczo-przestrzennym została opracowana w celu przedstawienia uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych determinujących rozwój Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (KOF). Wnioski płynące z tego dokumentu posłużą jako element wyjściowy do stworzenia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+/Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, jest jednym z elementów przygotowania strategii ponadlokalnej wskazanych w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057).

1.2. ZAKRES DIAGNOZY

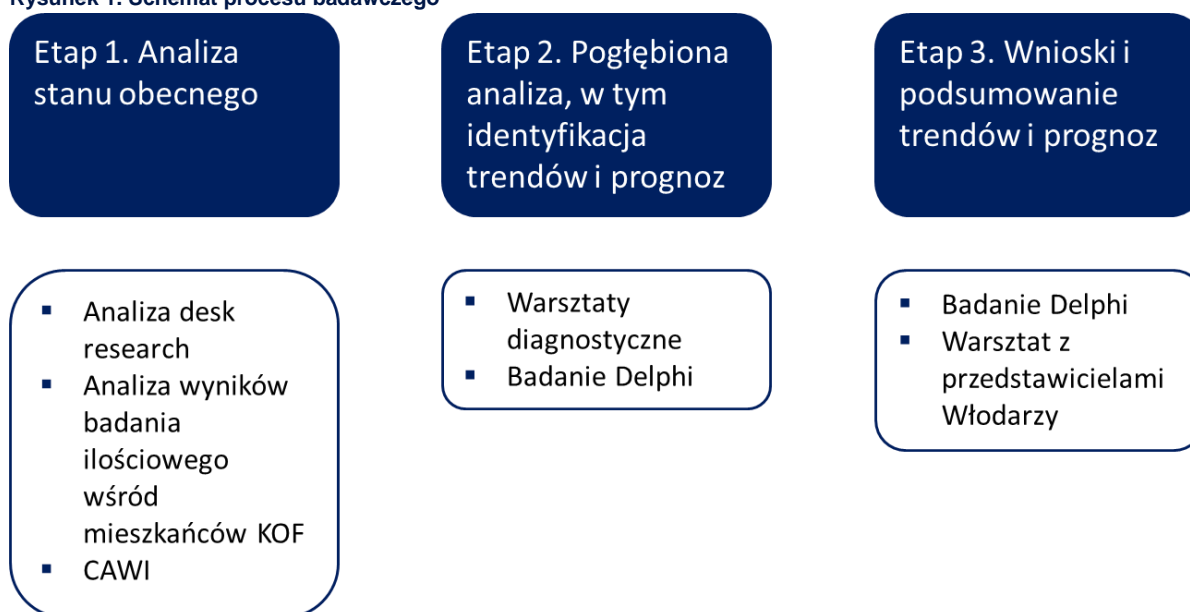
Zakres terytorialny Diagnozy obejmuje 13 gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego: Miasto Kielce, Gminę i Miasto Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i Gminę Daleszyce, Gminę Górno, Gminę Masłów, Gmina Nowiny, Gminę Miedziana Góra, Miasto i Gminę Morawica, Gminę Piekoszów, Miasto i Gminę Pierzchnica, Gminę Strawczyn, oraz Gminę Zagnańsk.

Zakres czasowy, dla którego analizowane były dane ilościowe, to okres 2015-2020 bądź 2015-2021 (w zależności od dostępności danych).

1.3. METODYKA PRAC

Opracowanie Diagnozy zostało podzielone na kilka etapów przedstawionych poniżej.

Rysunek 1. Schemat procesu badawczego

Źródło: opracowanie własne.

Analiza stanu obecnego została przeprowadzona w podziale na części tematyczne. Każda z nich została szerzej opisana za pomocą konkretnych wskaźników, według poniższych zagadnień:

a) Część społeczna:

- Demografia
- Pomoc społeczna
- Zdrowie
- Polityka senioralna
- Edukacja
- Kultura i sport
- Kapitał społeczny
- Bezpieczeństwo
- Jakość życia mieszkańców
- Dostęp do usług publicznych

b) Część gospodarcza:

- Rynek pracy
- Atrakcyjność inwestycyjna, innowacje i przedsiębiorczość
- Finanse publiczne
- Turystyka
- Współpraca
- Skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych

c) Część przestrzenno-środowiskowa:

- Zagospodarowanie przestrzenne i ład przestrzenny
- Obszary problemowe
- Środowisko przyrodnicze
- Transport i mobilność
- Mieszkalnictwo
- Infrastruktura komunalna i energia

W pierwszym etapie analizie poddane zostały zebrane dane zastane (analiza *desk research*), co pozwoliło na określenie warunków wewnętrznych i zewnętrznych KOF. Analizy, które zostały przeprowadzone, odnoszą się, o ile to było możliwe, do poziomu gmin. W sytuacji, gdy analizy prowadzone były na innym poziomie agregacji, przyjmowane były dane dla powiatu kieleckiego i m. Kielce. W dużej mierze wykorzystane zostały w tym zakresie informacje zawarte w dokumencie „Kielecki Obszar Funkcjonalny w latach 2016-2019”, które zostały uaktualnione do najświeższych danych (o ile takie były dostępne), a także dane z Banku Danych Lokalnych GUS. Dodatkowym źródłem informacji były poszczególne gminy KOF.

Ponadto najważniejsze informacje obrazujące sytuację w KOF zostały porównane z danymi dla województwa świętokrzyskiego oraz jednostek referencyjnych. Jako jednostki referencyjne przyjęto: Rzeszowski Obszar Metropolitalny, Aglomerację Opolską, Białostocki Obszar Funkcjonalny. Następnie przeanalizowany został szereg dokumentów wyższego rzędu, co pozwoliło na zachowanie zgodności i spójności z dokumentami międzynarodowymi, krajowymi i regionalnymi.

Do zobrazowania sytuacji w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym zostały wykorzystane również informacje z badania ankietowego z mieszkańcami obszaru, przeprowadzonego przez pracowników Biura KOF, a także wyniki badania CAWI (*Computer-Assisted Web Interview* – ankiety internetowej). Zaproszenie do badania w postaci linku do ankiety zostało wysłane do wszystkich przedstawicieli JST wchodzących w skład KOF. Badanie posłużyło z jednej strony do pozyskania od gmin informacji, które nie są dostępne publicznie, a z drugiej pozwoliło na otrzymanie danych jakościowych związanych z występowaniem potencjalnych konfliktów przestrzennych między poszczególnymi gminami KOF lub określeniem barier i potencjałów rozwojowych.

Drugim etapem opracowania diagnozy była pogłębiona analiza jakościowa uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych obszaru badania. W ramach tych prac przeprowadzone zostały 4 warsztaty diagnostyczne.

Celem trzech pierwszych warsztatów było uzupełnienie materiału ilościowego zebranego na pierwszym etapie prac nad Diagnozą, a punktem wyjściowym do dyskusji były dotychczasowe wnioski z analiz. Dodatkowo omówione i wypracowane zostały propozycje do wstępnych prognoz i trendów rozwojowych, które stanowiły podstawę do opracowania badania Delphi. Celem czwartego warsztatu było podsumowanie dotychczasowych prac i określenie przyszłych kierunków rozwoju KOF.

Warsztat 1 dla gmin: Miedziana Góra, Strawczyn, Zagnańsk, Piekoszów odbył się 2.03.2022 r. w Ośrodku Sportów Masowych w Ćmińsku przy ul. Podgród 57, 26-085 Miedziana Góra.

Warsztat 2 dla gmin: m. Kielce, Nowiny, Górnio, Masłów odbył się 3.03.2022 r. w Centrum Kształcenia Zawodowego w Kielcach CK Technik przy ul. Łódzkiej 200, 25-655 Kielce.

Warsztat 3 dla gmin: Morawica, Daleszyce, Chęciny, Chmielnik, Pierzchnica odbył się 4.03.2022 r. w sali konferencyjnej Samorządowego Centrum Kultury przy urzędzie Miasta i Gminy Morawica przy ul. Spacerowej 7, 26-026 Morawica.

Warsztat 4 dla przedstawicieli władz gmin KOF odbył się 30.03.2022 r. w sali konferencyjnej w Hotelu Kongresowym, przy ul. Solidarności 34, 25-323 Kielce.

W warsztatach łącznie wzięło udział 66 osób (2.03.2022 – 14 osób, 3.03.2022 – 22 osoby, 4.03.2022 – 18 osób, 30.03.2022 – 12 osób). Uczestnikami trzech pierwszych spotkań byli przedstawiciele Urzędów Gmin wchodzących w skład KOF, w tym koordynatorzy KOF, przedstawiciele jednostek organizacyjnych gmin oraz przedstawiciele przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. W czwartym warsztacie wzięli udział przedstawiciele władz – Prezydent Miasta Kielce, Burmistrzowie i Wójtowie poszczególnych gmin.

Warsztaty diagnostyczne przeprowadzone zostały w obszarach tematycznych (społecznym, gospodarczym i przestrzenno-środowiskowym). Uczestnicy spotkań pracowali nad analizą SWOT oraz wstępnym wskazaniem możliwych trendów i kierunków rozwoju KOF. Ich zadaniem była ocena mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń, przed którymi stoi badany obszar. Podczas warsztatu z przedstawicielami władz gmin omówione zostały wyzwania i trendy rozwojowe Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Ostatnim elementem prowadzonych prac było przygotowanie wniosków. W podsumowaniu zostały zebrane syntetycznie najważniejsze uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym zróżnicowania terytorialne, bariery i potencjały rozwojowe oraz wnioski płynące z oceny dotychczasowych kierunków rozwoju KOF.

Do określenia trendów i kierunków rozwoju KOF wykorzystane zostało badanie przeprowadzone metodą Delphi. Jest ona używana w celu określenia stopnia prawdopodobieństwa bądź czasu, w którym może dojść do pewnych zdarzeń, co oznacza, że jest idealnym narzędziem, jeśli chodzi o foresight terytorialny. Badanie metodą delficką polega na przeprowadzeniu serii ankiet wśród grona ekspertów. Do udziału w badaniu zaproszeni zostali eksperci wskazani przez poszczególne gminy.

Byli oni jednocześnie uczestnikami warsztatów diagnostycznych. W badaniu respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do kilkunastu pytań, które tematycznie dotyczyły zagadnień związanych z prawdopodobieństwem wystąpienia danych zjawisk w przyszłości. Metoda ta składała się z dwóch rund. W pierwszej rundzie badani poproszeni zostali o udzielenie odpowiedzi na pytania, a w kolejnej o odniesienie się do treści wypracowanych w poprzednich etapach przez innych uczestników badania.

Na podstawie zebranego materiału oraz wyników badania Delphi, zostały przygotowane wnioski, w ramach których określone zostały trendy rozwojowe występujące na terenie KOF.

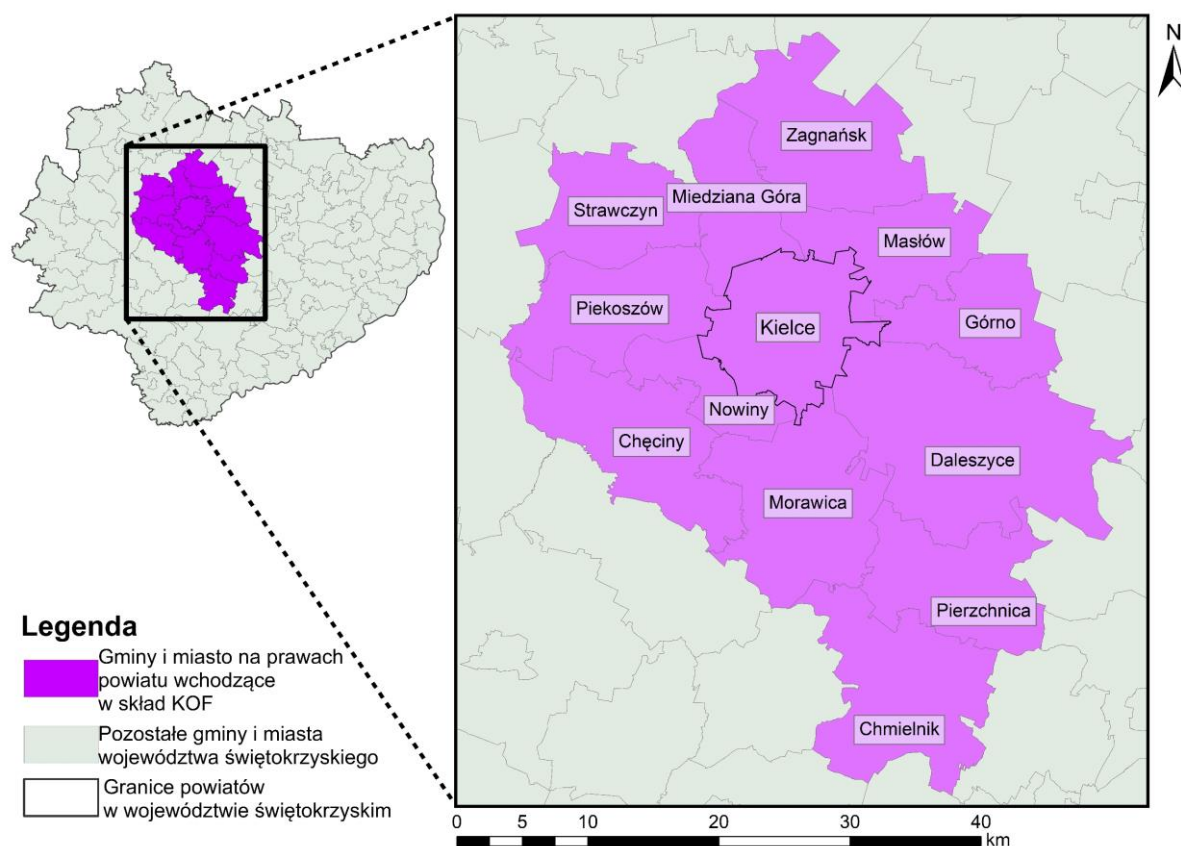
2. PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego pn. *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)* (luty 2013 r.) wskazuje na obszary funkcjonalne poszczególnych ośrodków wojewódzkich. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Kielecki Obszar Funkcjonalny KOF tworzą: Miasto Kielce (rdzeń), Gmina i Miasto Chęciny, Miasto i Gmina Daleszyce, Gmina Górnó, Gmina Masłów, Gmina Miedziana Góra, Miasto i Gmina Morawica¹, Gmina Nowiny², Gmina Piekoszów i Gmina Zagnańsk, a także:

- Gmina Chmielnik i Gmina Strawczyn – jednostki samorządu terytorialnego dołączone na wniosek Miasta Kielce i zatwierdzone uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego,
- Miasto i Gmina Pierzchnica³, która złożyła wniosek o włączenie do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego i uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego o przyjęciu zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ została włączona do KOF.

Łącznie KOF tworzy 13 gmin: 1 miasto na prawach powiatu, 4 gminy miejsko-wiejskie i 8 gmin wiejskich. Poniższa grafika prezentuje lokalizację KOF na tle woj. świętokrzyskiego.

Rysunek 2. Lokalizacja KOF na tle województwa świętokrzyskiego

Źródło: opracowanie własne.

KOF charakteryzuje się znaczącym wskaźnikiem urbanizacji w stosunku do całego województwa⁴, co związane jest z obecnością miasta wojewódzkiego – Kielc. Jednocześnie analizowany obszar odznacza się dość dużą lesistością. Przez obszar przepływają rzeki: Nida, Czarna Nida, Bobrza, Wiarna Rzeka, Sufraganiec oraz Silnica.

KOF sąsiaduje:

¹ Gmina Morawica zmieniła status z wiejskiej (2) na miejsko-wiejską (3) w roku 2017.

² Zmiana nazwy gminy z Sitkówka-Nowiny z dniem 01.01.2021 r. (Dz.U. poz.2260 z 2020 r.) na Nowiny.

³ Gmina Pierzchnica zmieniła status z wiejskiej (2) na miejsko-wiejską (3) w roku 2019.

⁴ Stopień urbanizacji dla KOF w 2020 r. wyniósł 61,7%, a dla województwa 44,6% (*Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego*).

- od wschodu z pozostałymi gminami powiatu kieleckiego (Raków, Łagów, Bieliny, Bodzentyn),
- od północy z gminami powiatu skarżyskiego (Suchedniów, Bliżyn), powiatem koneckim (Stąporków), gminami powiatu kieleckiego (Mniów, Łopuszno),
- od zachodu z gminami powiatu jędrzejowskiego (Małogoszcz, Sobków),
- od południa z gminami powiatu pińczowskiego (Kije, Pińczów) i powiatu buskiego (Busko-Zdrój, Gnojno).

Kielecki Obszar Funkcjonalny jest jednym z 6 miejskich obszarów funkcjonalnych wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. KOF jest to obszar funkcjonalny o charakterze wojewódzkim, poza nim wyznaczono również pięć obszarów funkcjonalnych miast średnich: Miasta Północy, Jędrzejowa, Buska-Zdroju, Staszowa i Sandomierza.

Kielce, jako ośrodek wojewódzki, zaliczane są do podstawowych węzłów sieci miast o znaczeniu krajowym. W mieście następuje koncentracja funkcji regionalnych, ale także metropolitalnych. W Kielcach skupiają się funkcje: administracyjno-usługowe, wystawienniczo-konferencyjne, przemysłowe, kulturalne, sportowo-rekreacyjne, mieszkaniowe, zdrowotne, edukacyjne (w tym szkolnictwa wyższego). Biorąc pod uwagę rolę, jaką pełnią Kielce w strukturze osadniczej, to pozostałe gminy zaliczane są do ośrodków lokalnych. Gminy KOF, szczególnie te najlepiej skomunikowane ze stolicą województwa, pełnią głównie funkcje mieszkaniowe i mieszkaniowo-usługowe. Inne pełnione funkcje to: turystyczna, sportowo-rekreacyjna, przemysłowa oraz w przypadku części gmin również rolnicza.

3. SPOŁECZEŃSTWO

3.1. DEMOGRAFIA

Liczba ludności w obrębie KOF w 2020 r. wynosiła 342 739 osób. W roku 2015 była to liczba 344 078, co oznacza spadek liczby ludności o 1 339, czyli 0,4%. Największy odsetek mieszkańców w całym obszarze mieszka w Kielcach – w 2020 r. było to 193 415 osób, co stanowiło 56% wszystkich rezydentów KOFu.

W porównaniu do pozostałych jednostek referencyjnych liczba ludności KOF jest najbardziej zbliżona do Aglomeracji Opolskiej (332 824 w 2020 r.). Więcej natomiast liczyły Rzeszowski i Białostocki OF (393 553, 422 134, **Tabela 1**).

Tabela 1. Liczba ludności – jednostki referencyjne

Liczba ludności	2015	2020
Aglomeracja Opolska	335 290	332 824
Białostocki Obszar Funkcjonalny	414 463	422 134
Kielecki Obszar Funkcjonalny	344 078	342 739
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	378 800	393 553

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni lat 2015-2020 można zauważyć pewne zmiany jeśli chodzi o liczbę mieszkańców w poszczególnych gminach. W większości gmin (9 z 13) w tym okresie zwiększyła się liczba mieszkańców. Największy przyrost liczby ludności zanotowano w gminach: Morawica (7%), Masłów (5,1%) i gminie Górnio (4,8%). Spadek ludności dotyczył gmin: Pierzchnica (-3,3%), Chmielnik (-2,4%), miasta Kielce (-2,3%) oraz gminy Zagnańsk (-0,3%, **Tabela 2**). W całym obszarze KOF także zanotowano spadek liczby ludności (-0,4%). Dla województwa świętokrzyskiego spadek liczby ludności był jeszcze większy (-3,0%).

Tabela 2. Liczba mieszkańców poszczególnych gmin w KOF

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Zmiana (2015=100%)
Chęciny	15 014	14 992	15 053	15 102	15 111	15 031	0,1%
Chmielnik	11 444	11 417	11 362	11 320	11 264	11 170	-2,4%
Daleszyce	15 647	15 688	15 775	15 855	15 865	15 828	1,2%
Górnio	13 977	14 126	14 292	14 375	14 559	14 649	4,8%
Masłów	10 602	10 667	10 819	10 951	11 063	11 143	5,1%
Miedziana Góra	11 260	11 304	11 381	11 488	11 632	11 722	4,1%
Morawica	15 801	16 018	16 290	16 482	16 756	16 912	7,0%
Nowiny	7 708	7 728	7 777	7 838	7 910	7 919	2,7%
Piekoszów	16 321	16 338	16 449	16 476	16 489	16 433	0,7%
Pierzchnica	4793	4781	4788	4799	4 700	4 636	-3,3%
Strawczyn	10 505	10 567	10 674	10 735	10 874	10 964	4,4%
Zagnańsk	12 960	12 980	13 023	12 981	12 982	12 917	-0,3%
Kielce	198 046	197 704	196 804	195 774	194 852	193 415	-2,3%
KOF	344 078	344 310	344 487	344 176	344 057	342 739	-0,4%
Woj. świętokrzyskie	1 257 179	1 252 900	1 247 732	1 241 546	1 233 961	1 224 626	-3,0%

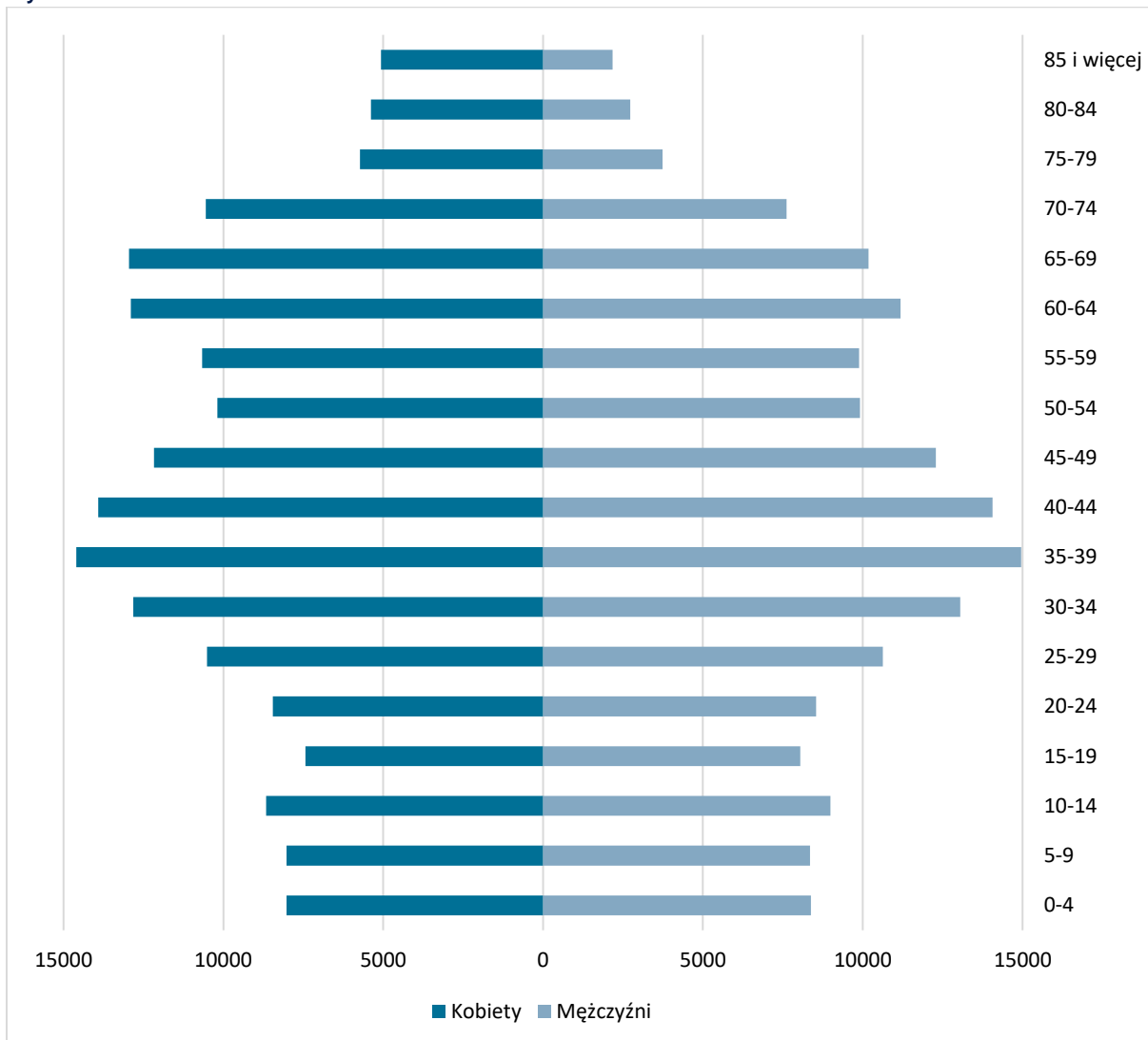
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (z grudnia 2020 r.) prognoza demograficzna do 2050 r. przewiduje wzrost liczby ludności wyłącznie dla powiatu kieleckiego

do 2035 r. Głównie dotyczy to gmin położonych wokół stolicy regionu. W kolejnych latach prognozowane jest zahamowanie przyrostu ludności i jej ubytek.

Poniższy wykres przedstawia piramidę wieku i płci dla populacji zamieszkującej obszar KOF w 2020 r. Analiza pokazuje, że kobiety stanowią większość we wszystkich grupach wiekowych powyżej 50 roku życia (od 51% do aż 70% w grupie 85 lat i więcej). W grupach młodszych niż 50 lat różnice są bardzo niewielkie, jeżeli chodzi o liczebność grup według płci (**Wykres 1**).

Wykres 1. Piramida wieku dla obszaru KOF w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Sytuację demograficzną dobrze oddaje analiza udziału osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w grupie osób w wieku produkcyjnym. We wszystkich gminach KOF populacja w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła między 2015 a 2020 rokiem (**Tabela 3**). Największy wzrost odnotowano w Kielcach (11,2), Zagnańsku (8,5), Miedzianej Górze (7,7) i w Chęcinach (7,6). Najtrudniejszą sytuację demograficzną w 2020 r. obserwowano w Kielcach, gdzie współczynnik ten wyniósł 74,8. Najmniejsze obciążenie demograficzne cechowało w 2020 roku gminę Strawczyn (56,5).

Niekorzystną sytuację demograficzną potwierdza dokument *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego jako zrównoważonego obszaru inteligentnego 2030+*, w którym wskazano, że wyzwaniem w 2019 r. była rosnąca liczba seniorów, a co za tym idzie – wzrastające koszty opieki nad osobami starszymi i osobami z niepełnosprawnościami.

Tabela 3. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

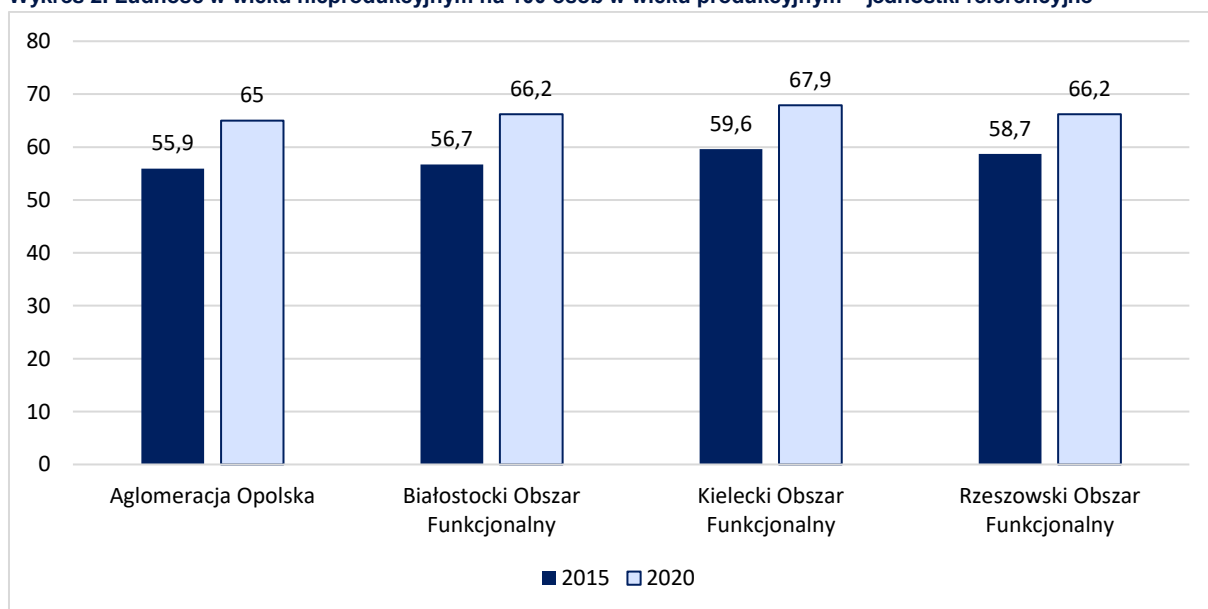
Nazwa	2015	2020
Chęciny	56,6	64,2

Nazwa	2015	2020
Chmielnik	60,9	65,9
Daleszyce	51,9	57,0
Górno	52,7	58,5
Masłów	50,6	56,8
Miedziana Góra	52,2	59,9
Morawica	54,3	59,5
Nowiny	58,0	60,8
Piekoszów	53,5	56,6
Pierzchnica	59,3	62,2
Strawczyn	53,0	56,5
Zagnańsk	54,4	62,9
Kielce	63,7	74,8
KOF	59,6	67,9
Woj. świętokrzyskie	61,0	68,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na obszarze KOF była w 2020 r. wyższa niż w pozostałych jednostkach referencyjnych (**Wykres 2**). W Białostockim i Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym wyniosła 66,2 (w porównaniu do 67,9 dla KOF). Najniższy wskaźnik odnotowano w Aglomeracji Opolskiej – 65.

Wykres 2. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – jednostki referencyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na trendy demograficzne wskazuje również liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny. Należy zauważyć, że w 2020 roku, w stosunku do 2015, w gminach KOF obok malejącej liczby urodzeń (oprócz gmin: Daleszyce, Pierzchnica i Strawczyn), odnotowano rosnącą liczbę zgonów we wszystkich gminach (**Tabela 4**). Efektem tego jest ujemny przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców zauważalny w większości gmin KOF, poza gminami Górno, Morawica i Strawczyn, w których liczba urodzeń przekroczyła liczbę zgonów w 2020 r. Z jednej strony taki stan rzeczy może być efektem popularnego obecnie modelu rodziny – rodziny z jednym lub dwojgiem dzieci oraz tego, że coraz więcej par odkłada w czasie decyzję o posiadaniu potomstwa. Z drugiej strony rosnąca liczba zgonów może być sygnałem pojawiających się niekorzystnych tendencji demograficznych i stopniowego starzenia się społeczeństwa KOF.

Tabela 4. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w 2015 i 2020 r.

Nazwa	Urodzenia żywe na 1 000 ludności		Zgony na 1 000 ludności		Przyrost naturalny na 1 000 ludności	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Chęciny	10,1	7,6	8,3	9,6	1,8	-2,1
Chmielnik	10,1	7,8	12,8	13,0	-2,7	-5,2
Daleszyce	9,2	9,2	9,2	11,2	0,0	-2,0
Górno	12,4	10,2	7,0	7,7	5,5	2,5
Masłów	11,5	7,9	7,0	9,6	4,5	-1,6
Miedziana Góra	9,3	8,8	7,8	8,9	1,5	-0,1
Morawica	10,0	9,7	7,0	9,6	2,9	0,1
Nowiny	9,5	9,1	8,2	10,5	1,3	-1,4
Piekoszów	10,4	8,4	9,5	12,3	0,9	-3,9
Pierzchnica	9,0	11,1	13,8	16,4	-4,8	-5,3
Strawczyn	10,9	12,2	8,0	10,7	2,9	1,6
Zagnańsk	9,6	6,9	11,3	12,5	-1,7	-5,6
Kielce	8,6	8,0	10,3	13,7	-1,7	-5,7
KOF	9,3	8,4	9,7	12,4	-0,4	-4,0
Woj. świętokrzyskie	8,4	7,7	11,4	14,1	-3,0	-6,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Kolejnym elementem, który wpływa na sytuację demograficzną, jest saldo migracji. Poniższa tabela wyraźnie wskazuje na proces suburbanizacji, czyli ujemne saldo migracji z centralnej jednostki KOF – Kielc. Najwyższe saldo migracji (ujemne) można było zauważyć w 2018 roku (-3), od tego czasu nieco spadło (-1,8 w 2020 r, **Tabela 5**). Oprócz Kielc, ujemne saldo migracji odnotowano w 2020 roku w gminach: Pierzchnica (-4,9), Chmielnik (-2), Chęciny (-1,6), Zagnańsk (-0,8) i Daleszyce (-0,2). Największe dodatnie saldo migracji w 2020 r. dotyczyło z kolei gmin: Strawczyn (8,2), Morawica (8,2), Miedziana Góra (7,2), Masłów (7). Saldo migracji w całym KOF w latach 2016-2020 było dodatnie bądź zerowe, największe w 2016 r. (0,7), zerowe w 2018 r. W województwie świętokrzyskim we wszystkich analizowanych latach saldo migracji było ujemne. Największy odsetek osób wyemigrował z województwa w 2019 r. (-2,8).

Dodatkowym problemem związanym z migracją jest fakt, że często są to osoby lepiej wykształcone, które nie znajdują dla siebie odpowiednich miejsc pracy na terenie KOF. Jak wskazuje dokument *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (...)* współczynnik migracji wśród laureatów „Nadzieje Kielc” wynosił ponad 90%.

Tabela 5. Saldo migracji na 1 000 osób

Nazwa	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	0,5	0,1	3,1	1,3	-1,6
Chmielnik	-1,9	0,3	-1,9	-2,2	-2,0
Daleszyce	2,4	2,7	4,2	0,6	-0,2
Górno	5,3	6,5	0,3	5,9	2,5
Masłów	3,7	7,1	13,4	8,2	7,0
Morawica	8,9	13,2	9,8	11,4	8,2
Nowiny	0,6	8,1	4,0	7,6	2,7
Piekoszów	3,4	4,2	0,7	-0,2	0,1
Pierzchnica	2,5	2,3	4,8	2,3	-4,9
Strawczyn	3,7	2,3	4,9	7,8	8,2
Zagnańsk	2,0	1,8	-1,3	0,5	-0,8
Kielce	-1,1	-2,9	-3,0	-2,4	-1,8
KOF	0,7	0,4	0,0	0,4	0,1
Woj. świętokrzyskie	-1,4	-1,8	-2	-2,8	-1,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jeżeli chodzi o migracje do miast to w większości gmin ten rodzaj migracji wzrósł w 2020 r. w porównaniu z 2015 r. Szczególnie zauważalne zmiany nastąpiły w gminach Morawica (wzrost w liczbie osób wymeldowanych do miast o 35%), Górno (wzrost w liczbie o 33%) i Chmielnik (spadek w liczbie osób wymeldowanych do miast o 30%). W samych Kielcach odsetek osób wymeldowanych do miast spadł o 15%. W skali województwa podobnie odnotowano niewielki spadek – 6%.

Tabela 6. Wymeldowania do miast

Nazwa	2015	2020
Chęciny	87	83
Chmielnik	54	38
Daleszyce	69	71
Górno	46	61
Masłów	58	62
Miedziana Góra	62	59
Morawica	82	111
Nowiny	38	37
Piekoszów	70	86
Pierzchnica	27	32
Strawczyn	27	30
Zagnańsk	52	59
Kielce	767	650
Woj. świętokrzyskie	6 286	5 929

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Demografia

- W latach 2015-2020 w gminach KOF nastąpił spadek liczby ludności o 0,4%.
- Największy przyrost liczby ludności zanotowano w gminach: Morawica (7%), Masłów (5,1%) i Górno (4,8%). Spadek liczby ludności dotyczył gmin: Pierzchnica (-3,3%), Chmielnik (-2,4%), Zagnańsk (-0,3%) oraz miasta Kielce (-2,3%).
- Kobiety stanowiły większość we wszystkich grupach wiekowych powyżej 50 roku życia (od 51% do 70% w grupie 85 lat i więcej).
- Najtrudniejszą sytuację demograficzną w 2020 r. obserwowano w Kielcach, gdzie współczynnik obciążenia demograficznego wyniósł 74,8.
- W większości gmin odnotowano ujemny przyrost naturalny w 2020 r.
- W większości gmin w 2020 r. więcej osób wymeldowało się do miast niż w 2015 r. Szczególnie zauważalny był ten proces w gminach Morawica (wzrost liczby osób o 35%) i Górno (wzrost o 33%).

3.2. EDUKACJA

3.2.1. ŻŁOBKI

W 2020 r. na terenie KOF mieszkało łącznie 9 490 dzieci w wieku 0-3 lat. Najwięcej dzieci mieszkało w Kielcach (5 218 osób – 54,9% dzieci w tej grupie wiekowej mieszkających w KOF), gminie Górno (520 dzieci – 5,5%) oraz gminie Morawica (517 dzieci – 5,4%). W latach 2015-2019 ta grupa mieszkańców KOF systematycznie się powiększała, jednak w 2020 r. wróciła do poziomu z 2015 r. (**Tabela 7**).

Tabela 7. Dzieci w wieku do 3 lat ogółem

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	382	407	439	431	421	377
Chmielnik	306	336	348	344	329	304
Daleszyce	420	406	439	470	480	449
Górno	457	480	510	520	546	520
Masłów	289	297	330	314	318	287
Miedziana Góra	319	298	289	307	335	346
Morawica	453	492	520	532	525	517
Nowiny	223	215	216	221	224	229
Piekoszów	452	424	465	473	475	440
Pierzchnica	120	142	147	140	138	145
Strawczyn	342	349	364	380	393	388
Zagnańsk	328	324	356	329	304	270
Kielce	5 344	5 524	5 589	5 664	5 572	5 218
KOF	9 435	9 694	10 012	10 125	10 060	9 490
Woj. świętokrzyskie	31 672	31 712	31 892	31 966	31 481	29 962

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2015-2020 samorządowe żłobki były prowadzone w dziewięciu jednostkach KOF. W analizowanym okresie podwojeniu uległa liczba żłobków prowadzonych przez samorządy, a liczba dostępnych miejsc wzrosła o 475 (42,4%, **Tabela 8**). W badanym okresie otworzono pierwsze placówki w Chęcinach, Daleszycach, Górnem, Masłowie, Nowinach i Strawczynie. W 2019 r. powstał także nowy żłobek w Kielcach, gdzie działa najwięcej tego typu instytucji wśród jednostek tworzących KOF. W 2021 r. uruchomiono także pierwszą placówkę w gminie Miedziana Góra, która objęła opieką 80 dzieci.

Tabela 8. Żłobki prowadzone przez samorządy i liczba oferowanych miejsc

Nazwa	Żłobki samorządowe						Miejsca (łącznie z oddziałami)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	48	48
Chmielnik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Daleszyce	0	1	1	1	1	1	0	47	47	47	47	47
Górno	0	0	0	1	2	2	0	0	0	58	106	106
Masłów	0	1	1	1	1	1	0	20	20	20	25	25
Miedziana Góra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Morawica	1	1	1	1	1	1	24	24	24	74	74	74
Piekoszów	1	1	1	1	1	1	26	26	38	38	38	64
Pierzchnica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nowiny	0	0	1	1	1	1	25	25	45	45	45	45
Strawczyn	0	0	1	1	1	1	0	0	16	20	20	20
Zagnańsk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kielce	6	6	6	6	7	7	568	585	663	675	715	715
KOF	8	10	12	13	16	16	643	727	853	977	1 118	1 144
Woj. świętokrzyskie	13	17	19	22	28	31	798	974	1 133	1 307	1 497	1 651

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Poprawę dostępności opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 potwierdza również wskaźnik miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci (Tabela 9).

Tabela 9. Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3⁵

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	0	0	0	0	114	127
Chmielnik	0	0	0	0	134	145
Daleszyce	0	116	107	100	98	105
Górno	0	0	0	112	194	204
Masłów	0	67	106	111	154	171
Miedziana Góra	0	0	0	0	0	0
Morawica	53	49	46	139	141	143
Nowiny	112	116	208	204	201	197
Piekoszów	58	61	82	80	80	145
Pierzchnica	0	0	0	0	0	0
Strawczyn	0	0	44	53	51	52
Zagnańsk	0	0	0	0	0	0
Kielce	153	160	167	189	234	261
Woj. świętokrzyskie	44	54	59	77	92	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zaobserwować można stopniowy wzrost liczby dzieci objętych opieką żłobków prowadzonych przez samorządy KOF. W 2020 r. do tego typu placówek uczęszczało łącznie 1 943 dzieci – o 41,7% więcej niż w 2015 r. (Tabela 10).

⁵ Brak możliwości obliczenia wskaźnika dla KOF ze względu na niedostępność danych w poszczególnych gminach dot. liczby ludności w poszczególnych rocznikach.

Łączna liczba dzieci objętych opieką w ciągu roku kalendarzowego przez żłobki samorządowe uwzględnia pewną rotację podopiecznych placówek, spowodowaną przechodzeniem dzieci na kolejny etap edukacji (przedszkole) czy osobistymi decyzjami rodziców. Dlatego przewyższa ona liczbę dzieci objętą opieką żłobków na dzień 31 grudnia.

Tabela 10. Dzieci w wieku 0-3 lat objęte opieką przez żłobki samorządowe (łącznie z oddziałami)

Nazwa	Łączna liczba dzieci objętych opieką w ciągu roku kalendarzowego						Dzieci objęte opieką na dzień 31 grudnia					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	0	0	0	0	48	77	0	0	0	0	48	48
Chmielnik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Daleszyce	0	65	78	87	76	81	0	47	47	46	47	45
Górno	0	0	0	58	126	135	0	0	0	58	104	102
Masiów	0	20	20	20	30	26	0	20	20	20	25	25
Miedziana Góra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Morawica	41	40	43	94	126	125	24	24	24	74	74	74
Nowiny	25	34	41	40	67	75	23	25	41	40	45	45
Piekoszów	43	44	56	53	67	98	26	26	38	38	38	64
Pierzchnica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strawczyn	0	0	16	24	35	36	0	0	16	20	20	20
Zagnańsk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kielce	1 023	970	1 107	1 202	1 246	1 290	634	653	689	715	757	732
KOF	1 132	1 173	1 361	1 578	1 821	1 943	707	795	875	1 011	1 158	1 155
Woj. świętokrzyskie	1 379	1 496	1 741	2 018	2 387	2 645	860	1 039	1 146	1 327	1 521	1 634

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Uwzględniając żłobki niepubliczne, 31 grudnia 2020 r. na terenie KOF opieką żłobków objętych było 1 663 dzieci (w tym 1 555 pod opieką żłobków prowadzonych przez samorządy – dane w tym zakresie prezentuje **Tabela 11**). Na przestrzeni lat 2015-2020 liczba dzieci korzystających z instytucjonalnej formy opieki wzrosła o 44,4%. Najwięcej dzieci korzystało z usług placówek położonych w Kielcach – uczęszczało do nich 72,2% wszystkich dzieci z KOF korzystających z tej formy opieki.

Tabela 11. Dzieci w wieku 0-3 objęte opieką w żłobkach samorządowych oraz prowadzonych przez inne organy (stan na 31.12)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	0	0	0	0	48	48
Chmielnik	0	0	0	0	22	30
Daleszyce	0	47	47	46	47	45
Górno	0	0	0	58	104	102
Masłów	0	20	32	38	44	33
Miedziana Góra	0	0	0	0	0	0
Morawica	24	24	24	74	74	74
Nowiny	23	25	41	40	45	45
Piekoszów	26	26	38	38	38	64
Pierzchnica	0	0	0	0	0	0
Strawczyn	0	0	16	20	20	20
Zagnańsk	0	0	0	0	0	0
Kielce	846	916	955	1 027	1 233	1 202
KOF	919	1 058	1 153	1 341	1 675	1 663
Woj. świętokrzyskie	1 352	1 683	1 849	2 218	2 665	2 703

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Według danych z 31 grudnia 2020 r. zaledwie 17,5% dzieci zamieszkujących KOF było objętych opieką żłobków. Na ten dzień w trzech gminach – Miedzianej Górze, Pierzchnicy i Zagnańsku – według danych BDL GUS – opieką żłobkową nie było objęte żadne dziecko. Natomiast najwięcej dzieci uczęszczało do placówek w Kielcach (23%), Nowinach (19,7%) i Górnie (19,6%). Dane w tym zakresie prezentuje Tabela 12.

Tabela 12. Odsetek dzieci w wieku 0-3 lat objętych opieką w żłobkach samorządowych i prowadzonych przez inne podmioty (%; stan na 31.12)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	0,0	0,0	0,0	0,0	11,4	12,7
Chmielnik	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7	9,9
Daleszyce	0,0	11,6	10,7	9,8	9,8	10,0
Górno	0,0	0,0	0,0	11,2	19,0	19,6
Masłów	0,0	6,7	9,7	12,1	13,8	11,5
Miedziana Góra	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Morawica	5,3	4,9	4,6	13,9	14,1	14,3
Nowiny	10,3	11,6	19,0	18,1	20,1	19,7
Piekoszów	5,8	6,1	8,2	8,0	8,0	14,5
Pierzchnica	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strawczyn	0,0	0,0	4,4	5,3	5,1	5,2
Zagnańsk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kielce	15,8	16,6	17,1	18,1	22,1	23,0
KOF	9,7	10,9	11,5	13,2	16,7	17,5
Woj. świętokrzyskie	4,3	5,3	5,8	6,9	8,5	9,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2015-2020 we wszystkich porównywanych obszarach funkcjonalnych wzrosła liczba żłobków prowadzonych przez samorządy terytorialne, a tym samym liczba oferowanych przez nie miejsc. KOF był jednym z obszarów funkcjonalnych, w którym odnotowano najbardziej dynamiczny wzrost – liczba placówek uległa podwojeniu, dzięki czemu wzrosła także dostępność opieki tego typu instytucji dla

dzieci do 3 roku życia. Wyższą dostępnością miejsc w żłobkach samorządowych charakteryzuje się Rzeszowski Obszar Funkcjonalny.

Tabela 13. Liczba żłobków samorządowych, liczba oferowanych przez nie miejsc oraz miejsca w żłobkach na 1 000 dzieci do lat 3 – jednostki referencyjne

Nazwa	Liczba żłobków samorządowych		Liczba miejsc w żłobkach		Miejsca w żłobkach na 1 000 dzieci do lat 3	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Aglomeracja Opolska	7	10	533	711	63,6	79,9
Białostocki Obszar Funkcjonalny	8	10	978	1021	81,3	74,2
Kielecki Obszar Funkcjonalny	8	16	643	1144	68,2	120,5
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	10	23	1155	1824	96,2	134,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

3.2.2. PRZEDSZKOLA

W latach 2015-2020 na terenie KOF nastąpił wzrost liczby przedszkoli samorządowych i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych o 28 oddziałów (16%). Otwarto 30 nowych przedszkoli – najczęściej placówek powstało w Kielcach (18 przedszkoli) oraz gminach: Morawica (2 placówki), Nowiny (2 placówki) i Strawczyn (2 placówki). W 2020 r. zakończyło natomiast pracę jedno z przedszkoli w gminie Zagnańsk. W badanym okresie najczęściej oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych powstało w gminie Morawica (7 oddziałów) i w Kielcach (4 oddziały). Redukcji uległa natomiast liczba oddziałów przedszkolnych w gminach: Chmielnik (1 oddział), Daleszyce (1 oddział), Nowiny (2 oddziały). Dane dotyczące łącznej liczby przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych przedstawia **Tabela 14**.

Tabela 14. Przedszkola prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (bez placówek specjalnych)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	10	11	11	11	11	10
Chmielnik	8	5	5	5	6	6
Daleszyce	12	12	10	10	10	10
Górno	10	10	10	10	10	10
Masłów	5	5	5	5	5	5
Miedziana Góra	4	4	4	4	4	4
Morawica	2	4	4	7	7	11
Nowiny	3	3	3	3	3	3
Piekoszów	10	10	10	10	10	10
Pierzchnica	2	2	2	2	2	2
Strawczyn	8	8	9	9	10	10
Zagnańsk	11	11	12	11	11	10
Kielce	65	77	77	81	84	87
KOF	150	162	162	168	173	178
Woj. świętokrzyskie	660	665	676	687	688	686

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

KOF charakteryzuje się najniższą liczbą przedszkoli ogółem wśród porównywanych obszarów funkcjonalnych. Mimo wzrostu liczby placówek w 2020 r. w stosunku do 2015 r., dostępność opieki instytucjonalnej nadal pozostaje stosunkowo niska. Dane w tym zakresie prezentuje **Tabela 15**.

Tabela 15. Liczba przedszkoli i liczba przedszkoli na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat w obszarach funkcjonalnych

Nazwa	Liczba przedszkoli		Liczba przedszkoli na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat	
	2015	2020	2015	2020
Aglomeracja Opolska	124	132	10,2	10,7
Białostocki Obszar Funkcjonalny	195	214	11,3	11,9
Kielecki Obszar Funkcjonalny	75	105	5,5	8,3
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	216	252	12,6	14,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wraz z liczbą placówek wzrosła także liczba dostępnych miejsc – w latach 2015-2018 w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych na terenie KOF utworzono łącznie 2 547 nowych miejsc, co daje wzrost o ponad 20,6%. Największy wzrost procentowy miejsc odnotowały gminy Miedziana Góra (42,6%), Morawica (37,6%) oraz Strawczyn (37%). Natomiast w gminie Chmielnik zmalała o 9%.

Tabela 16. Miejsca w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych ogółem

Nazwa	2015	2016	2017	2018 ⁶
Chęciny	246	301	307	343
Chmielnik	398	415	398	365
Daleszyce	310	339	336	364
Górno	336	362	436	476
Masłów	248	286	281	302
Miedziana Góra	202	350	354	352
Nowiny	268	350	365	380
Morawica	176	223	221	282
Piekoszów	615	685	701	721
Pierzchnica	175	175	175	175
Strawczyn	184	186	310	292
Zagnańsk	448	470	496	507
Kielce	6 298	7 106	7 535	7 928
KOF	9 904	11 248	11 915	12 487
Woj. świętokrzyskie	31 453	34 915	36 839	38 171

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS i Urzędu Miasta i Gminy w Pierzchnicy.

Mimo wzrostu liczby placówek i oferowanych przez nie miejsc, wskaźniki dostępności w części gmin nadal pozostają niezadowolające. Co prawda w niektórych gminach zdarza się wręcz, że miejsc jest więcej niż dzieci – taka sytuacja występowała w 2018 r. w Chmielniku (mimo spadku liczby miejsc w 2018 r.), Piekoszowie, Nowinach, Zagnańsku i Kielcach.

Wskaźnik dla KOF – kształtujący się w 2018 r. na poziomie 983,7 miejsc na 1 000 osób w wieku 3-6 lat – dowodzi, że większość dzieci ma zapewnioną opiekę instytucjonalną. Jednak analizując wskaźnik dla poszczególnych gmin, można zauważyć, że część dzieci zmuszona jest dojeżdżać do przedszkoli w innych gminach.

Tabela 17. Miejsca w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych na 1 000 dzieci wieku 3-6 lat

Nazwa	2015	2016	2017	2018
Chęciny	421,2	535,6	543,4	578,4
Chmielnik	2 426,8	2 766,7	2 884,1	2 967,5

⁶ Od 2019 r. dane dotyczące miejsc w przedszkolach nie są prezentowane w BDL GUS ze względu na niespójność informacji pochodzących z Systemu Informacji Oświatowej.

Nazwa	2015	2016	2017	2018
Daleszyce	442,9	506,7	529,1	623,3
Górno	464,1	519,4	645,0	702,1
Masłów	575,4	746,7	739,5	736,6
Miedziana Góra	368,6	647,0	647,2	690,2
Morawica	218,6	283,0	290,8	378,5
Nowiny	853,5	1 228,1	1 276,2	1 319,4
Piekoszów	826,6	952,7	1 021,9	1 092,4
Pierzchnica	806,5	870,6	988,7	994,3
Strawczyn	376,3	389,9	648,5	623,9
Zagnańsk	919,9	959,2	1 066,7	1 062,9
Kielce	827,7	976,8	1 072,3	1 140,4
KOF	716,9	849,7	929,4	986,0
Woj. świętokrzyskie	651,4	760,2	830,5	883,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS i Urzędu Miasta i Gminy w Pierzchnicy.

Wśród porównywanych obszarów funkcjonalnych, przedszkola w KOF były najmniej dostępne. W 2015 r. na 1 000 dzieci przypadało 716,9 miejsca, zaś w pozostałych jednostkach było to ponad 750 miejsc (Tabela 18). W 2018 r. w KOF na 1 000 dzieci przypadało 986 miejsca, podczas gdy w pozostałych obszarach ponad 1 000 miejsc.

Od 2019 r. dane dotyczące miejsc w przedszkolach nie są prezentowane ze względu na niespójność informacji pochodzących z Systemu Informacji Oświatowej.

Tabela 18. Miejsca w przedszkolach samorządowych i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat – jednostki referencyjne

Nazwa	2015	2018
Aglomeracja Opolska	758,1	1 033,9
Białostocki Obszar Funkcjonalny	807,3	1 047,4
Kielecki Obszar Funkcjonalny	716,9	986,0
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	818,9	1 046,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

3.2.3. SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (BEZ SZKÓŁ SPECJALNYCH)

W latach 2015-2020 w jednostkach KOF spadła liczba uczniów przypadających na jeden oddział w szkołach podstawowych. Wyjątek w tym względzie stanowią: Chmielnik (wzrost z 16 do 20 osób – ok. 20%), Nowiny (wzrost z 18 do 19 uczniów – ok. 5%) i Zagnańsk (wzrost z 18 do 19 uczniów – ok. 6%). Liczba uczniów przypadających na jeden oddział pozostała natomiast niezmienna w Miedzianej Górze. Tendencja na obszarze KOF była zasadniczo odmienna niż dla całego województwa, gdzie w latach 2015-2020 liczba uczniów przypadająca na jeden oddział rosła. Dokładne dane w tym zakresie przedstawia Tabela 19.

Tabela 19. Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych – szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży ogółem⁷

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	14	13	13	13	13	13
Chmielnik	16	17	19	19	18	20
Daleszyce	14	13	13	13	13	13
Górno	16	16	15	15	16	16

⁷ Brak możliwości obliczenia danych dla KOF łącznie.

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Masłów	17	17	16	16	16	16
Miedziana Góra	18	18	18	18	18	18
Morawica	18	18	17	18	16	17
Nowiny	18	18	18	18	19	19
Piekoszów	18	17	17	17	17	17
Pierzchnica	19	15	17	16	16	16
Strawczyn	15	14	14	14	13	13
Zagnańsk	16	16	16	16	17	17
Kielce	21	20	20	20	18	18
Woj. świętokrzyskie	16	17	19	19	18	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Współczynnik skolaryzacji netto to wskaźnik, który prezentuje relację liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Według danych BDL GUS, wskaźnik ten w szkołach podstawowych wynosił w 2020 r. dla Polski 94,7%, a dla województwa świętokrzyskiego 92,9% (**Tabela 20**).

Na mocy Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, rok szkolny 2018/2019 był ostatnim rokiem funkcjonowania gimnazjów. Dlatego też wskaźnik skolaryzacji netto za rok 2019 i 2020 nie obejmuje tego rodzaju placówek.

Zauważyć można różnicę w tym zakresie między obszarami wiejskimi i miastami. Znajduje to odzwierciedlenie w wynikach zbiorczych dla całych gmin – w części z nich wskaźnik obniżają właśnie tereny wiejskie (np. w gminie Chęciny współczynnik skolaryzacji netto wynosi 107,1% dla miasta i 69,8% dla obszarów wiejskich – łącznie daje to 79,7%). Trend ten zapewne częściowo wynika z tego, że uczniowie mieszkający na wsi uczęszczają do szkół zlokalizowanych w miastach lub innych gminach (może to potwierdzać utrzymujący się przez cały analizowany okres wysoki wskaźnik skolaryzacji w Nowinach, w 2020 r. wskaźnik ten wynosił 116,7%).

Według opracowanego przez GUS raportu *Dojazdy uczniów do szkół zlokalizowanych w miastach wojewódzkich* w 2018 r. do Kielc dojeżdżało z innych gmin 1 047 uczniów szkół podstawowych. Najwięcej osób zdecydowało się na dojazdy z Masłowa (291 uczniów), Morawicy (134 uczniów), Daleszyc (99 uczniów), Piekoszowa (93 uczniów) i Miedzianej Góry (91 uczniów). Osoby dojeżdżające z tych pięciu gmin stanowiły 67,6% wszystkich uczniów, którzy postanowili uczęszczać do szkół podstawowych w Kielcach, mimo zamieszkiwania w innych gminach.

W 2018 r. do Kielc dojeżdżało także 355 uczniów gimnazjów, którzy zamieszkiwali w innych gminach. Najwięcej gimnazjalistów dojeżdżało do szkół w Kielcach z następujących gmin: Masłów (70 uczniów), Morawica (44 uczniów), Daleszyce (28 uczniów), Górno (27 uczniów) oraz Piekoszów (25 uczniów). Warto przypomnieć, że był to ostatni rok funkcjonowania tego typu szkół.

Tabela 20. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych i gimnazjów

Nazwa	Szkoly podstawowe						Gimnazja			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018
Chęciny	82,7	84,1	82,8	82,5	79,8	79,9	75,0	77,34	78,0	72,73
Chmielnik	90,5	94,0	93,3	93,0	91,0	92,9	63,9	88,6	89,7	84,4
Daleszyce	91,0	91,2	89,9	88,6	90,1	91,3	82,1	83,1	82,3	79,8
Górno	90,1	93,2	92,4	91,2	89,9	89,3	65,3	65,9	64,5	58,6
Masłów	67,9	65,4	64,8	63,7	64,8	64,7	58,5	59,2	58,4	49,2
Miedziana Góra	79,7	82,0	81,9	81,9	78,3	79,5	94,4	91,1	89,9	84,0
Morawica	91,4	91,6	89,5	88,7	88,8	90,6	87,7	88,7	83,8	72,9
Nowiny	106,2	108,6	111,9	112,9	113,6	116,7	86,2	90,8	86,9	69,4
Piekoszów	90,3	90,8	90,6	90,2	91,5	91,1	84,4	84,2	81,8	77,7
Pierzchnica	86,8	90,4	90,2	88,3	87,6	88,1	96,6	97,2	94,9	87,0
Strawczyn	89,0	90,9	90,3	91,4	87,3	90,3	83,4	84,8	80,8	79,8
Zagnańsk	94,1	95,7	96,2	97,6	95,3	95,0	95,0	95,7	88,4	92,8
Kielce	91,2	95,7	97,8	100,1	101,0	103,7	103,4	102,7	101,0	94,8
Woj. świętokrzyskie	89,2	91,4	92,0	92,3	92,7	92,9	63,9	88,6	89,7	84,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W dokumencie *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (...)* wskazano, że problem stanowi niewystarczająca jakość edukacji publicznej – prowadzone zajęcia są sztafpowe i nie rozwijają w uczniach ważnych umiejętności, jak np. umiejętności pracy w zespole, kreatywności, ciekawości, poszanowania dla dorobku wcześniejszych pokoleń, prawa i ładu społecznego. Problem ten dotyka również szkolnictwa ponadpodstawowego.

3.2.4. SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

Z uwagi na reformę szkolnictwa wprowadzoną Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, porównywanie danych za lata 2015-2020 dotyczących szkolnictwa ponadpodstawowego i ponadgimnazjalnego jest utrudnione. Zmienił się zarówno system szkolnictwa ponadpodstawowego, jak i wiek uczniów uczęszczających do poszczególnych typów placówek. Ponadto GUS zbiera dane na ten temat jedynie na poziomie województwa.

Zdawalność egzaminów maturalnych

W 2018 r. zmieniono system raportowania danych do Systemu Informacji Oświatowej, stąd dane dla lat 2015-2018 i 2019-2021 są prezentowane w odmienny sposób.

W latach 2015-2018 w szkołach zawodowych wyższy odsetek zdawalności egzaminu maturalnego osiągnęli uczniowie szkół położonych w powiecie kieleckim niż w samych Kielcach. W obydwu jednostkach terytorialnych podnosił się też odsetek osób, które odniosły sukces na tym egzaminie. Z kolei w liceach ogólnokształcących wyższy stopień zdawalności można zaobserwować w Kielcach niż w powiecie kieleckim. Tu wyniki utrzymywały się na zbliżonym poziomie (**Tabela 21**).

Tabela 21. Zdawalność egzaminów maturalnych w latach 2015-2018 [%]

Nazwa	Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe				Licea ogólnokształcące			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Kielce	66,6	69,4	71,4	74,6	90,2	91,3	90,9	94,7
Powiat kielecki	66,3	73,8	78,8	79,0	81,6	80,2	77,7	83,2
Woj. świętokrzyskie	69,8	73,9	73,8	76,9	90,3	91,2	91,1	92,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2019-2021 wyższy odsetek zdawalności egzaminu maturalnego można zaobserwować u uczniów zdających go w szkołach położonych w Kielcach niż w powiecie kieleckim (Tabela 22). Wyniki z lat 2020-2021 są niższe niż w poprzednich latach, co prawdopodobnie spowodowane jest wprowadzeniem nauki zdalnej i hybrydowej w wyniku pandemii koronawirusa.

Tabela 22. Zdawalność egzaminów maturalnych w latach 2019-2021 [%]

Nazwa	2019	2020	2021
Kielce	80,5	74	75
Powiat kielecki	78,1	68	68
Woj. świętokrzyskie	79,9	73,4	74,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi.

Dojazdy do szkół w Kielcach

Według opracowanego przez GUS raportu *Dojazdy uczniów do szkół zlokalizowanych w miastach wojewódzkich* w 2018 r. do Kielc dojeżdżało łącznie 6 739 uczniów z innych gmin. Najwięcej osób dojeżdżało z gmin: Morawica (597 uczniów), Daleszyce (519 uczniów), Piekoszów (492 uczniów), Górnio (458 uczniów) i Strawczyn (358 uczniów).

Jednocześnie autorzy raportu podają, że w gminie Daleszyce udział uczniów przyjeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych w Kielcach w liczbie ludności w wieku 16-18 lat wyniósł 97,6%, co oznacza, że niemal wszystkie osoby w tym wieku zdecydowały się podjąć naukę właśnie w mieście wojewódzkim.

3.2.5. UCZELNIE WYŻSZE

Wszystkie uczelnie działające na terenie KOF mają siedziby w Kielcach. Aktualnie istnieje tu 8 uczelni macierzystych. W 2016 r. zamknięto jedną z działających w mieście uczelni, a funkcjonowanie rozpoczęła jedna filia. Dokładne dane w tym zakresie prezentuje **Tabela 23**.

Tabela 23. Uczelnie wyższe na terenie KOF

Nazwa	Uczelnie macierzyste						Filie					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kielce	9	9	8	8	8	8	0	1	1	1	1	1
Woj. świętokrzyskie	14	14	12	12	10	11	3	1	2	3	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziałów: Żłobki i Przedszkola

- Mimo stale rozwijającej się sieci żłobków na terenie KOF, dostępna oferta zaspokajała potrzeby tylko niewielkiej części mieszkańców obszaru.
- Mimo otwarcia 30 nowych przedszkoli w latach 2015-2020, nie wszystkie gminy zapewniały wystarczający dostęp do placówek. Część dzieci była zmuszona dojeżdżać do instytucji położonych dalej od domu. Dane potwierdzają wnioski z warsztatów diagnostycznych, gdzie nierówny dostęp do przedszkoli został określony jako słaba strona KOF.

Wnioski dotyczące podrozdziałów: Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe

- Różnica we współczynniku skolaryzacji netto między obszarami wiejskimi i miastami wskazywała na preferowanie przez uczniów i rodziców szkół położonych w miastach. Jednocześnie w części samorządów tworzących KOF wskaźnik pozostaje wyraźnie poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego.
- Uczniowie szkół położonych w Kielcach osiągnęli wyższy odsetek sukcesów na egzaminie maturalnym, niż ich rówieśnicy ze szkół położonych w powiecie kieleckim.

3.3. POMOC SPOŁECZNA

Ważnym elementem oceny jakości życia jest wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Na tej podstawie można ocenić skalę problemów społecznych. W 2020 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie całego KOF wyniosła 16 265 osób. Należy zauważyć, że we wszystkich gminach w latach 2015-2020 liczba mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej znacznie spadła, średnio o 44%. Największy spadek odnotowano w gminie Daleszyce (61%), najmniejszy w gminie Górnio (28%, **Tabela 24**).

Warto także odnotować, że na przestrzeni lat we wszystkich gminach, a także w całym województwie świętokrzyskim, zmniejszył się odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, które sklasyfikowano w grupie „poniżej kryterium dochodowego”. Oznacza to poprawę sytuacji osób doświadczających ubóstwa na terenie KOF.

Tabela 24. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego

Nazwa	Ogółem			Poniżej kryterium dochodowego		Powyżej kryterium dochodowego	
	2015	2020	zmiana (2015 = 100%)	2015 [%]	2020 [%]	2015 [%]	2020 [%]
Chęciny	1 379	727	56%	70%	48%	30%	52%
Chmielnik	1 622	706	36%	77%	46%	23%	54%
Daleszyce	2 052	1 311	61%	73%	53%	27%	47%
Górno	2 245	882	28%	67%	56%	33%	44%
Masłów	1 039	743	46%	64%	59%	36%	41%
Miedziana Góra	861	462	37%	67%	40%	33%	60%
Morawica	1 130	715	32%	64%	49%	36%	51%
Nowiny	774	434	46%	63%	57%	37%	43%
Piekoszów	874	592	57%	75%	54%	25%	46%
Pierzchnica	730	317	44%	79%	56%	21%	44%
Strawczyn	1 041	559	41%	74%	51%	26%	49%
Zagnańsk	915	537	36%	72%	63%	28%	37%
Kielce	12 854	8 280	41%	57%	51%	43%	49%
KOF	27 516	16 265	42%	64%	52%	36%	48%
Woj. świętokrzyskie	119 247	69 026	47%	69%	56%	31%	44%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Innym wskaźnikiem charakteryzującym poziom korzystania z pomocy społecznej jest przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym, które z takiej pomocy korzystają. Można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat (2015-2018), ta liczba zmniejszyła się w całej populacji województwa, powiatu kieleckiego i miasta Kielce (Tabela 25). Jedyny wzrost można zaobserwować w kategorii osób posiadających emeryturę, co może świadczyć o starzeniu się społeczeństwa.

Tabela 25. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej

Nazwa	Ogółem		Utrzymujący się z pracy		Posiadający emeryturę		Posiadający rentę		Posiadający inne niezarobkowe źródło		Pozostający na utrzymaniu	
	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018	2015	2018
Kielce	1,67	1,52	0,01	0,01	0,08	0,12	0,02	0,02	0,70	0,69	0,85	0,68
Powiat kielecki	2,85	2,47	0,39	0,32	0,09	0,16	0,12	0,09	0,57	0,54	1,68	1,36
Woj. świętokrzyskie	2,52	2,17	0,30	0,24	0,12	0,18	0,11	0,07	0,61	0,58	1,38	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Kondycję jakości życia pokazuje także liczba osób bezdomnych w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych. W latach 2015-2020 ta liczba zdecydowanie spadła, zarówno dla całego województwa świętokrzyskiego, powiatu kieleckiego, jak i miasta Kielce (Tabela 26). Wskazuje to na poprawę jakości życia wśród osób borykających się z problemem bezdomności.

Tabela 26. Liczba bezdomnych w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych

Nazwa	2015	2020
Kielce	121	98
Powiat kielecki	66	73
Woj. świętokrzyskie	507	338

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Uczestnicy warsztatów diagnostycznych wskazali także, że skuteczność pomocy społecznej na obszarze KOF jest niska – występuje wspieranie biernych postaw obywateli na rynku pracy.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Pomoc społeczna

- W latach 2015-2020 we wszystkich gminach KOF liczba mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej znacznie spadła, średnio o 44%.
- Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gospodarstwie domowym na przestrzeni lat (2015-2018) zmniejszyła się dla całego województwa, powiatu kieleckiego i miasta Kielce.
- W latach 2015-2020 liczba bezdomnych w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych zdecydowanie spadła.

3.4. ZDROWIE

3.4.1. PERSONEL MEDYCZNY

W ostatnich latach na terenie KOF⁸ można zaobserwować wzrost liczby pracujących lekarzy na 10 tys. ludności. W przypadku miasta Kielce wskaźnik jest wyższy niż dla województwa świętokrzyskiego (53,7 lekarzy na 10 tys. ludności w 2020 r.). Z kolei w powiecie kieleckim przez cały analizowany okres dostępność lekarzy była na niższym poziomie niż w skali województwa (Tabela 27).

Tabela 27. Lekarze pracujący na 10 tys. ludności

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kielce	139,1	144,5	146,7	149,7	151,4	150,4
Powiat kielecki	23,1	24,6	27,2	28,0	27,3	27,7
Woj. świętokrzyskie	48,3	50,3	51,7	53,0	53,3	53,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Podobnie sytuacja kształtuje się w przypadku pielęgniarek i położnych: w 2020 r. wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego wynosił 86,1 osoby na 10 tys. ludności. Sytuacja w Kielcach jest więc zdecydowanie bardziej korzystna dla pacjentów niż w województwie (wskaźnik na poziomie 191 na 10 tys. ludności w 2020 r., Tabela 28). Inaczej wygląda ten aspekt w powiecie kieleckim, gdzie pielęgniarki i położne są zdecydowanie mniej dostępne (wskaźnik 55,1 na 10 tys. ludności w 2020 r.).

Tabela 28. Pielęgniarki i położne na 10 tys. ludności

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kielce	171,1	171,3	188,4	188,9	191,9	191,0
Powiat kielecki	46,9	48,0	53,0	54,8	56,3	55,1
Woj. świętokrzyskie	74,9	75,6	81,9	83,5	86,0	86,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

3.4.2. PRZYCHODNIE

⁸ W przypadku wskaźników: liczba lekarzy na 10 tys. ludności oraz liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności Bank Danych Lokalnych GUS nie gromadzi danych dla gmin, lecz powiatów – stąd analiza wskaźników dla powiatu kieleckiego i miasta Kielce.

Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu jednostek KOF stanowią niespełna 15% wszystkich placówek na tym obszarze. Tego typu placówki działają w 11 samorządach tworzących KOF. W latach 2015-2020 ich liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W analizowanym okresie w części samorządów nastąpił wzrost liczby placówek: w Chęcinach w 2015 r. otwarto dwie dodatkowe przychodnie, w Chmielniku jedną w 2017 r., w Kielcach łącznie dwie placówki – w 2016 i 2019 r. (**Tabela 29**).

W latach 2015-2019 odnotowano wzrost liczby przychodni ogółem o 16% (40 placówek). Spadek liczby przychodni odnotowano tylko w gminach Masłów, Miedziana Góra i Morawica – w pozostałych jednostkach liczba utrzymywała się na tym samym poziomie lub wzrosła.

Tabela 29. Przychodnie na terenie KOF

Nazwa	Przychodnie ogółem						Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	5	8	8	7	7	7	2	4	4	4	4	4
Chmielnik	4	4	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5
Daleszyce	5	5	5	5	5	5	0	0	0	0	0	0
Górno	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Masłów	5	5	6	6	6	4	0	0	0	0	0	0
Miedziana Góra	4	3	3	3	2	3	2	2	2	2	1	2
Morawica	9	9	9	9	8	8	1	1	1	1	1	1
Nowiny	3	3	4	4	4	4	2	2	2	2	2	2
Piekoszów	4	4	4	4	4	4	1	1	1	1	1	1
Pierzchnica	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Strawczyn	2	2	3	3	4	4	2	2	2	2	2	2
Zagnańsk	3	3	3	3	4	4	2	2	2	2	2	2
Kielce	159	172	188	191	192	195	12	13	13	13	14	14
KOF	209	224	244	246	247	249	32	35	36	36	36	37
Woj. świętokrzyskie	576	606	624	634	642	634	154	156	157	159	163	161

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz danych Urzędu Miasta i Gminy w Pierzchnicy.

W latach 2015-2020 liczba przychodni w przeliczeniu na 10 tys. ludności utrzymywała się na zbliżonym poziomie zarówno w jednostkach KOF, jak i województwie świętokrzyskim (**Tabela 30**).

Tabela 30. Przychodnie na 10 tys. ludności⁹

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	3	5	5	5	5	5
Chmielnik	3	4	4	4	4	4
Daleszyce	3	3	3	3	3	3
Górno	2	2	2	2	2	2
Masłów	5	5	6	5	5	4
Miedziana Góra	4	3	3	3	2	3
Morawica	6	6	6	5	5	5
Nowiny	4	4	5	5	5	5
Piekoszów	2	2	2	2	2	2
Pierzchnica	6	6	6	6	6	6

⁹ Brak możliwości policzenia wskaźnika dla całego KOF na podstawie wskazanych danych.

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Strawczyn	2	2	3	3	4	4
Zagnańsk	2	2	2	2	3	3
Kielce	8	9	10	10	10	10
Woj. świętokrzyskie	5	5	5	5	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Uzupełnieniem dla działalności przychodni są prywatne specjalistyczne praktyki lekarskie. W analizowanym okresie spadła ich liczba: o blisko 40% w miastach (27 jednostek) oraz o 10 % na wsiach (1 praktyka, **Tabela 31**). Należy jednocześnie pamiętać, że dostępność do prywatnych praktyk lekarskich, ze względu na opłaty, może być ograniczona dla części społeczeństwa.

Tabela 31. Praktyki lekarskie

Nazwa	Praktyki lekarskie w miastach						Praktyki lekarskie na wsi					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Chmielnik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Daleszyce	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Górno	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2
Masłów	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
Miedziana Góra	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	2	2
Morawica	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	2
Nowiny	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Piekoszów	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	1
Pierzchnica	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0
Strawczyn	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0
Zagnańsk	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Kielce	67	60	53	49	42	39	0	0	0	0	0	0
KOF	69	62	55	51	45	42	10	10	9	10	11	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W trakcie prowadzonych warsztatów diagnostycznych, uczestnicy ocenili poziom opieki zdrowotnej i dostęp do specjalistów jako niezadowalający.

W 2015 r. KOF był – razem z Aglomeracją Opolską – obszarem funkcjonalnym o najniższej liczbie przychodni na 10 tys. ludności wśród porównywanych jednostek (**Tabela 32**). W 2020 r. wskaźnik uległ poprawie, jednak nadal utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie (mniej przychodni na 10 tys. ludności odnotowano wtedy w Aglomeracji Opolskiej, gdzie nie przybyło placówek). Wzrost wskaźnika odnotował także Rzeszowski Obszar Funkcjonalny.

Tabela 32. Przychodnie na 10 tys. ludności w obszarach funkcjonalnych – jednostki referencyjne

Nazwa	2015	2020
Aglomeracja Opolska	6	6
Białostocki Obszar Funkcjonalny	8	8
Kielecki Obszar Funkcjonalny	6	7
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	7	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

3.4.3. APTEKI

W latach 2015-2020 liczba aptek ogólnodostępnych na terenie KOF spadła ze 120 do 113 (spadek o blisko 6%). Tym samym we wszystkich jednostkach samorządowych wchodzących w skład KOF odnotowano wzrost liczby ludności przypadającej na jedną aptekę. Największy wzrost nastąpił w gminie Zagnańsk, gdzie w 2020 r. zamknięto jeden z dwóch działających punktów (Tabela 33) – tym samym liczba osób przypadających na jedną aptekę wzrosła z 6 491 do 12 917 osób.

Najwięcej aptek na terenie KOF prowadzonych jest w Kielcach i tu też liczba osób przypadających na jedną z nich jest najniższa – w 2020 r. wynosiła 2 249. Dokładne dane zaprezentowane są w tabelach poniżej.

Tabela 33. Apteki ogólnodostępne na terenie KOF

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	5	5	5	5	5	5
Chmielnik	6	5	6	6	5	5
Daleszyce	3	3	3	3	3	3
Górno	1	1	1	1	1	1
Masłów	1	1	1	1	1	1
Miedziana Góra	1	1	1	1	0	1
Morawica	3	4	4	4	4	3
Nowiny	2	3	3	3	2	2
Piekoszów	2	2	2	2	2	2
Pierzchnica	1	1	1	1	1	1
Strawczyn	2	2	2	2	2	2
Zagnańsk	2	2	2	2	2	1
Kielce	91	92	97	90	84	86
KOF	120	122	128	121	112	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 34. Ludność przypadająca na aptekę ogólnodostępną

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	3 003	2 998	3 011	3 020	3 022	3 006
Chmielnik	1 907	2 283	1 894	1 887	2 253	2 234
Daleszyce	5 216	5 229	5 258	5 285	5 288	5 276
Górno	13 977	14 126	14 292	14 375	14 559	14 649
Masłów	10 602	10 667	10 819	10 951	11 063	11 143
Miedziana Góra	11 260	11 304	11 381	11 488	-	11 722
Morawica	5 267	4 005	4 073	4 121	4 189	5 637
Nowiny	3 854	2 576	2 592	2 613	3 955	3 960
Piekoszów	8 161	8 169	8 225	8 238	8 245	8 217
Pierzchnica	4 793	4 781	4 788	4 799	4 700	4 636
Strawczyn	5 253	5 284	5 337	5 368	5 437	5 482
Zagnańsk	6 480	6 490	6 512	6 491	6 491	12 917
Kielce	2 176	2 149	2 029	2 175	2 320	2 249

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Zdrowie

- Na obszarze KOF występowała stosunkowo dobra (w porównaniu do województwa świętokrzyskiego czy całego kraju) dostępność pracujących lekarzy. Trudniej dostępne, szczególnie w powiecie kieleckim, były pielęgniarki i położne.
- W analizowanym okresie wzrosła liczba przychodni, tym samym w połowie samorządów tworzących KOF wzrósł wskaźnik liczby przychodni przypadających na 10 tys. ludności.
- W latach 2015-2020 spadła dostępność aptek dla mieszkańców KOF.

3.5. POLITYKA SENIORALNA

Osoby w wieku poprodukcyjnym są najszybciej rosnącą grupą mieszkańców KOF. Dlatego polityka senioralna – zapewnienie dostępu do usług zdrowotnych oraz kompleksowej opieki dla osób wymagających wsparcia, a także możliwości zaspokojenia potrzeb społecznych – odgrywa niebagatelną rolę w pracy samorządów.

W 2019 r. Komitet Sterujący ZIT KOF przyjął Politykę senioralną Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020-2030. Dokument określa założenia polityki senioralnej. Jako cele strategiczne wyznaczono:

- poprawę jakości życia seniorów (priorytety: rozwijanie profilaktyki zdrowotnej, rozwijanie bezpieczeństwa społecznego seniorów, poprawa ich mobilności, rozwijanie usług opiekuńczych i usług społecznych w miejscu zamieszkania, promowanie i zachęcanie do korzystania z systemu zniżek dla seniorów, m.in. z Ogólnopolskiej Karty Seniora);
- aktywizację seniorów (priorytety: organizacja zajęć kulturalnych, rekreacyjnych i edukacyjnych dla seniorów, rozwijanie aktywności obywatelskiej seniorów, rozwijanie kompetencji cyfrowych, rozwijanie integracji społecznej i integracji międzypokoleniowej);
- rozwój form wsparcia społecznego seniorów (priorytety: tworzenie nowych i wsparcie istniejących form wsparcia społecznego, tworzenie przyjaznej seniorom przestrzeni publicznej).

W latach 2015-2020 we wszystkich jednostkach KOF systematycznie wzrastał współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku starszym do osób w wieku 15-64 lat, przy czym za osoby starsze uznaje się kobiety w wieku powyżej 60 lat i mężczyzn powyżej 65 lat (**Tabela 35**). Wyjątek stanowi gmina Pierzchnica, gdzie zaobserwować można spadek wskaźnika o 7,2%. Największy wzrost tego wskaźnika odnotowała gmina Miedziana Góra (23,6%), Chęciny (23,4%) i Masłów (23,1%). Podobna tendencja utrzymuje się na terenie całego województwa świętokrzyskiego.

Tabela 35. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi¹⁰

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	19,6	20,9	22,0	22,8	24,1	25,6
Chmielnik	24,1	24,6	24,9	26,4	27,4	28,2
Daleszyce	16,8	17,4	18,2	19,2	20,0	20,7
Górno	14,6	15,3	15,8	16,9	17,8	18,6
Masłów	15,3	16,3	17,3	18,3	19,3	19,9
Miedziana Góra	15,9	16,8	17,9	18,6	19,8	20,8
Morawica	14,8	15,7	16,4	16,9	17,7	18,8
Nowiny	19,6	21,0	21,8	22,8	23,0	23,9
Piekoszów	16,4	17,0	17,4	18,1	19,0	19,3
Pierzchnica	23,7	24,0	23,8	25,2	22,9	22,1
Strawczyn	15,6	16,1	16,5	17,0	17,5	17,5
Zagnańsk	21,4	22,2	23,2	24,2	25,2	26,4
Kielce	27,6	29,2	30,8	32,5	34,3	35,7
Woj. świętokrzyskie	24,9	26,0	27,1	28,3	29,6	30,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Według danych BDL GUS w latach 2015-2020 mieszkańcy siedmiu samorządów wchodzących w skład KOF mieli zapewniony dostęp do kół, klubów, sekcji seniora czy Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Były to Chęciny, Chmielnik, Masłów, Morawica, Piekoszów, Nowiny i Kielce. W 2020 r. największą popularnością cieszyły się koła działające na rzecz seniorów w Chęcinach – udział osób będących ich członkami w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej wyniósł tu 4,1. Jednocześnie należy wspomnieć, że był to jeden z niższych wyników dla tej gminy w analizowanym okresie. Najniższy odsetek osób zrzeszonych w tego typu organizacjach zaobserwować można w Kielcach. Dane dla gmin, w których BDL GUS odnotował działania klubów seniora, przedstawia

¹⁰ Brak możliwości wskazania wartości dla KOF – niewystarczająca dostępność danych w przypadku tego wskaźnika bezpośrednio pobranego z BDL GUS.

Tabela 36.

Zgodnie z informacjami medialnymi, organizacje zrzeszające seniorów działały także w Daleszycach (w 2020 r. w gminie otworzono pięć klubów), Zagnańsku (od 2019 r.), Miedzianej Górze, Pierzchnicy (klub seniora prowadzony przez Fundację Dom Seniora im. Sue Ryder w Pierzchnicy). W 2021 r. uruchomiono także klub seniora w gminie Górnio.

Analizując działalność klubów seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku, należy pamiętać, że ich działalność może znacząco przyczyniać się do realizacji celu, który określono w Polityce Senioralnej KOF na lata 2020-2030, a mianowicie aktywizacji seniorów. W dokumencie postawiono za cel stworzenie takiej instytucji w każdej gminie KOF oraz wzmocnienie już istniejących klubów.

Tabela 36. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej¹¹

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	2,3	6,2	5,3	4,4	5,6	4,1
Chmielnik	2,6	2,2	1,5	1,8	1,8	0,7
Daleszyce	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Górno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Masłów	0,8	1,5	1,7	3,9	4,0	3,5
Miedziana Góra	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Morawica	2,4	2,5	5,4	5,9	2,6	2,2
Nowiny	2,2	2,8	2,7	2,6	2,5	2,5
Piekoszów	0,0	0,0	0,0	0,6	1,8	1,8 ¹²
Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Strawczyn	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zagnańsk	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Kielce	0,3	0,3	0,3	0,2	0,8	0,8
Woj. świętokrzyskie	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz danych Urzędu Gminy w Piekoszowie.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez jednostki KOF, stacjonarne zakłady pomocy społecznej dla osób w wieku 60 lat i więcej funkcjonowały w siedmiu spośród jednostek samorządów terytorialnego. Najwięcej placówek prowadzonych jest w Kielcach – łącznie działa tu sześć jednostek. Co za tym idzie, w mieście zamieszkuje najwięcej podopiecznych w wieku senioralnym wymagających stałej opieki – w 2021 r. było to 425 osób spośród wszystkich 504 mieszkańców KOF objętych taką opieką (84,3% wszystkich podopiecznych).

W latach 2015-2021 liczba mieszkańców zakładów stacjonarnych utrzymywała się na zbliżonym poziomie, poza 2020 r., kiedy wyraźnie spadła ich łączna liczba (z 510 mieszkańców w 2019 r. do 481 osób – spadek o 5,6%) (Tabela 37).

W Polityce senioralnej KOF na lata 2020-2030 za priorytetowe uznano tworzenie nowych i wsparcie istniejących Domów Pomocy Społecznej oraz innych form instytucjonalnej opieki nad seniorami (m.in. Dienne Domy Pomocy, mieszkania chronione). Jednocześnie w trakcie warsztatów diagnostycznych jako słabą stronę wskazano ograniczoną ofertę i niewystarczający stopień zapewnienia kompleksowych usług i świadczeń dla osób starszych (w tym w miejscu zamieszkania), brak dostatecznej opieki zdrowotnej geriatrycznej.

¹¹ Brak możliwości wskazania wartości dla KOF – niewystarczająca dostępność danych w przypadku tego wskaźnika bezpośrednio pobranego z BDL GUS.

¹² Dane Urzędu Gminy w Piekoszowie.

Tabela 37. Mieszkańcy zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w wieku 60 lat i więcej

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Chęciny	17	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	20
Chmielnik	11	15	11	12	12	10	7
Daleszyce	4	14	18	16	15	18	17
Górno	12	13	13	12	15	17	13
Masłów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	7
Miedziana Góra	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Morawica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Nowiny	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Piekoszów	0	56	56	56	56	56	56
Pierzchnica	12	12	12	13	14	15	15
Strawczyn	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zagnańsk	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Kielce	464	466	453	451	454	421	425
KOF	520	520	507	504	510	481	504

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki KOF.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Polityka senioralna

- Współczynnik obciążenia demograficznego wzrastał we wszystkich samorządach KOF. Dlatego ważne jest zaplanowanie kompleksowej opieki dla seniorów. Stanowić to może duże obciążenie dla budżetu samorządu, jednak możliwe jest pozyskanie finansowania zewnętrznego na ten cel.
- Niemniej ważna jest aktywizacja seniorów realizowana m.in. przez ofertę spędzania wolnego czasu w klubach czy Uniwersytetach Trzeciego Wieku. Zgodnie z przyjętą Polityką Senioralną na lata 2020-2030, istnieje potrzeba tworzenia nowych klubów oraz wzmacnianie już istniejących.
- Pamiętać jednak należy o zapewnieniu możliwości podejmowania decyzji w zakresie sposobu spędzania czasu samym zainteresowanym. Wpływ na ofertę i jej współtworzenie może podnieść zaangażowanie oraz poczucie własnej wartości i sprawczości seniorów.

3.6. KULTURA I SPORT

3.6.1. CENTRA, DOMY I OŚRODKI KULTURY

W 2020 r. na terenie KOF działało 27 centrów, ośrodków i domów kultury ogółem. W analizowanym okresie liczba instytucji wahała się między 25, a 27 placówek kulturalnych.

Najwięcej centrów kultury, mimo zamknięcia jednego z nich w 2018 r., funkcjonowało w Kielcach – w 2020 r. było ich łącznie 14. Kielce są także jedyną jednostką KOF, gdzie oprócz placówek publicznych, działają również podmioty prywatne. W gminie Zagnańsk pierwsze centrum kultury pojawiło się w 2020 r. Wzrost liczby placówek kulturalnych odnotował Piekoszów (Tabela 38). W gminie Miedziana Góra w analizowanym okresie nie działało żadne centrum kultury – informacje o tym samorządzie nie pojawiają się więc w BDL GUS również w kontekście uczestników imprez kulturalnych.

W 2020 r. centra kultury działające na terenie KOF stanowiły 23% wszystkich ośrodków działających w województwie świętokrzyskim.

Tabela 38. Centra, domy, ośrodki kultury ogółem

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	1	1	1	1	1	1
Chmielnik	1	1	1	1	1	1 ¹³
Daleszyce	1	1	1	1	1	1
Górno	1	1	1	1	1	1
Masłów	1	1	1	1	1	1
Miedziana Góra	0	0	0	0	0	0
Morawica	1	1	1	1	1	1
Nowiny	1	1	1	1	1	1 ¹³
Piekoszów	1	3	3	3	3	3
Pierzchnica	0	0	0	0	0	0
Strawczyn	2	3	3	3	3	2
Zagnańsk	0	0	0	0	0	1
Kielce	15	15	15	14	14	14
KOF	25	28	28	27	27	27
Woj. świętokrzyskie	135	121	123	123	121	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2020 r. we wszystkich jednostkach KOF można zauważyć wyraźny spadek liczby uczestników imprez kulturalnych, co spowodowane było pandemią wirusa COVID-19 i wprowadzonymi obostrzeniami w życiu społecznym. Jediną gminą, w której można zaobserwować przeciwną tendencję, był Zagnańsk – właśnie w 2020 r. otworzono tu pierwszy ośrodek kultury. Poza tym trudno wskazać jednoznaczny trend dla poszczególnych jednostek KOF. W latach 2015-2020 zainteresowanie imprezami kulturalnymi w poszczególnych gminach było zmienne – np. w gminie Górno w 2015 r. w imprezach kulturalnych wzięło udział 1 690 osób (121,4 w przeliczeniu na 1 000 ludności), ale w 2016 i 2017 r. odnotowano poniżej 1 000 uczestników. W 2018 r. wydarzenia cieszyły się większym zainteresowaniem (1 030 uczestników), a w 2019 r. zaobserwować można wyraźny wzrost (1 780 osób). Niemniej w latach 2015-2019 łączna liczba uczestników imprez kulturalnych dla wszystkich jednostek KOF systematycznie rosła.

Jeśli chodzi o liczby bezwzględne, największą liczbę uczestników imprez kulturalnych odnotowano w Kielcach – były to 320 954 osoby w 2019 r. oraz 51 114 osób w 2020 r., kiedy obowiązywały obostrzenia pandemiczne. Natomiast najwyższą liczbę uczestników w przeliczeniu na 1 000 ludności odnotowano w Chmielniku – w 2019 r. było to 2 258,6, a w pandemicznym 2020 r. było to 348,8 osób na 1 000 ludności (**Tabela 39**).

Jednocześnie w dokumencie *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (...)* wskazano, że jednostki tworzące obszar funkcjonalny nie współpracują wystarczająco w zakresie tworzenia oferty kulturalnej. Potwierdziły to również warsztaty diagnostyczne prowadzone na potrzeby opracowania Diagnozy – uczestnicy jako słabą stronę wskazali brak wspólnego (dla wszystkich gmin KOF) systemu informacji o ofercie kulturalnej. Jednocześnie pozytywnie ocenili dostępność i jakość infrastruktury kulturalnej.

¹³ Na rysunku 7 oznaczonych zostało 6 obiektów, gdyż w skład GOK wchodzi również świetlice wiejskie, które nie zostały uwzględnione w statystykach GUS.

Tabela 39. Liczba uczestników imprez kulturalnych

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	21 900	15 830	25 740	8 990	62 000	1 565
Chmielnik	17 450	22 850	23 900	25 400	25 450	3 920
Daleszyce	4 200	4 500	4 600	4 950	5 100	250
Górno	1 690	905	960	1 030	1 780	483
Mastów	19 950	12 100	14 010	17 800	17 260	1 320
Miedziana Góra	2 680	2 900	3 300	3 000	3 800	360
Morawica	13 725	3 954	4 410	4 302	1 940	370
Nowiny	6 130	1 750	4 600	3 900	740	220
Piekoszów	1 850	2 132	5 008	3 348	4 955	2 570
Pierzchnica	800	1 000	1 200	2 300	1 200	100
Strawczyn	1 233	310	340	830	3 500	150
Zagnańsk	0	0	0	0	0	204
Kielce	147 079	219 763	283 861	306 784	320 954	51 114
KOF	235 207	284 094	367 429	377 334	381 679	62 166
Woj. świętokrzyskie	1 094 693	1 255 105	1 300 995	1 317 099	1 247 279	249 864

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz danych Urzędu Miasta i Gminy w Chęcinach, Urzędu Gminy w Miedzianej Górze, Urzędu Miasta i Gminy w Pierzchnicy.

W trakcie warsztatów diagnostycznych uczestnicy pozytywnie ocenili dostępność i jakość infrastruktury sportowej, jednocześnie wskazując na braki w infrastrukturze do uprawiania sportów zimowych, oraz słabo rozwiniętą ofertę zajęć sportowych i rekreacyjnych (szczególnie dla osób w wieku średnim).

3.6.2. BIBLIOTEKI

W latach 2015-2020 liczba osób przypadających na jedną bibliotekę utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Wzrost liczby ludności na jedną bibliotekę można zaobserwować w gminach Górno, Miedziana Góra i Zagnańsk. Spadek natomiast odnotowano w Kielcach. W większości jednostek KOF ten wskaźnik utrzymuje się na wyższym poziomie niż dla województwa świętokrzyskiego.

Zauważyć można różnicę w dostępie do bibliotek między miastami a obszarami wiejskimi, co szczególnie dobrze widoczne jest w gminach wiejsko-miejskich. Największą rozbieżność można zauważyć w gminie Chęciny, dla której ogólny wskaźnik wynosił 7 516 osób na jedną placówkę. W 2020 r. w mieście Chęciny jedna biblioteka przypadała na 4 394 osób. Z kolei na obszarach wiejskich gminy jedna biblioteka miała obsługiwać ponad dwa razy więcej mieszkańców – dokładnie 10 637 osób. Utrudniony dostęp do bibliotek skutkuje niską liczbą czytelników – w 2015 i 2016 r. na terenach wiejskich gminy Chęciny nie wypożyczono książki żadnemu czytelnikowi, w 2017 r. obsłużono pięciu czytelników, w 2018 r. – ośmiu, w 2019 r. – dziewięciu, a w 2020 r. – dwóch. Dane w tym zakresie przedstawia Tabela 40.

Tabela 40. Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)¹⁴

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	7 507	7 496	7 527	7 551	7 556	7 516
Chmielnik	2 861	2 854	2 841	2 830	2 816	2 793
Daleszyce	5 216	5 229	5 258	5 285	5 288	5 276
Górno	3 494	3 532	3 573	3 594	3 640	4 883
Masłów	3 534	3 556	3 606	3 650	3 688	3 714
Miedziana Góra	3 753	3 768	3 794	3 829	5 816	5 861
Morawica	3 950	4 005	4 073	4 121	4 189	4 228
Nowiny	7 708	7 728	7 777	7 838	7 910	7 919
Piekoszów	5 440	4 085	4 112	4 119	4 122	4 108
Pierzchnica	4 793	4 781	4 788	4 799	4 700	4 636
Strawczyn	10 505	10 567	10 674	10 735	10 874	10 964
Zagnańsk	3 240	3 245	3 256	4 327	4 327	4 306
Kielce	14 146	14 122	14 057	13 984	13 918	12 894
Woj. świętokrzyskie	4 442	4 427	4 425	4 482	4 487	4 553

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2015-2019 liczba czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W tym okresie spadek czytelników odnotowano w Kielcach, Strawczynie i Chmielniku. Natomiast w 2020 r. we wszystkich jednostkach KOF zaobserwować można wyraźny spadek liczby czytelników, co spowodowane było obostrzeniami związanymi z pandemią COVID-19.

Tabela 41. Czytelniczy bibliotek publicznych na 1 000 ludności¹⁵

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	68	68	73	74	76	43
Chmielnik	128	116	111	104	113	105
Daleszyce	96	93	94	89	99	71
Górno	137	137	139	136	142	74
Masłów	49	38	43	46	52	44
Miedziana Góra	70	71	68	69	70	62
Morawica	204	209	210	216	211	121
Nowiny	104	97	98	101	103	96
Piekoszów	114	117	118	113	114	96
Pierzchnica	235	241	236	244	248	193
Strawczyn	72	73	73	70	60	39
Zagnańsk	102	125	120	112	119	115
Kielce	209	197	186	182	175	146
Woj. świętokrzyskie	131	128	125	124	125	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2015 r. liczba czytelników bibliotek publicznych w KOF plasowała się na trzecim miejscu wśród porównywanych obszarów funkcjonalnych – czytelnicy cieszyli się większym zainteresowaniem w Aglomeracji Opolskiej i Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym. Mimo wyraźnego spadku wskaźnika

¹⁴ Brak możliwości wskazania wartości dla KOF – niewystarczająca dostępność danych w przypadku tego wskaźnika bezpośrednio pobranego z BDL GUS.

¹⁵ Jw.

w 2020 r., spowodowanego obostrzeniami pandemicznymi, KOF nadal pozostawał na trzecim miejscu wśród porównywanych obszarów. Zmalał natomiast dystans między KOF, a Białostockim Obszarem Funkcjonalnym, gdzie korzystanie z usług bibliotek publicznych jest najmniej popularne.

Tabela 42. Czytelniczy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w porównywanych obszarach funkcjonalnych

Nazwa	2015	2020
Aglomeracja Opolska	197,8	165,4
Białostocki Obszar Funkcjonalny	124,8	117,2
Kielecki Obszar Funkcjonalny	170,7	117,9
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	181,2	148,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

3.6.3. MUZEA

Łącznie na terenie KOF działało 19 placówek muzealnych, z czego większość stanowiły obiekty zlokalizowane w Kielcach.

Tabela 43. Muzea łącznie z oddziałami

Nazwa	2020
Chęciny	3
Chmielnik	1
Strawczyn	1
Kielce	14
KOF	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Instytucji Kultury Urzędu Gminy i Miasta w Chęcinach, Urzędu Miasta i Gminy Chmielnik, Urzędu Gminy Strawczyn, Urzędu Miasta w Kielcach.

Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1 000 ludności wskazuje, że najchętniej odwiedzaną placówką położoną na terenie KOF był Zamek Królewski w Chęcinach – w latach 2015-2019 jego popularność wśród odwiedzających wzrastała. Zainteresowaniem cieszył się także Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku – oddział Muzeum Narodowego w Kielcach. Najmniej popularne wśród zwiedzających były muzea znajdujące się w Kielcach. W 2020 r. odnotowano wyraźny spadek tego wskaźnika, co jest konsekwencją pandemii koronawirusa i wprowadzonych w związku z nią obostrzeń. Niemniej placówki położone na terenie KOF odwiedzało więcej osób, niż wynosi średnia dla województwa świętokrzyskiego.

Tabela 44. Zwiedzający muzea i oddziały na 1 000 ludności¹⁶

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	6 221,5	6 658,2	7 779,3	7 820,5	7 615,7	4 888,5
Strawczyn	5 609,5	8 974,7	5 328,3	5 951,5	5 827,5	1 387,9
Kielce	1 414,5	784,0	741,6	662,8	603,8	214,2
Woj. świętokrzyskie	600,5	571,3	517,8	517,1	518,6	166,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

¹⁶ Brak danych dla gminy Chmielnik.

3.6.4. KLUBY SPORTOWE

W latach 2016-2020 (BDL GUS zbiera dane na temat klubów sportowych i ćwiczących co dwa lata) w większości jednostek KOF spadła liczba działających klubów sportowych. W 2016 r. było ich łącznie 100, w 2018 r. – 97, a w 2020 r. – 84 (spadek o 16% względem 2016 r.). Taka sama liczba klubów przez cały ten okres utrzymała się w Chmielniku, Morawicy, Pierzchnicy i Strawczynie. Jediną gminą, w której wzrosła liczba klubów sportowych, były Nowiny – w 2016 oraz 2018 r. na jej terenie funkcjonował jeden klub, zaś w 2020 r. – dwa. Najwięcej klubów sportowych działało na terenie Kielc – w 2020 r. było ich 47. Z kolei najwyższą dostępność klubów odnotowano w Miedzianej Górze – w 2020 r. działało tam 4,3 klubu na 10 tys. ludności.

W większości jednostek można zaobserwować wzrost liczby ćwiczących ogółem w 2018 r. i spadek w 2020 r. (prawdopodobnie spowodowany obostrzeniami pandemicznymi). Jest to tendencja odmienna niż dla województwa świętokrzyskiego, gdzie liczba ćwiczących systematycznie spadała.

Tabela 45. Kluby sportowe, liczba ćwiczących ogółem, kluby sportowe na 10 tys. ludności

Nazwa	Kluby			Kluby sportowe na 10 tys. ludności			Ćwiczący ogółem		
	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020
Chęciny	4	4	3	2,7	2,6	2,0	193	215	91
Chmielnik	1	1	1	0,9	0,9	0,9	24	24	48
Daleszyce	5	6	5	3,2	3,8	3,2	404	496	450
Górno	3	1	1	2,1	0,7	0,7	97	60	101
Masłów	5	5	4	4,7	4,6	3,6	325	496	135
Miedziana Góra	5	6	5	4,4	5,2	4,3	225	300	292
Morawica	5	5	5	3,1	3,0	3,0	448	499	509
Nowiny	1	1	2	1,3	1,3	2,5	35	20	70
Piekoszów	4	3	4	2,4	1,8	2,4	334	272	247
Pierzchnica	1	1	1	2,1	2,1	2,2	62	60	50
Strawczyn	3	3	3	2,8	2,8	2,7	165	147	119
Zagnańsk	5	6	3	3,9	4,6	2,3	218	298	90
Kielce	58	55	47	2,9	2,8	2,4	5 180	5 931	4 874
KOF	100	97	84	-	-	-	7 710	8 818	7 076
Woj. świętokrzyskie	367	339	286	2,9	2,7	2,3	23 009	22 938	19 330

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Kultura i sport

- W 2020 r. nastąpił wyraźny spadek odbiorców działań kulturalnych i sportowych, co związane było z ograniczeniami wynikającymi z pandemii spowodowanej wirusem COVID-19.
- W latach 2015-2020 wzrosła liczba centrów kultury działających na terenie KOF, tym samym wzrosła dostępność oferty kulturalnej dla mieszkańców obszaru.

3.7. DOSTĘP DO USŁUG PUBLICZNYCH

Zróźnicowanie jakości życia zależy od zaspokajania potrzeb materialnych i niematerialnych. W ich zakres wchodzi warunki życia mieszkańców, tj. warunki lokalowe oraz dostęp do pracy lub innych usług publicznych. Najchętniej wybierane do życia są te obszary miejskie, które posiadają dobry dostęp do usług publicznych pierwszej potrzeby, tj. usługi zdrowotne, edukacji czy kultury.

Dostęp do usług zależy jest od ich rozmieszczenia w przestrzeni. Kielce jako ośrodek centralny posiadają na swoim obszarze usługi publiczne wyższego rzędu. Jednakże wszystkie gminy KOF mają dostęp do usług podstawowych, takich jak szpitale, podstawowe punkty zdrowotne, instytucje kultury i placówki oświatowe.

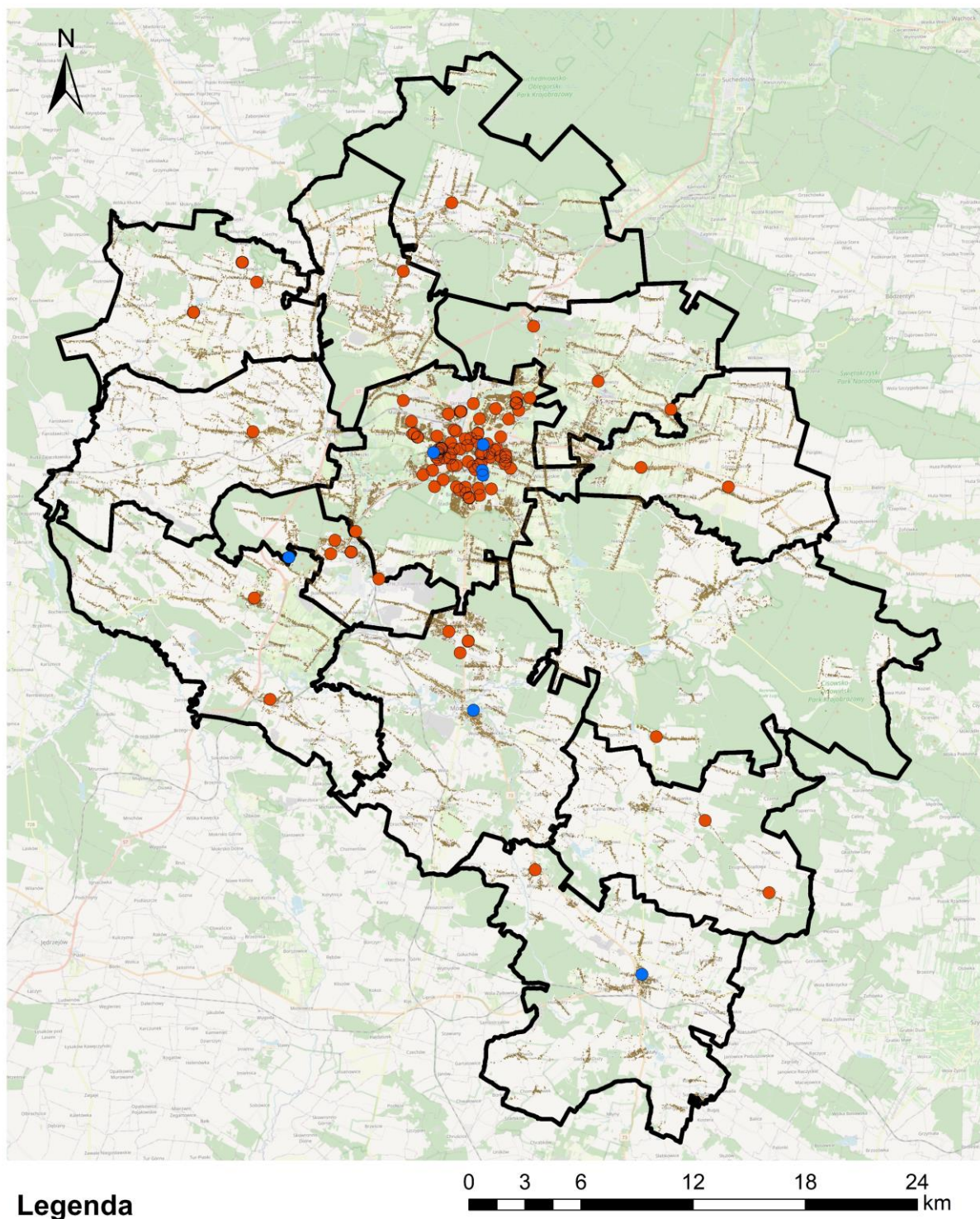
Najwięcej placówek opieki zdrowotnej znajduje się w Kielcach – 80 (**Tabela 46**). W pozostałych gminach KOF występuje od 1 do 5 placówek. Są one głównie zlokalizowane przy głównych drogach, w pobliżu zabudowy mieszkaniowej. Szpitale działają w południowych gminach KOF – Chęciny, Morawica, Chmielnik i w Kielcach, gdzie jest ich aż 4. Pozostała część mieszkańców 9 gmin KOF, aby udać się do szpitala musi kierować się do jednostki centralnej. Daleszyce, Miedziana Góra i Zagnańsk posiadają utrudniony dostęp do placówek medycznych ze względu na występowanie tylko jednego podstawowego punktu opieki zdrowotnej w granicach gminy (**Rysunek 3**).

Tabela 46. Liczba szpitali i podstawowych punktów opieki zdrowotnej w poszczególnych gminach KOF

Nazwa	Szpitale	PPOZ
Chęciny	1	2
Chmielnik	1	1
Daleszyce	0	1
Górno	0	2
Masłów	0	3
Miedziana Góra	0	1
Morawica	1	3
Nowiny	0	5
Piekoszów	0	1
Pierzchnica	0	2
Strawczyn	0	3
Zagnańsk	0	1
Kielce	4	80
KOF	7	106

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k, <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>, <https://www.nfz.gov.pl/biuletyn-informacji-publicznej-swietokrzyskiego-ow-nfz/wykaz-szpitali-zakwalifikowanych-do-pszl/>.

Rysunek 3. Dostęp do placówek ochrony zdrowia i szpitali na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

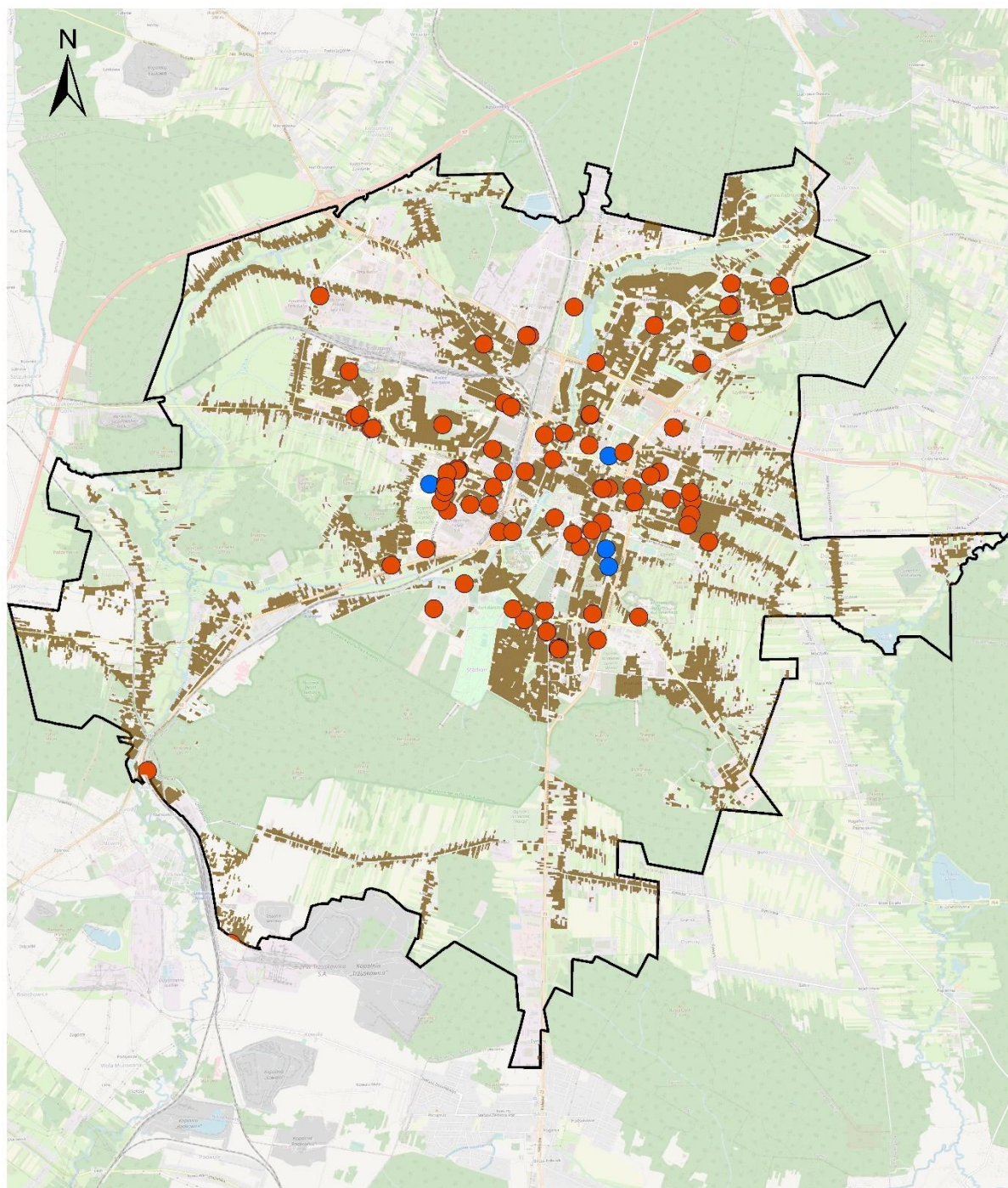

Legenda

- Placówki Ochrony Zdrowia
- Szpitale
- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych BDOT10k, <https://www.nfz.gov.pl/biuletyn-informacji-publicznej-swietokrzyskiego-ow-nfz/wykaz-szpitali-zakwalifikowanych-do-psz/>.

Rysunek 4. Dostęp do placówek ochrony zdrowia i szpitali na terenie Kielce

Legenda

- Placówki Ochrony Zdrowia
- Szpitale
- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielce

0 0,75 1,5 3 4,5 6 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych BDOT10k, <https://www.nfz.gov.pl/biuletyn-informacji-publicznej-swietokrzyskiego-ow-nfz/wykaz-szpitali-zakwalifikowanych-do-psz/>.

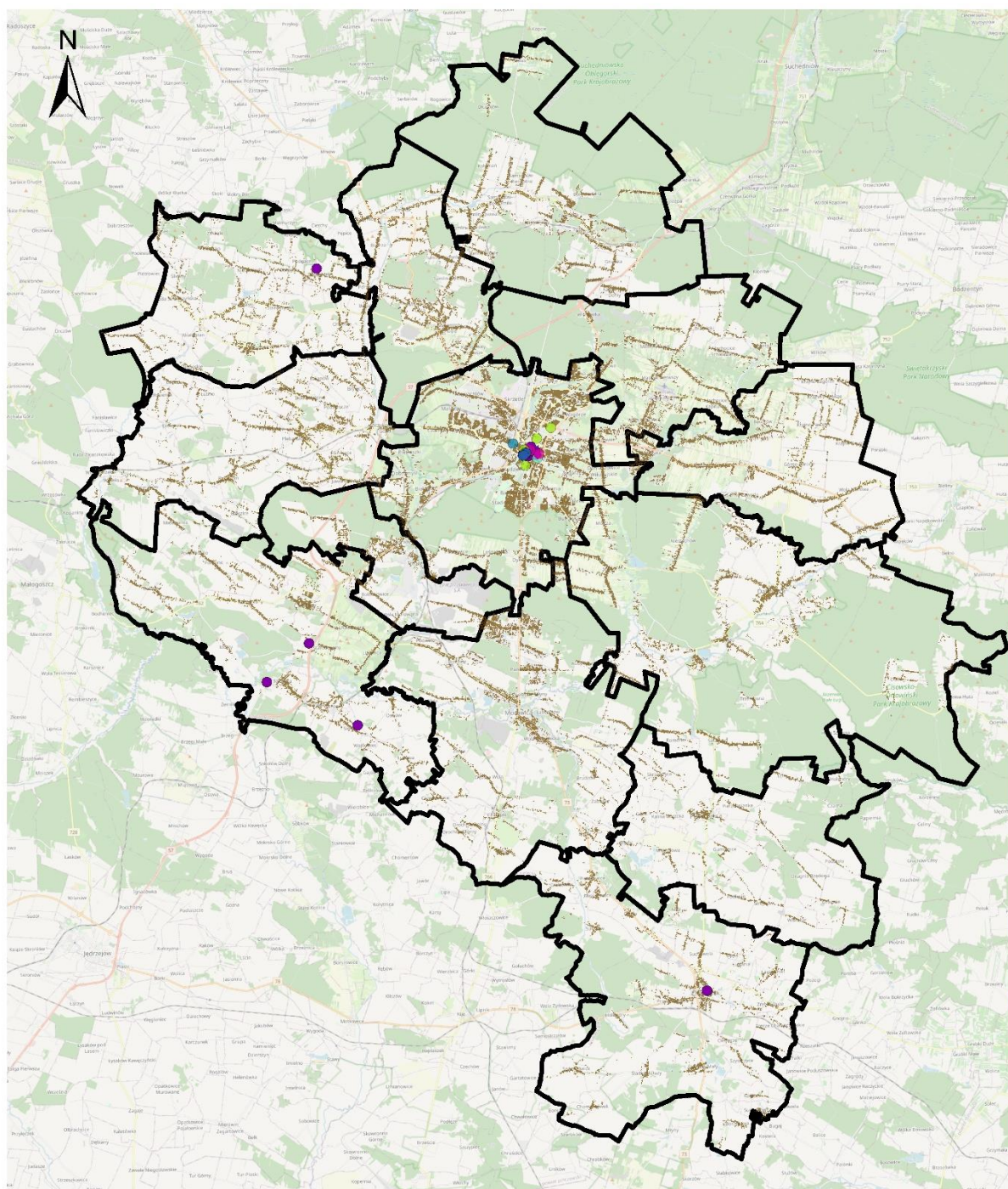
Dostęp do instytucji kultury jest największy w Kielcach. Znajdują się tam 64 obiekty (**Tabela 47**), w skład których wchodzi teatr, kina, filharmonia, galerie sztuki, muzea (**Rysunek 6**), hale widowiskowe, hala sportowa (**Rysunek 10**), biblioteki i domy kultury (**Rysunek 8**). Pozostałe gminy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego posiadają od 1 do 9 instytucji kultury na swoim terenie (**Tabela 47**). Są to głównie domy kultury, biblioteki i muzea (**Rysunek 5**, **Rysunek 7**). Znajdują się one przy drogach i największych skupiskach zabudowy mieszkaniowej. Na terenie gminy Zagnańsk znajduje się hala sportowa (**Tabela 47**, **Rysunek 9**).

Tabela 47. Liczba instytucji kultury w poszczególnych gminach KOF

Nazwa	Instytucje kultury
Chęciny	4
Chmielnik	9
Daleszyce	2
Górno	2
Maslów	2
Miedziana Góra	1
Morawica	1
Nowiny	2
Piekoszów	5
Pierzchnica	1
Strawczyn	2
Zagnańsk	2
Kielce	64
KOF	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rejestrów Instytucji Kultury i BIP Gmin KOF, BDOT 10k, BDL.

Rysunek 5. Dostęp do instytucji kultury – filharmonia, galerie sztuki, kina, muzea i teatry na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

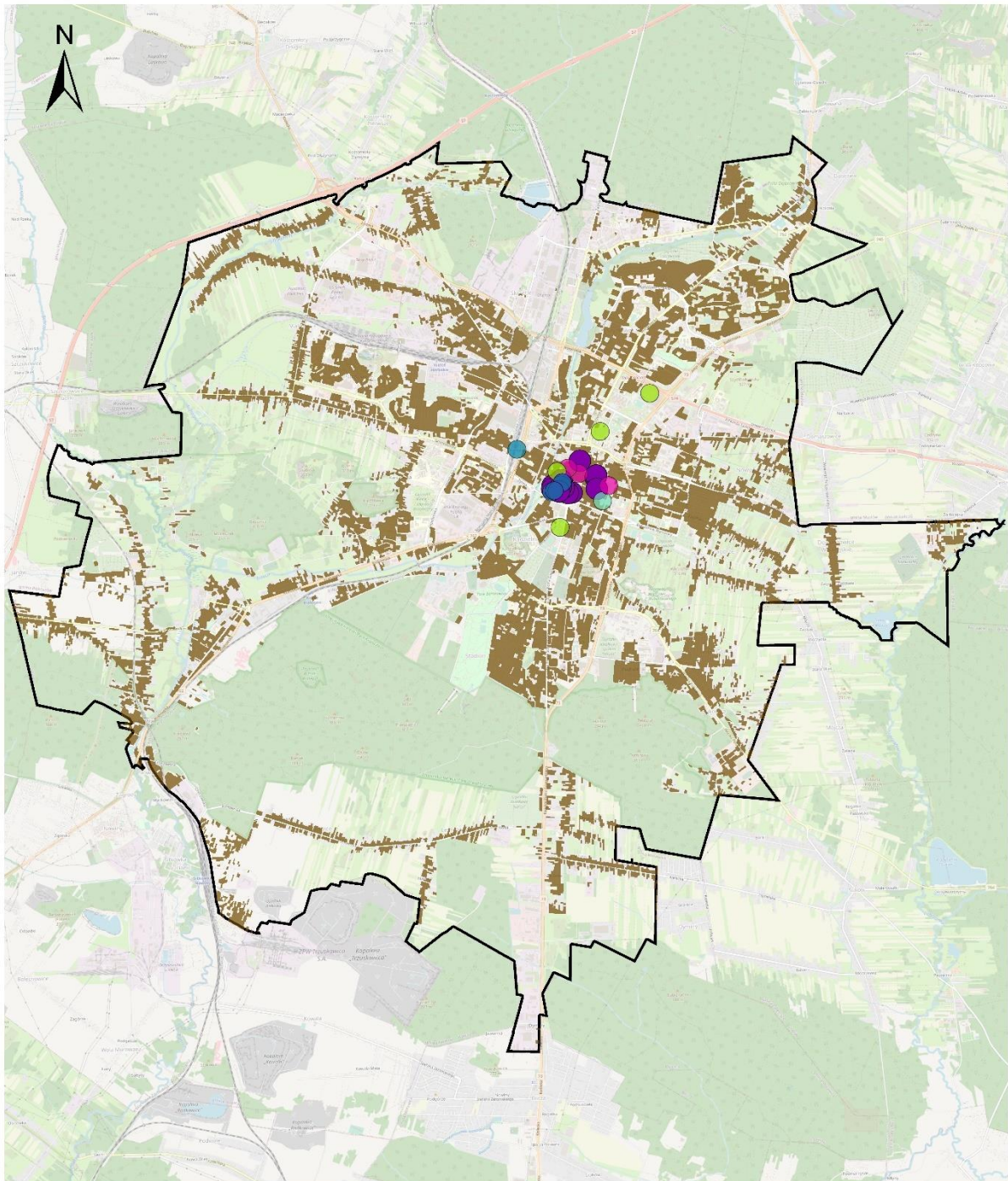
Legenda

- Filharmonia
- Galeria sztuki
- Kino
- Muzeum
- Teatr

- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Rysunek 6. Dostęp do instytucji kultury – filharmonia, galerie sztuki, kina, muzea i teatry na terenie Kielc

Legenda

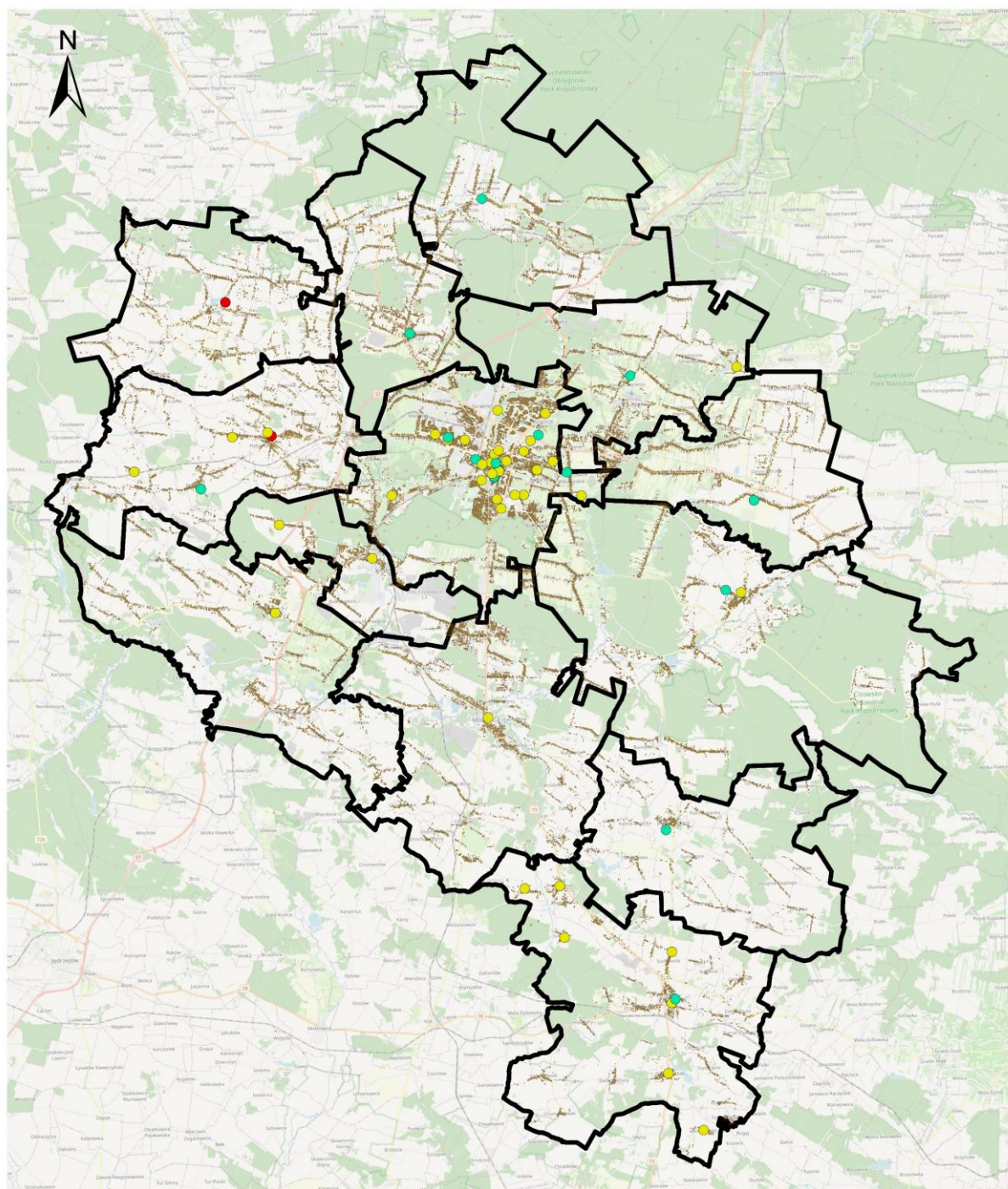
- Filharmonia
- Galeria sztuki
- Kino
- Muzeum
- Teatr

0 0,75 1,5 3 4,5 6 km

- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Rysunek 7. Dostęp do instytucji kultury – biblioteki, centra, domy i ośrodki kultury na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

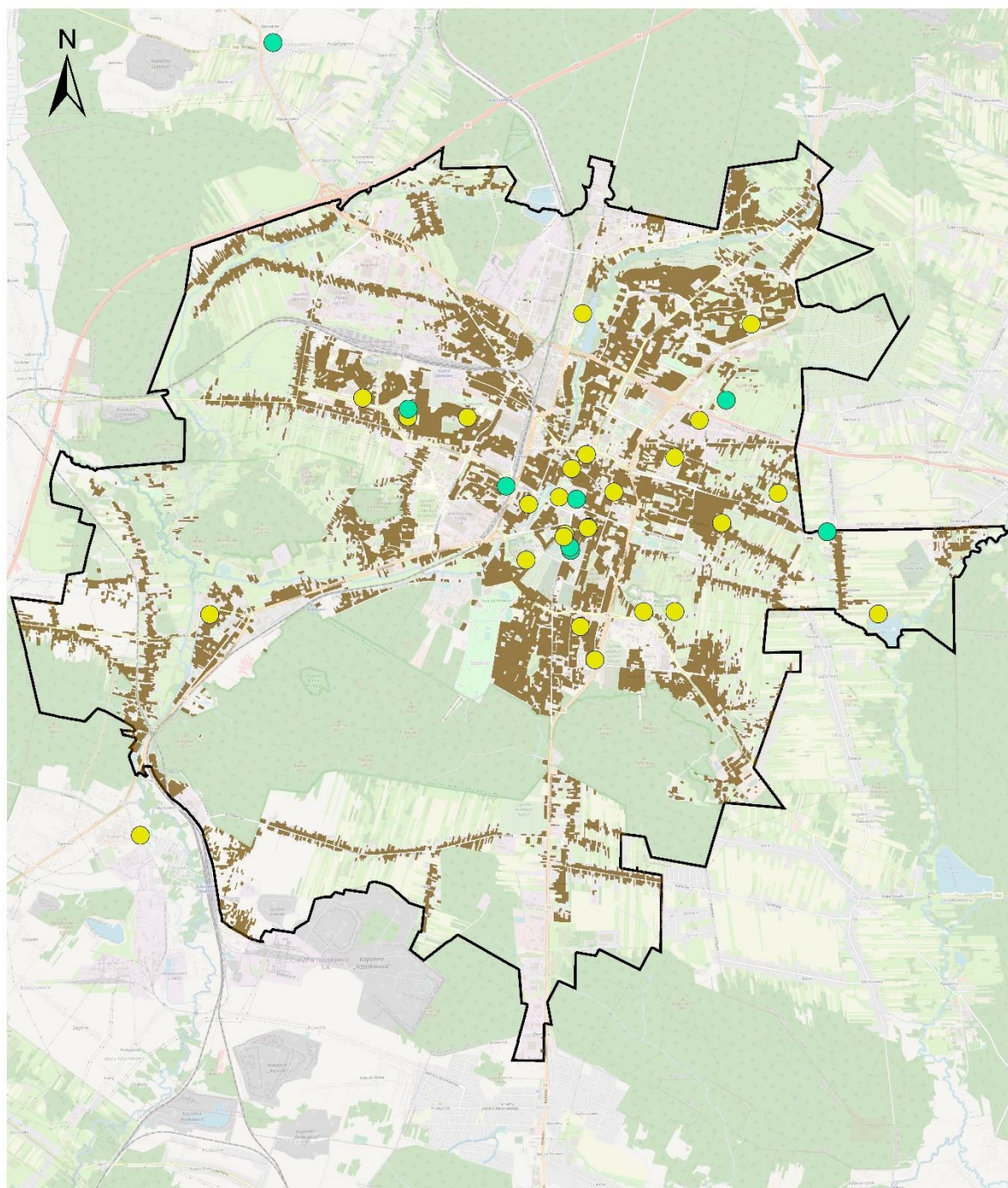

Legenda

- Biblioteka
- Biblioteka i centrum, dom i ośrodek kultury
- Centrum, dom i ośrodek kultury
- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Rysunek 8. Dostęp do instytucji kultury – biblioteki, centra, domy i ośrodki kultury na terenie Kielce

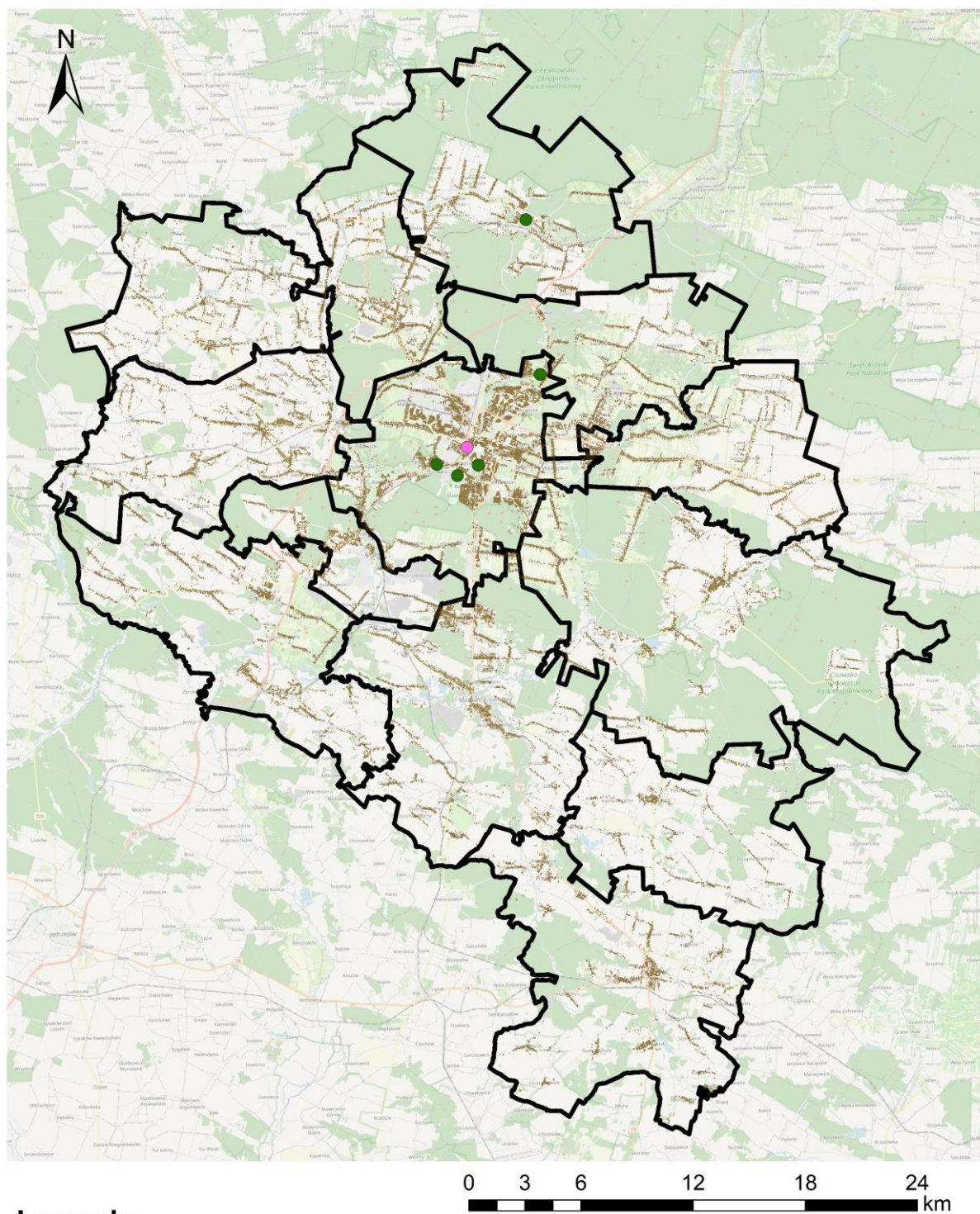
Legenda

- Biblioteka
- Centrum, dom i ośrodek kultury
- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielce

0 0,75 1,5 3 4,5 6 km

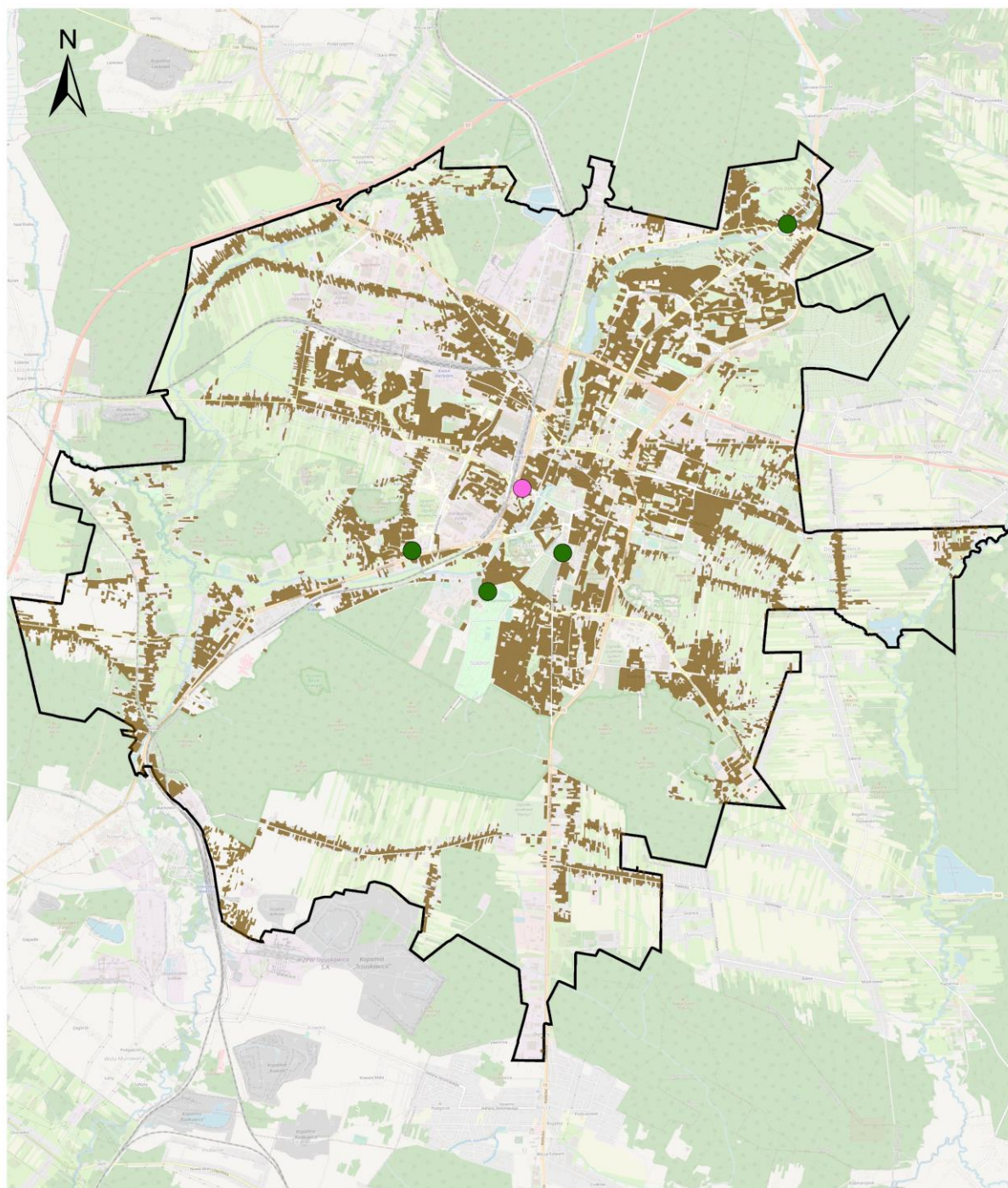
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Rysunek 9. Dostęp do instytucji kultury – hala widowiskowa i hale sportowe na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Rysunek 10. Dostęp do instytucji kultury – hala widowiskowa i hale sportowe na terenie Kielce

Legenda

- Hala widowiskowa
- Hala sportowa
- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Dostęp do placówek edukacyjnych jest bardziej równomierny w poszczególnych gminach. Każda jednostka KOF posiada dostęp do szkoły podstawowej. We wszystkich gminach, oprócz Pierzchnicy, zlokalizowano również przedszkola – jako towarzyszące szkole podstawowej lub samodzielne instytucje. Morawica, Chęciny, Kielce to gminy posiadające placówki będące zarówno szkołą podstawową i ponadpodstawową. W Piekoszowie taka placówka obecnie nie prowadzi naboru do szkoły ponadpodstawowej – jej działalność została zawieszona. Samodzielne szkoły ponadpodstawowe znajdują się w Nowinach, Piekoszowie i Kielcach. Placówki pełniące funkcje przedszkola, szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej jednocześnie występują w gminie Zagnańsk, Morawica, Chęciny, Piekoszów i Kielce.

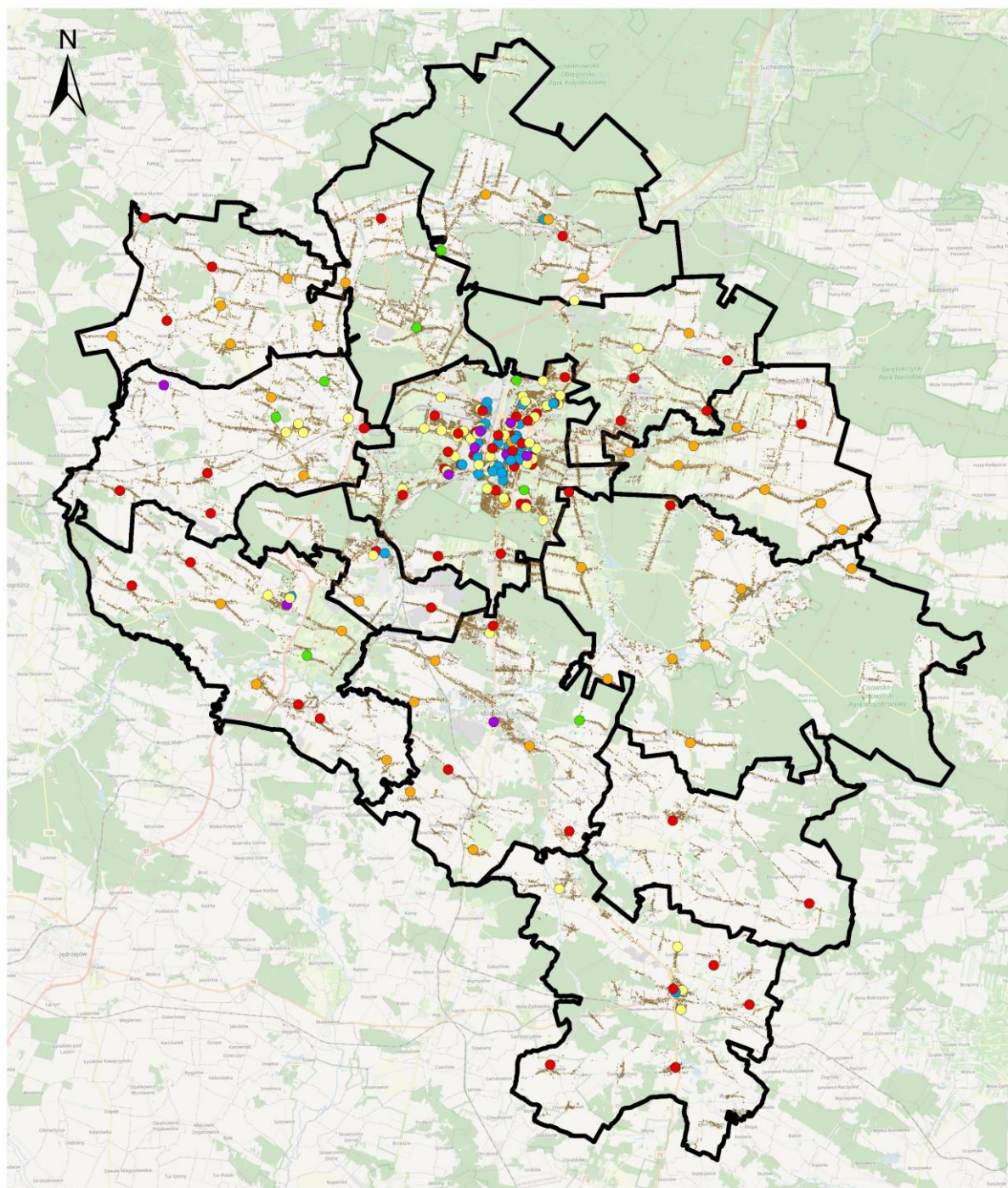
Tabela 48. Liczba placówek oświatowych w poszczególnych gminach KOF

Gmina	Placówki oświatowe
Chęciny	13
Chmielnik	10
Daleszyce	10
Górno	8
Masłów	6
Miedziana Góra	3
Morawica	12
Nowiny	5
Piekoszów	13 ¹⁷
Pierzchnica	2
Strawczyn	10
Zagnańsk	7
Kielce	113
KOF	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Biuletynów Informacji Publicznej poszczególnych gmin, BDL.

¹⁷ Placówka ponadpodstawowa zlokalizowana w Brynicy obecnie nie prowadzi naboru – jej działalność została zawieszona.

Rysunek 11. Dostęp do placówek oświatowych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

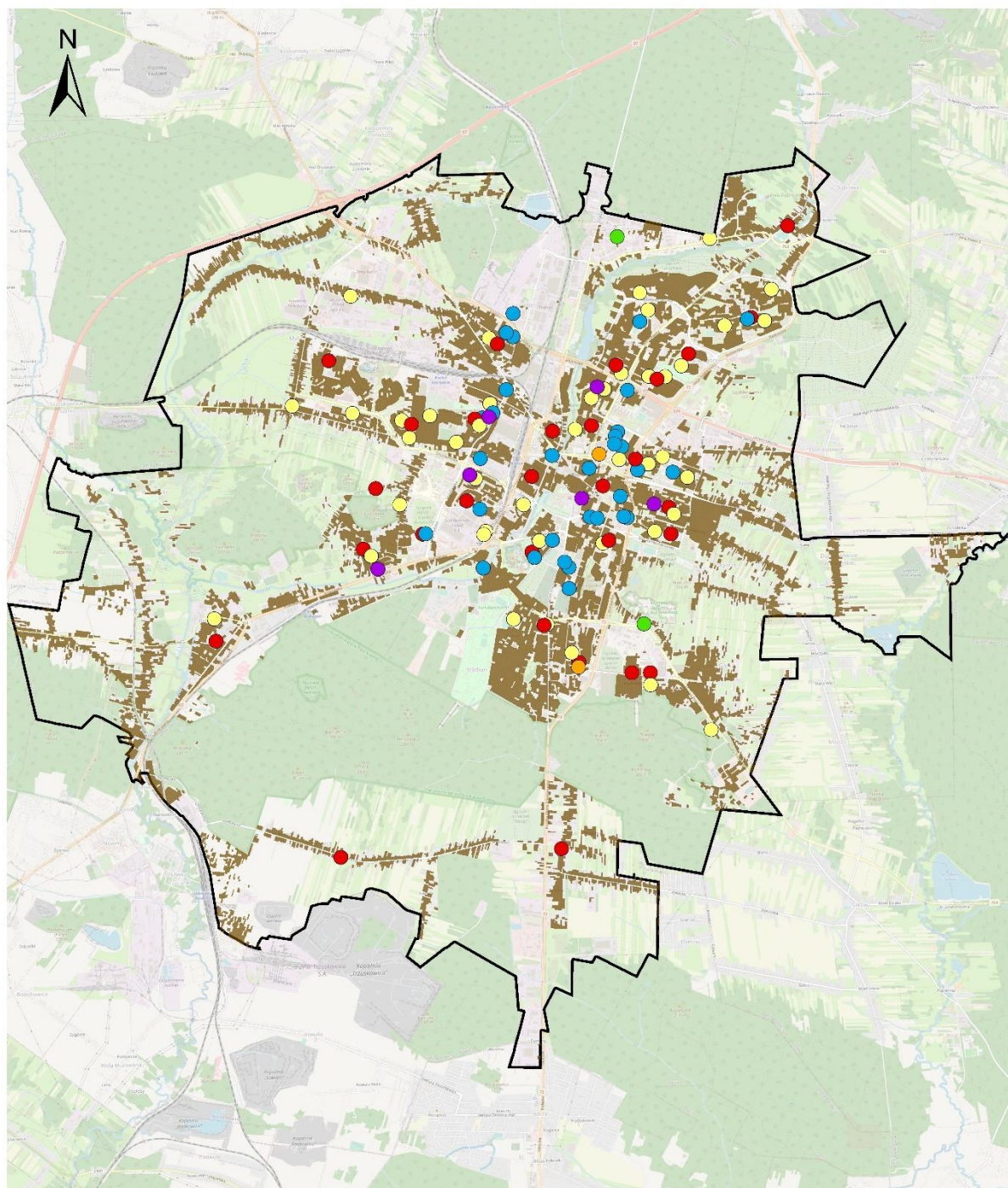
Legenda

- Przedszkole
- Przedszkole/szkoła podstawowa
- Szkoła podstawowa
- Szkoła podstawowa/szkoła ponadpodstawowa
- Szkoła ponadpodstawowa
- Przedszkole/szkoła podstawowa/szkoła ponadpodstawowa
- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Rysunek 12. Dostęp do placówek oświatowych na terenie Kielc

Legenda

- Przedszkole
- Przedszkole/szkoła podstawowa
- Szkoła podstawowa
- Szkoła podstawowa/szkoła ponadpodstawowa
- Szkoła ponadpodstawowa
- Szkoła podstawowa/szkoła podstawowa/szkoła ponadpodstawowa
- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Kielce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych BDOT10k i Biuletynów Informacji Publicznej Gmin KOF.

Dostęp do usług publicznych jest najlepszy w mieście centralnym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Kielce charakteryzują się dużą liczbą instytucji kultury, szpitali, placówek podstawowej opieki zdrowotnej i oświaty. Najwięcej placówek oświaty zlokalizowano w centralnej i północno-wschodniej części miasta. Instytucje kultury również zlokalizowano w centrum Kielc i na wschód od niego. Bardzo dobry dostęp

do placówek podstawowej opieki zdrowotnej posiadają mieszkańcy północnych i centralnych dzielnic miasta. Gorszym dostępem do usług publicznych charakteryzują się południowe obszary Kielc. Zlokalizowane tam są jedynie dwie szkoły podstawowe, a najbliższe instytucje kultury i ośrodki zdrowia znajdują się w centrum.

W pozostałych gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego dostęp do usług publicznych jest bardziej zróżnicowany. Najbardziej równomiernie rozmieszczone są placówki oświaty – posiada je każda gmina w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej. Instytucje kultury zlokalizowane są zwykle w centrach gmin i jest ich zdecydowanie mniej w porównaniu do ośrodka-rdzenia. Każda gmina posiada dom kultury, bibliotekę bądź muzeum, ale odwiedzenie kina, teatru, filharmonii możliwe jest tylko poprzez dojazd do stolicy województwa. Dostęp do ośrodków zdrowia w gminach KOF jest dobry na południowy zachód od Kielc – znajdują się tam szpitale. Pozostali mieszkańcy KOF muszą dojechać do pobliskich im miejscowości. Dostęp do placówek podstawowej opieki medycznej mógłby być większy w gminie Zagnańsk, Miedziana Góra i Daleszyce. Występowanie jednej placówki na cały obszar gminy, w dodatku nie zawsze w miejscach największego skupiska zabudowy mieszkaniowej (Daleszyce), ogranicza dostęp do usług zdrowia dla mieszkającej tam ludności.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Dostępu do usług publicznych

- Występują wyraźne różnice w dostępie do placówek zdrowotnych i obiektów kulturalnych między Kielcami, a pozostałymi gminami KOF.
- Dostęp do placówek edukacyjnych jest dobry w każdej jednostce KOF, jednak większa różnorodność znajduje się w Kielcach.
- Usługi podstawowe nie zawsze są zlokalizowane w największych skupiskach zabudowy mieszkaniowej lub centrach – dotyczy to zwłaszcza północnych i południowo-wschodnich gmin KOF.

3.8. KAPITAŁ SPOŁECZNY

3.8.1. FREKWENCJA WYBORCZA

W latach 2015-2020 przeprowadzono następujące wybory powszechne: w 2018 r. wybory samorządowe, w 2019 r. wybory do Parlamentu Europejskiego, w 2015 i 2019 r. do Sejmu i Senatu RP, a w 2015 oraz 2020 r. wybory prezydenckie.

W większości głosowań najwyższa frekwencja wśród jednostek KOF utrzymywała się w Kielcach i gminie Nowiny. Wśród gmin z najniższym odsetkiem głosujących uprawnionych znajdowały się natomiast gminy Chmielnik, Daleszyce i Pierzchnica.

Spośród wszystkich wyborów przeprowadzonych w latach 2015-2020, najwyższą frekwencję odnotowano podczas wyborów prezydenckich w 2020 r.

WYBORY SAMORZĄDOWE

W analizowanym okresie wybory samorządowe były przeprowadzone raz – w 2018 r. Mieszkańcy wybierali swoich przedstawicieli do sejmiku wojewódzkiego, rad powiatu, gmin i miasta na prawach powiatu oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. W większości jednostek KOF frekwencja była wyższa niż dla województwa świętokrzyskiego, dla którego wyniosła ok. 56,7% (niewielkie różnice między głosowaniami na poszczególne organy). Niewiele niższą frekwencję odnotowano w gminie Piekoszów (56,3%), Pierzchnica (55,6%) oraz Morawica (54,7% – najniższa frekwencja w całym KOF). Z kolei najwyższa frekwencja została osiągnięta w gminie Nowiny (63,5%), Strawczyn (63,3%) oraz Górnio (61,5%). Frekwencję w wyborach samorządowych, jako najbardziej uniwersalne dla różnych jednostek samorządu terytorialnego, obrazują dane z wyborów do sejmiku wojewódzkiego (**Tabela 49**).

Tabela 49. Wybory do sejmiku wojewódzkiego w 2018 r.

Nazwa	Uprawnieni do głosowania [osoba]	Oddane głosy ogółem [szt.]	Frekwencja wyborcza [%]
Chęciny	12 389	7 091	57,2
Chmielnik	9 141	5 297	58,0
Daleszyce	12 713	7 441	58,5
Górno	11 293	6 942	61,5
Masłów	8 725	5 301	60,8
Miedziana Góra	9 173	5 527	60,2
Morawica	13 535	7 404	54,7
Nowiny	6 023	3 824	63,5
Piekoszów	13 166	7 417	56,3
Pierzchnica	4 021	2 237	55,6
Strawczyn	8 482	5 366	63,3
Zagnańsk	10 671	6 542	61,3
Kielce	156 058	88 392	56,6
KOF	275 390	158 781	57,7
Woj. świętokrzyskie	1 021 995	578 365	56,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wobec braku rozstrzygnięcia, ponowne głosowanie w wyborach na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast przeprowadzono w sześciu jednostkach KOF – gminie Górno, Miedziana Góra, Piekoszów, Strawczyn, Zagnańsk i w Kielcach. We wszystkich tych samorządach frekwencja w drugiej turze była niższa niż w pierwszej. Podobną tendencję można zaobserwować w skali całego województwa.

Tabela 50. Wybory na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – pierwsza i druga tura w 2018 r.

Nazwa	I tura			II tura		
	Uprawnieni do głosowania	Oddane głosy ogółem	Frekwencja wyborcza	Uprawnieni do głosowania	Oddane głosy ogółem	Frekwencja wyborcza
	[osoba]	[szt.]	[%]	[osoba]	[szt.]	[%]
Chęciny	12 167	7 027	57,8	0	0	0
Chmielnik	9 141	5 289	57,9	0	0	0
Daleszyce	12 713	7 442	58,5	0	0	0
Górno	11 293	6 946	61,5	11 308	6 745	59,7
Masłów	8 725	5 297	60,7	0	0	0
Miedziana Góra	9 173	5 526	60,2	9 183	4 969	54,1
Morawica	12 715	7 260	57,1	0	0	0
Nowiny	6 023	3 823	63,5	0	0	0
Piekoszów	13 167	7 421	56,4	13 159	5 700	43,3
Pierzchnica	3 830	2 176	56,8	0	0	0
Strawczyn	8 482	5 363	63,2	8 464	5 264	62,2
Zagnańsk	10 671	6 536	61,2	10 658	5 846	54,9
Kielce	155 098	88 145	56,8	154 702	80 949	52,3
KOF	273 198	158 251	57,9	207 474	109 473	52,8
Woj. świętokrzyskie	1 018 890	577 898	56,7	445 092	229 545	51,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

WYBORY DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

W wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. najwyższą frekwencję odnotowano w Kielcach (53,1%), gminie Nowiny (48,3%) oraz Masłów (48,1%). Poniżej wojewódzkiej średniej – wynoszącej 44,5% – znalazły się gmina Daleszyce (42,7%), Pierzchnica (42,8%), Piekoszów (43,4%) oraz Chmielnik (43,9%).

Tabela 51. Wybory do Parlamentu Europejskiego w jednostkach KOF w 2019 r.

Nazwa	Uprawnieni do głosowania	Liczba kart wydanych ogółem	Frekwencja wyborcza
	[osoba]	[szt.]	[%]
Chęciny	12 400	5 685	45,8
Chmielnik	9 076	3 983	43,9
Daleszyce	12 613	5 386	42,7
Górno	11 286	5 311	47,1
Masłów	8 730	4 201	48,1
Miedziana Góra	9 145	4 375	47,9
Morawica	13 481	6 141	45,6
Nowiny	6 017	2 906	48,3
Piekoszów	13 164	5 714	43,4
Pierzchnica	3 993	1 708	42,8
Strawczyn	8 471	3 994	47,2
Zagnańsk	10 579	5 033	47,6
Kielce	153 718	81 580	53,1
KOF	272 673	136 017	49,9
Woj. świętokrzyskie	1 012,9 tys.	450,6 tys.	44,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej i BDL GUS.

WYBORY DO SEJMU I SENATU RP

W latach 2015-2020 wybory do Sejmu i Senatu RP odbyły się dwukrotnie: w 2015 i 2019 r. We wszystkich jednostkach KOF, w wyborach do obu izb parlamentu, nastąpił wzrost frekwencji w 2019 r. względem 2015 r. Najwięcej obywateli oddało głos w Kielcach – w 2015 r. było to 58,4% uprawnionych, a w 2019 r. – 66,8%. W 2015 r. pozytywnie pod względem frekwencji wyróżniały się także gmina Zagnańsk (55,1%) oraz Masłów (53,4%). Udział w wyborach poniżej wojewódzkiej średniej (46,8%) odnotowano w Chmielniku (45,7%), Daleszycach (45,7%) oraz Pierzchnicy (44,7%). Natomiast w 2019 r. wśród jednostek o najwyższym odsetku głosujących obywateli znalazły się Kielce (66,8%), Nowiny (63,8%) oraz Masłów (62,8%). Frekwencja dla województwa świętokrzyskiego wynosiła 57,7% – poniżej tego wyniku znalazły się Pierzchnica (56,1%) oraz Chmielnik (56,7%).

Tabela 52. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w jednostkach KOF w 2015 i 2019 r.

Nazwa	2015			2019		
	Uprawnieni do głosowania	Liczba kart wydanych ogółem	Frekwencja wyborcza	Uprawnieni do głosowania	Liczba kart wydanych ogółem	Frekwencja wyborcza
	[osoba]	[szt.]	[%]	[osoba]	[szt.]	[%]
Chęciny	12 366	5 932	48,0	12 325	7 508	60,9
Chmielnik	9 294	4 345	45,7	8 972	5 086	56,7
Daleszyce	12 379	5 657	45,7	12 581	7 331	58,3
Górno	10 930	5 774	52,8	11 257	7 028	62,4
Masłów	8 398	4 485	53,4	8 664	5 442	62,8
Miedziana Góra	8 902	4 724	53,1	9 139	5 687	62,2
Morawica	12 717	6 431	50,6	13 431	8 224	61,2
Nowiny	5 783	3 080	53,3	5 972	3 808	63,8
Piekoszów	12 852	6 217	48,4	13 139	7 751	59,0
Pierzchnica	3 956	1 766	44,7	3 976	2 232	56,1
Strawczyn	8 207	4 255	51,9	8 504	5 193	61,1
Zagnańsk	10 537	5 805	55,1	10 377	6 484	62,5
Kielce	158 863	92 835	58,4	151 204	100 975	66,8
KOF	275 184	151 306	55,0	269 541	172 749	64,1
Woj. świętokrzyskie	1 031 221	482 794	46,8	998 797	576 353	57,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

WYBORY PREZYDENCKIE

W latach 2015-2020 wybory na urząd Prezydenta RP zostały przeprowadzone dwukrotnie: w 2015 oraz 2020 r., za każdym razem konieczne było przeprowadzenie dodatkowego głosowania. Na przykładzie tych wyborów zaobserwować można dwie tendencje: we wszystkich jednostkach KOF frekwencja w 2019 r. przewyższyła tę z 2015 r. Ponadto w drugiej turze wyborów głos oddaje większy odsetek uprawnionych niż w pierwszym głosowaniu.

W 2015 r. frekwencją wyróżniły się: Zagnańsk (55,2% w pierwszej turze i 58,9% w drugiej), Kielce (54,8% i 60,1%), Nowiny (54,8% i 56,2%) oraz Górno (51,3% oraz 58,4%). Poniżej wojewódzkiej średniej, wynoszącej 46,3% w pierwszym głosowaniu oraz 52,3% w ponownym, znalazły się Chmielnik (odpowiednio 45,0% oraz 50,6%) oraz Pierzchnica (45,4% i 50,3%).

Natomiast w 2019 r. najwyższy odsetek głosujących obywateli uzyskała gmina Miedziana Góra (68,4% w pierwszym głosowaniu i 73,1% w ponownym). Wysoką frekwencję odnotowano także w Zagnańsku (68,2% i 71,2%), Kielcach (68,2% i 70,8%), Górnicy (66,7% i 72,8%) oraz Masłowie (67,0% i 72,2%). W pierwszej turze poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego (62,1%) znalazła się Pierzchnica (60,8%), natomiast w ponownym głosowaniu gmina zrównała się z wynikiem dla całego województwa (66,4%). Niską frekwencję zaobserwować można także w Chmielniku (61,9% i 66,3%).

Tabela 53. Wybory prezydenckie w 2015 r. w jednostkach KOF

Nazwa	I tura			II tura		
	Uprawnieni do głosowania	Liczba kart wydanych ogółem	Frekwencja wyborcza	Uprawnieni do głosowania	Liczba kart wydanych ogółem	Frekwencja wyborcza
	[osoba]	[szt.]	[%]	[osoba]	[szt.]	[%]
Chęciny	12 300	6 065	49,3	12 328	6 641	54,0
Chmielnik	9 324	4 195	45,0	9 314	4 716	50,6
Daleszyce	12 362	5 859	47,4	12 308	6 544	52,9
Górno	10 872	5 552	51,1	10 826	6 353	58,4
Masłów	8 363	4 432	53,0	8 314	4 873	58,3
Miedziana Góra	8 816	4 764	54,0	8 794	4 966	56,3
Morawica	12 249	6 312	51,5	12 403	6 900	56,3
Nowiny	5 773	3 166	54,8	5 739	3 246	56,2
Piekoszów	12 789	6 106	47,7	12 807	6 883	53,8
Pierzchnica	3 970	1 804	45,4	3 964	1 996	50,3
Strawczyn	8 204	4 068	49,6	8 190	4 644	56,6
Zagnańsk	10 586	5 845	55,2	10 536	6 235	58,9
Kielce	160 675	88 116	54,8	159 105	95 675	60,1
KOF	276 283	146 284	52,9	274 628	159 672	58,1
Woj. świętokrzyskie	1 035 303	479 670	46,3	1 031 940	539 211	52,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Tabela 54. Wybory prezydenckie w 2019 r. w jednostkach KOF

Nazwa	I tura			II tura		
	Uprawnieni do głosowania	Liczba kart wydanych ogółem	Frekwencja wyborcza	Uprawnieni do głosowania	Liczba kart wydanych ogółem	Frekwencja wyborcza
	[osoba]	[szt.]	[%]	[osoba]	[szt.]	[%]
Chęciny	12 221	7 901	64,7	12 201	8 215	67,3
Chmielnik	8 946	5 540	61,9	8 982	5 959	66,3
Daleszyce	12 585	8 267	65,7	12 656	8 835	70,3
Górno	11 286	7 524	66,7	11 203	8 159	72,8
Masłów	8 777	6 054	67,0	8 716	6 289	72,2
Miedziana Góra	9 114	6 235	68,4	9 059	6 623	73,1
Morawica	13 224	8 709	65,9	13 417	9 164	68,3
Nowiny	5 965	4 006	67,1	5 906	4 202	71,2
Piekoszów	13 137	8 528	64,9	13 043	9 102	69,8
Pierzchnica	3 938	2 395	60,8	3 940	2 617	66,4
Strawczyn	8 607	5 633	65,5	8 552	5 989	70,0
Zagnańsk	10 399	7 098	68,2	10 314	7 400	71,2
Kielce	149 357	101 833	68,2	148 221	104 958	70,8
KOF	267 556	179 723	67,2	266 210	187 512	70,4
Woj. świętokrzyskie	991 408	615 554	62,1	989 213	656 542	66,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

3.8.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W latach 2015-2020 wzrosła liczba zarejestrowanych na terenie KOF organizacji pozarządowych: zarówno fundacji (o 26,5%), jak i stowarzyszeń oraz organizacji społecznych (o 4,5%). W analizowanym okresie najwięcej organizacji pozarządowych działało w Kielcach – w 2020 r. było to odpowiednio 207 fundacji i 791 stowarzyszeń. W 2016 r. powołano dwie pierwsze fundację w gminie Strawczyn, a w 2018 r. pierwszą tego typu organizację w gminie Nowiny. W badanym okresie spadła finalnie liczba fundacji w gminie Miedziana Góra. Jeśli chodzi o stowarzyszenia i organizacje społeczne, największy wzrost ich liczby odnotowały gminy: Nowiny (34,6%) oraz Piekoszów (18,2%). W 2020 r. w stosunku do 2015 r. spadła liczba stowarzyszeń w Miedzianej Górze (o 2,9%) oraz Zagnańsku (6,5%).

Tabela 55. Liczba fundacji działających na terenie KOF

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	2	2	2	4	4	4
Chmielnik	1	1	1	1	1	1
Daleszyce	3	3	3	5	4	5
Górno	1	2	4	5	5	4
Masłów	3	3	2	1	3	3
Miedziana Góra	5	8	7	6	4	4
Morawica	8	8	8	8	10	14
Nowiny	2	2	3	3	3	3
Piekoszów	2	2	2	2	2	2
Pierzchnica	0	0	0	1	1	1
Strawczyn	0	2	2	2	2	2
Zagnańsk	4	4	6	7	7	7
Kielce	158	165	178	181	201	207
KOF	189	202	218	226	247	257

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 56. Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie KOF

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	36	36	38	37	37	36
Chmielnik	29	28	31	29	32	32
Daleszyce	38	41	44	43	42	43
Górno	21	22	23	24	24	25
Masłów	32	35	37	33	33	33
Miedziana Góra	36	37	38	37	35	35
Morawica	50	52	58	56	58	59
Nowiny	27	29	30	30	33	33
Piekoszów	21	23	23	24	23	24
Pierzchnica	17	18	20	21	26	26
Strawczyn	30	32	33	32	31	32
Zagnańsk	33	34	33	30	32	31
Kielce	776	801	833	755	773	791
KOF	1 146	1 188	1 241	1 151	1 179	1 200

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2015-2020 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności wzrosła – największy wzrost można zaobserwować w gminie Nowiny (35,3%) oraz Górno (20%). W gminie Zagnańsk wskaźnik utrzymał się na stałym poziomie, natomiast spadł w Masłowie (o 3,1%) oraz Miedzianej Górze (9,1%).

W 2020 r. najwięcej instytucji trzeciego sektora w przeliczeniu na 10 tys. ludności działało w Pierzchnicy (56 organizacji), Kielcach (52) oraz Morawicy (43). W pozostałych jednostkach KOF w 2020 r. wskaźnik utrzymywał się na poziomie niższym niż dla województwa świętokrzyskiego.

Tabela 57. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	25	25	27	27	27	27
Chmielnik	26	25	28	27	29	30
Daleszyce	26	28	30	30	29	30
Górno	16	17	19	20	20	20
Masłów	33	36	36	31	33	32
Miedziana Góra	36	40	40	37	34	33
Morawica	37	37	41	39	41	43
Nowiny	22	23	26	28	34	34
Piekoszów	18	19	20	20	22	22
Pierzchnica	48	52	52	54	53	56
Strawczyn	29	32	33	32	30	31
Zagnańsk	29	29	30	29	30	29
Kielce	47	49	51	48	50	52
Woj. świętokrzyskie	33	34	36	35	37	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców utrzymuje się w KOF i porównywanych obszarach funkcjonalnych na zbliżonym poziomie. W Aglomeracji Opolskiej odnotowano bardziej dynamiczny wzrost wskaźnika, przez co w 2020 r. KOF znalazł się na drugim miejscu pod tym względem.

Tabela 58. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności w obszarach funkcjonalnych

Nazwa	2015	2020
Agglomeracja Opolska	39	45
Białostocki Obszar Funkcjonalny	37	42
Kielecki Obszar Funkcjonalny	39	43
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	39	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dziewięć jednostek KOF przekazało informacje na temat wysokości środków przyznanych organizacjom pozarządowym w ramach konkursu ofert. W latach 2015-2019 w większości samorządów można zaobserwować wzrost kwot przekazywanych organizacjom trzeciego sektora w ramach konkursu ofert. W 2020 r. w znacznej części jednostek KOF obniżono wydatki na ten cel – najbardziej drastycznie w gminie Morawica (spadek o 620% względem 2016 r.).

Największe kwoty na działania organizacji pozarządowych przeznaczały Kielce (w 2021 r. było to 10,669 mln zł), Daleszyce (287 300 zł) oraz Miedziana Góra (249 905 zł).

W dokumencie *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (...)* zdiagnozowano, że KOF charakteryzuje się małą liczbą aktywnych organizacji pozarządowych, które mogą realizować określone zadania publiczne. Jednocześnie potrafią wykonać je lepiej i taniej niż wyspecjalizowane instytucje. Te, które działają, mają lokalny charakter i powstają często dla realizacji jednego projektu.

Tabela 59. Wysokość środków przyznanych organizacjom pozarządowym w ramach konkursów ofert (zł)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Chęciny	20 000	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	12 000
Chmielnik	203 880	269 200	165 000	170 000	280 000	150 000	190 000
Daleszyce	150 000	215 000	221 000	215 000	288 000	252 957,1	287 330

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Górno	121 085	108 995	122,768	219 138	142 811	417 865	b.d.
Maslów	124 229,4	132 000	177 970	227 270	200 038,9	88 400	158 000
Miedziana Góra	292 150	230 000	250 000	270 000	290 000	280 000	249 905
Morawica	b.d.	100 500	104 500	107 500	131 500	13 950	b.d.
Nowiny	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Piekoszów	66 000	104 000	105 620	93 000	100 000	110 000	162 000
Pierzchnica	70 925	82 254	82 686	82 693	101 271	68 382	112 224
Strawczyn	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Zagnańsk	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Kielce	9 206 208	8 938 887	8 235 552	10 286 469	10 514 080	14 671 760	10 669 089

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki KOF.

Ponadto trzy z jednostek KOF zadeklarowały, że na ich terenie działa rada działalności pożytku publicznego. Były to: Morawica, Strawczyn i Kielce. Dwa ostatnie samorzady przekazały, że powołały także organy doradcze, jakimi są gminne rady młodzieżowe i seniorów. Dokument *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (...)* wskazuje na problem polegający na tym, że w odczuciu mieszkańców zarówno organizacje pozarządowe, jak i wymienione rady są często traktowane jak instytucje fasadowe, pozostające bez znaczenia w procesie podejmowania decyzji. Nie cieszą się one również wystarczającym szacunkiem, zważywszy na cele, które próbują osiągnąć.

3.8.3. BUDŻET OBYWATELSKI / SOŁECKI

Zgodnie z przekazanymi danymi, budżet obywatelski/sołecki realizowany jest w ośmiu gminach KOF.

W latach 2015-2021 wszystkie samorzady podniosły kwoty przeznaczane na budżet obywatelski – największy wzrost miał miejsce w gminie Morawica (60%). Jednocześnie w większości jednostek KOF można zauważyć spadek frekwencji w głosowaniu – udział uprawnionych mieszkańców w 2015 r. i 2021 r. utrzymał się w Miedzianej Górze i Strawczynie. Największy spadek zainteresowania mieszkańców można zauważyć w Kielcach.

Tabela 60. Frekwencja w głosowaniu w budżecie obywatelskim/sołeckim w 2015 i 2021 r.

Nazwa	2015	2021
Chmielnik	10,8% (2016 r.)	6,40%
Daleszyce	b.d.	4,30%
Miedziana Góra	2,7%	3%
Pierzchnica	5,2%	5,3%
Strawczyn	2,2%	2,2%
Kielce	26,1%	7,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki KOF.

Tabela 61. Kwoty przeznaczone przez samorządy na budżet obywatelski/solecki (zł)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Chmielnik	0	355 052	382 054	409 446	521 516	472 016	518 553
Daleszyce	384 455	376 410	396 225	498 141	541 627	535 533	602 602
Masłów	240 961	256 567	267 560	358 315	389 256	0	435 191
Miedziana Góra	197 048	223 398	223 013	296 379	306 306	316 999	352 853
Morawica	302 299	335 292	394 479	504 289	574 021	685 790	757 636
Pierzchnica	242 111	250 721	246 247	305 081	330 681	331 930	381 925
Strawczyn	286 723	304 885	300 521	378 440	446 584	446 584	455 519
Kielce	5 584 300	5 950 000	4 926 500	5 799 000	7 000 000	7 750 000	7 800 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez jednostki KOF.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Kapitał społeczny

- Frekwencja wyborcza w samorządach tworzących KOF wzrosła w ostatnich latach. Utrzymywała się na poziomie zbliżonym do zanotowanego w województwie świętokrzyskim i do ogólnopolskiego.
- Liczba organizacji pozarządowych działających w jednostkach tworzących KOF utrzymywała się na stałym poziomie. Rosły natomiast kwoty, jakie samorządy przeznaczają w konkursach ofert na zadania realizowane przez przedstawicieli trzeciego sektora.
- Mimo rosnących kwot przeznaczanych do dyspozycji mieszkańców w budżecie obywatelskim (soleckim), zainteresowanie społeczeństwa głosowaniem spadało. Tym samym coraz mniejsza część społeczeństwa decydowała o rozdysonowaniu coraz większych środków finansowych. Funkcjonowanie budżetów partycypacyjnych pozwala na bezpośredni udział mieszkańców w procesie decyzyjnym dotyczącym dysponowania częścią środków budżetowych w jednostkach samorządu terytorialnego, co sprzyja wzmocnieniu społeczeństwa obywatelskiego i budowaniu poczucia sprawczości obywateli. Dlatego samorządy powinny efektywnie zachęcać jak największą część mieszkańców do udziału w głosowaniu.

3.9. BEZPIECZEŃSTWO

W kategorii bezpieczeństwo wzięto pod uwagę aspekt związany z bezpieczeństwem drogowym. Na przestrzeni lat 2015-2020 w całym województwie, a także powiecie i mieście Kielce, liczba wykroczeń drogowych zmalała. Świadczy to o zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa na drogach w tym obszarze.

Na przestrzeni lat 2015-2020 spadła także liczba wypadków drogowych w województwie, powiecie i samych Kielcach (**Tabela 62**).

Tabela 62. Liczba wypadków drogowych na 100 tys. ludności

Nazwa	2015	2020
Kielce	148,6	65,9
Powiat kielecki	186,3	79,5
Woj. świętokrzyskie	107,4	67,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni lat 2015-2020 spadła także liczba ofiar śmiertelnych przypadająca na 100 tys. mieszkańców (**Tabela 63**). Wzrosła natomiast liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków (z 10,8 w 2015 r. do 13,6 w 2020 r.). Może to wskazywać na fakt, że liczba wypadków zmalała, jednak odsetek śmiertelności w wypadkach wzrósł.

Tabela 63. Liczba wypadków drogowych na 100 tys. ludności dla obszaru KOF

Nazwa	2015	2020
-------	------	------

Liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. mieszkańców	20,0	10,6
Liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków	10,8	13,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Obserwatorium BRD.

Aspekt bezpieczeństwa może także zostać zobrazowany poprzez liczbę strażaków w gminach KOF (Tabela 64). Największą liczbą strażaków może pochwalić się gmina Morawica (618). W dalszej kolejności gmina Piekoszów (344) oraz Masłów (340). Najmniejszą liczbę strażaków odnotowano w gminach Pierzchnica (82), Miedziana Góra (110) oraz Daleszyce i Strawczyn (182). Należy jednak zauważyć, że nie dla wszystkich gmin dane te były dostępne.

Tabela 64. Liczba strażaków w gminach

Nazwa	2020	2021
Chęciny		355
Chmielnik	313	b.d.
Daleszyce		182
Górno		243
Masłów		340
Miedziana Góra	110	110
Morawica		618
Nowiny		b.d.
Piekoszów		344
Pierzchnica		82
Strawczyn		182
Zagnańsk		b.d.
Kielce		247

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od gmin.

Kwestia bezpieczeństwa jest także poruszona w dokumencie *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego*. Najważniejsze aspekty, na które powinien być położony nacisk w najbliższych działaniach, to: bezpieczeństwo i porządek publiczny, bezpieczeństwo ruchu drogowego, zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności, cyberbezpieczeństwo.

Mieszkańcy podczas warsztatów diagnostycznych wskazywali także na problem małego pokrycia posterunkami policji obszaru KOF.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Bezpieczeństwo

- Na przestrzeni lat 2015-2020 zmalała liczba ofiar śmiertelnych przypadająca na 100 tys. mieszkańców.
- Wzrosła liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków (z 10,8 w 2015 r. do 13,6 w 2020 r.).

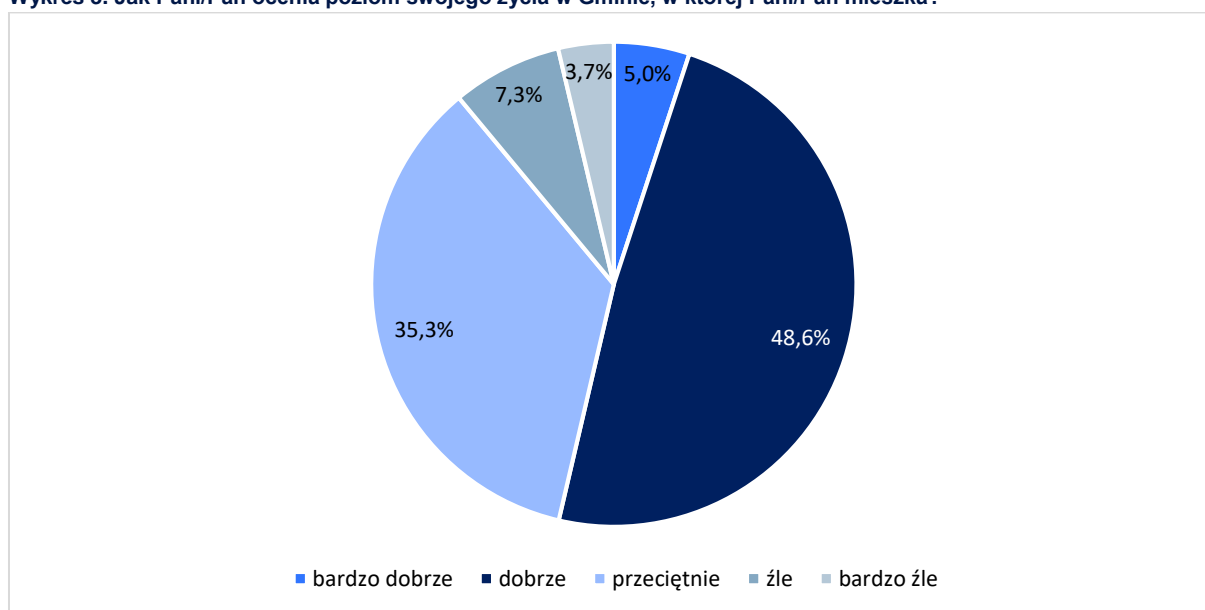
3.10. JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zapytano o to, jak oceniają poziom swojego życia w Gminie, którą zamieszkują (**Wykres 3**). Bez uwzględnienia miejsca zamieszkania respondentów, należy stwierdzić, że ogólne odczucia na temat poziomu życia w obszarze KOF utrzymują się na poziomie dobrym. Jak wynika z analizy prawie połowa pytaných jest zdania, że ich poziom życia jest dobry (48,6%). Drugą najliczniejszą grupę odpowiedzi stanowią stwierdzenia o przeciętnym poziomie życia (35,3%). Skrajnych odpowiedzi, tj. „źle”, „bardzo źle” oraz „bardzo dobrze”, jest zdecydowanie mniej. Negatywne odczucia są reprezentowane łącznie przez 11% ankietowanych (7,3% – źle; 3,7% – bardzo źle). Zaś 5% sądzi, że ich poziom życia jest bardzo dobry.

Wnioski z analizy pytania są następujące:

- Około połowa ankietowanych uważa, że ich poziom życia w gminie, którą zamieszkują, jest co najwyżej przeciętny;
- Jednocześnie druga połowa respondentów jest względnie zadowolona ze swojego poziomu życia w gminie, którą zamieszkują;
- Istotnym zadaniem z punktu widzenia Diagnozy jest poznanie powodów, dla których jakość życia w danych gminach jest na średnim poziomie, a następnie wypracowanie rozwiązań, które miałyby sprostać zdefiniowanemu problemowi.

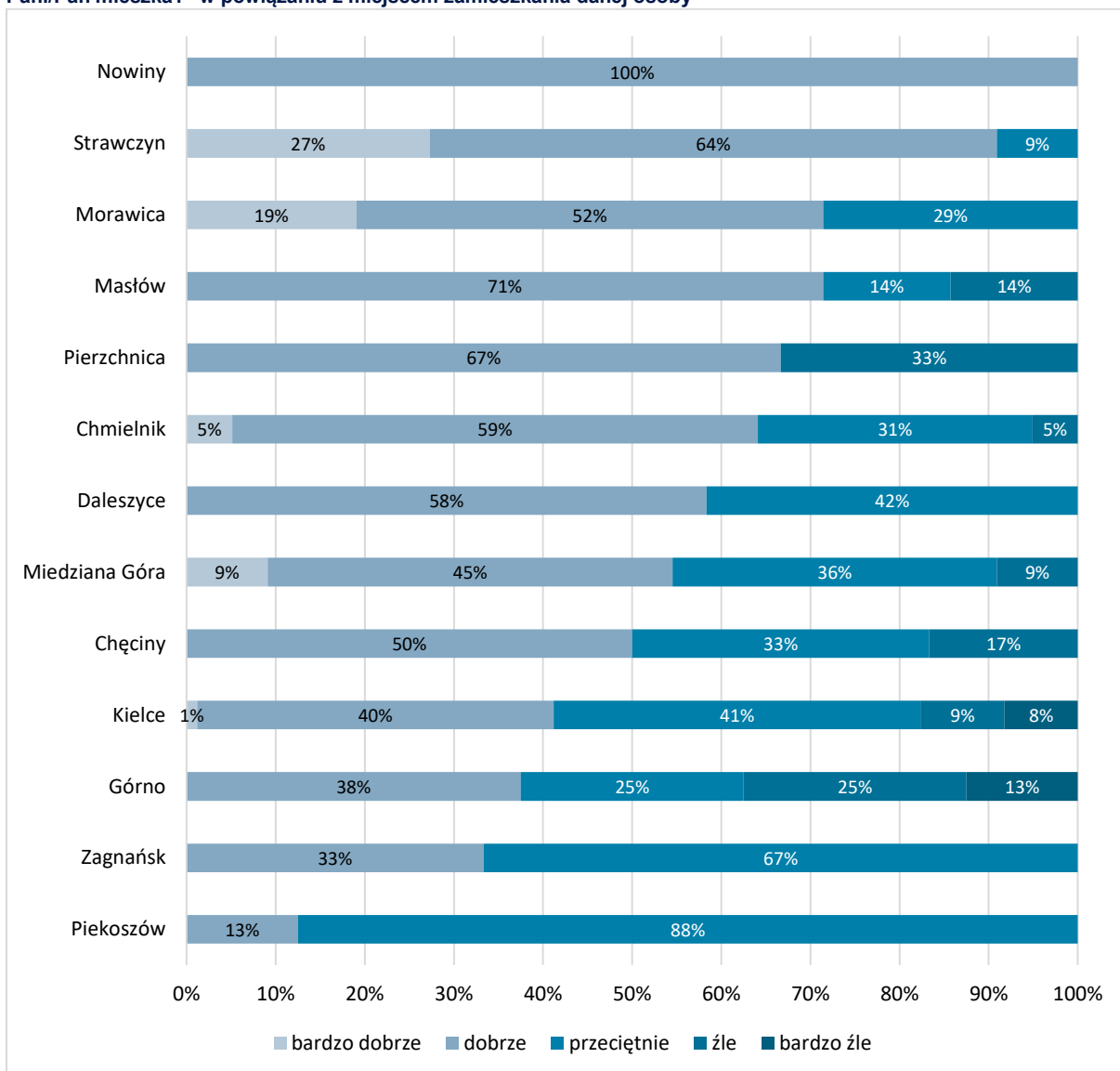
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia poziom swojego życia w Gminie, w której Pani/Pan mieszka?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego dotyczącego poznania opinii mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na temat poszczególnych sfer funkcjonowania w gminach na terenie KOF.

Chcąc zapoznać się z danymi odnośnie tego, w których gminach KOF poziom życia został oceniony najłagodniej, należy przeanalizować dane dotyczące zarówno oceny poziomu życia, jak i miejsca zamieszkania ankietowanej osoby. Dzięki temu będzie możliwość rozpoznania obszarów, w których jakość życia jest na najniższym poziomie. Biorąc pod uwagę sumę odpowiedzi z danej gminy, najłagodniej pod tym względem wypadła gmina Piekoszów – odpowiedzi „przeciętnie” użyło tu 87,5% ankietowanych (7 z 8 ankietowanych z gminy Piekoszów) oraz gmina Zagnańsk, gdzie takiej odpowiedzi udzieliło ponad dwie trzecie respondentów (**Wykres 4**). Najlepiej w tym zestawieniu wypadły gminy Nowiny, gdzie wszyscy respondenci zgodnie stwierdzili, że żyje im się ‘dobrze’ oraz gmina Strawczyn, gdzie ponad 90% stanowiły odpowiedzi ‘bardzo dobrze’ i ‘dobrze’.

Wykres 4. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Jak Pani/Pan ocenia poziom swojego życia w Gminie, w której Pani/Pan mieszka?” w powiązaniu z miejscem zamieszkania danej osoby¹⁸

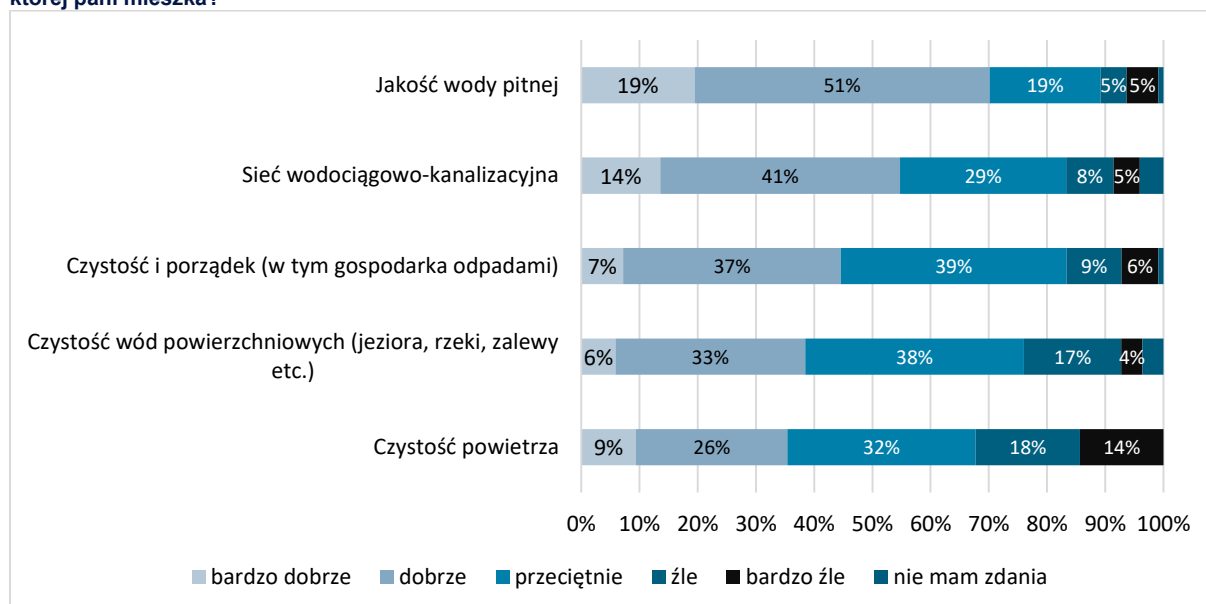

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego dotyczącego poznania opinii mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na temat poszczególnych sfer funkcjonowania w gminach na terenie KOF.

Mieszkańcy KOF zostali zapytani także o aspekty związane ze środowiskiem (Wykres 5). Najlepiej z wymienionych elementów ankietowani ocenili jakość wody pitnej. Bardzo dobrze i dobrze ocenia ten aspekt 70% badanych. W następnej kolejności badani wymienili sieć wodociągowo-kanalizacyjną (55% pozytywnych odpowiedzi), czystość i porządek (44% pozytywnych odpowiedzi). Nieco gorzej wypadły aspekty: czystość wód powierzchniowych (39% pozytywnych odpowiedzi) i czystość powietrza (35%).

¹⁸ Należy zaznaczyć, że każda z gmin była reprezentowana przez inną liczbę mieszkańców.

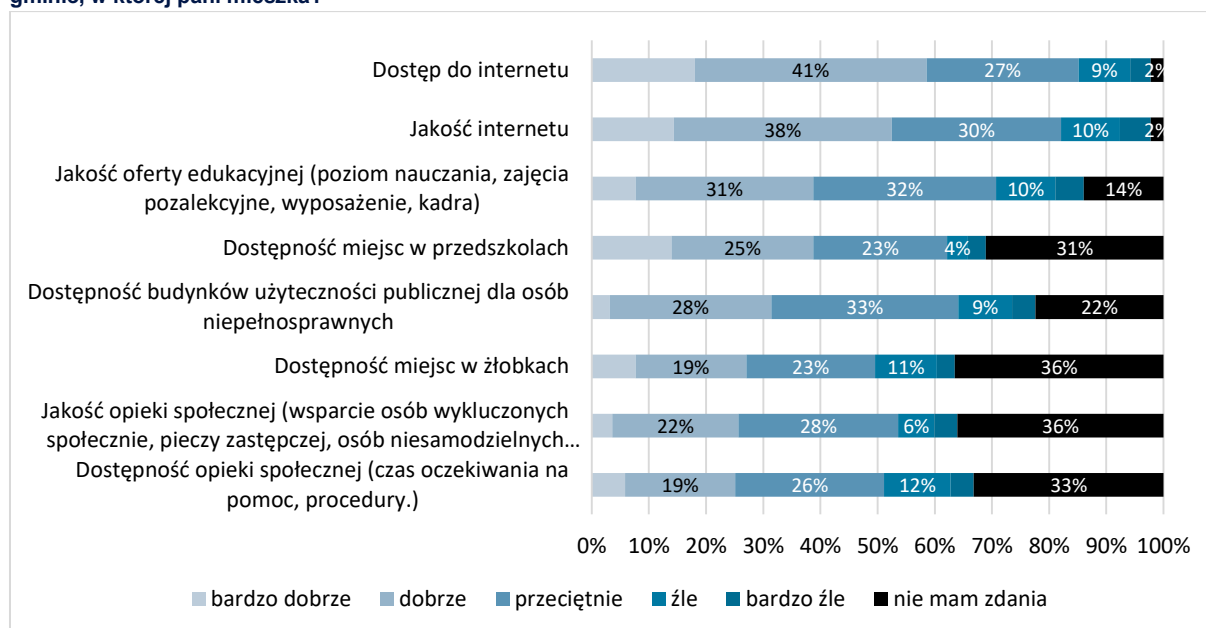
Wykres 5. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane ze środowiskiem w gminie, w której pani mieszka?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego dotyczącego poznania opinii mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na temat poszczególnych sfer funkcjonowania w gminach na terenie KOF.

Usługi publiczne mieszkańcy ocenili nieco gorzej niż kwestie związane ze środowiskiem (**Wykres 6**). Najlepiej w tym wypadku wypadł dostęp do internetu, który prawie 60% oceniło pozytywnie, również jakość internetu ponad połowa badanych oceniła dobrze lub bardzo dobrze. Pozostałe aspekty wypadły nieco gorzej: niecałe 40% ankietowanych pozytywnie wypowiedziało się o jakości oferty edukacyjnej i dostępności miejsc w przedszkolach. Około jedna trzecia badanych uważa, że dostępność budynków użyteczności publicznej jest dobra lub bardzo dobra. Poniżej 30% pozytywnych odpowiedzi dotyczyło: dostępności miejsc w żłobkach, jakości opieki społecznej oraz dostępności opieki społecznej.

Wykres 6. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane z usługami publicznymi w gminie, w której pani mieszka?”

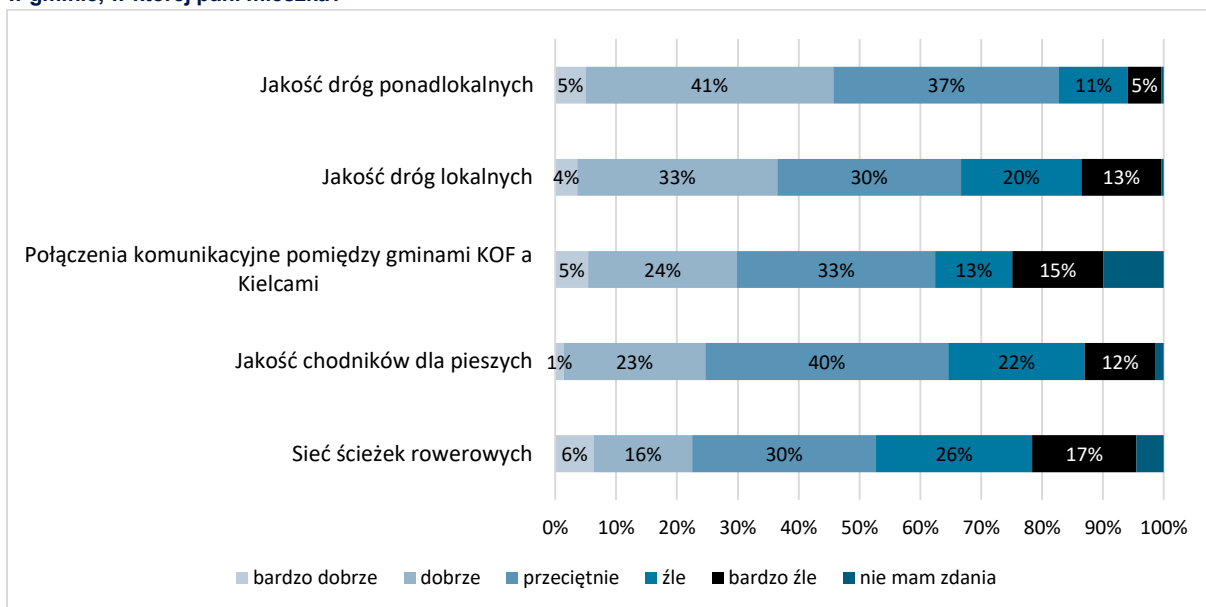

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego dotyczącego poznania opinii mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na temat poszczególnych sfer funkcjonowania w gminach na terenie KOF.

Aspekty związane z transportem i mobilnością mieszkańcy KOF ocenili jeszcze nieco niżej niż usługi publiczne (**Wykres 7**). Najlepiej oceniano jakość dróg ponadlokalnych – niecała połowa uważa, że jakość jest dobra lub bardzo dobra. Niewiele ponad jedna trzecia badanych uważa, że dobra lub bardzo dobra jest także jakość dróg lokalnych. Pozytywnych odpowiedzi w kwestii połączeń komunikacyjnych między gminami KOF a Kielcami było 30%. Tylko jedną czwartą pozytywnych odpowiedzi lub mniej

dotyczyły aspekty związane z jakością chodników dla pieszych i sieci ścieżek rowerowych. W przypadku ścieżek rowerowych pojawiło się także najwięcej odpowiedzi negatywnych – aż 43% oceniło ich jakość na złą lub bardzo złą.

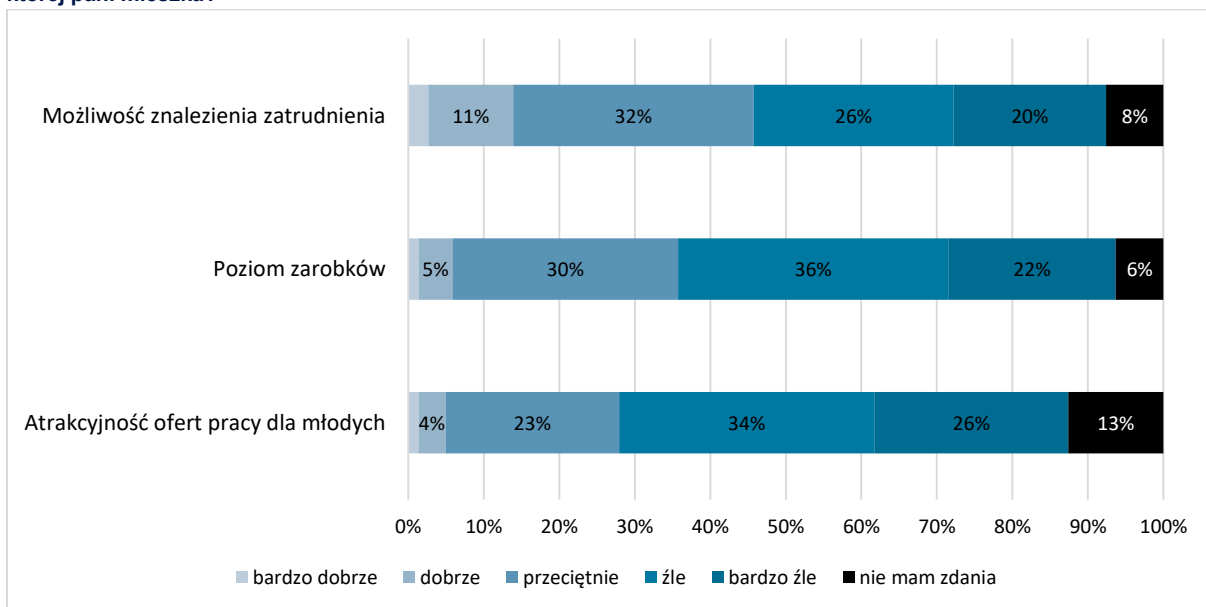
Wykres 7. Odpowiedzi ankietyowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane z transportem i mobilnością w gminie, w której pani mieszka?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego dotyczącego poznania opinii mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na temat poszczególnych sfer funkcjonowania w gminach na terenie KOF.

Najniżej ze wszystkich aspektów mieszkańcy ocenili elementy związane z rynkiem pracy (Wykres 8). Najwięcej pozytywnych odpowiedzi dotyczyło możliwości znalezienia zatrudnienia, ale i tak było to tylko 14%. Poziom zarobków i atrakcyjność ofert pracy dla młodych były oceniane w większości negatywnie – prawie dwie trzecie ankietyowanych źle lub bardzo źle oceniło te aspekty.

Wykres 8. Odpowiedzi ankietyowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane z rynkiem pracy w gminie, w której pani mieszka?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego dotyczącego poznania opinii mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na temat poszczególnych sfer funkcjonowania w gminach na terenie KOF.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Jakość życia mieszkańców

- Około połowa ankietyowanych uważa, że ich poziom życia w gminie, którą zamieszkują, jest co najwyżej przeciętny.

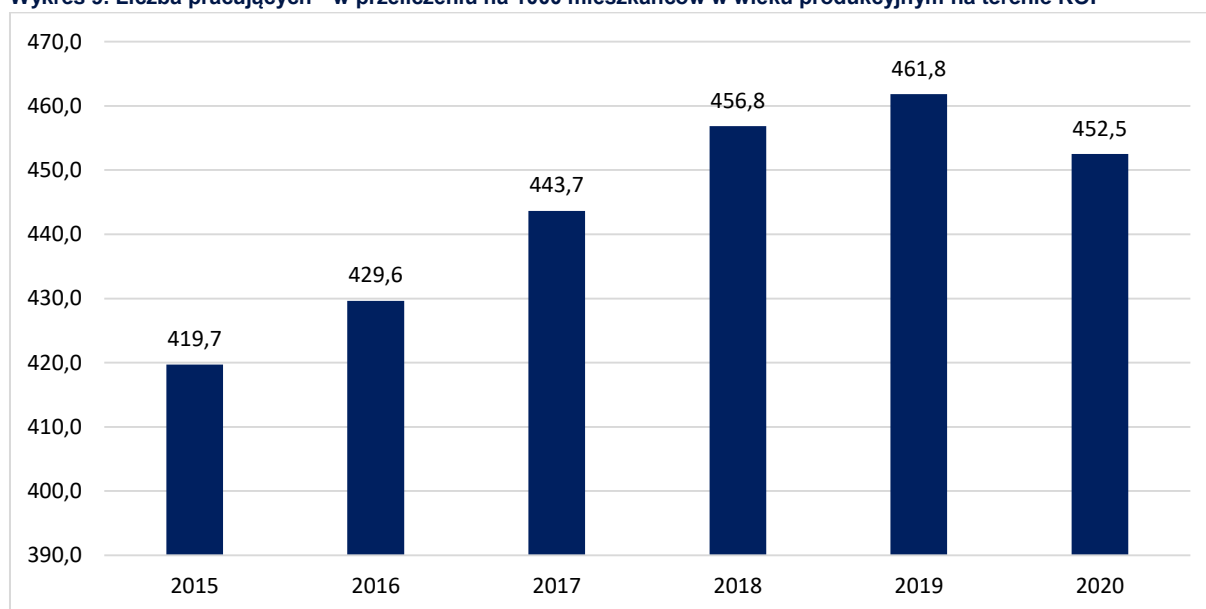
- Druga połowa respondentów jest względnie zadowolona ze swojego poziomu życia w gminie, którą zamieszkują.
- Najlepiej swoją jakość życia oceniają mieszkańcy gminy Nowiny, gdzie wszyscy respondenci zgodnie stwierdzili, że żyje im się 'dobrze' oraz gminy Strawczyn, gdzie ponad 90% stanowiły odpowiedzi 'bardzo dobrze' i 'dobrze'.
- Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę różnych aspektów związanych z jakością życia. Najlepiej z nich wypadły elementy związane ze środowiskiem (średnio prawie połowa badanych oceniła je dobrze lub bardzo dobrze). Na drugim miejscu mieszkańcy ocenili aspekty związane z usługami publicznymi (średnio 37% pozytywnych odpowiedzi). Transport i mobilność wypadł podobnie, około jedna trzecia badanych oceniło te elementy pozytywnie. Najgorzej w oczach mieszkańców wygląda rynek pracy – tylko 8% ankietowych uważa, że jest on dobry lub bardzo dobry.

4. GOSPODARKA

4.1. RYNEK PRACY

Liczba pracujących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego systematycznie wzrastała od 2015 do 2019, w 2020 nastąpił spadek zatrudnienia, którego powodem mogła być pandemia COVID-19 i związane z nią problemy gospodarcze, w tym częściowe zamrożenie gospodarki. Niemniej jednak średnioroczny wzrost pracujących w latach 2015-2020 wyniósł 2% (Wykres 9). Liczba pracujących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2020 r. na terenie KOF była wyższa niż średnia dla województwa o 28%.

Wykres 9. Liczba pracujących¹⁹ w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie KOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tylko dwie gminy w analizowanym okresie odnotowały średnioroczny spadek pracujących. Była to gmina Miedziana Góra (spadek o 5%) oraz gmina Strawczyn (spadek o 4%). Najwyższy, tj. 4% wzrost, odnotowały gmina Piekoszów i Pierzchnica (Tabela 65). Pod względem liczby pracujących na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyróżniają się szczególnie dwie gminy: Kielce i Nowiny, gdzie wartości w 2020 r. wyniosły powyżej 600 zatrudnionych (na 1 000 mieszkańców).

Tabela 65. Pracujący na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r.

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	229,2	231,2	247,4	244,7	256,0	261,1
Chmielnik	167,1	170,8	176,9	182,4	184,4	187,9
Daleszyce	126,5	133,3	141,2	147,6	147,2	155,2
Górno	90,9	91,7	91,8	96,0	101,0	94,2
Maslów	115,5	106,1	125,4	134,3	140,0	136,2
Miedziana Góra	160,1	147,9	125,2	131,0	135,9	126,6
Morawica	277,7	284,8	277,8	303,5	297,3	319,1
Nowiny	519,3	576,4	570,1	597,7	602,8	609,8
Piekoszów	182,5	183,7	207,4	212,0	218,9	223,8

¹⁹ Zgodnie z definicją GUS: Dane obejmują pracujących wg faktycznego miejsca pracy, bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób, (dla lat 1995-1998); bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób (dla 1999 r.); bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.).

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pierzchnica	73,4	84,8	94,4	92,9	94,0	90,3
Strawczyn	160,9	105,1	113,0	126,3	132,0	133,6
Zagnańsk	176,1	186,0	190,6	191,8	193,5	190,3
Kielce	602,1	622,4	647,1	667,7	676,9	659,2
KOF	419,7	429,6	443,7	456,8	461,8	452,5
Woj. świętokrzyskie	295,8	304,5	313,2	320,5	326,9	325,6

Źródło: BDL GUS.

W kontekście zatrudnienia istotne jest również określenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej. Średnia dla powiatu kieleckiego wyniosła w 2020 r. 78,9%, co stanowi wzrost o 0,5 pkt. procentowego w stosunku do roku 2015. Jest to poziom zbliżony do wartości dla całego woj. świętokrzyskiego. Większy wzrost został odnotowany w samych Kielcach, gdzie wyniósł on 1,9 punktu procentowego (Tabela 66). Mimo to poziom wynagrodzeń w stolicy woj. świętokrzyskiego jest poniżej średniej dla kraju. Niski poziom wynagrodzeń podawany był podczas warsztatów diagnostycznych jako jeden z czynników silnie wpływających na odpływ młodych ludzi z terenu KOF i na problemy z przyciągnięciem specjalistów.

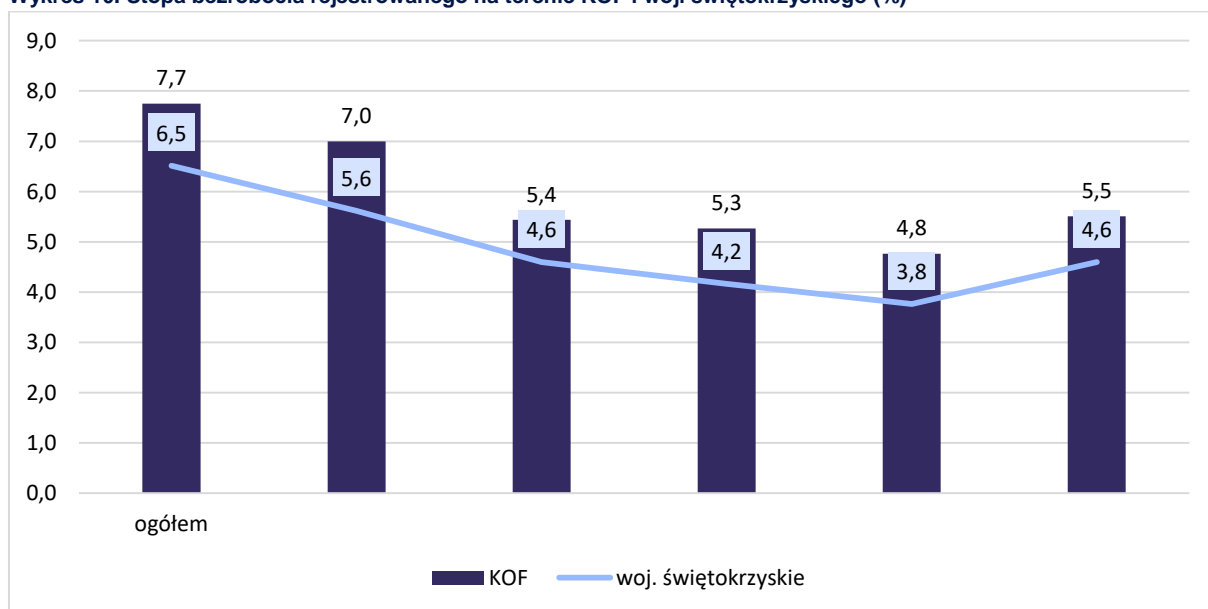
Tabela 66. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kielce	92,6	91,4	92,7	92,9	94,2	94,5
Powiat kielecki	78,2	76,7	76,8	78,1	78,3	78,9
Woj. świętokrzyskie	86,3	85,5	86,4	86,3	86,7	86,9

Źródło: BDL GUS.

Podobnie jak w przypadku liczby pracujących, na terenie KOF, zauważalny jest stopniowy spadek stopy bezrobocia w latach 2015-2019, a następnie wzrost w 2020 r. Jednocześnie należy zauważyć, że stopa bezrobocia rejestrowanego łącznie dla gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego wyniosła w 2020 r. 5,2%, co oznacza spadek w stosunku do roku 2015 o 2,5 pkt. procentowego. W analizowanym okresie średnia stopa bezrobocia dla całego obszaru była niższa niż średnia wojewódzka, która w 2020 r. wyniosła 6,2% (Wykres 10). Na wzrost bezrobocia wpływ miał również spadek liczby ofert pracy w 2020 r. spowodowany niepewnością pracodawców co do możliwości prowadzenia swojego biznesu i skutków wywołanych przez lockdown. Jednocześnie należy zauważyć, że struktura ofert pracy (biorąc pod uwagę zawód) nie uległa znaczącej zmianie. W województwie świętokrzyskim nadal najwięcej ofert dotyczyło robotników przemysłowych i rzemieślników, następnie pracowników usług i sprzedawców.

Wykres 10. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie KOF i woj. świętokrzyskiego (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

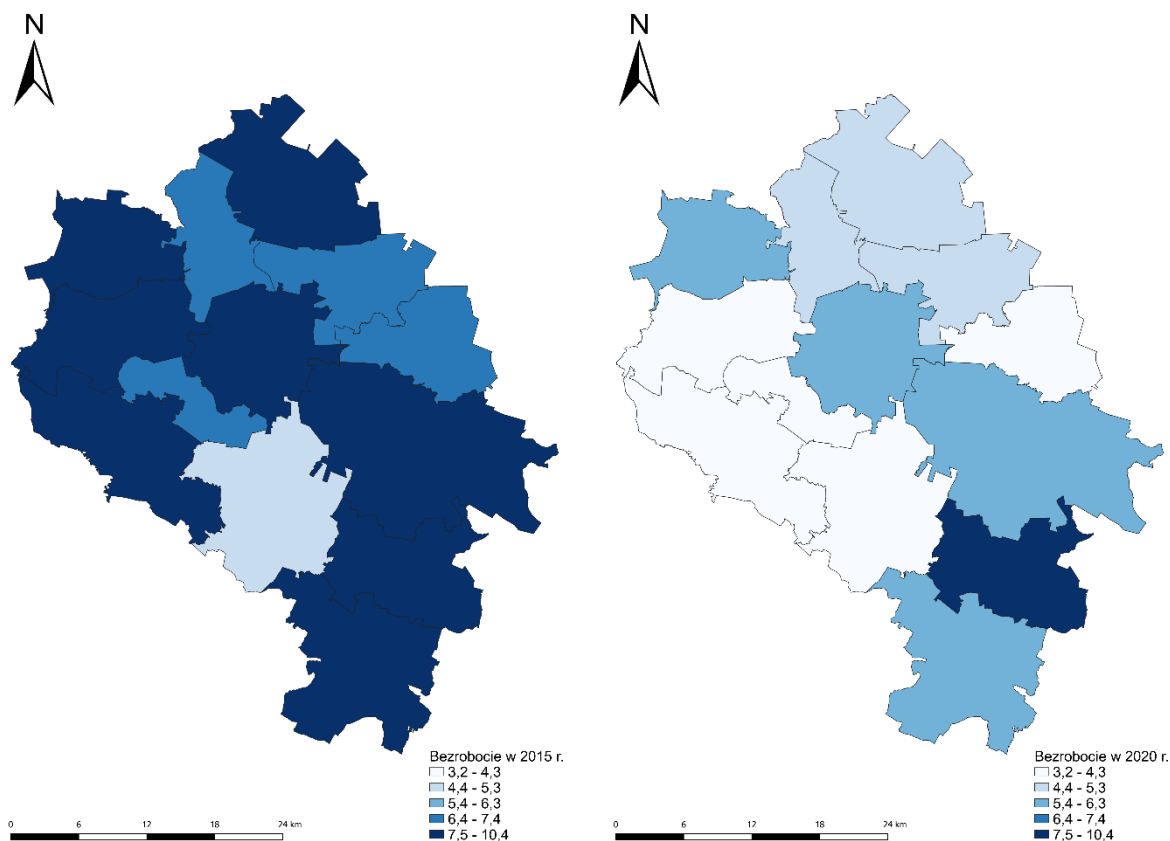
Najwyższy wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w 2020 r. odnotowany został w gminie Pierzchnica – 7,6%, natomiast najlepszą sytuacją w tym zakresie charakteryzowała się gmina Morawica, gdzie wartość ta wyniosła 3,2%. Pozostałe gminy, których stopa bezrobocia w 2020 r. przekroczyła średnią dla całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, to: Daleszyce, Chmielnik, Strawczyn oraz Kielce. Jednocześnie należy zauważyć, że gmina Chmielnik odnotowała na przestrzeni analizowanego okresu największy spadek udziału bezrobotnych rejestrowanych (o 4 pkt. procentowe). Najmniejsze zmiany w tym zakresie zauważalne były w przypadku gminy Miedziana Góra (spadek o 1,9 pkt. procentowego) (Tabela 67, Rysunek 13).

Tabela 67. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	7,5	6,4	5,7	5,5	4,9	4,2
Chmielnik	9,9	8,9	6,8	6,6	5,8	6,0
Daleszyce	9,5	8,6	6,9	6,4	6,5	6,3
Górnio	6,7	5,9	4,2	4,2	3,7	4,2
Masłów	7,4	6,2	5,5	5,5	5,2	4,8
Miedziana Góra	6,5	6,0	4,7	4,2	4,4	4,6
Morawica	5,3	4,4	3,6	3,3	3,4	3,2
Nowiny	6,8	6,0	4,4	4,2	3,9	3,7
Piekoszów	7,8	7,3	5,1	4,9	4,3	4,3
Pierzchnica	10,4	8,9	6,7	6,4	6,8	7,6
Strawczyn	8,0	7,9	6,9	7,1	6,7	5,7
Zagnańsk	8,7	6,7	6,3	5,8	5,0	4,9
Kielce	7,7	7,0	5,4	5,3	4,8	5,5
KOF	7,7	6,9	5,5	5,2	4,8	5,2
Woj. świętokrzyskie	8,5	7,4	6,1	5,9	5,7	6,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

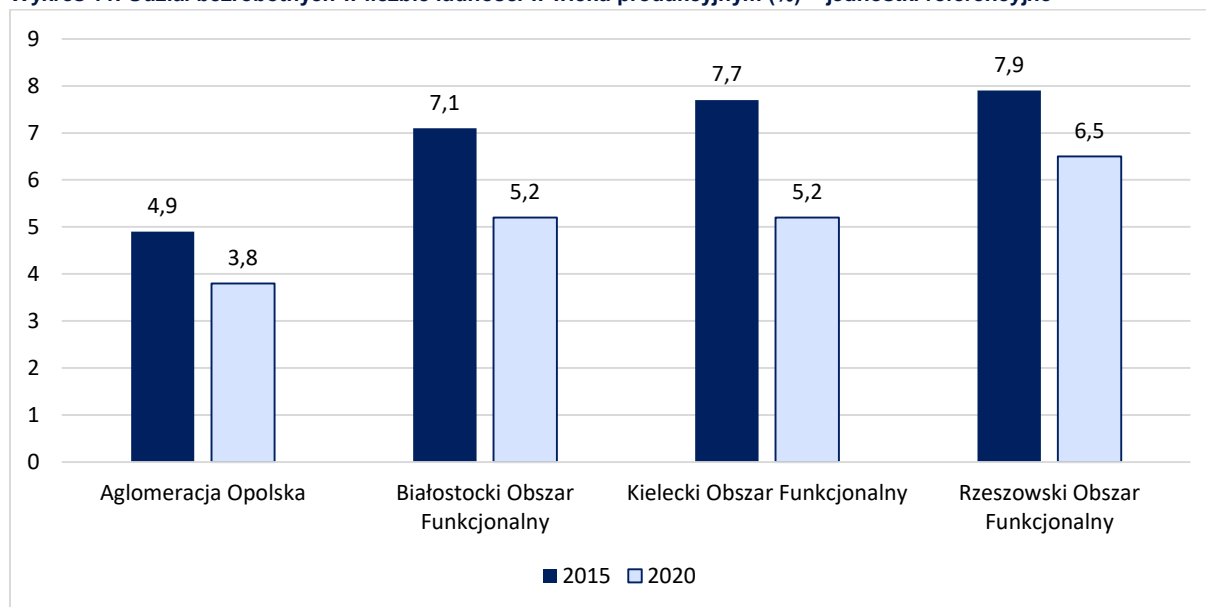
Rysunek 13. Porównanie stopy bezrobocia w 2015 i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Porównując udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego z innymi aglomeracjami, należy zauważyć, że jedynie w Aglomeracji Opolskiej ten wskaźnik był niższy w KOF. We wszystkich aglomeracjach odnotowano spadek udziału bezrobotnych i jednocześnie spadek ten był największy wśród gmin KOF (**Wykres 11**).

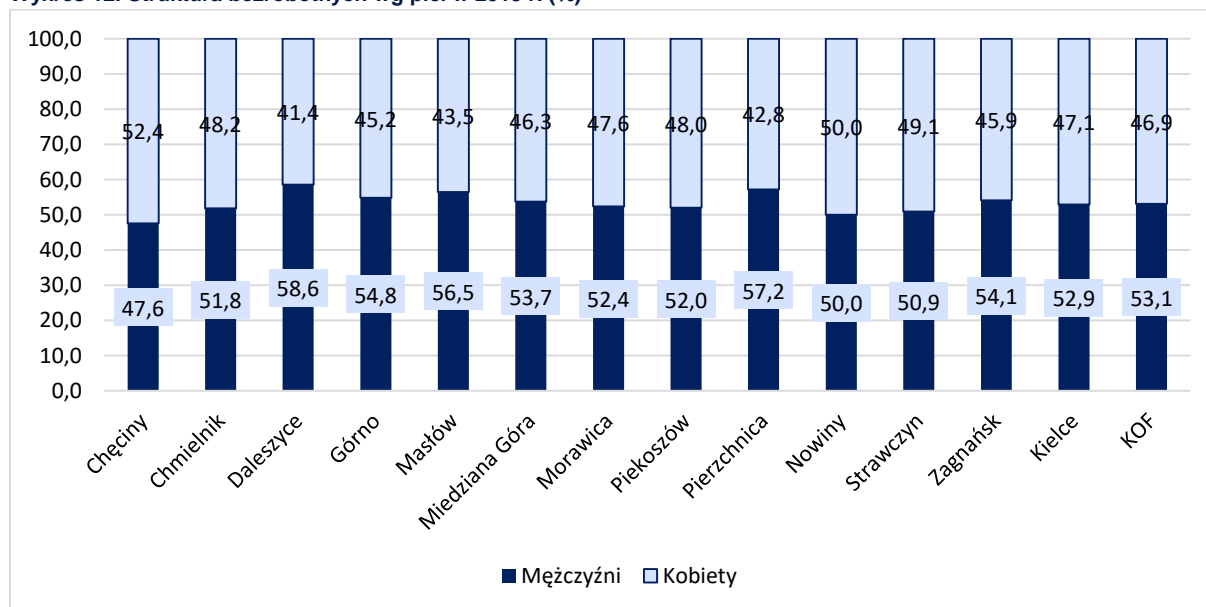
Wykres 11. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%) – jednostki referencyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura bezrobotnych wg płci na przestrzeni lat 2015-2021 r. na terenie KOF nie uległa znaczącej zmianie. Ogólnie na terenie KOF przeważają bezrobotni mężczyźni – w 2015 r. stanowili oni 53,1% wszystkich bezrobotnych, w 2021 r. ten odsetek nieznacznie spadł i wyniósł 52,4%. W 2015 r. jedyną gminą, gdzie odsetek bezrobotnych kobiet przeważał nad odsetkiem bezrobotnych mężczyzn, była gmina Chęciny (**Wykres 12**).

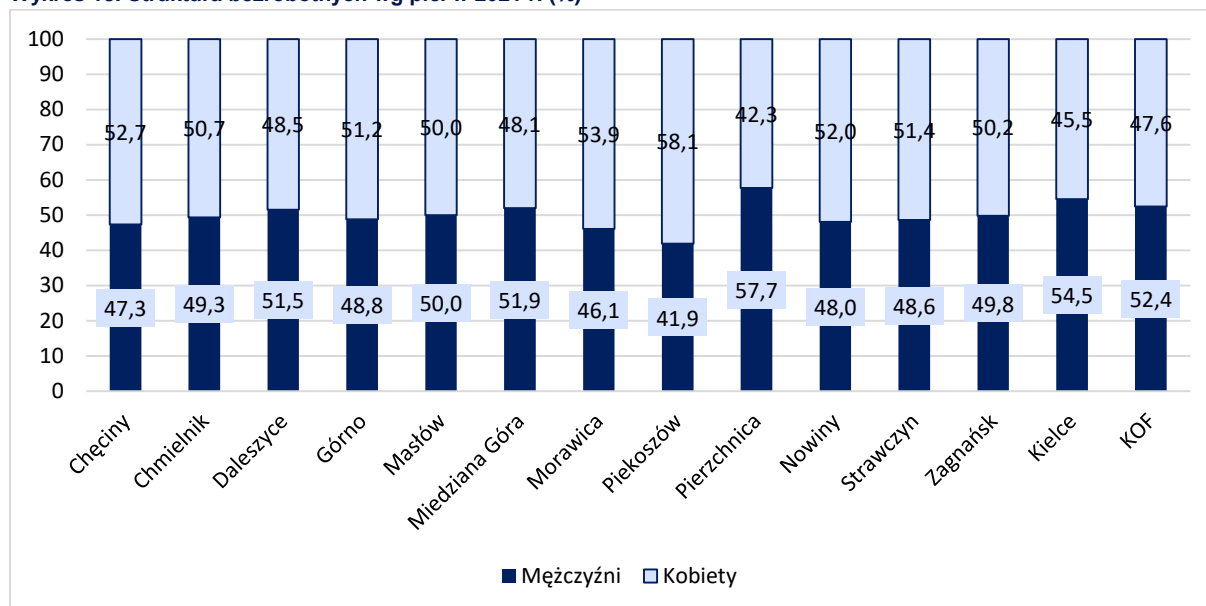
Wykres 12. Struktura bezrobotnych wg płci w 2015 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Należy zauważyć, że w 2021 r. pogorszyła się sytuacja kobiet pod względem zatrudnienia w części gmin. W porównaniu do 2015 r. liczba gmin, gdzie odsetek bezrobotnych kobiet wyniósł ponad 50%, wzrosła z 1 do 8. Były to gminy: Chęciny, Chmielnik, Górnio, Morawica, Piekoszów, Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk (**Wykres 13**).

Wykres 13. Struktura bezrobotnych wg płci w 2021 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. na terenie KOF ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy przez okres ponad 12 miesięcy w czasie ostatnich 2 lat. Odsetek ten wyniósł 53% i był niższy niż średnia dla województwa świętokrzyskiego o 4,4 pkt. procentowego. Najwyższe wartości w tym zakresie zostały odnotowane w gminie Chmielnik (51,5%) i Pierzchnica (60,1%). Od średniej dla całego KOF znacznie odbiega również miasto Kielce – 58,6%. Najmniej długotrwale bezrobotnych zostało odnotowanych w gminie Morawica – odsetek wyniósł 33,7%.

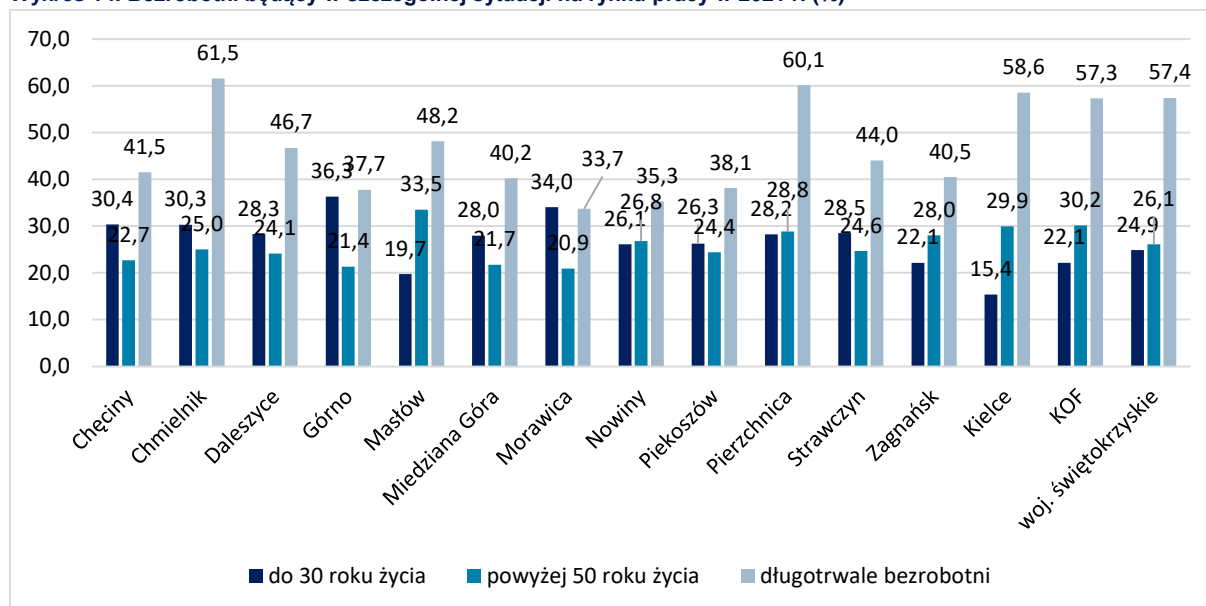
Biorąc pod uwagę wiek zarejestrowanych bezrobotnych, należy zauważyć, że osoby poniżej 30. roku życia stanowią ok. 1/5 wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Najtrudniej młodym osobom znaleźć prace w gminach: Górnio i Morawica, gdzie odsetek bezrobotnych poniżej 30. roku życia wynosił odpowiednio 36,3% oraz 34,0%. Najlepiej pod tym względem wypadają Kielce, gdzie ta grupa stanowiła 15,4% wszystkich bezrobotnych.

Kolejną analizowaną kategorią są osoby powyżej 50. roku życia – odsetek tej grupy w ogóle bezrobotnych wyniósł w 2021 r. w całym KOF 27,9%. W tym przypadku to gminy Masłów i miasto Kielce wyróżniały się najwyższymi wskaźnikami w tym zakresie (odpowiednio odsetek wyniósł 33,5% i 29,9%).

W 2021 r. długotrwale bezrobotni stanowili ponad połowę wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych na terenie KOF. Może to świadczyć o znaczącym niedopasowaniu struktury podaży pracy i popytu na pracę. Największy odsetek osób pozostających długotrwale bez pracy zauważalny był w gminach Chmielnik oraz Pierzchnica, gdzie wartość ta przekroczyła 60%. Prawie o połowę niższy wskaźnik został osiągnięty w gminach Nowiny i Morawica (odpowiednio 35,3% i 33,7%) (Wykres 14).

Wiążę się to m.in. z niedopasowaniem kształcenia do potrzeb rynku pracy. Kształcenie zawodowe nie nadąża za szybko zmieniającym się otoczeniem i wymaganiami, jakie stoją przed osobami wchodzącymi na rynek pracy. Niewystarczający jest również poziom wdrażania idei uczenia się przez całe życie (LLL – *lifelong learning*), co pozwoliłoby na przekwalifikowanie się części pracowników i dostosowanie się do wymogów współczesnego rynku pracy. Jednocześnie szansą na zmianę tej sytuacji może być działalność Centrum Kształcenia Zawodowego w Kielcach – ośrodka budowania kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

Wykres 14. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2021 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk publikowanych przez Miejski Urząd Pracy w Kielcach i Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Rynek pracy

- Zauważalny jest wpływ pandemii w 2020 r. na spadek zatrudnienia i wzrost bezrobocia, przy czym na przestrzeni lat 2015-2020 liczba pracujących wzrastała średniorocznie o 2%.
- Przeciętne wynagrodzenie dla Kielc oraz powiatu kieleckiego plasowało się na poziomie poniżej średniej krajowej. Zauważalna była znacząca dysproporcja między Kielcami a powiatem kieleckim. Te czynniki wpływają na odpływ młodych mieszkańców z KOF i utrudniają przyciągnięcie specjalistów z dużym doświadczeniem.
- Poziom bezrobocia na terenie KOF w 2021 r. znajdował się poniżej średniej dla woj. świętokrzyskiego.
- W 2021 r. pogorszeniu uległa sytuacja kobiet na rynku pracy – zauważalny był wzrost odsetka bezrobotnych kobiet w 8 gminach.
- Widoczne było niedopasowanie struktury podaży pracy i popytu na pracę, co przejawiało się ponad 50% udziałem długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (w gminach Chmielnik i Pierzchnica – pow. 60%). Wiąże się to m.in. z niedopasowaniem kształcenia do potrzeb rynku pracy. Niewystarczający wydawał się również poziom wdrażania idei uczenia się przez całe życie.
- Na obszarze KOF zauważalne było zróżnicowanie w dostępie do pracy dla mieszkańców w wieku do 30 lat.

4.2. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA, INNOWACJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

4.2.1. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON

W 2020 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisana do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców wynosiła w całym Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym 1185, co oznacza wzrost w stosunku do 2015 r. o 8%. W poszczególnych latach wartość tego wskaźnika przewyższała wartość dla całego województwa. Najbardziej znaczący wzrost został odnotowany w przypadku gmin Chmielnik oraz Morawica, gdzie wskaźnik ten wyniósł 27%. Morawica, jak zostało już wcześniej wskazane, jest również gminą z najniższym odsetkiem osób bezrobotnych. W Kielcach zmiana była najmniej znacząca – 5%, co może wynikać z dużego nasycenia rynku pracy (Tabela 68).

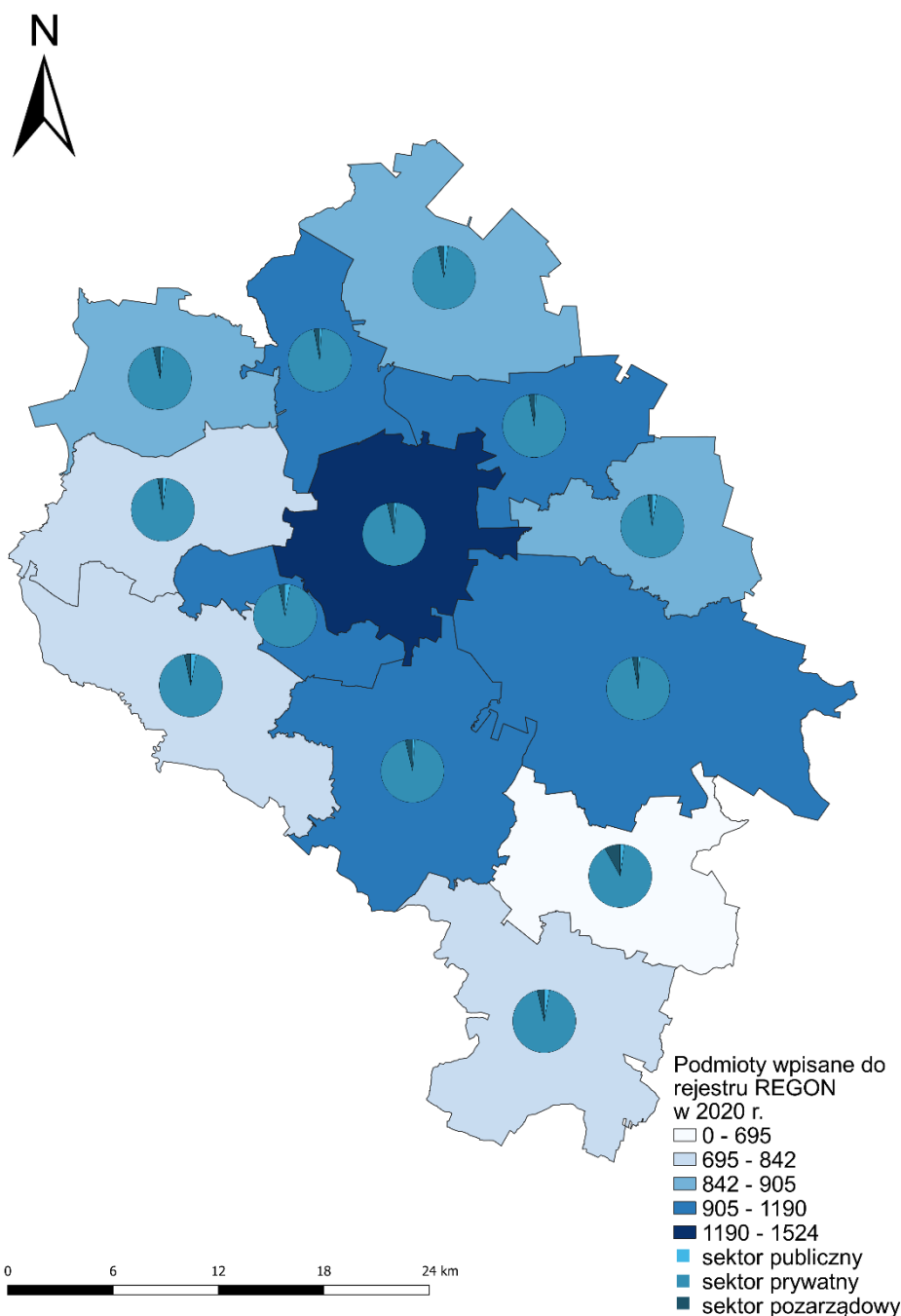
Tabela 68. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	679	692	703	742	772	812
Chmielnik	654	673	714	750	806	829
Daleszyce	916	934	977	1 006	1 039	1 082
Górno	731	743	765	794	813	864
Masłów	1 027	1 054	1 078	1 090	1 139	1 190
Miedziana Góra	977	987	1 011	1 062	1 081	1 127
Morawica	936	981	1 009	1 070	1 132	1 185
Nowiny	907	905	932	943	1 029	1 080
Piekoszów	703	723	749	776	796	842
Pierzchnica	567	556	574	606	666	695
Strawczyn	723	716	731	801	841	905
Zagnańsk	810	827	831	853	872	903
Kielce	1 457	1 462	1 466	1 447	1 479	1 524
KOF	1 099	1 106	1 115	1 112	1 147	1 185
Woj. świętokrzyskie	880	887	900	916	944	980

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura własnościowa podmiotów gospodarki narodowej na przestrzeni lat nie uległa na terenie KOF znaczącym zmianom. 95% stanowiły podmioty prywatne, 2% sektor publiczny i 3% sektor pozarządowy (fundacje i stowarzyszenia wpisane do rejestru REGON). Ten podział jest zbliżony dla wszystkich gmin KOF, jedyna gmina, która nieznacznie wyróżniała się w tym względzie, to Pierzchnica, gdzie odsetek podmiotów z sektora pozarządowego wynosił w 2015 r. – 9%, a w 2020 r. – 8% (**Rysunek 14**).

Rysunek 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON w 2020 r. wraz ze strukturą własności podmiotów

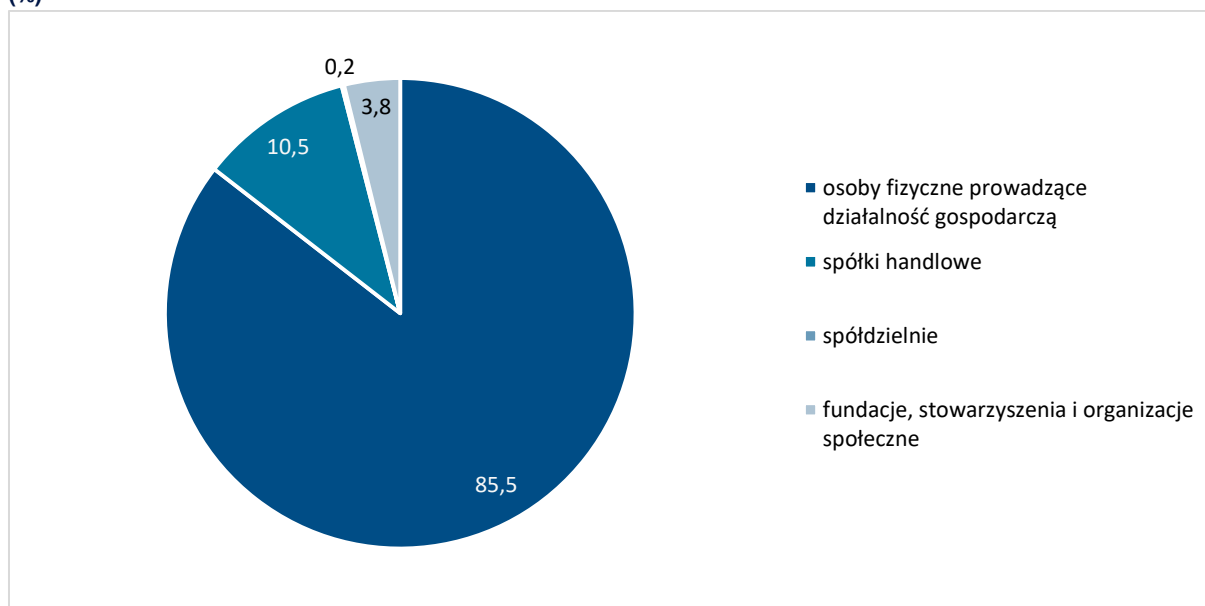

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zdecydowaną większość podmiotów wpisanych do rejestru REGON w sektorze prywatnym na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (85,5% – bez zmian w stosunku do 2015 r.). Następnie spółki handlowe, których odsetek wyniósł 10,5% w 2020 r. (wzrost o 0,2 pkt. procentowego w stosunku 2015 r.), fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne stanowiły zarówno w 2020 r., jak i w 2015 r. 3,8% wszystkich podmiotów, natomiast spółdzielnie w 2020 r. – 0,2%, co oznacza spadek ich udziału o 0,2 pkt. procentowego w stosunku do 2015 r. (**Wykres 15**).

Chęć inwestowania na terenie KOF obrazuje odsetek spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego. Odsetek ten dla całego KOF w 2020 r. wyniósł 5,9% i była to wartość o 1,2 pkt. procentowego mniejsza niż dla województwa świętokrzyskiego. Warto podkreślić, że udział ten w 2015 r. wyniósł 9% i był niższy niż średnia dla województwa o 0,7 pkt. procentowego. Największa zmiana w tym zakresie nastąpiła w gminie Zagnańsk i Chęciny.

Wykres 15. Formy prawne podmiotów wpisanych do rejestru REGON w sektorze prywatnym w 2020 r. na terenie KOF (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura gospodarcza Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego jest zbliżona do struktury całego województwa (Tabela 69). Zdecydowaną większość stanowią podmioty zakwalifikowane do ogólnej sekcji: pozostała działalność, w tym usługi. Odsetek podmiotów zakwalifikowanych do sekcji: przemysł i budownictwo wyniósł 21%, natomiast podmioty z kategorii rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo stanowiły 1% wszystkich podmiotów. Najwyższy odsetek udziału rolnictwa w strukturze gospodarki został odnotowany w przypadku gmin wiejskich Zagnańsk i Pierzchnica (3%). W przypadku 4 gmin odsetek tego typu podmiotów wyniósł 0% – były to trzy gminy wiejskie: Strawczyn, Piekoszów oraz Nowiny, a także jedyna gmina miejska, czyli Kielce. Ponad 1/3 podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie gmin: Miedziana Góra, Górnio, Strawczyn, Masłów stanowiły podmioty zakwalifikowane do sekcji: przemysł i budownictwo. Najwięcej podmiotów usługowych znajduje się na terenie Kielc, gdzie odsetek podmiotów wpisanych do REGON w kategorii pozostała działalność wyniósł 81%.

Tabela 69. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w podziale na sekcje w 2020 r. (%)

Nazwa	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
Chęciny	1	28	70
Chmielnik	2	25	74
Daleszyce	2	25	73
Górnio	1	33	66
Masłów	2	31	68
Miedziana Góra	1	34	64
Morawica	1	28	71
Nowiny	0	25	74
Piekoszów	0	27	72
Pierzchnica	3	28	69
Strawczyn	0	31	69
Zagnańsk	3	27	70
Kielce	0	19	81
KOF	1	21	78
Woj. świętokrzyskie	1	25	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Największe firmy zlokalizowane są na terenie miasta Kielce. Na 100 firm, które znalazły się w Rankingu Największych Firm Województwa Świętokrzyskiego Złota Setka 2021 – 45 to firmy z Kielc. Głównie są to firmy z branży spożywczej, budowlanej, przemysłowej (przemysł wydobywczy, metalowy, maszynowy, drzewny), a także przedsiębiorstwa świadczące usługi komunalne. Można wśród nich wyróżnić te, które znalazły się w pierwszej dziesiątce Rankingu – były to firmy z największym zyskiem w 2020 r.:

- XL-Tape-International (właściciel marki BlueDolphin – lider wśród producentów taśm malarskich na rynku polskim i europejskim),
- Grupa Kapitałowa Echo Investment (jedna z największych w Polsce firm inwestycyjno-developerskich, obecnie skoncentrowana na budownictwie biurowym),
- Grupa kapitałowa Barlinek (jeden z największych na świecie producentów naturalnych podłóg drewnianych).

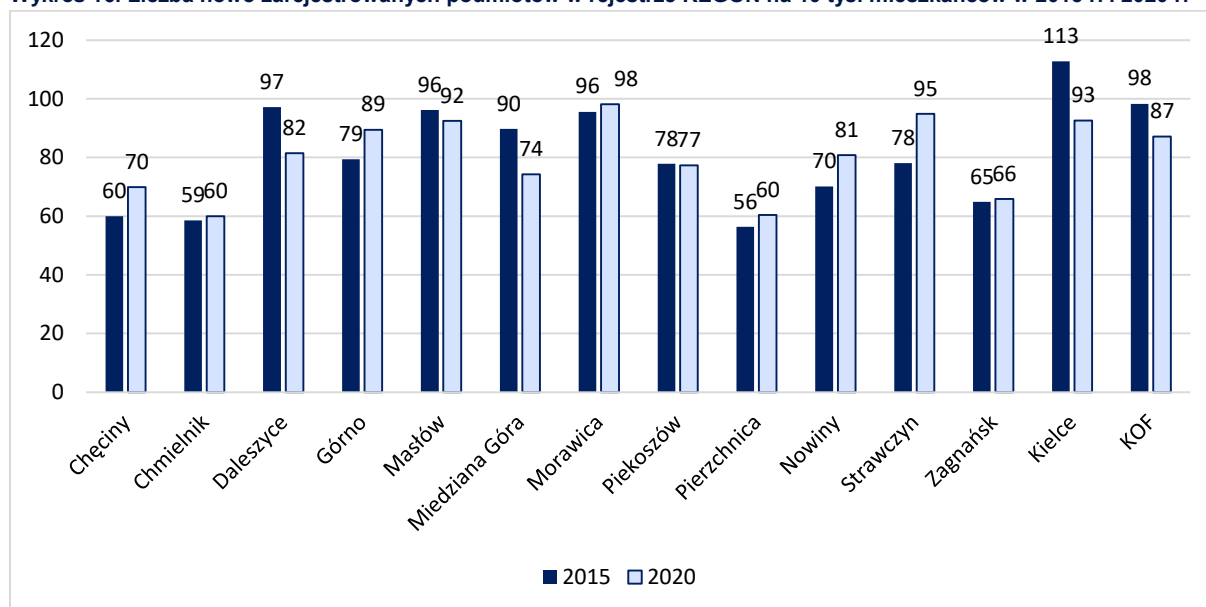
W pierwszej 10 znalazły się także dwie inne firmy zlokalizowane na terenie KOF:

- Truskawica S.A. (producent wapna, kruszywa i mączki wapiennej),
- Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (producent cementu i systemów budowlanych oraz betonu towarowego).

Do pierwszej 100 zaliczone zostało również przedsiębiorstwo z Morawicy – Kopalnia Wapienia Morawica spółka akcyjna. Analizując działalność największych przedsiębiorstw na terenie KOF, podkreślenia wymaga fakt, że jedną z mocnych stron tego obszaru jest wykorzystanie potencjału w postaci dostępnych zasobów mineralnych, a także tradycje przemysłowe, które wiążą się z także z dostępnością wykwalifikowanej kadry w tym zakresie.

W celu sprawdzenia atrakcyjności obszaru KOF przeanalizowana została również liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON. Wartość ta w 2020 r. w stosunku do 2015 r. na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego spadła o 11,4%. Należy zauważyć, że wpływ na tę sytuację mogła mieć pandemia COVID-19. Jednocześnie porównując rok 2015 i 2019, spadek ten wyniósł dla KOF (-)1%, przy wzroście dla całego województwa świętokrzyskiego o 7,8%. Największy spadek w 2020 r. został odnotowany w przypadku miasta Kielce (-18%). Niewiele mniejszy spadek zauważalny był w gminie Daleszyce (-17,3%). Jednocześnie należy zauważyć, że 8 gmin na terenie KOF odnotowało wzrost liczby nowych podmiotów. Najbardziej znaczący wzrost był widoczny w gminie Strawczyn (21,5%), następnie w gminach Chęciny (16,5%) oraz Nowiny (15,4%) (**Wykres 16**).

Wykres 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r. i 2020 r.

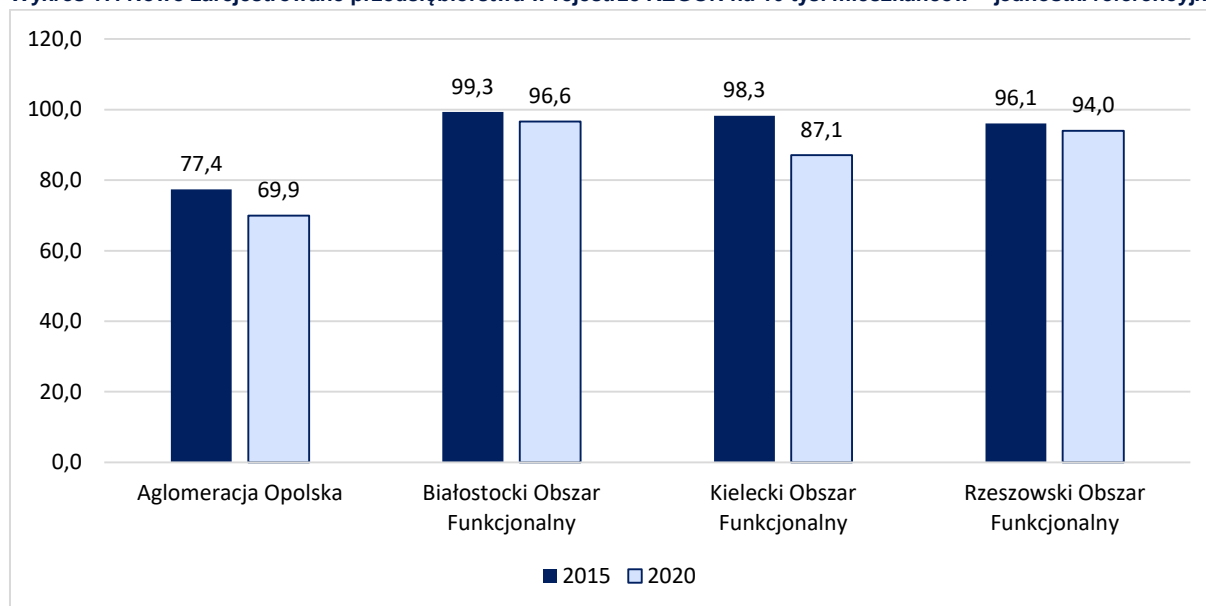

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Analizując liczbę nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców, należy zauważyć, że zarówno w 2015 r., jak i 2020 r. ich liczba była najmniejsza w Aglomeracji Opolskiej. W 2015 r. poziom tego wskaźnika był na zbliżonym poziomie do Białostockiego Obszaru

Funkcjonalnego i Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. W 2020 r. KOF odnotował największy spadek analizowanego wskaźnika spośród wszystkich jednostek referencyjnych – o (-)11,4%, co było znaczącą wartością w porównaniu do Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (-2,7%) i Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (-2,2%) (**Wykres 17**).

Wykres 17. Nowo zarejestrowane przedsiębiorstwa w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców – jednostki referencyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Stopień przedsiębiorczości wśród mieszkańców określa liczba osób zakładających własne działalności gospodarcze. Na przestrzeni lat 2015-2020 stopniowo wzrastała liczba tych podmiotów – nawet mimo pandemii, która rozpoczęła się w 2020 r. (**Tabela 70**). Na terenie KOF wzrost w 2020 r., w stosunku do roku 2015 r., wyniósł 9%, co jest wartością mniejszą niż średnia dla całego woj. świętokrzyskiego. Niemniej jednak średnia liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w poszczególnych latach była wyższa niż w województwie. Najwyższe wartości – ponad 1 000 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców zostało odnotowane w Kielcach i gminie Masłów, najmniej w gminie Pierzchnica. Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że Pierzchnica jest gminą, gdzie zauważalny jest największy wzrost liczby działalności gospodarczej w 2020 r. w stosunku do roku 2015 (28%). Jedynie w gminie Chmielnik udało się osiągnąć wyższą wartość – 31%. Najmniejsza zmiana dotyczyła Kielc, gdzie ten wzrost wyniósł 4%.

Tabela 70. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	541	552	562	599	625	665
Chmielnik	516	535	573	606	653	675
Daleszyce	792	808	848	876	907	950
Górno	633	639	668	694	711	759
Masłów	878	890	911	929	972	1 021
Miedziana Góra	840	847	866	913	934	973
Morawica	768	803	825	875	930	979
Piekoszów	570	582	607	633	646	687
Pierzchnica	419	406	434	461	511	537
Nowiny	641	630	652	670	741	777
Strawczyn	608	600	618	681	721	779
Zagnańsk	667	680	683	706	726	759
Kielce	1 010	994	986	1 004	1 020	1 048

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
KOF	865	860	864	888	912	945
Woj. świętokrzyskie	671	671	680	702	722	752

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

4.2.2. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU I INNOWACYJNOŚĆ FIRM

Analizując atrakcyjność inwestycyjną, warto również zwrócić uwagę na instytucje otoczenia biznesu (IOB), które stanowią wsparcie, a czasem są niezbędne do sprawnego funkcjonowania przedsiębiorstw. Kielecki Obszar Funkcjonalny odnotował na przestrzeni lat 2015-2020 r. wzrost IOB o 1,9%, co jest zdecydowanie wyższą wartością w porównaniu dla średniej dla województwa, gdzie nastąpił spadek o 2,2%. 7 gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego odnotowało w badanym okresie wzrost liczby IOB – największa zmiana – wzrost o prawie 1/3 podmiotów – została zauważona w gminie Masłów, która, jak wcześniej zostało wskazane, cechowała się także największym przyrostem liczby powstałych działalności gospodarczych. Na drugim końcu skali znajduje się gmina Daleszyce, gdzie spadek tego typu podmiotów wyniósł prawie 22% (Tabela 71).

Tabela 71. Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	392,5	366,1	340,3	348,2	394,5	384,9
Chmielnik	440,6	429,7	406,9	400,5	429,5	442,8
Daleszyce	307,0	279,7	246,4	232,0	242,7	239,5
Górno	283,8	286,0	292,8	324,0	304,1	284,4
Masłów	394,9	435,9	446,0	469,0	428,6	512,8
Miedziana Góra	390,9	358,4	382,3	336,1	349,8	340,7
Morawica	365,1	362,6	346,9	363,0	363,9	369,3
Piekoszów	374,9	381,0	340,9	313,0	327,7	310,9
Pierzchnica	257,4	225,6	254,5	206,2	223,6	248,4
Nowiny	743,9	715,3	717,2	717,2	823,1	795,3
Strawczyn	250,3	198,2	230,8	244,2	240,4	211,7
Zagnańsk	333,3	316,9	323,5	307,1	318,0	342,8
Kielce	820,5	826,6	839,1	858,7	876,6	869,9
KOF	690,8	689,3	692,3	697,7	710,7	704,1
Woj. świętokrzyskie	579,8	574,2	573,4	573,4	576,1	567,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Biorąc pod uwagę pozycję Kielc jako ośrodka akademickiego, należy podkreślić wagę, jaką niesie dla dalszego rozwoju gospodarczego KOF współpraca na linii samorząd-edukacja-biznes. Do głównych ośrodków naukowo-badawczych można zaliczyć: Politechnikę Świętokrzyską, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne i Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Chęcinach, Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej (gm. Chęciny), Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Centrum Naukowo-Wdrożeniowe Politechniki Świętokrzyskiej. Potencjał do rozwoju w tym zakresie stanowi tworzony Świętokrzyski Kampus Laboratoryjny Głównego Urzędu Miar.

Poza zapleczem naukowo-badawczym istotna jest działalność pozostałych instytucji otoczenia biznesu, m.in. Centrum Obsługi Inwestora czy też Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Na terenie KOF funkcjonuje również Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” (podstrefa kielecka z terenami inwestycyjnymi w Kielcach i Piekoszowie oraz podstrefa morawicka).

Omawiając branże i firmy działające na terenie KOF, należy również wspomnieć o Targach Kielce SA. Jest to jeden z głównych liderów branży targowo-wystawienniczej w Polsce i w całej Europie Środkowo-Wschodniej. Organizowane są tu targi o randzie europejskiej oraz najważniejsze tego typu wydarzenia w Polsce. Targi Kielce powstały w 1992 r., w 2013 miała miejsce znacząca rozbudowa i modernizacja

obiektów, co przyczyniło się do zwiększenia możliwości organizacyjnych Targów i dalszego rozwoju spółki, a także samej branży kongresowo-wystawienniczej w Kielcach i całym regionie.

Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że współpraca pomiędzy uczelniami wyższymi, biznesem i instytucjami otoczenia biznesu jest na niewystarczającym poziomie, co negatywnie wpływa na rozwój gospodarczy i innowacyjność przedsiębiorstw. Brakuje także wyszkolonych osób (broker innowacji), które łączyłyby przedsiębiorców z naukowcami. Ponadto sprawną obsługę inwestorów w przypadku gmin KOF utrudnia niski poziom wykorzystania technologii cyfrowych w gminach KOF w obszarze gospodarki i innowacji²⁰.

Analizując innowacyjność gospodarki Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, wzięto pod uwagę liczbę patentów udzielonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Porównując tę wartość ze średnią dla całego województwa świętokrzyskiego, można zauważyć, że w przypadku Kielc była ona zdecydowanie wyższa. Jednocześnie wartość ta spadła na przestrzeni lat 2018-2020. Jeżeli chodzi o sam powiat kielecki to innowacyjność, mierzona liczbą zgłoszonych wynalazków, jest zdecydowanie niższa niż średnia dla województwa.

Wykres 18. Patenty udzielone przez UPRP na 1 mln mieszkańców

Nazwa	2018	2019	2020
Kielce	142,6	199,7	128,7
Powiat kielecki	19,0	42,7	18,9
Woj. świętokrzyskie	33,8	50,9	38,2

Źródło: BDL GUS.

Poziom innowacyjności przedsiębiorstw działających na terenie KOF jest niewystarczający, co zostało podkreślone również podczas warsztatów diagnostycznych prowadzonych z przedstawicielami poszczególnych gmin KOF. Poza wyżej wspomnianymi przyczynami tej sytuacji, należy również zwrócić uwagę na niewielką liczbę inicjatyw włączających mieszkańców w działania na rzecz wzrostu gospodarczego i rozwoju innowacyjności²¹, a także niekorzystny system pomocy społecznej w większym stopniu promujący postawy bierno niż proprzedsiębiorcze i innowacyjne. Wśród przedsiębiorstw zauważalny jest raczej niski poziom innowacyjności, słabo rozwinięty jest rynek sektora kreatywnego, a ponadto komercjalizacja pomysłów i produktów jest na niewystarczającym poziomie.

4.2.3. POTENCJAŁ INWESTYCYJNY

Łączna powierzchnia terenów inwestycyjnych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego wyniosła 539,2 ha (Tabela 72). 30% stanowiły tereny nieuzbrojone, pozostałe były w pełni bądź częściowo uzbrojone z możliwością podłączenia mediów znajdujących się przy drodze. W większości przypadków – tam, gdzie zostało to określone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego bądź studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – były to tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą, głównie przemysłową, produkcyjną i usługową. W czterech przypadkach dopuszczalne było budownictwo mieszkaniowe (gmina Chęciny – 2 tereny, Kielce i gmina Morawica). Ponadto w gminie Chęciny i Miedziana Góra dwa tereny przeznaczone zostały pod usługi rekreacyjno-wypoczynkowe oraz sportu i turystyki.

Największą powierzchnią terenów inwestycyjnych dysponowała gmina Chęciny. W zdecydowanej większości były to tereny obecnie nieużytkowane, dla których nie został przygotowany miejscowy plan zagospodarowania. W przypadku dwóch terenów, gdzie takie plany obowiązują, wskazano jako przeznaczenie tych terenów: rekreacyjno-turystyczne, budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne, agroturystyka oraz działalność gospodarcza z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej. Trzy tereny o łącznej powierzchni 22,4 ha były w pełni uzbrojone, pozostałe wymagały podłączenia do podstawowej infrastruktury jak woda i gaz. W przypadku zdecydowanej większości terenów (5 obszarów o łącznej powierzchni 153,7 ha) wskazywano na ograniczenia ekologiczne w postaci obecności Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego i obszaru Natura 2000. Ograniczenie ekologiczne pojawiało się

²⁰ Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego jako zrównoważonego obszaru inteligentnego 2030+.

²¹ Jw.

jeszcze w przypadku terenu inwestycyjnego w gminie Chmielnik i jest to Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Jeden z terenów na terenie Kielc znajdował się w Kieleckim Parku Technologicznym (KPT). KPT istnieje od 2008 r. Działa w nim Zespół Inkubatorów Technologicznych, które oferuje kompleksowe i profesjonalne wsparcie dla nowych firm. Poza wsparciem prawnym i doradczym nowe firmy mogą korzystać z powierzchni biurowej, laboratoryjnej czy produkcyjnej, po preferencyjnych stawkach rynkowych. W skład KPT wchodzi również Centrum Technologiczne, w ramach którego istnieje możliwość preferencyjnego najmu powierzchni w budynku usługowo-laboratoryjno-produkcyjnym oraz hal produkcyjnych. Istnieje również możliwość skorzystania z Wirtualnego Inkubatora. Kielecki Park Technologiczny jest także instytucją otoczenia biznesu zarejestrowaną w Bazie Usług Rozwojowych. Poza usługami szkoleniowymi świadczy szeroki pakiet usług ogólnych i specjalistycznych dla firm z sektora małych i średnich przedsiębiorstw i start'upów.

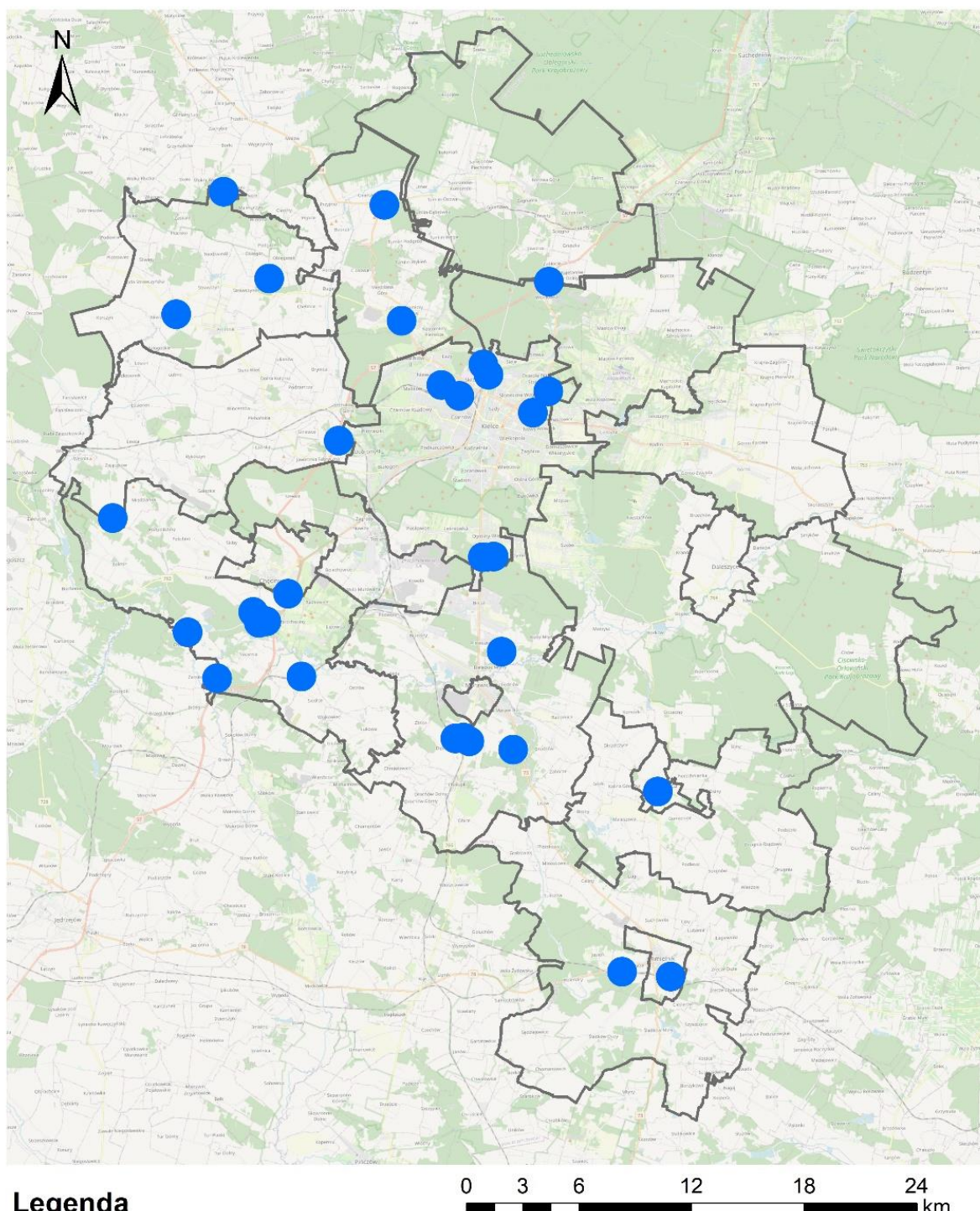
Tabela 72. Liczba i powierzchnia terenów inwestycyjnych na terenie KOF w 2022 r. (ha)

Nazwa	Liczba terenów inwestycyjnych	Powierzchnia terenów inwestycyjnych
Chęciny	8	178,0
Chmielnik	2	5,8
Daleszyce	-	-
Górno	-	-
Masłów	3	4,5
Miedziana Góra	2	1,7
Morawica	5	157,5
Nowiny	-	-
Piekoszów	2	81,2
Pierzchnica	1	2,26
Strawczyn	2	9,7
Zagnańsk	1	4,1
Kielce	8	94,4
KOF	34	539,2

Źródło: Baza Nieruchomości Inwestycyjnych Centrum Obsługi Inwestora Urząd Miasta Kielce <http://mapa.invest.kielce.pl/> (dostęp: 26.02.2022 r.), Urząd Miasta i Gminy w Pierzchnicy, Urząd Gminy Masłów

Należy zauważyć, że potencjał dostępnych terenów inwestycyjnych jest niewystarczający. Ograniczenia związane z wielkością działek inwestycyjnych, ich charakterem i przeznaczeniem, a także faktem, że część z nich jest nieuzbrojona utrudnia pozyskanie dużych inwestorów. Czynnikiem, który może dodatkowo negatywnie wpływać na procesy inwestycyjne, jest brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wśród części gmin KOF. Zagrożeniem w tym aspekcie są także uciążliwe i długotrwałe procedury związane z procesem inwestycyjnym m.in. związane z opracowaniem/zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Podczas warsztatów diagnostycznych zwrócono również uwagę na mało efektywną promocję w obszarze gospodarczym.

Rysunek 15. Tereny inwestycyjne na terenie KOF

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://mapa.invest.kielce.pl/>

Przedstawiciele gmin w badaniu CAWI wskazali również na problemy dotyczące rozwoju gospodarczego i tworzenia innowacji. Jednym z nich są kwestie związane z rolniczym charakterem części gmin i obecnością niskodochodowego rolnictwa, wynikającego ze słabej jakości gleb i dużego rozdrobnienia gospodarstw rolnych.

Dużym wyzwaniem jest również mała liczba przedsiębiorstw przemysłowo-produkcyjnych, co przekłada się na niewystarczającą liczbę miejsc pracy, a także niewystarczająca powierzchnia terenów inwestycyjnych. Ponadto te, które zostały wyznaczone, w części są niezbrojone i mało atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

- Poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych i osób prowadzących działalność gospodarczą był wyższy niż średnia dla całego województwa. Liczba tych podmiotów mimo pandemii w 2020 r. stale wzrastała.
- Zdecydowaną większość podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (85,5%). Średnia liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w poszczególnych latach była wyższa niż w województwie. Świadczy to o postawach przedsiębiorczych wśród mieszkańców KOF.
- Struktura gospodarcza Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego była zbliżona do struktury całego województwa. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty zakwalifikowane do ogólnej sekcji pozostała działalność, w tym usługi.
- Największe przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie KOF działały w obszarze przemysłu wydobywczego, metalowego, drzewnego, branży budowlanej i spożywczej. Jedną z mocnych stron tego obszaru było wykorzystanie potencjału w postaci dostępnych zasobów mineralnych, a także tradycje przemysłowe, które wiążą się z także z dostępnością wykwalifikowanej kadry w tym zakresie.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Instytucje otoczenia biznesu i innowacyjność firm

- Na obszarze KOF na przestrzeni lat 2015-2020 odnotowano wzrost liczby Instytucji Otoczenia Biznesu o 1,9%, co jest zdecydowanie wyższą wartością w porównaniu dla średniej dla województwa, gdzie nastąpił spadek tego typu podmiotów o 2,2%.
- Potencjał do rozwoju innowacyjności stanowiło zaplecze badawczo-rozwojowe skoncentrowane w Kielcach. Ważnymi miejscami wpływającymi pozytywnie na atrakcyjność gospodarczą obszaru były Targi Kielce oraz Kielecki Park Technologiczny. Jednocześnie należy podkreślić, że poziom innowacyjności przedsiębiorstw działających na terenie KOF był niewystarczający. Wynikało to m.in. z faktu, że współpraca pomiędzy istniejącymi ośrodkami badawczo-rozwojowymi, instytucjami otoczenia biznesu i przedsiębiorstwami plasowała się na zbyt niskim poziomie. Brakowało także wyszkolonych osób pełniących funkcje brokera innowacji. Jako zbyt niski oceniono również poziom wykorzystania technologii cyfrowych w gminach.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Potencjał inwestycyjny

- Ogólnie na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego spadła liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON, co mogło oznaczać, że obszar nie był niewystarczająco atrakcyjny dla inwestorów, szczególnie w porównaniu z innymi obszarami funkcjonalnymi, które także odnotowały spadek w tym zakresie, jednak zdecydowanie mniejszy. Jednocześnie należy zauważyć, że na terenie 8 gmin odnotowano wzrost w tym zakresie. Należy przyrzeć się tym czynnikom, które spowodowały spadek w jednych i wzrost w pozostałych gminach.
- Zainteresowanie inwestorów z zagranicy obszarem KOF było na niższym poziomie niż miało to miejsce średnio w województwie świętokrzyskim.
- Potencjał dostępnych terenów inwestycyjnych określony został jako niewystarczający. Ograniczenia związane z wielkością działek inwestycyjnych, ich charakterem i przeznaczeniem, a także faktem, że część z nich jest nieuzbrojona, mogło utrudniać pozyskanie dużych inwestycji.

4.3. TURYSTYKA

Obszar Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, jak i całe województwo świętokrzyskie, wyróżnia się walorami turystyczno-rekreacyjnymi. Ze względu na zasoby przyrodnicze m.in. Góry Świętokrzyskie, liczne rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, Świętokrzyski Park Narodowy, jaskinie, liczne zalewy, obszar KOF jest dobrym miejscem do uprawiania turystyki aktywnej.

Występują tu liczne szlaki piesze i rowerowe m.in. są to szlaki o nazwach: „Skały i jaskinie”, „Wokół fortalicji”, „Architektury Obronnej”, „Miejsca Mocy” oraz Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, czerwony szlak turystyczny im. Sylwestra Kowalczewskiego, główny szlak świętokrzyski – szlak pieszy imienia Edmunda Massalskiego (kolor czerwony) z Gołoszyc przez górę Klonówkę, Dąbrówkę, Przełom Lubrzanki i Radostową niebieski szlak im. Edmunda Padechowicza. Ponadto istnieje możliwość skorzystania ze szlaków kajakowych po rzece Nidzie. Na obszarze rozwija się także turystyka konna.

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i ukształtowanie terenu popularna jest również turystyka naukowa związana głównie z rozpoznaniem walorów geologicznych – na terenie 5 gmin KOF (Kielce, Chęciny, Morawica, Nowiny i Piekoszów) powstał pierwszy w Polsce geologiczny park krajobrazowy – Geopark Świętokrzyski. Jest to jeden z elementów kompleksu Geonatura Kielce, w skład którego wchodzi także Centrum Geoedukacji, Ogród botaniczny, podziemna trasa turystyczna na Kadzielni.

Kolejnym rodzajem turystyki charakterystycznym dla tego terenu jest turystyka pielgrzymkowa. Znajdują się tu liczne obiekty sakralne jak Bazylika katedralna p.w. Wniebowzięcia NMP z 1171 r. w Kielcach, Sanktuarium św. Józefa Opiekuna Rodziny w Kielcach, Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Kielcach, Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Piekoszowie, Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Piotrkowicach (gm. Chmielnik), Kalwaria Świętokrzyska (Morawica). Wyznaczono również szlaki piesze i rowerowe o tej tematyce: „Ścieżka Mnicha” to szlak spacerowo-pieszy, którym turyści podążają śladami sakralnych obiektów zabytkowych w Chęcinach. Od strony Kielc przez Kuby-Młyny, Piaseczną Górkę, Bieleckie Młyny, Łabędziów, Brudzów, Zaborze i Lisów prowadzi długodystansowy szlak rowerowo-pielgrzymkowy. Działa również świętokrzyski szlak papieski z Kaczyna do Masłowa Pierwszego – miejsc pielgrzymki Jana Pawła II w 1991 roku.

Przez gminy powiatu kieleckiego prowadzi również szlak kulinarny – Świętokrzyska Kuźnia Smaków.

Do najważniejszych atrakcji turystycznych na terenie poszczególnych gmin KOF można zaliczyć²²:

- **Chęciny:** Jaskinia Raj i inne atrakcje przyrodnicze, Zamek Królewski, „Niemczówka”, Park etnograficzny w Tokarni, Centrum Nauki Leonardo Da Vinci, Kościół Św. Bartłomieja w Chęcinach, Klasztor Ojców Franciszkanów, Klasztor Sióstr Bernardynek, Kościół Św. Stanisława Męczennika w Starochęcinach, Dwór Starostów Chęcińskich, Synagoga i cmentarz żydowski, Muzealna Izba Górnictwa Kruszcowego w Miedziance, Centrum Neandertalczyka,
- **Chmielnik:** Zalew Andrzejówka, Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl im. Majera Małego”, Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Piotrkowicach, Kościółek Św. Trójcy w Chmielniku,
- **Daleszyce:** Ośrodek Narciarski Niestachów, Zalew Borków,
- **Górno:** Park Rozrywki i Miniatur Sabat Krajno, sztuczny zbiornik wodny w Cedzynie, kościół p.w. św. Jacka Odrowąża z XVII w Leszczynach,
- **Masłów:** Centrum Edukacji i Kultury „Szklany Dom” w Ciekotach oraz Dworek Stefana Żeromskiego, Las Wolski nad Zalewem Cedzyna, lotnisko sportowe, Diabelski Kamień na Górze Klonówce, pomnik Jana Pawła II w Masłowie Pierwszym, Kościół parafialny pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego w Masłowie,
- **Miedziana Góra:** Kościół pw. Św. Trójcy w Ćmińsku Kościelnym, Ośrodek Narciarski Tumlin Sport Ski10, Zakład Wielkopieczowy w Bobrzy, Kaplica Przemienienia Pańskiego i Rezerwat Kamienne Kręgi na Górze Grodowej, Pomnik Przyrody Piekło na Górze Kamień, Kaplica Św. Barbary w Miedzianej Górze, Kaplica Przemienienia Pańskiego w Kostomłotach Pierwszych, Rozlewiska Rzek Bobrza i Sufraganiec, kamieniołomy Ciosowa, Mogiłka, Wykień, Tor Kielce, Krzyż Ku pamięci H. Sienkiewicza,

²² Opracowano na podstawie: Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, stron www gmin, Świętokrzyskiego Informatora Turystycznego 2020.

- **Morawica:** Zabytkowy Park Dworski, Kryta Pływalnia „Koral” w Morawicy, Tor Motocrossowy, Zbiornik wodny w Morawicy, Kalwaria Świętokrzyska, Ośrodek Tradycji Garncarstwa w Chałupkach, Zabytkowy Kościół w Brzezinach, Zabytkowy Kościół w Lisowie, Leśne ZOO,
- **Nowiny:** Pływalnia „Perła” w Nowinach,
- **Strawczyn:** Pałac Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, Centrum Sportowo-Rekreacyjne „Olimpic” w Strawczynie, Młyn wodny w Bugaju, Kościół w Chelmcach, Kościół w Strawczynie, Platforma widokowa na Górze Siniewskiej, Rezerwat Góra Perzowa, Wielki piec w Kuźniakach, Zalew w Strawczynie, Rezerwat Barania Góra, ścieżka dydaktyczna w Oblęgorku,
- **Piekoszów:** Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia, Pałac Tarłów w Podzamczu Piekoszowskim, ścieżki dydaktyczne wraz ze stanowiskami edukacyjnymi, punktem widokowym i zadaszaniem na terenie rezerwatu Moczydło i rezerwatu Chelosiowa Jama,
- **Pierzchnica:** Zabytkowy Kościół w Pierzchnicy, Góra Piwniczna w Pierzchnicy, zabytkowy kościół w Drugni, arboretum w Drugni, ruiny dworu Krasieńskich w Maleszowej,
- **Zagnańsk:** Dąb Bartek, Kompleks Świętokrzyska Polana w Chrustach, Ruiny Huty „Józef” w Samsonowie,
- **Kielce:** Ulica Sienkiewicza – główny deptak, Geopark Kielce, Podziemna Trasa Turystyczna na Kadzielni, Bazylika katedralna p.w. Wniebowzięcia NMP, Klasztor na Karczówce, Kościół św. Wojciecha, Kościół garnizonowy – dawna cerkiew, Dworek Laszczyków, Pałac Tomasz Zielińskiego, Park Miejski im. Stanisława Staszica, muzea, teatry, Filharmonia Świętokrzyska im. Oskara Kolberga Międzynarodowe Centrum Kultur, Energetyczne Centrum Nauki, wyciągi narciarskie, Targi Kielce, Pałac Biskupów Krakowskich pełniący rolę Muzeum Narodowego oraz Amfiteatr Kadzielnia.

Turystyka stanowi jedną z gałęzi rozwoju gospodarczego KOF. Aby możliwe było czerpanie korzyści z posiadanych walorów i atrakcji turystycznych konieczne jest zapewnienie odpowiedniej bazy dla turystów. Łączna liczba obiektów noclegowych w 2020 r. na terenie KOF wyniosła 75 (spadek o dwa obiekty w stosunku do 2015 r.). Obiekty hotelowe²³ stanowiły 63% wszystkich miejsc noclegowych, pozostała część to obiekty noclegowe krótkotrwałego zakwaterowania²⁴. Średnia liczba obiektów noclegowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest niższa niż średnia dla województwa. Największą liczbą obiektów noclegowych przeliczonych na liczbę mieszkańców odznacza się gmina Masłów. W każdej gminie zlokalizowany jest przynajmniej jeden obiekt noclegowy.

²³ Do tej kategorii zalicza się: hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe.

²⁴ Do tej kategorii zalicza się: domy wycieczkowe, schroniska, w tym szkolne i młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, hostele, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe.

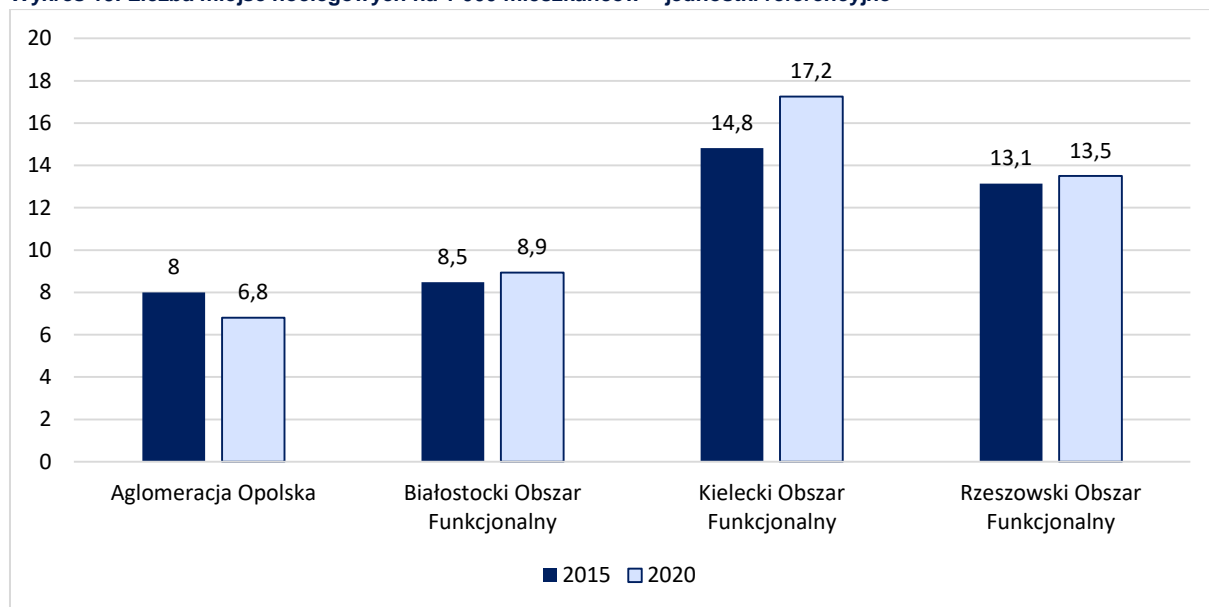
Tabela 73. Liczba obiektów noclegowych na terenie KOF w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	3	3	3	3	3	3
Chmielnik	2	3	1	2	1	1
Daleszyce	3	3	3	3	4	3
Górno	4	3	3	3	3	2
Masłów	8	8	6	7	7	7
Miedziana Góra	4	4	4	4	4	5 ²⁵
Morawica	1	1	1	1	1	1
Nowiny	4	4	4	4	3	3
Piekoszów	2	2	2	2	1	1
Pierzchnica	3	3	3	3	3	3 ²⁶
Strawczyn	3	2	2	3	3	3
Zagnańsk	2	2	2	3	3	2
Kielce	2	2	2	2	2	2
KOF	2	2	2	2	2	2
Woj. świętokrzyskie	3	3	3	3	3	3

Źródło: BDL GUS, dane Urzędu Gminy w Miedzianej Górze oraz Miasta i Gminy Pierzchnica.

Porównując liczbę miejsc noclegowych na 1 000 mieszkańców, należy zauważyć, że tylko w przypadku Aglomeracji Opolskiej ich liczba spadła w 2020 r. w stosunku do roku 2015. Zdecydowanie najwięcej obiektów w przeliczeniu na mieszkańców zostało odnotowanych w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym – tutaj też zauważalny jest największy wzrost miejsc noclegowych w stosunku do pozostałych obszarów. Wskazuje to na większą atrakcyjność turystyczną niż w pozostałych obszarach. Nie bez znaczenia są Targi Kielce – miejsce odbywania się wielu konferencji i targów o randze krajowej i międzynarodowej.

Wykres 19. Liczba miejsc noclegowych na 1 000 mieszkańców – jednostki referencyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni lat liczba turystów korzystających z noclegów stopniowo wzrastała. Widoczne jest załamanie tego trendu w 2020 r., co miało związek z pandemią COVID-19. Wówczas spadek liczby turystów w odniesieniu do 2015 r. w Kielcach wyniósł (-)37%, co było wartością zbliżoną dla całego województwa świętokrzyskiego (-35%). O ponad 10 pkt. procentowych wyższy spadek został

²⁵ Dane Urzędu Gminy w Miedzianej Górze.

²⁶ Dane Urzędu Miasta i Gminy Pierzchnica.

odnotowany na terenie powiatu kieleckiego. Zmniejszeniu uległ również odsetek turystów zagranicznych korzystających z noclegów w obiektach noclegowych. Jednocześnie należy zauważyć, że turyści zagraniczni mniej chętnie odwiedzali gminy KOF (powiatu kieleckiego) niż średnio ma to miejsce na terenie woj. świętokrzyskiego.

Tabela 74. Liczba turystów korzystających z noclegów ogółem, w tym turyści zagraniczni

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kielce	134 742	161 149	161 743	164 426	176 992	85 143
w tym zagraniczni (udział w ogólnej liczbie)	12 150 (9%)	15 267 (9%)	16 522 (10%)	15 799 (10%)	19 903 (11%)	6 924 (8%)
Powiat kielecki	100 183	115 018	98 928	104 277	116 655	54 958
w tym zagraniczni (udział w ogólnej liczbie)	2 627 (3%)	4 063 (4%)	4 605 (5%)	4 842 (5%)	5 646 (5%)	1 791 (3%)
Woj. świętokrzyskie	518 058	595 722	580 281	624 099	656 343	335 217
w tym zagraniczni (udział w ogólnej liczbie)	27 998 (5%)	32 748 (5%)	34 716 (6%)	36 984 (6%)	43 100 (7%)	14 252 (4%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jednym z problemów wskazanych podczas warsztatów diagnostycznych jest niewystarczająca baza noclegowo-hotelowa w gminach poza Kielcami. Ponadto uczestnicy zwracali uwagę na słabą stronę, jaką jest duże rozproszenie i punktowy charakter oferty turystycznej, a także brak oferty, która skłoniłaby turystów do dłuższych pobytów niż jedna noc. Brakuje w tym zakresie produktów lokalnych, które mogłyby przyciągać turystów. Zwrócono również uwagę na słabo rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną, turystyczną i okołoturystyczną, w tym brak lokali gastronomicznych dla turystów poza szlakiem, a także niewystarczającą promocję turystyki KOF.

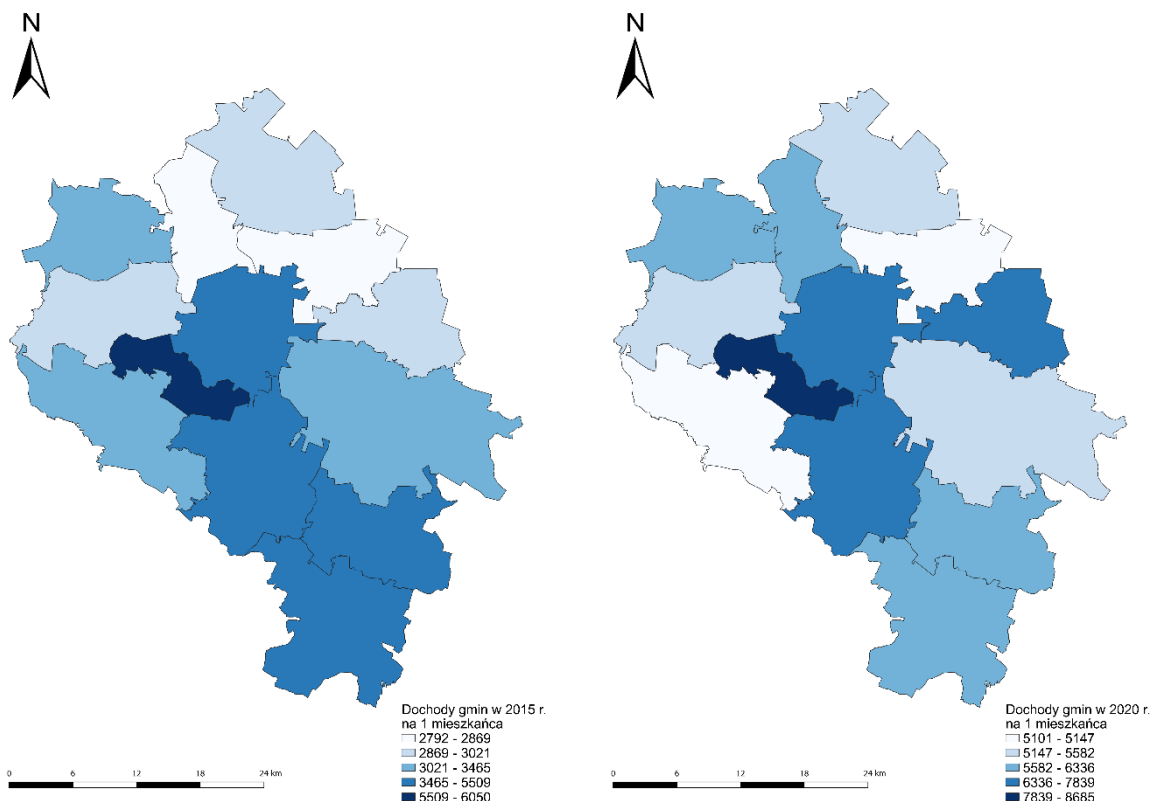
Wnioski dotyczące podrozdziału: Turystyka

- Potencjał do rozwoju turystyki na obszarze KOF stanowiły wyróżniające się walory przyrodnicze oraz wysoki odsetek obszarów prawnie chronionych.
- Ze względu na posiadane zasoby na terenie KOF istniały możliwości do rozwoju turystyki aktywnej, pielgrzymkowej, naukowej. Jednym z ciekawszych miejsc na skalę światową jest GeoPark Świętokrzyski wpisany na listę UNESCO. Jednocześnie problemem był brak turystycznej oferty długoterminowej, zbyt mało produktów lokalnych/regionalnych oraz niewystarczająca promocja turystyczna.
- Jako niewystarczającą określono bazę noclegowa zarówno pod względem liczby oferowanych miejsc, jak i samych obiektów (np. zbyt mała liczba obiektów hotelowych w gminach poza Kielcami).
- Na przestrzeni lat liczba turystów korzystających z noclegów stopniowo wzrastała. Widoczne jest załamanie tego trendu w 2020 r., co miało związek z pandemią COVID-19. Jednocześnie należy zauważyć, że turyści zagraniczni mniej chętnie odwiedzali gminy KOF (powiatu kieleckiego) niż średnio ma to miejsce na terenie woj. świętokrzyskiego.

4.4. FINANSE PUBLICZNE

Dochody, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, gmin należących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego rosły systematycznie od 2015 r. Średni wzrost dla całego KOF wyniósł w tym okresie 53%, co jest wartością niższą niż średnia dla całego województwa o 10 pkt. procentowych. Najwyższe dochody zarówno w 2015 r., jak i w 2020 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca zostały odnotowane w gminie Nowiny (odpowiednio 6 050,5 zł i 8 684,7 zł). W 2020 r. były one wyższe o ponad 70% niż najniższe dochody gminy wchodzącej w skład KOF (gmina Mastów – 5 101,1 zł). Na przestrzeni lat, pod względem osiągniętych dochodów, w największym stopniu zmianie uległa sytuacja gmin Miedziana Góra i Górno, które odnotowały największy wzrost dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca (ponad 113%). Najmniejsza zmiana została zauważona wśród gmin, które do tej pory notowały najwyższe wartości tego wskaźnika, tj. gmina Nowiny i Kielce.

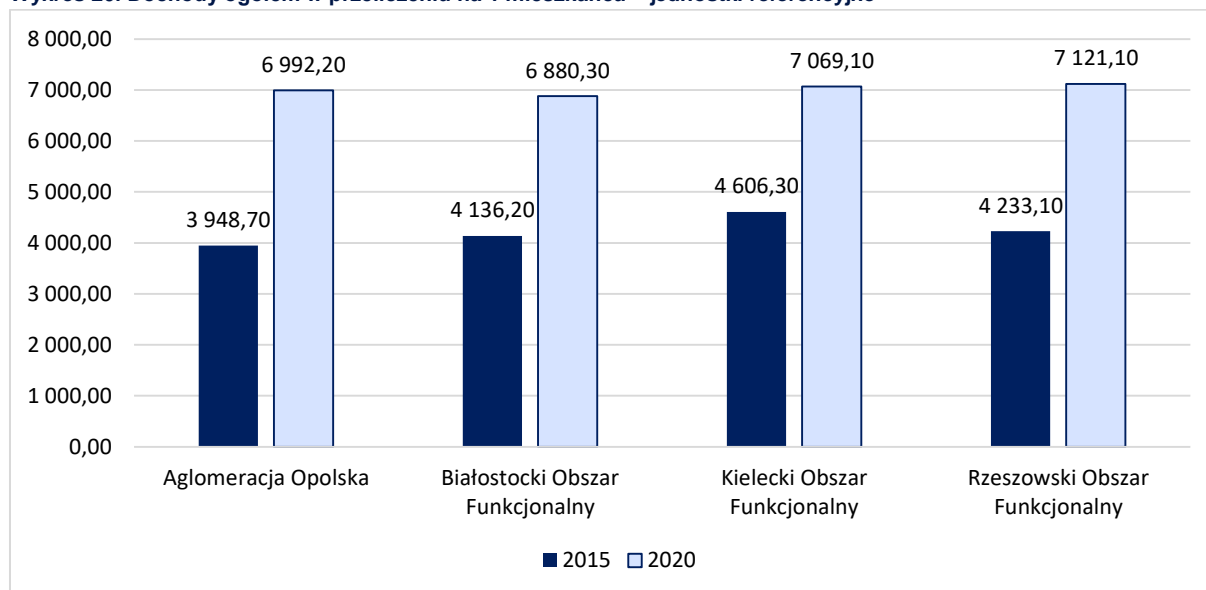
Rysunek 16. Dochody gmin w 2015 r. i w 2020 r. (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca porównywanych obszarów funkcjonalnych kształtowały się na przestrzeni lat 2015 i 2020 na podobnym poziomie. Kielecki Obszar Funkcjonalny w tym względzie wypadł nieznacznie lepiej niż Aglomeracja Opolska i Białostocki Obszar Funkcjonalny (Wykres 20).

Wykres 20. Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca – jednostki referencyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2020 r. dochody własne łącznie dla wszystkich gmin KOF stanowiły 44,1% dochodów ogółem. Była to wartość wyższa niż średnia dla województwa świętokrzyskiego o 3,4 pkt. procentowego. W większości gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego udział dochodów własnych mała w ogólnej strukturze dochodów. Spadek dochodów własnych w 2020 r. mógł wiązać się z mniejszymi wpływami z podatków od osób fizycznych i prawnych w związku z pandemią, która rozpoczęła się w 2020 r. Łącznie dla KOF spadek ten w 2020 r. w stosunku do 2015 r. wyniósł (-)11,3%. Jedynie w przypadku czterech gmin udział ten wzrósł: Daleszyce – 11,7%, Chmielnik – 3,7%, Pierzchnica – 2,6%, Strawczyn – 0,1%. Największy spadek udziału tych dochodów charakteryzował w 2020 r. te gminy, które osiągały najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, tj. gmina Nowiny i Kielce. Największy udział dochodów własnych w 2020 r. został odnotowany w gminie Nowiny – 60,5%, natomiast najniższy w gminie Górnio – 27,7% (Tabela 75). Spadek dochodów własnych oznacza mniejsze możliwości na realizację inwestycji, działania związane z planowaniem przestrzennym, dofinansowanie usług komunalnych, w tym np. transportu.

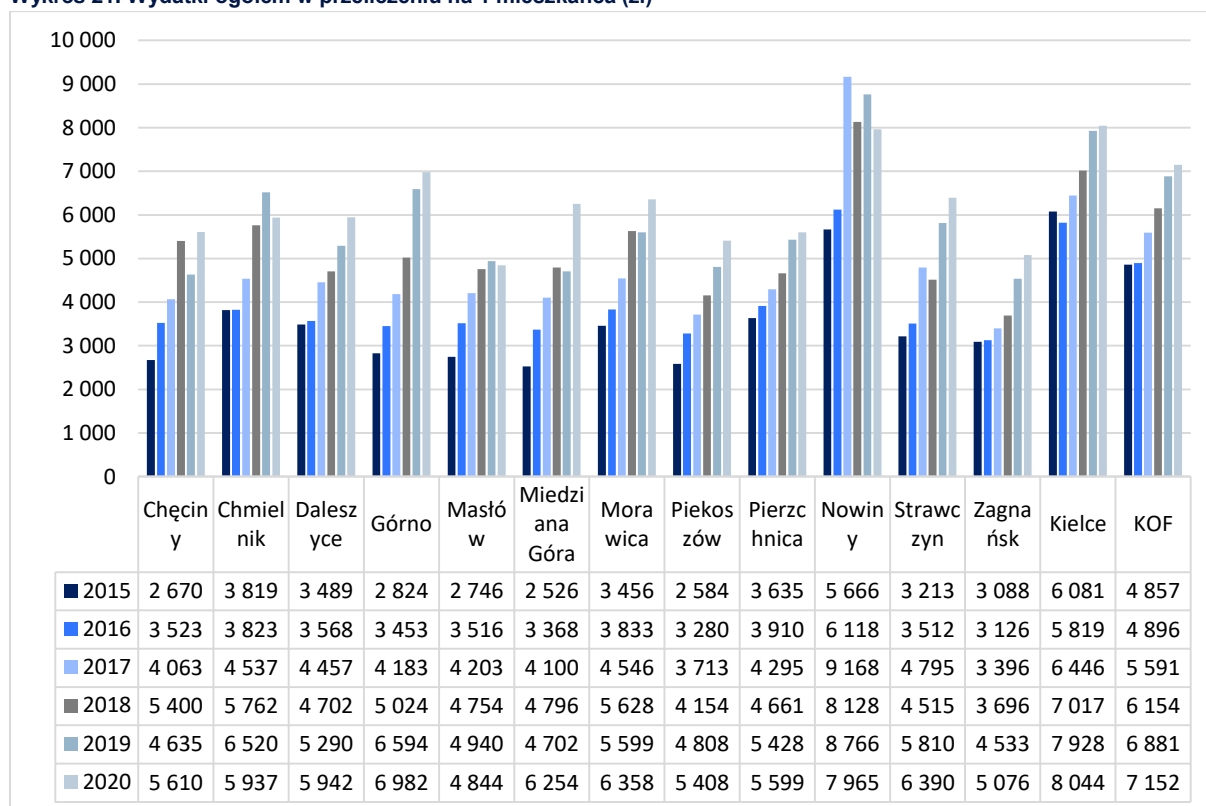
Tabela 75. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	48,7	50,0	41,1	35,4	40,1	43,5
Chmielnik	33,2	32,1	27,7	26,0	26,6	34,4
Daleszyce	33,0	31,1	30,9	33,3	35,5	36,8
Górnio	27,8	22,6	22,1	22,0	28,0	27,7
Masłów	50,5	46,4	42,5	44,1	42,4	47,8
Miedziana Góra	40,0	39,4	34,4	34,9	32,5	38,4
Morawica	50,9	43,7	42,8	42,3	46,9	46,8
Nowiny	71,3	68,9	64,5	61,6	63,8	60,5
Piekoszów	45,7	43,2	36,9	38,4	43,5	42,6
Pierzchnica	33,5	25,0	25,8	24,7	24,9	34,4
Strawczyn	30,2	30,2	28,3	27,4	31,8	30,2
Zagnańsk	43,1	39,8	40,0	41,4	40,3	40,4
Kielce	52,8	53,9	50,3	52,4	46,4	46,4
KOF	49,8	49,3	45,7	46,7	43,7	44,1
Woj. świętokrzyskie	44,6	41,7	39,6	39,4	39,5	40,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca rosły wśród gmin KOF na przestrzeni lat 2015-2020. W 2020 r. wyniosły one 7 152 zł, co było wartością o 1 494 zł wyższą niż średnia dla województwa. Średnioroczne tempo wzrostu wyniosło 8%. Najwyższe wartości wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca notowane były przez gminy o jednocześnie najwyższych dochodach, tj. gmina Nowiny i Kielce. W 2020 r. wartości te wyniosły odpowiednio 7 965 zł i 8 044 zł. Gmina Masłów (gmina o najniższym poziomie wydatków) w tym samym okresie miała wydatki na poziomie o 40% niższym niż Kielce i 30% niż Nowiny. Analizując średnioroczne tempo wzrostu na przestrzeni lat, można zauważyć, że największa zmiana została odnotowana w przypadku gminy Miedziana Góra i Górnio, gdzie wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 19,9% i 19,8% (**Wykres 21**).

Wykres 21. Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Średnioroczna zmiana udziału wydatków majątkowych w ogóle wydatków wskazuje na spadek tego wskaźnika dla całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego o (-)5%. Zmiana ta była głównie spowodowana znaczącym spadkiem wydatków inwestycyjnych w Kielcach, następnie w gminie Daleszyce i Pierzchnica. W przypadku pozostałych gmin średnioroczne tempo wzrostu udziału wydatków inwestycyjnych było dodatnie. Największe zmiany w tym zakresie dotyczyły gminy Piekoszów, w której udział wydatków inwestycyjnych w 2015 roku był na najniższym poziomie i wzrósł do ponad 18%. Miało to związek z realizowanymi projektami, w tym współfinansowanymi ze środków zewnętrznych, co zostało zobrazowane w kolejnym rozdziale.

Tabela 76. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w ogóle wydatków (zł)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	13,9	14,7	16,0	37,9	18,9	26,7
Chmielnik	21,2	3,9	13,2	29,4	33,6	22,7
Daleszyce	27,6	8,7	18,7	22,3	24,5	24,6
Górnio	10,1	5,9	13,0	23,8	35,6	30,2
Masłów	13,1	11,5	18,6	23,9	20,6	14,0
Miedziana Góra	5,5	12,7	17,3	26,3	17,5	32,2
Morawica	25,1	16,5	23,9	34,4	27,0	30,1
Nowiny	12,9	12,6	39,1	27,6	26,6	12,6
Piekoszów	2,0	2,5	7,6	12,0	15,4	18,1
Pierzchnica	18,9	6,9	10,1	14,1	16,7	13,3
Strawczyn	24,8	11,8	25,7	17,2	28,5	28,9
Zagnańsk	21,1	9,1	7,3	14,2	25,3	24,5
Kielce	23,8	10,7	14,1	15,9	20,1	13,3
KOF	21,9	10,4	15,7	19,1	21,9	17,4
Woj. świętokrzyskie	17,8	8,7	12,3	18,9	18,5	15,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Finanse publiczne

- Zauważalny był systematyczny wzrost dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach KOF.
- Widocznie było duże zróżnicowanie w osiągniętych dochodach przez poszczególne gminy KOF.
- Odnotowano spadek udziału dochodów własnych w strukturze dochodów ogółem, co mogło skutkować ograniczeniem inwestycji i innych działań sprzyjających integracji i zwiększaniu spójności KOF.
- Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca rosły wśród gmin KOF na przestrzeni lat 2015-2020. Podobne zjawisko odnotowano w przypadku dochodów, jednak zauważalne jest duże zróżnicowanie między poszczególnymi gminami KOF.
- Biorąc pod uwagę, że w większości samorządów spadały dochody własne, mogło to mieć odzwierciedlenie w spadku wydatków majątkowych inwestycyjnych. W głównej mierze dotyczyło to gmin: Kielce, Daleszyce i Pierzchnica.

4.5. SKUTECZNOŚĆ POZYSKIWANIA ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH

Liczba podpisywanych umów o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych stopniowo wzrastała na przestrzeni lat 2017-2020, co powiązane jest także z harmonogramem uruchamiania poszczególnych konkursów. Największy wzrost podpisanych umów dotyczył Kielc i Morawicy. Umowy podpisane łącznie przez gminy KOF stanowiły połowę wszystkich umów podpisanych w woj. świętokrzyskim (Tabela 77).

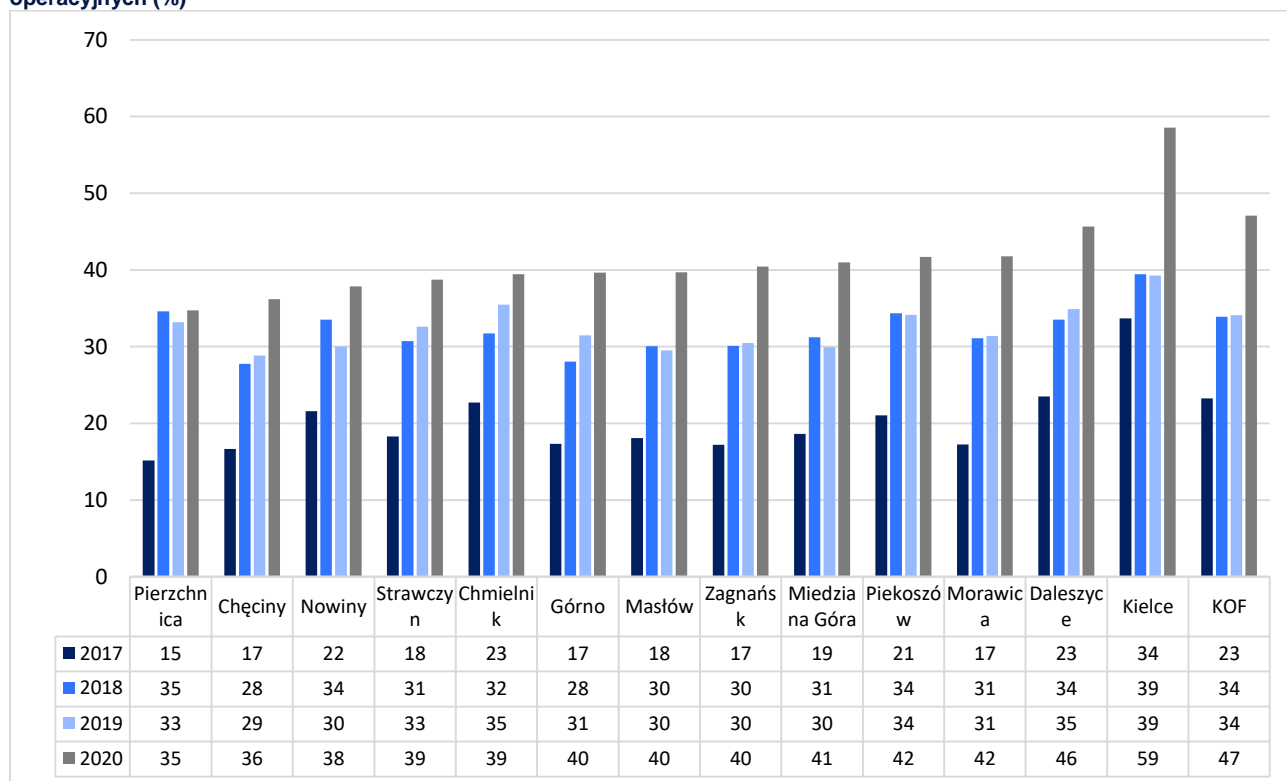
Tabela 77. Liczba umów/decyzji o dofinansowanie we wszystkich programach operacyjnych

Nazwa	2017	2018	2019	2020
Chęciny	31	58	71	106
Chmielnik	37	60	77	99
Daleszyce	39	62	75	126
Górno	26	48	62	98
Masłów	28	52	62	104
Miedziana Góra	27	49	59	100
Morawica	29	60	75	127
Nowiny	35	60	66	100
Piekoszów	36	68	82	128
Pierzchnica	22	55	67	75
Strawczyn	26	47	58	81
Zagnańsk	27	53	64	104
Kielce	262	380	450	1 151
KOF	625	1 052	1 268	2 399
Woj. świętokrzyskie	1 231	2 076	2 603	5 082

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Skuteczność pozyskiwania środków z funduszy zewnętrznych można również ocenić, analizując stosunek podpisanych umów o dofinansowanie do złożonych wniosków. Wskaźnik ten dla całego KOF wzrósł dwukrotnie, jednocześnie wszystkie gminy odnotowują wzrost w tym zakresie. Należy zauważyć, że 2020 r. odsetek podpisanych umów w stosunku do liczby złożonych wniosków dla całego KOF był niższy o 4 pkt. procentowe niż średnia dla województwa świętokrzyskiego. Najwyższe wartości w tym zakresie odnotowane zostały w przypadku Kielc (59%) i Daleszyc (46%). Najmniejszy współczynnik skuteczności, przy przyjętym założeniu, był zauważalny w gminie Pierzchnica (35%) i Chęciny (36%) (Wykres 22).

Wykres 22. Odsetek liczby podpisanych umów do złożonych wniosków o dofinansowanie we wszystkich programach operacyjnych (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. była łącznie dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego niższa niż średnia dla województwa (Tabela 78).

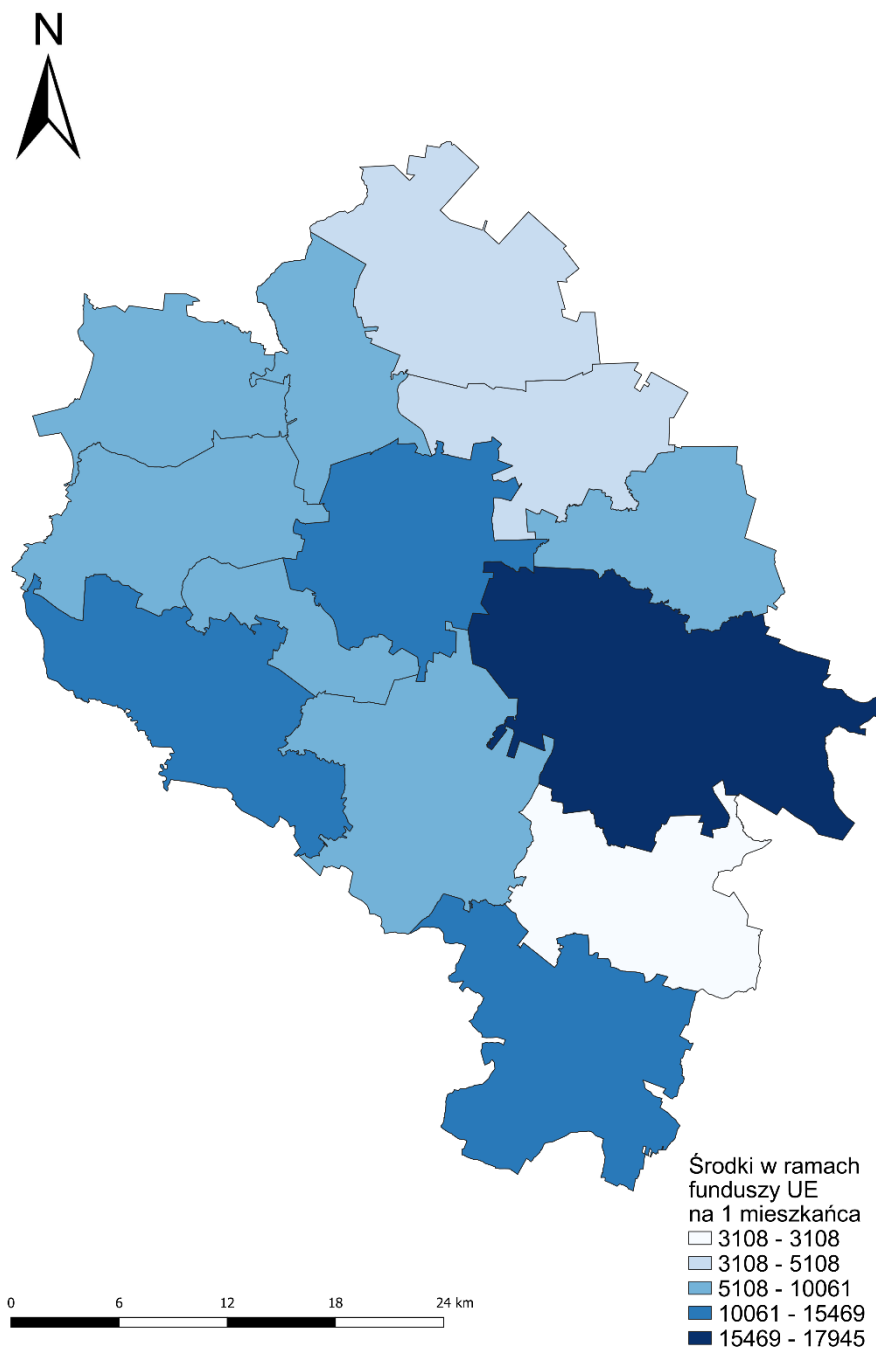
Tabela 78. Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)

Nazwa	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	54,3	6 257,8	9 053,4	11 720,9	14 190,7
Chmielnik	56,1	7 263,6	9 854,7	14 022,6	15 599,4
Daleszyce	141,3	10 905,0	14 025,3	15 121,1	17 987,2
Górno	77,8	2 137,4	2 821,3	6 148,3	6 502,9
Masłów	120,9	2 115,5	4 075,6	4 428,0	5 071,6
Miedziana Góra	97,4	2 970,2	5 394,9	5 501,2	6 260,0
Morawica	54,5	2 109,7	4 459,7	5 662,3	6 080,8
Piekoszów	617,4	2 790,2	6 411,2	6 750,6	7 632,1
Pierzchnica	67,5	666,2	2 218,7	2 858,6	3 151,1
Nowiny	2 064,1	4 666,5	6 926,7	7 966,5	10 049,6
Strawczyn	14,9	2 399,4	4 982,0	5 989,2	6 533,3
Zagnańsk	78,1	1 037,2	3 163,0	3 727,5	5 026,4
Kielce	670,6	5 325,3	9 187,6	10 471,7	12 186,7
KOF	488,4	4 769,1	8 005,0	9 341,6	10 834,8
Woj. świętokrzyskie	2 311,5	6 095,5	9 190,2	10 879,7	12 522,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwięcej środków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. udało się pozyskać gminie Daleszyce. Była to wartość prawie sześciokrotnie większa niż w przypadku gminy Pierzchnica, która pozyskała najniższe środki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (Daleszyce – 17 987,2 zł; Pierzchnica – 3 151,1) (Rysunek 17).

Rysunek 17. Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych

- Skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych ogółem przez gminy KOF należy określić jako średnią. W 2020 r. umowy podpisane łącznie przez gminy KOF na realizację projektów finansowanych w ramach programów operacyjnych stanowiły połowę wszystkich umów podpisanych w woj. świętokrzyskim, ale wskaźnik liczby złożonych wniosków do liczby podpisanych umów był niższy niż średnia dla województwa. Ponadto wartość umów/decyzji o dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. była łącznie dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego niższa niż średnia dla województwa.

4.6. WSPÓŁPRACA

Podstawą do współpracy gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego było Porozumienie z dnia 11 maja 2015 (z późniejszymi zmianami) określające zasady współpracy przy przygotowaniu i realizacji instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego podpisane przez Miasto Kielce, Gminę i Miasto Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i Gminę Daleszyce, Gminę Górnio, Gminę Masłów, Gminę Miedziana Góra, Miasto i Gminę Morawica, Gminę Piekoszków, Gminę Sitkówka-Nowiny, Gminę Strawczyn oraz Gminę Zagnańsk. Sformalizowanie współpracy pomiędzy gminami stanowiło podstawę do podpisania Porozumienia w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu ZIT RPO WŚ na lata 2014-2020, które zostało zawarte 29 czerwca 2015 r.

Głównym celem ZIT wskazanym w Strategii jest: Poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój gospodarczy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Cel ten jest realizowany przez 5 celów strategicznych:

- 1) Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy
- 2) Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego
- 3) Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej w tym poprawa jakości nauczania
- 4) Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF
- 5) Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii

W ramach poszczególnych celów strategicznych zaplanowano realizację szeregu projektów i przedsięwzięć. Do dnia 24.03.2022 r. stopień wykorzystania alokacji dla projektów ZIT realizowanych na terenie KOF w ramach EFS i EFRR wyniósł 95,17%. W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego zrealizowano 92 projekty, natomiast Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 53 projekty. Łączna wartość wszystkich projektów wyniosła 364,08 mln zł. Szczegółowe informacje w tym zakresie zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 79. Stopień wykorzystania alokacji dla projektów ZIT realizowanych na terenie KOF - w ramach EFS i EFRR (wg kontraktacji)

Okres	2019		2020		2021		2022 (24.03.2022)	
	EFS	EFRR	EFS	EFRR	EFS	EFRR	EFS	EFRR
FUNDUSZ								
Liczba umów (narastająco)	59 szt.	45 szt.	71 szt.	50 szt.	92 szt.	53 szt.	92 szt.	53 szt.
Wartość umów (narastająco) mln PLN	54,95	267,41	62,16	283,13	69,29	294,71	69,28	294,8
% wykorzystania alokacji	92,54	90,60	99,57	91,91	106,13	91,48	107,47	92,68%
Ogólna wartość umów (narastająco) mln PLN	322,36 mln pln		345,29 mln pln		364 mln pln		364,08 mln pln	
Ogólny % wykorzystania alokacji	90,92% wg kursu 4,3028		93,20% wg kursu 4,4907		93,95% wg kursu 4,6962		95,17% wg kursu 4,6369	

Źródło: dane Biura Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Znaczna część projektów realizowana była przez Urzędy Gmin wchodzące w skład Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Tematyka, która była wspólna dla wszystkich tych jednostek, dotyczyła:

- termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej,
- zwiększenia efektywności energetycznej poprzez modernizację oświetlenia ulicznego na energooszczędne,
- budowy ścieżek rowerowych.

Gminy biorące udział w badaniu CAWI²⁷ podkreśliły, że mimo braku wspólnie realizowanych projektów przez wszystkie gminy KOF, powyższe działania wpisują się we wspólne cele KOF. Ponadto trzy gminy wskazały, że realizowały projekty w partnerstwie z innymi gminami z terenu Kieleckiego Obszaru

²⁷ W badaniu wzięło udział 11 z 13 gmin.

Funkcjonalnego w ostatnim roku. W KOF realizowane były zintegrowane działania poprzez wiązki projektów gminnych służących realizacji wspólnych celów i wskaźników.

Gminy pozytywnie oceniają efekty dotychczasowego wsparcia w ramach realizowanych Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. W aspekcie społeczno-gospodarczym zwrócono uwagę na:

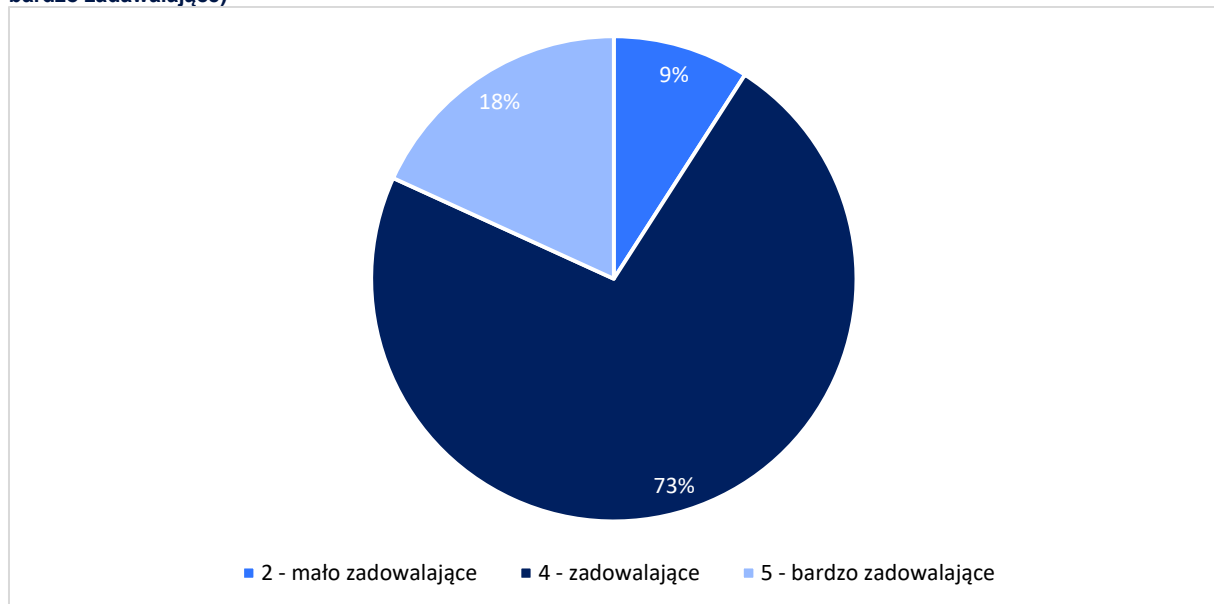
- poprawę sytuacji mieszkańców na rynku pracy, wzrost liczby podmiotów gospodarczych, wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą,
- działania skierowane na wyrównanie różnic w zakresie dostępu do edukacji, kultury,
- podniesienie poziomu kompetencji i jakości kształcenia zawodowego poprzez realizację staży i zajęć dodatkowych dla uczniów szkół zawodowych,
- utworzenie dodatkowych miejsc w nowych oddziałach przedszkolnych,
- zwiększenie integracji mieszkańców,
- zwiększenie świadomości mieszkańców Kielc w zakresie profilaktyki zdrowotnej, np. badań cytologicznych i mammograficznych,
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej dzięki budowie ścieżek dydaktycznych (edukacyjnych) wraz ze stanowiskami edukacyjnymi.

Natomiast w zakresie rozwoju przestrzennego i kwestii związanych z tworzeniem/modernizacją infrastruktury:

- ograniczenie kosztów i ochrona środowiska dzięki termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz wymianie oświetlenia ulicznego na energooszczędne LED,
- powstanie nowych ścieżek (rowerowych, dydaktyczna, narciarsko-biegowo-rowerowa),
- poprawa infrastruktury drogowej,
- zwiększenie ochrony obszarów cennych przyrodniczo.

Członkowie KOF pozytywnie oceniają efekty projektów realizowanych w ramach ZIT. 73% wskazało, że są one zadowalające, a 18% uznało je za bardzo zadowalające. Jedynie jedna gmina ocenia te efekty jako mało zadowalające (**Wykres 23**).

Wykres 23. Ocena efektów wsparcia w ramach projektów ZIT (skala od 0 – nie zauważam efektów tego wsparcia do 5 – bardzo zadowalające)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI (n=11).

Przedstawiciele gmin zostali również poproszeni o wskazanie zagadnień i zadań, w ramach których współpraca gmin KOF powinna być ściślejsza. W kwestiach społecznych wymienione zostały następujące aspekty:

- poprawa jakości usług medycznych,
- rozwój instytucji opieki nad dziećmi do lat 3,
- edukacja dzieci i młodzieży, wdrażanie nowych technologii i metod edukacyjnych, doradztwo zawodowe,
- prowadzenie wspólnej polityki senioralnej,

- wsparcie dla rodzin,
- wsparcie dla osób wykluczonych, prowadzenie projektów aktywizujących, ekonomia społeczna,
- walka z bezrobociem, wprowadzenie nowych metod poszukiwania pracy i aktywizowania zawodowego,
- komunikacja społeczna.

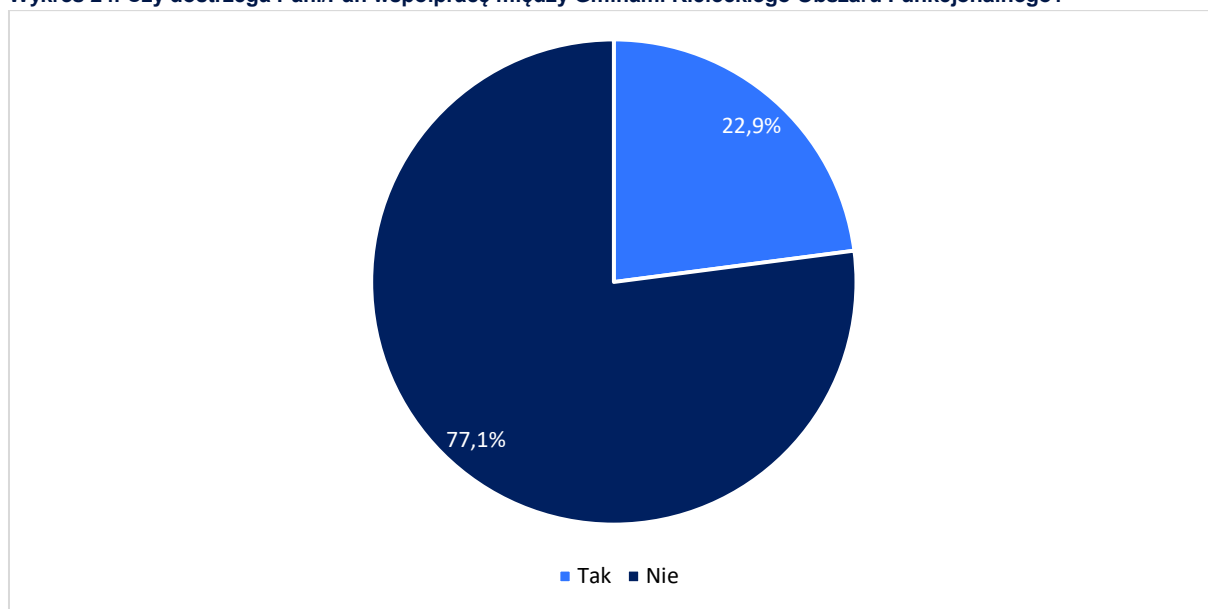
W przypadku kwestii przestrzenno-środowiskowych wymieniono następujące zagadnienia:

- nowe zagospodarowania terenów (place zabaw, skwerki)
- poprawa istniejącej infrastruktury, korytarze komunikacyjne,
- wspólna oferta turystyczna (produkt turystyczny),
- poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
- wspólne projekty tras rowerowych, dalsza rozbudowa ścieżek rowerowych,
- opracowanie nowej polityki przestrzennej,
- zmniejszenie zapotrzebowania energetycznego budynków,
- rozwój energetyki odnawialnej,
- rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie KOF,
- wspólna gospodarka odpadami poprzez jeszcze lepsze wykorzystanie instalacji w Promniku.

O ocenę współpracy w ramach KOF poproszeni zostali również mieszkańcy poszczególnych gmin. **(Wykres 24)**. Znacznie większa liczba respondentów była zdania, że gminy nie podejmują współpracy między sobą. Niewiele ponad 20% ankietowanych było przeciwnego zdania i uważa, że pewnego rodzaju współdziałanie ma miejsce.

Ważnym wnioskiem z analizy niniejszego pytania jest to, że promocja działań podejmowanych wspólnie przez gminy KOF jest niewystarczająca, bądź efekty tej współpracy nie są zauważane przez jej mieszkańców. Konieczna jest poprawa w tym aspekcie – częstsze i efektywniejsze działania, które będą dostrzegane przez społeczeństwo poprzez faktyczne korzyści dla mieszkańców KOF.

Wykres 24. Czy dostrzega Pani/Pan współpracę między Gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego?

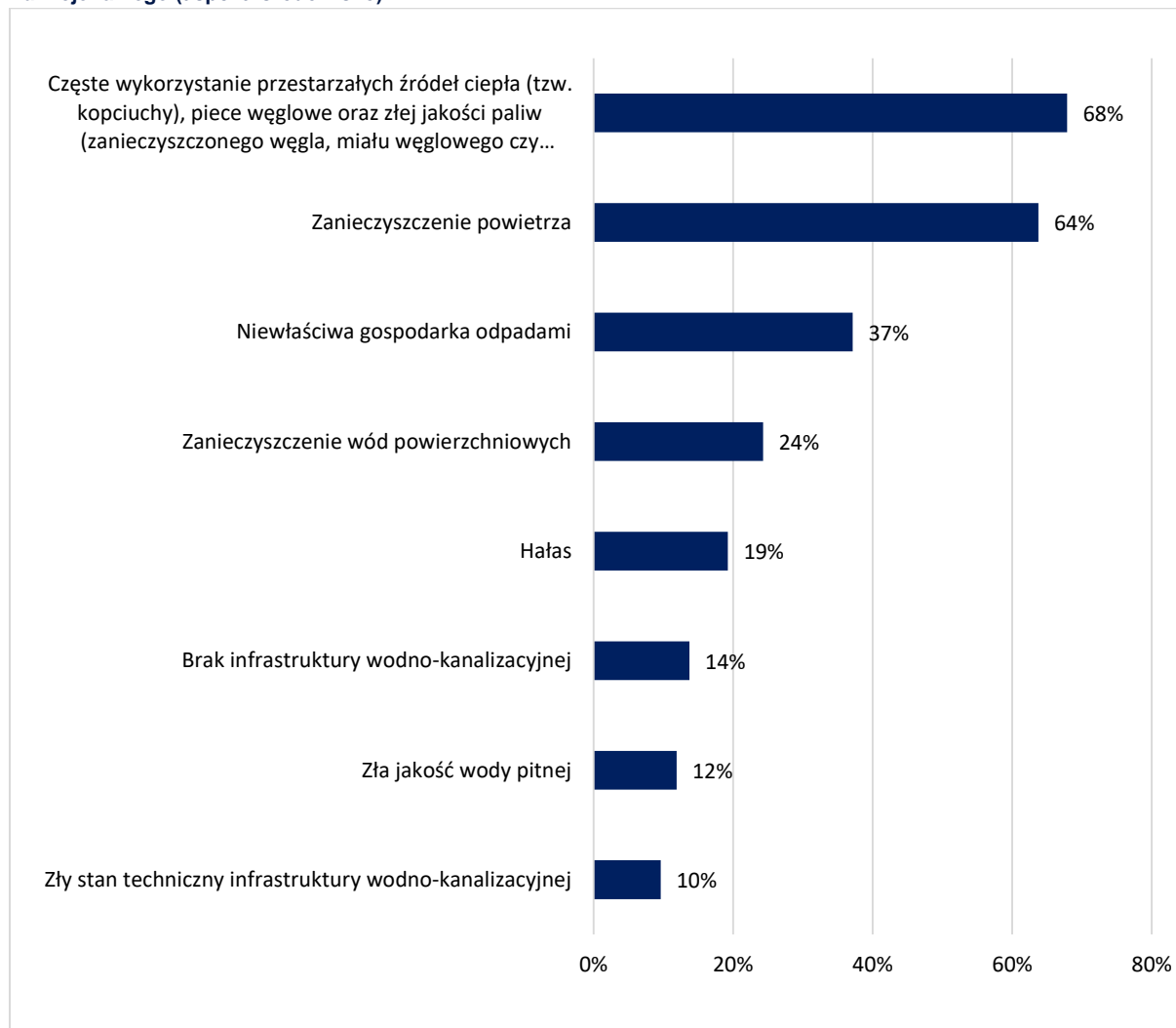
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego wśród mieszkańców prowadzonego przez Biuro KOF (n=218).

W odniesieniu do kierunków współpracy pomiędzy gminami KOF, zapytano mieszkańców o to, które problemy powinny być ich zdaniem rozwiązane w ramach współdziałania. Zagadnienia problematyczne zostały podzielone na trzy obszary tematyczne. W osobnych pytaniach proszono o odniesienie się do problemów środowiskowych, transportu i mobilności, usług publicznych. Respondenci mieli do wyboru szereg aspektów i z nich mogli wybrać te, które ich zdaniem wymagają poprawy we współpracy gmin KOF.

Według znacznej części ankietowanych problemem, z którym należy wspólnie walczyć, jest zanieczyszczone powietrze, co wiąże się z innym często występującym problemem, czyli korzystaniem z przestarzałych źródeł ciepła (tzw. „kopciuchów”), pieców węglowych oraz złej jakości paliw

(zanieczyszczonego węgla, miału węglowego czy niewysuszonego drewna). Ponad 1/3 respondentów wskazała również na niewłaściwą gospodarkę odpadami, która z kolei może wpływać na zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Samo zanieczyszczenie wód powierzchniowych zostało wskazane jako problem przez 1/4 respondentów. Najmniej wskazań dotyczyło złego stanu technicznego infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (Wykres 25).

Wykres 25. Problemy, które powinny być rozwiązywane w ramach współpracy między gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (aspekt: środowisko)²⁸

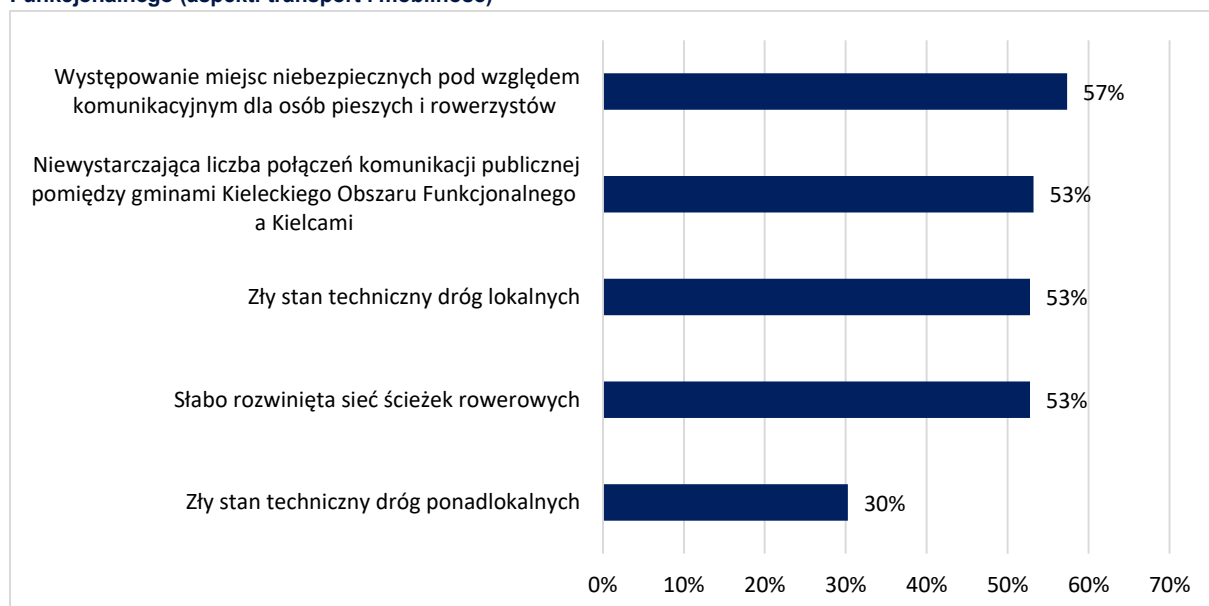

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego wśród mieszkańców prowadzonego przez Biuro KOF (n=218).

W następnej kolejności mieszkańców KOF poproszono o wyznaczenie problemów w odniesieniu do transportu i mobilności. 57% respondentów wskazało na występowanie miejsc niebezpiecznych pod względem komunikacyjnym dla osób pieszych i rowerzystów. Ponad połowa mieszkańców biorących udział w ankiecie wskazała na trzy aspekty w równym stopniu: niewystarczająca liczba połączeń komunikacji publicznej pomiędzy gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego a Kielcami, słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych oraz zły stan techniczny dróg lokalnych. 1/3 uważa, że w ramach współpracy powinna być również rozwiązywana kwestia związana ze złym stanem technicznym dróg ponadlokalnych (Wykres 26).

²⁸ Odpowiedzi nie sumują się do 100% – na pytanie można była wskazać więcej niż 1 odpowiedź.

Wykres 26. Problemy, które powinny być rozwiązywane w ramach współpracy między gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (aspekt: transport i mobilność)²⁹

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego wśród mieszkańców prowadzonego przez Biuro KOF (n=218)

W przypadku problemów związanych z usługami publicznymi ponad 1/3 respondentów wskazywała na brak miejsc w placówkach opieki nad starszymi i chorymi, zły stan infrastruktury użyteczności publicznej, słabą ofertę edukacyjną oraz słabą jakość internetu. Aspektami, które w mniejszym stopniu powinny być uwzględniane w projektach realizowanych w ramach KOF, jest brak miejsc w przedszkolach i brak dostępu do internetu (Wykres 27).

Wykres 27. Problemy, które powinny być rozwiązywane w ramach współpracy między gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (aspekt: usługi publiczne)³⁰

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego wśród mieszkańców prowadzonego przez Biuro KOF (n=218).

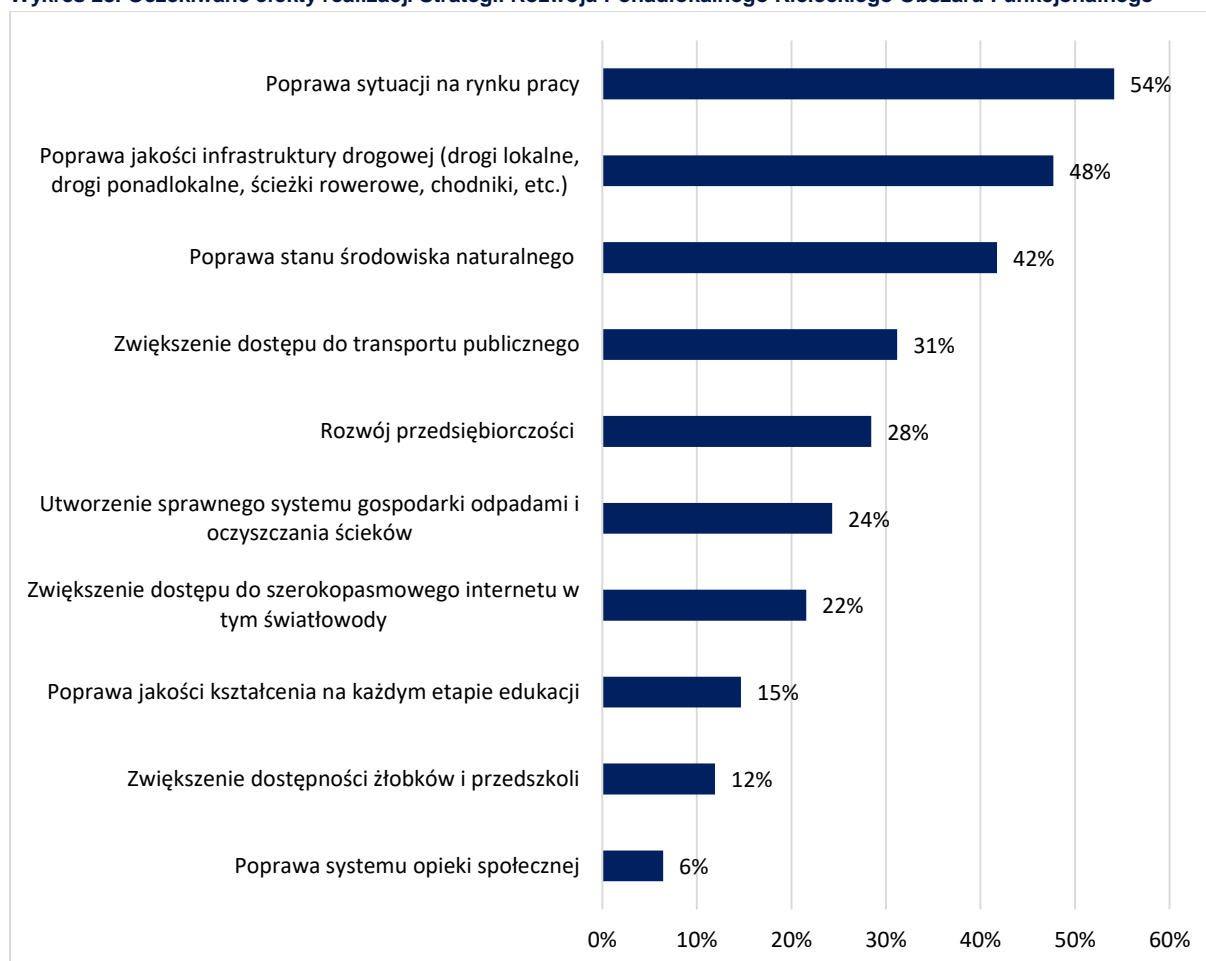
W następnej kolejności mieszkańcy KOF zostali zapytani o to, jakie według nich powinny być efekty realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Tu również ankietowani mieli do wyboru różne warianty odpowiedzi i mogli wybrać jednocześnie kilka pojedynczych odpowiedzi. W największej liczbie przypadków ankietowani wskazywali konieczność poprawy sytuacji

²⁹ Jw.

³⁰ Jw.

na rynku pracy i poprawę jakości infrastruktury drogowej. Istotne okazuje się także zajęcie poprawą stanu środowiska naturalnego, co w pewnym sensie wiąże się z innymi poruszonymi zagadnieniami – zwiększeniem dostępu do transportu publicznego i utworzeniem sprawnego systemu gospodarki odpadami i oczyszczania ścieków. Dodatkowo kładziono akcent na rozwój przedsiębiorczości oraz konieczność zwiększenia dostępu do szerokopasmowego internetu, w tym światłowodu (**Wykres 28**).

Wykres 28. Oczekiwane efekty realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego wśród mieszkańców prowadzonego przez Biuro KOF (n=218).

Jak wskazali przedstawiciele poszczególnych gmin zarówno w badaniu CAWI jak i podczas warsztatów diagnostycznych – współpraca w ramach KOF jest ważna i przynosi pozytywne efekty, ale nie jest wystarczająco rozwinięta. Związane jest to m.in. z tym, że poszczególne gminy posiadają różne priorytety, jeżeli chodzi o swój rozwój, a także różne możliwości inwestycyjne związane z osiąganymi dochodami. Ponadto często ich działania podyktowane są dostosowaniem się do ogłaszanych konkursów ramach programów finansowanych ze środków zewnętrznych, co niekoniecznie odpowiada realnym potrzebom poszczególnych gmin.

W dokumencie *Wizja Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego jako zrównoważonego obszaru inteligentnego 2030+* również wskazane zostało, że wśród gmin brakuje długoterminowego planowania w obszarze rozwoju gospodarczego i wzrostu innowacyjności oraz jednocześnie wspólnego programu działania w tym zakresie. Problemem są także niewystarczające analizy prowadzone m.in. w obszarze gospodarczym, brakuje wystandardyzowania metodologii oceny rozwoju gospodarczego i wzrostu innowacyjności dostosowanego do potrzeb KOF, ale także mechanizmów służących gromadzeniu, przetwarzaniu i udostępnianiu danych pomiędzy gminami.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Współpraca

- **Środowisko**
- Należy podjąć wspólne, międzygminne działania, które doprowadzą do bardziej świadomego korzystania z alternatywnych źródeł ciepła. Rozwiązaniem mogłaby być kampania na temat zalet odnawialnych źródeł pozyskiwania energii, a także dofinansowania na wymianę pieców.

- Istotna wydaje się być współpraca w zakresie gospodarki odpadami, w tym działania mające na celu wzrost świadomości mieszkańców o istocie segregacji śmieci i ekologii. Stworzenie sprawnego systemu gospodarki odpadami i oczyszczania ścieków powinno stać się jednym z ważniejszych działań gmin KOF. Takie przedsięwzięcie łatwo podjąć we współpracy międzygminnej, co może być atrakcyjne ze strony ograniczenia kosztów.
- Konieczna będzie również współpraca gmin KOF przy przeciwdziałaniu zanieczyszczeniu wód powierzchniowych oraz ograniczeniu hałasu.
- Działania na rzecz poprawy stanu środowiska również powinny być w spektrum zainteresowania władz KOF. Mieszkańcy dostrzegają problemy w tym zakresie.
- **Drogi, ścieżki rowerowe i transport publiczny**
- Poprawy wymagają drogi – ich stan techniczny według mieszkańców stwarza problemy, dlatego też należy wspólnie, w ramach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, przystąpić do inicjatywy poprawy stanu technicznego dróg na terenie poszczególnych gmin KOF.
- Należy również zlokalizować przestrzenie, w których odnotowuje się niebezpieczne warunki pod względem komunikacyjnym dla pieszych i rowerzystów. Następnie istotne będzie określenie powodów, dla których miejsca te są nieprzyjazne określonym grupom użytkowników i rozwiązać zaistniałe problemy, aby miejsca te w przyszłości nie stanowiły zagrożenia.
- Warto podjąć działania, które będą miały na celu rozwój i integrację sieci ścieżek rowerowych. Istotne jest, aby sieć ta była spójna i pozwalała na dogodne przemieszczanie się pomiędzy poszczególnymi gminami KOF.
- Konieczne wydaje się także stworzenie dogodniejszych warunków podróży komunikacją publiczną pomiędzy gminami KOF, a Kielcami. Odpowiednim rozwiązaniem będzie zapewnienie połączeń również wewnątrz wszystkich gmin KOF. Jeśli udałoby się stworzyć rozwiązania, które zwiększyłyby częstotliwość połączeń i zapewniły wygodniejszą podróż, mogłoby to przynieść wymierne skutki również w odniesieniu do innego problemu, który zdefiniowano w kontekście środowiskowym – zanieczyszczone powietrze. Mieszkańcy mieliby możliwość alternatywnego sposobu przemieszczania się i w pewnym stopniu ograniczyliby podróżowanie samochodami, a co za tym idzie, zniwelowałiby swój wpływ na pogarszającą się jakość powietrza.
- **Internet**
- Należy wyznaczyć strefy, w których jakość internetu jest słaba, a następnie zniwelować problemy, które stoją za występowaniem białych plam na mapie KOF związanych ze słabą jakością sieci internetowej.
- Ważne będzie także zwiększenie dostępu do szerokopasmowego internetu, w tym światłowodu w miejscach, w których sieć jest słabo dostępna.
- **Kwestie społeczne**
- Władze gmin KOF we współpracy międzygminnej powinny zainicjować działania, które będą miały na celu poprawę jakości oferty edukacyjnej. Jednym z takich rozwiązań mogłoby być np. zapewnienie dostępu do szkoleń rozwijających kompetencje nauczycieli, które odpowiadałyby na dzisiejsze wyzwania, przed którymi stoi edukacja.
- Konieczna jest także wspólna inicjatywa, która miałaby na celu wsparcie osób z niepełnosprawnościami i osób wykluczonych społecznie.
- Gminy KOF powinny mieć na uwadze narastający problem starzejącego się społeczeństwa. Solidarnych decyzji wymaga kwestia opieki nad osobami starszymi w tym m. in. dostępności miejsc w placówkach opieki; tworzenia systemu informacji/aplikacji służących do wymiany informacji w celu zoptymalizowania wykorzystania dostępnych miejsc opieki na terenie KOF.
- Władze KOF powinny skupić się na rozwoju rynku pracy, w tym na wzroście poziomu przedsiębiorczości, zapewniając adekwatne do kwalifikacji mieszkańców miejsca pracy.

5. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

5.1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I ŁAD PRZESTRZENNY

Ład przestrzenny polega na takim kształtowaniu przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia różnorakie uwarunkowania – funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne, a także relacje między nimi. Głównymi narzędziami kształtowania ładu przestrzennego w Polsce są Studia Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego, jednak o ile sporządzenie SUIKZP jest obligatoryjne, to dokument nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast sporządzenie mpzp, który jest aktem miejscowym, nie jest obowiązkowe. Prowadzenie polityki przestrzennej w sposób niespójny, krótkoterminowy oraz zmieniając jednostkowo bieżące akty prawne i dokumenty pod potrzeby inwestorów, jest ogromnym zagrożeniem dla ładu przestrzennego i może powodować degradację krajobrazu. W przeprowadzonym badaniu CAWI jako problemy i wyzwania w zakresie planowania przestrzennego i jego koordynowania na szczeblu całego KOF wskazano m.in. niedostateczne pokrycie terenów gmin planami miejscowymi, zbyt długi proces legislacyjny tworzenia i uchwalania mpzp, ale także brak współpracy, zarówno między gminami, jak i pomiędzy podmiotami publicznymi a prywatnymi oraz zbyt ogólne i niespójne podejście do planowania przestrzennego, również na wyższych szczeblach. Jednocześnie gminy, które w dużym stopniu pokryte są planami miejscowymi, traktują to jako potencjał rozwoju w kwestii planowania przestrzennego. Za czynnik pozytywny uznano także istnienie Biura Planowania Przestrzennego, które samodzielnie opracowuje dokumenty planistyczne, natomiast jako negatywne – niedostateczny stopień pokrycia gmin planami zagospodarowania oraz brak aktualnego Studium.

Kształtowaniu przestrzeni KOF nie sprzyja brak jednolitej i spójnej koncepcji zagospodarowania – studia gmin wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego powstawały w różnych okresach, niektóre wykazują się dużą aktualnością (były tworzone w latach 2019-2021), a niektóre mają nawet 10 lat. Analiza Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego każdej gminy wchodzącej w skład KOF pozwoliła stworzyć syntezę kierunków rozwoju. Zdecydowana większość gmin w swoich wizjach przyszłości stawiała na zrównoważony rozwój, który pozwoli jednocześnie zachować krajobraz naturalny oraz stworzyć miejsce na nowe inwestycje budowlane – mieszkalne czy usługowe. Gminy wchodzące w skład KOF charakteryzowały się krajobrazami naturalnymi o wysokich walorach, dlatego też planowane były działania na rzecz realizacji celów ekologicznych i ochronę najcenniejszych zasobów naturalnych. Planowano wprowadzanie różnorodnych form ochrony krajobrazu, tak aby zachowywać je w nienaruszonym stanie i móc czerpać z nich korzyści, takie jak czyste powietrze, wartości estetyczne czy turystyka. Duża część gmin planowała właśnie na turystyce oprócz części swojego rozwoju, przeznaczając część terenów na funkcję rekreacyjną i wypoczynkową oraz zwiększając promocję gminy na tle regionu i województwa. Komplementarnym celem większości ośrodków była poprawa warunków życia mieszkańców oraz zwiększanie atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania – w dużej mierze było to oparte na aspektach ekonomicznych, poprzez tworzenie przestrzeni do rozwoju gospodarczego i poprawę rynku pracy. Istotnym elementem były również plany rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej, drogowej czy informatycznej, a w przypadku ośrodków typowo wiejskich działania w kierunku usprawniania i unowocześniania produkcji rolnej. Zdecydowana większość jednostek wchodzących w skład KOF chciała dążyć do zachowywania ładu przestrzennego poprzez nakaz koncentracji nowej zabudowy, utrzymywanie rezerw terenów budowlanych i wyłączenie spod zabudowy obszarów szczególnie cennych. W wielu dokumentach wprowadzono obowiązek sporządzenia planów miejscowych oraz koncepcji kompleksowego zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną dla wyznaczonych obszarów. Zawarto także wskaźniki rozwoju przestrzennego oraz zalecenia dotyczące kształtowania zabudowy i detalu architektonicznego, a także wyznaczono obszary pod konkretne funkcje.

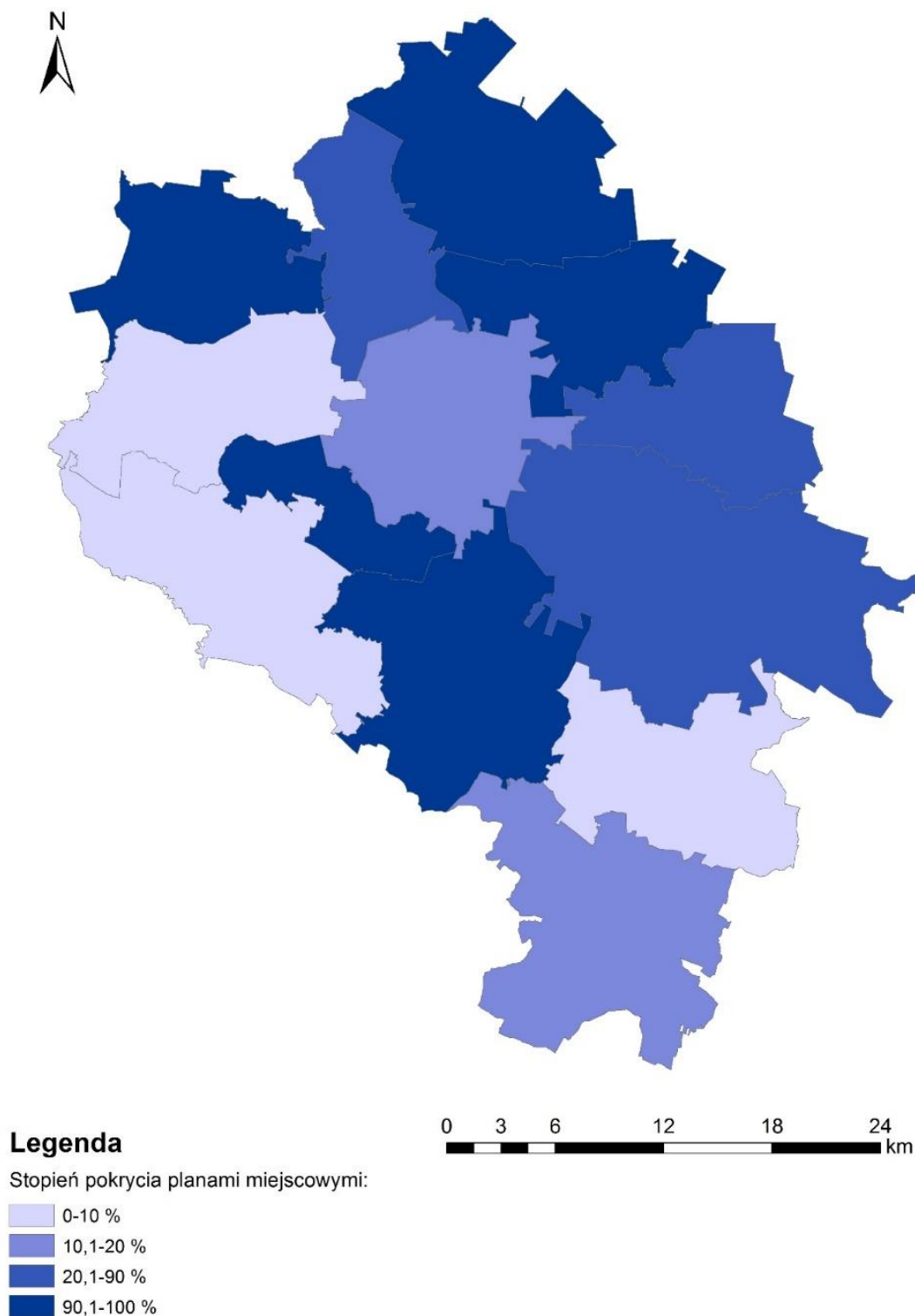
Według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego zagrożeniem dla zrównoważonego rozwoju KOF było nadmierne i nieuzasadnione wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, szczególnie w znacznym oddaleniu od istniejącej zabudowy i na terenach otwartych, co dodatkowo mogło pogłębiać chaos przestrzenny oraz procesy suburbanizacyjne. Przeszacowanie planowanych terenów mieszkaniowych wynikało z nieprzemyślanej polityki dążącej do realizacji wniosków mieszkańców, a nie z rzeczywistego zapotrzebowania, zwłaszcza że takie

lokowanie zabudowy mieszkaniowej wiąże się z wysokimi kosztami zapewnienia infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Wszystkie gminy w opracowywanych SUIKZP zaplanowały ilość terenów pod funkcję mieszkaniową znacznie przekraczającą możliwości zaludnienia danej jednostki, szczególnie, że – według danych i prognoz statystycznych – ogólna liczba ludności KOF będzie spadać.

Jeśli chodzi o pokrycie gmin planami miejscowymi, według danych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych na rok 2020, kształtowało się to następująco:

- Gmina i Miasto Chęciny – 617 ha (4,8% w powierzchni całkowitej),
- Miasto i Gmina Chmielnik – 2 389 ha (16,8% w powierzchni całkowitej),
- Miasto i Gmina Daleszyce – 17 159 ha (77,2% w powierzchni całkowitej),
- Gmina Górno – 6 157 ha (74% w powierzchni całkowitej),
- Gmina Masłów – 8 548 ha (99,9% w powierzchni całkowitej),
- Gmina Miedziana Góra – 5 590 ha (78,6% w powierzchni całkowitej),
- Miasto i Gmina Morawica – 14 045 ha (100% w powierzchni całkowitej),
- Gmina Nowiny – 4 576 ha (100% w powierzchni całkowitej),
- Gmina Piekoszów – 94 ha (0,9% w powierzchni całkowitej),
- Miasto i Gmina Pierzchnica – 51 ha (0,5% w powierzchni całkowitej),
- Gmina Strawczyn – 8 626 ha (100% w powierzchni całkowitej),
- Gmina Zagnańsk – 12 487 ha (100% w powierzchni całkowitej),
- Miasto Kielce – 1 940 ha (17,7% w powierzchni całkowitej) (**Rysunek 18**).

Rysunek 18. Stopień pokrycia planami miejscowymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Większość gmin, szczególnie wiejskich lub wiejsko-miejskich, pokryta była w roku 2020 głównie terenami upraw trwałych, rolnych oraz roślinności trawiastej, a w drugiej kolejności terenami leśnymi zadrzewionymi. Obszarami o największym pokryciu uprawami trwałymi, rolnymi i roślinnością trawiastą były: miasto Daleszyce, gmina Górnó oraz miasto Pierzchnica. Z kolei pod względem największego udziału terenów leśnych i zadrzewionych, były to gminy Daleszyce oraz Zagnańsk. Jednostką o największym stopniu pokrycia terenami mieszkaniowymi było miasto Kielce. Tereny przemysłowo-składowe oraz nieużytki stanowiły niewielki procent powierzchni KOF.

Tabela 80. Procentowy udział powierzchni o danych funkcjach w ogólnej powierzchni

Nazwa	Powierzchnia:				
	Terenów mieszkaniowych	Terenów przemysłowo-składowych	Upraw trwałych, rolnych oraz roślinności trawiastej	Terenów leśnych i zadrzewionych	Nieżytków
Gmina i Miasto Chęciny	5,3%	0,1%	59,3%	30,4%	0,0%
Miasto Chęciny	9,3%	0,1%	59,9%	21,3%	0,0%
Gmina Chęciny	4,8%	0,1%	59,2%	31,5%	0,0%
Miasto i Gmina Chmielnik	3,8%	0,0%	61,2%	31,8%	0,0%
Miasto Chmielnik	10,1%	0,4%	61,9%	15,0%	0,1%
Gmina Chmielnik	3,4%	0,0%	61,1%	32,8%	0,0%
Miasto i Gmina Daleszyce	3,7%	0,0%	28,8%	65,9%	0,0%
Miasto Daleszyce	6,4%	0,2%	71,2%	16,1%	0,0%
Gmina Daleszyce	3,5%	0,0%	25,3%	69,7%	0,0%
Gmina Górno	7,7%	0,2%	69,6%	19,9%	0,3%
Gmina Masłów	6,3%	0,1%	40,3%	49,4%	0,2%
Gmina Miedziana Góra	7,9%	0,2%	37,5%	50,5%	0,0%
Miasto i Gmina Morawica	6,1%	0,2%	55,3%	33,6%	0,1%
Miasto Morawica	13,3%	1,8%	44,8%	15,5%	0,0%
Gmina Morawica	5,8%	0,1%	55,6%	34,2%	0,1%
Gmina Nowiny	5,6%	0,4%	34,4%	44,8%	0,0%
Gmina Piekoszów	7,3%	0,1%	62,8%	24,7%	0,0%
Miasto i Gmina Pierzchnica	2,6%	0,0%	62,9%	31,8%	0,0%
Miasto Pierzchnica	5,7%	0,0%	81,4%	8,6%	0,0%
Gmina Pierzchnica	2,4%	0,0%	61,6%	33,5%	0,0%
Gmina Strawczyn	6,2%	0,1%	65,0%	26,6%	0,0%
Gmina Zagnańsk	4,4%	0,1%	22,8%	70,6%	0,0%
Miasto Kielce	16,9%	0,74%	39,47%	27,1%	0,2%
KOF	6,1%	0,1%	48,2%	41,0%	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Rysunek 19. Struktura zagospodarowania KOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Zagospodarowanie przestrzenne i ład przestrzenny

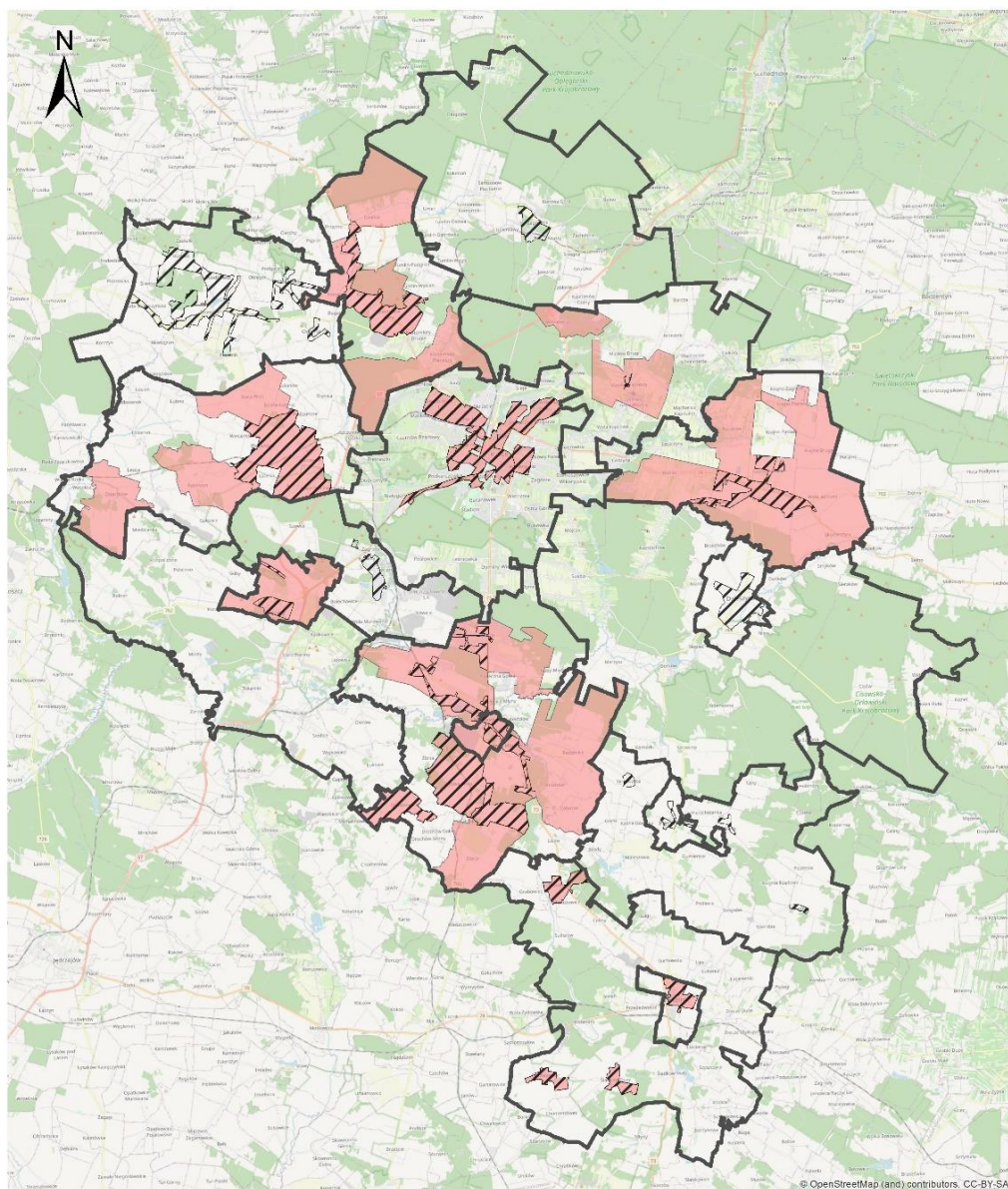
- W roku 2020 występowało nierównomierne pokrycie gmin wchodzących w skład KOF planami miejscowymi – były jednostki, na których mpzp obejmowały całą powierzchnię, a były też takie, w których pokryte planami były niewielkie części gminy. W 8 gminach mpzp pokrywały ponad 70% powierzchni, z czego aż w 4 w 100%.
- W większości gmin największą powierzchnię zajmowały tereny upraw trwałych, rolnych oraz roślinności trawiastej – największy ich udział był w miastach: Daleszyce i Pierzchnica.
- Gminami o największym udziale obszarów leśnych i zadrzewionych były Daleszyce i Zagnańsk.
- Głównym celem praktycznie wszystkich Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gmin wchodzących w skład KOF było dążenie do zrównoważonego rozwoju oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców.

5.2. OBSZARY PROBLEMOWE

5.2.1. OBSZARY REWITALIZACJI

Dla wszystkich gmin wchodzących w skład Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zostały sporządzone na przestrzeni ostatnich lat lokalne programy rewitalizacji. W ramach programów wyznaczono obszary zdegradowane oraz obszary rewitalizacji, co zostało przedstawione na **Rysunek 20**.

Rysunek 20. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji na terenie KOF³¹

Legenda

- obszar rewitalizacji
- obszar zdegradowany
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: *Lokalne Programy Rewitalizacji jednostek wchodzących w skład KOF.*

W kolejnej części przedstawiono podsumowanie z Programów Rewitalizacji dla każdej z gmin, uwzględniające informacje o obszarze rewitalizacji, celach Programu oraz przedsięwzięciach, które były planowane do podjęcia w ramach realizacji Programu.

Chęciny³²

³¹ Nie dla wszystkich gmin został wskazany obszar zdegradowany.

³² Brak informacji o powierzchni obszaru rewitalizacji.

Nazwa dokumentu		Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Chęciny na lata 2016-2023
Lokalny/gminny		Lokalny
Obszar rewitalizacji – powierzchnia		Brak informacji w dokumencie
Obszar rewitalizacji – opis		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Główny obszar, na którym planowane są prace rewitalizacyjne (Chęciny „stare” miasto), zlokalizowany jest w obrębie zabytkowej zabudowy układu urbanistycznego miasta Chęciny. ▪ Na analizowanym obszarze występują znaczne różnice w stanie technicznym i estetycznym przestrzeni publicznej. ▪ Obserwowane są prace mające na celu poprawę estetyki budynków, jak również powstawanie obiektów gastronomicznych czy remontów punktów handlowych. ▪ Na ulicach przylegających do obszaru zrewitalizowanego widoczny jest bardzo zły stan infrastruktury drogowej, sieci wodno-kanalizacyjnej, jak również budynków. Występują awarie sieci wodno-kanalizacyjnej, problemy z odprowadzaniem wód opadowych oraz zniszczone nawierzchnie dróg i chodników. ▪ Na obszarze zabytkowego centrum Chęcin występują także wąskie ciągi piesze pomiędzy ulicami oraz niewielkie place tworzące wyjątkową mozaikę miasta, jednak o niskiej jakości nawierzchni i otoczenia tych ciągów. ▪ XVII-wieczna Synagoga wymaga podjęcia pilnych kompleksowych prac renowacyjnych, ponieważ nie nadaje się obecnie do użytkowania. ▪ Terenem niewykorzystanym i wymagającym zagospodarowania na terenie zabytkowego układu urbanistycznego miasta Chęciny jest przestrzeń pomiędzy zabytkowym Kościołem Parafialnym a Ratuszem. ▪ Przeprowadzenie szeregu prac u podnóża góry zamkowej jest konieczne, by dostosować w pełni miasto do właściwej obsługi ruchu turystycznego, jak i zaspokoić potrzeby mieszkańców. ▪ Na obszarze objętym rewitalizacją istnieje potrzeba wprowadzenia małej architektury i nasadzenia zieleni oraz zagospodarowania terenu, prac remontowych, konserwatorskich przy zabytkach sakralnych (m.in. klasztor, synagoga, kościół, cmentarz żydowski).
Cele		<p>Cel szczegółowy 1: Chęciny zostają najchętniej odwiedzaną przez turystów gminą województwa świętokrzyskiego,</p> <p>Cel szczegółowy 2: Zwiększenie przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców,</p> <p>Cel szczegółowy 3: Zwiększenie liczby przedsięwzięć z zakresu efektywnej i zielonej energii,</p> <p>Cel szczegółowy 4: Rozwój edukacji i sportu na obszarze rewitalizacji,</p> <p>Cel szczegółowy 5: Rozwój usług społeczno-zdrowotnych,</p> <p>Cel szczegółowy 6: Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie Chęcin.</p>
Przedsięwzięcia		<p>W gminie Chęciny przewidziano 35 projektów rewitalizacyjnych (18 podstawowych i 17 uzupełniających) o łącznej wartości 86 024 869 zł.</p> <p>Priorytetowymi inwestycjami są:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa infrastruktury edukacyjnej (budowa przedszkola i żłobka, modernizacja budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących, przebudowa boiska przyszkolnego), ▪ modernizacja ulic i oświetlenia w zabytkowym centrum, ▪ zachowanie dziedzictwa kulturowego obiektów sakralnych oraz przebudowa, odrestaurowanie i wyposażenie zabytkowego budynku Synagogi oraz utworzeniu Centrum Pamięci Kultury Żydowskiej w Chęcinach, ▪ zagospodarowanie terenów przemysłowych.

Chmielnik

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji dla Gminy Chmielnik na lata 2016-2023
Lokalny/gminny		Lokalny
Obszar rewitalizacji – powierzchnia		5,97 km ² – 4,19% powierzchni gminy
Obszar rewitalizacji – opis		Śródmiejska część miasta Chmielnik (określana jako wyznaczony Obszar I miasta Chmielnika) charakteryzująca się najwyższą koncentracją obszarów problemowych w podsystemie społecznym przy jednoczesnym występowaniu kryzysu w obszarze

Nazwa dokumentu	Program Rewitalizacji dla Gminy Chmielnik na lata 2016-2023
	gospodarczym oraz środowiskowym, wskazane jako teren zdegradowany. Również obszary sołectw Piotrkowice, Sędziejowice i Śladków Duży spełniają powyższe przesłanki – charakteryzują się problemami w sferze społecznej oraz technicznej, funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej. Tym samym tereny te wskazane zostały jako podstawowe obszary rewitalizacji gminy.
Cele	Cel strategiczny I rewitalizacji: Rozwój infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia, Cel strategiczny II rewitalizacji: Ekologiczna przestrzeń obszaru rewitalizacji, Cel strategiczny III rewitalizacji: Rozwój aktywności społecznej oraz włączenia społecznego.
Przedsięwzięcia	W gminie Chmielnik przewidziano 22 przedsięwzięcia rewitalizacyjne o łącznej wartości 46 229 727,51. Działania rewitalizacyjne skupione są na: <ul style="list-style-type: none"> ▪ (cel strategiczny I): działania w obiektach sportowych, rekreacyjnych, społecznych i turystycznych (w celu ich dostosowania, poprawy warunków, poprawy efektywności energetycznej itp.), budowa mieszkań socjalnych oraz związane z infrastrukturą kulturalną, sportową i rekreacyjną. ▪ (cel strategiczny II): modernizacja oczyszczalni, termomodernizacja budynków publicznych, modernizacja oświetlenia oraz zagospodarowanie zbiornika „Andrzejówka”. ▪ (cel strategiczny III): wspieranie edukacji i rozwoju zasobów ludzkich, organizowanie czasu wolnego i wypoczynku, a także rozwoju wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Daleszyce

Nazwa dokumentu	Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Daleszyce na lata 2016-2022
Lokalny/gminny	Lokalny
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	3,97 km ² – 1,78%
Obszar rewitalizacji – opis	Obszar rewitalizacji w gminie Daleszyce obejmuje miejscowość Daleszyce, w której znajdują się obszary wymagające podjęcia kompleksowych zadań rewitalizacyjnych w celu ujednoczenia przestrzeni z wcześniej podjętymi działaniami rewitalizacji I etap. Obszar usytuowany jest w centralnej części gminy i obejmuje swym zasięgiem m.in. Rynek z przyległymi ulicami, budynek Urzędu Miasta i Gminy, placówek oświatowych, Kościół Parafialny oraz punkty użyteczności publicznej. Obszar zlokalizowany w centrum gminy, stanowi strefę działalności administracyjno-usługowej, związanej z bezpośrednim oddziaływaniem ośrodka gminnego. Jednocześnie z uwagi na najważniejsze znaczenie w rozwoju gminy i spełnianie zasadniczych funkcji centrotwórczych, gromadzi największą liczbę sprzeczności i konfliktów rozwojowych, które prowadzą do jego degradacji technicznej i kumulacji problemów społeczno-gospodarczych.
Cele	Cel główny: Przywrócenie do życia obszaru rewitalizacji poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz realizację zintegrowanych działań ukierunkowanych na poprawę zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ożywienie gospodarcze, Cel operacyjny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Daleszyce oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji, Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji, Cel operacyjny 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Daleszyce.
Przedsięwzięcia	W gminie Daleszyce przewidziano 20 przedsięwzięć rewitalizacyjnych (w tym 4 projekty kluczowe, 10 projektów uzupełniających – inwestycyjnych, 6 projektów wspierających „miękkich” – społecznych o łącznej wartości 21 690 000,00). Kluczowe działania rewitalizacyjne skupione są na: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zagospodarowaniu i dostosowaniu do nowych potrzeb obszaru Zakładu Usług Komunalnych, ▪ zagospodarowaniu terenów rekreacyjnych w okolicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury,

Nazwa dokumentu	Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Daleszyce na lata 2016-2022
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przebudowie i zagospodarowaniu budynku Domu Ludowego, ▪ termomodernizacji budynku Zespół Szkolno-Przedszkolnego oraz budynku Gimnazjum.

Górno

Nazwa dokumentu	Program Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016-2022
Lokalny/gminny	Lokalny
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	10,25 km ² – 12,32% powierzchni gminy
Obszar rewitalizacji – opis	<p>W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji, będący częścią sołectw: Górno, Górno-Parcele i Wola Jachowa. Wyznaczony obszar rewitalizacji usytuowany jest na obszarze wiejskim i obejmuje głównie zamieszkałe tereny sołectw: Górno, Górno-Parcele oraz sąsiadujący z nimi fragment sołectwa Wola Jachowa. Jest to centralna część gminy stanowiąca jej centrum administracyjne i społeczno-gospodarcze. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są obiekty świadczące usługi publiczne w zakresie administracji, edukacji, kultury i pomocy społecznej. Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyciężania zjawisk kryzysowych w sferze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ społecznej: kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem, przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia, poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji, zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji, zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych; ▪ gospodarczej: wykreowanie centrum gminy oraz zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług, wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców; ▪ przestrzenno-funkcjonalnej: uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; ▪ technicznej: zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej; ▪ środowiskowej: ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń, podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Cele	<p>Cel rewitalizacji 1. Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją. ▪ Pobudzanie aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców. <p>Cel rewitalizacji 2. Poprawa warunków życia mieszkańców.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrowymi. ▪ Zapewnianie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.
Przedsięwzięcia	<p>Przewidziano 18 projektów rewitalizacyjnych (11 podstawowych oraz 7 uzupełniających). Projekty podstawowe są o łącznej wartości 38 500 000,00 zł i dotyczą między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystania nieużytkowanego terenu po nieczynnym kamieniołomie i jego adaptacji na funkcję gospodarczą (plac targowy) i społeczną (miejsce spotkań i integracji mieszkańców), ▪ działań polegających na zagospodarowaniu przestrzeni publicznych, ▪ modernizacji stacji uzdatniania wody i budowy sieci kanalizacyjnej.

Masłów

Nazwa dokumentu	Program Rewitalizacji Gminy Masłów na lata 2016-2023
Lokalny/gminny	Lokalny
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	44,30 ha – 0,51% powierzchni gminy
Obszar rewitalizacji – opis	<p>Na podstawie przeprowadzonych prac analitycznych, związanych z diagnozą i konsultacjami społecznymi zostały wyznaczone dwa obszary zdegradowane. Pierwszy z nich znajduje się na terenie Sołectwa Masłów Pierwszy, drugi na terenie Sołectwa Wiśniówka. Wyznaczenia tych obszarów było możliwe ze względu na występujące różnorodne negatywne zjawiska</p>

Nazwa dokumentu	Program Rewitalizacji Gminy Masłów na lata 2016-2023
	<p>z obszarów społecznego, gospodarczego, funkcjonalno-przestrzennego, technicznego, a także środowiskowego.</p> <p>Na obszar objęty procesem rewitalizacji zostały przeznaczone tereny położone w sołectwie Masłów Pierwszy. Obszar rewitalizacji składa się z trzech podobszarów – tereny w rejonie lotniska, teren Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu, biblioteki i Ochotniczej Straży Pożarnej wraz z terenem nieurządzonego parkingu przy ul. Ogrodowej, koło kościoła pw. Przemienienia Pańskiego oraz pasy drogowe dróg gminnych i powiatowych droga powiatowa nr 0311T i droga gminna nr 344006T.</p> <p>Wyznaczony obszar zdegradowany, na obszarze sołectwa Wiśniówka, został zamknięty w terenie dawnego osiedla robotniczego, obejmuje również sąsiadujące z osiedlem tereny o silnych negatywnych zjawiskach wpływających na jakość życia mieszkańców i całego społeczeństwa osiedla (tereny kopalni w Wiśniówce, obecnie w części w trakcie rekultywacji), a także nowe osiedle mieszkaniowe wielorodzinne na południu.</p>
Cele	<p>Cel nadrzędny: Poprawa warunków rozwoju, spójności i ożywienie obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym poprzez komplementarne działania na obszarze wskazanym do rewitalizacji.</p> <p>Cel strategiczny 1: Promocja zaangażowania społecznego oraz aktywizacja społeczne osób zamieszkujących obszary zdegradowane.</p> <p>Cel strategiczny 2: Rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>Cel strategiczny 3: Zagospodarowanie, modernizacja i podniesienie jakości przestrzeni publicznych.</p> <p>Cel strategiczny 4: Poprawa środowiska naturalnego.</p>
Przedsięwzięcia	<p>Dla etapu I (Rewitalizacja sołectwa Masłów Pierwszy – zagospodarowanie centrum gminy) przewidziano 1 projekt strategiczny, 3 projekty komplementarne inwestycyjne oraz 6 projektów komplementarnych, nieinwestycyjnych o łącznej wartości 19 730 686,70 zł. Projekt strategiczny obejmuje: przebudowę i rozbudowę istniejącego budynku magazynowego przy lotnisku z przeznaczeniem na Centrum Rozwoju Społecznego i Centrum Przedsiębiorczości, zagospodarowanie terenu przy Placu Św. Jana Pawła II, lokalizację na placu gminnym mini amfiteatru, przebudowę i rozbudowę istniejącego sklepu z przeznaczeniem na zespół usługowo-handlowy z zapleczem gastronomicznym, zagospodarowanie terenu znajdującego się przy boisku na cele rekreacyjne dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, zagospodarowanie terenu przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej i NZOZ, przebudowę z rozbudową i termomodernizacją budynku OSP wraz z zagospodarowaniem otoczenia, budowę boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Masłowie.</p> <p>Dla etapu II (Rewitalizacja sołectwa Wiśniówka) przewidziano 1 projekt strategiczny, 1 projekt komplementarny inwestycyjny oraz 2 projekty komplementarne nieinwestycyjne o łącznej wartości 13 602 841,28 zł. Projekt strategiczny obejmuje: przebudowę (w tym termomodernizację) budynku dawnej szkoły wraz z otoczeniem oraz nadanie nowych funkcji społecznych (świetlica środowiskowa) budynkowi biblioteki.</p> <p>Dodatkowo wybrano 10 projektów planowanych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji o łącznej wartości 16 617 726,95zł.</p>

Miedziana Góra

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji Gminy Miedziana Góra na lata 2016-2023
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	7,10 km ² – 9,98% ogólnej powierzchni gminy	
Obszar rewitalizacji – opis	<p>W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z zamieszkałych terenów sołectw: Miedziana Góra, Ciosowa i część sołectwa Bobrza. Zidentyfikowane problemy wyznaczonego obszaru rewitalizacji to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wysoki udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym oraz udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem, ▪ wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (29,4%), ▪ wyższa od średniej dla gminy liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (23,4%), bezrobocia (18,7%), niepełnosprawności (9,9%), długotrwałej lub ciężkiej choroby (9,6%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (6,4%), ▪ nie najniższy, ale nadal niezadawalający udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych (65,4%), ▪ niska świadomość ekologiczna mieszkańców. 	
Cele	<p>Cel rewitalizacji 1: Wzmocnienie kapitału społecznego gminy i zbudowanie tożsamości lokalnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Włączanie społeczne grup wykluczonych i zagrożonych ubóstwem. ▪ Pobudzanie aktywności i integracji mieszkańców oraz wspieranie inicjatyw w partnerstwach międzysektorowych. <p>Cel rewitalizacji 2: Stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnych zasobach.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kształtowanie bezpiecznej, estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej. ▪ Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej. 	
Przedsięwzięcia	<p>W ramach Programu opracowano 15 projektów podstawowych o łącznej wartości 17 605 000,00 zł. Projekty dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przebudowy wraz z rozbudową budynku biblioteki na Centrum Kultury i Czytelnictwa, ▪ uruchomienia i wyposażenia Centrum Usług Społecznych, ▪ udzielenia wsparcia społecznego oraz podniesienie kompetencji społecznych i umiejętności wychowawczych rodzin, ▪ zapobiegania i minimalizowania skutków przemocy domowej oraz ograniczenia negatywnego wpływu uzależnień na rodziny, ▪ zabezpieczenia, zachowania i utrwalenia substancji zabytku – części byłego zakładu przemysłowego zwanego Zakładem Wielkopieczowym w Bobrzy, ▪ przeprowadzenia działań społecznych takich jak stworzenie oferty czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, organizacja zajęć edukacyjnych i wypoczynkowych, wyrównywania braków edukacyjnych, ▪ zagospodarowania kompleksu historycznego „Zakład Wielkopieczowy w Bobrzy” na park edukacyjno-wypoczynkowy, ▪ wytyczenia lub budowy systemu ciągów pieszo-jezdnych wraz z miejscami postojowymi przy samorządowych placach, ▪ aranżacji ogólnodostępnych placów samorządowych, ▪ stworzenia miejsca dla wypoczynku i rekreacji mieszkańców w sołectwie Ciosowa, ▪ poprawy bezpieczeństwa użytkowników na drodze powiatowej nr 290T, ▪ utworzenia miasteczka ruchu drogowego, ▪ stworzenia kreatywnego placu zabaw, ▪ stworzenia skate parku, ▪ utworzenia sztucznej ścianki wspinaczkowej. <p>Dodatkowo wskazano 7 pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>	

Morawica

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji Gminy Morawica na lata 2016-2023
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	2 419,77 ha – 17,23% powierzchni gminy	
Obszar rewitalizacji – opis	<p>Jako podobszary rewitalizacji wytypowano fragment miasta Morawica oraz fragmenty sołectw: Bilcza, Brzeziny, Dębska Wola, Chałupki, Wola Morawicka, Chmielowice. Dla wyznaczenia zasięgu podobszarów rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ na podobszarach tych zidentyfikowano wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, ▪ obszary te jednocześnie mają istotne strategiczne znaczenie dla rozwoju gminy, ▪ wybór podobszarów uzyskał całkowitą akceptację zarówno władz gminy, jak i akceptację społeczną. 	
Cele	<p>Cel szczegółowy 1: Rozwój kapitału społecznego oraz zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Zwiększenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców podobszarów rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 3: Odnowienie zdegradowanych terenów na podobszarach rewitalizacji oraz nadanie im nowych funkcji rekreacyjnych, turystycznych, edukacyjnych.</p> <p>Cel szczegółowy 4: Poprawa dostępu do usług publicznych oraz polepszenie ich jakości (edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych).</p> <p>Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na podobszarach rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 6: Poprawa infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa na podobszarach rewitalizacji.</p>	
Przedsięwzięcia	<p>W ramach Programu Rewitalizacji zaplanowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sołectwo Morawica: 24 projektów rewitalizacyjnych (17 podstawowych, 7 uzupełniających) o łącznej wartości 28 560 400,00 zł, ▪ sołectwo Bilcza: 21 projektów rewitalizacyjnych (15 podstawowych, 6 uzupełniających) o łącznej wartości 23 158 200,00 zł, ▪ sołectwo Brzeziny: 18 projektów rewitalizacyjnych (12 podstawowych, 6 uzupełniających) o łącznej wartości 10 592 200,00 zł, ▪ sołectwo Chałupki: 13 projektów rewitalizacyjnych (4 podstawowych, 17 uzupełniających) o łącznej wartości 10 897 540,00 zł, ▪ sołectwo Wola Morawicka: 11 projektów rewitalizacyjnych (5 podstawowych, 16 uzupełniających) o łącznej wartości 13 628 593,00 zł, ▪ sołectwo Chmielowice: 11 projektów rewitalizacyjnych (5 podstawowych, 16 uzupełniających) o łącznej wartości 3 555 686,00 zł. 	

Piekoszów

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji Gminy Piekoszów na lata 2017-2023
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	1 413,207 ha – 13,72% powierzchni gminy	
Obszar rewitalizacji – opis	<p>Do rewitalizacji przewidziano obszar składający się z dwóch sołectw: Piekoszowa oraz Jaworzni. Piekoszów stanowi główny ośrodek Gminy, którego rewitalizacja wpłynie korzystnie na całą Gminę. Z kolei podczas wyznaczania obszaru zdegradowanego to właśnie sołectwo Jaworznia otrzymało najwięcej punktów, zarówno w sferze społecznej, jak i pozostałych kryteriach.</p> <p>Sołectwo Piekoszów: Piekoszów jako ośrodek centralny ma największe znaczenie dla rozwoju całej Gminy, dlatego też powinien zostać poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności. Jako główny ośrodek Gminy cechuje się największą liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych do CEiDG. Jednocześnie zamieszkiwany jest przez największą liczbę osób bezrobotnych (niemal 20% wszystkich bezrobotnych z obszaru Gminy). Oprócz niefunkcjonalnych rozwiązań przestrzennych, na obszarze sołectwa występują również negatywne czynniki środowiskowe. Na obszarze sołectwa znajduje się 12,2% wszystkich wyrobów zawierających azbest, który stanowi zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi. Dodatkowo zdarzają się zatrucia wody pitnej ze źródła Piekoszów II.</p> <p>Sołectwo Jaworznia: podczas procesu wyznaczania obszaru zdegradowanego, na terenie sołectwa Jaworznia wystąpiły wszystkie analizowane czynniki społeczne, czyli: liczba osób w wieku poprodukcyjnym, liczba osób bezrobotnych, liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piekoszowie, liczba interwencji policji, liczba zgłoszonych przestępstw, wyniki sprawdzianu szóstoklasistów oraz liczba założonych Niebieskich Kart. W każdym tym aspekcie sołectwo plasowało się powyżej średniej wartości dla Gminy Piekoszów.</p>	
Cele	<p>Cel główny: Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Piekoszów poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej oraz aktywizację społeczności lokalnej.</p> <p>Cel strategiczny 1: Wzmocnienie kapitału ludzkiego kluczowym czynnikiem poprawy jakości życia mieszkańców.</p> <p>Cel strategiczny 2: Wieloczynnikowy rozwój gospodarczy.</p> <p>Cel strategiczny 3: Poprawa jakości przestrzeni publicznej z zachowaniem zasad ochrony środowiska.</p>	
Przedsięwzięcia	<p>W ramach Programu wyszczególniono 10 podstawowych projektów rewitalizacyjnych o łącznej wartości 10 555 000,00 zł:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rewitalizacja obszaru wokół Sanktuarium z adaptacją przestrzeni na miejsca parkingowe, ▪ park jako miejsce wypoczynku i rekreacji, ▪ rewitalizacja boiska sportowego wraz z budową kompleksu sportowego, ▪ adaptacja budynku starej plebani na potrzeby lokalnej społeczności, ▪ adaptacja przestrzeni przy szkole w Jaworzni, ▪ Nowa Szkoła w Jaworzni, ▪ Nowa Szkoła w Piekoszowie, ▪ aktywizacja oraz integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ▪ „Znowu młodzi” – aktywizacja osób starszych, ▪ wsparcie inwestycyjne przedsiębiorców. 	

Pierzchnica

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji Gminy Pierzchnica na lata 2016-2023
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	492,55 ha	
Obszar rewitalizacji – opis	Procesem rewitalizacji zostaną objęte obszary, które charakteryzują się występowaniem największej ilości negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych oraz funkcjonalno-przestrzennych, a jednocześnie mają największy kapitał społeczny oraz potencjał rozwojowy. Do rewitalizacji wybrano sołectwa: Pierzchnica, Drugnia, Skrzelczyce, Osiny.	
Cele	<p>Cel szczegółowy 1: Poprawa warunków życia mieszkańców obszarów rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, promocję integracji i włączenia społecznego.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Rozwój turystyki, zagospodarowanie terenów pod rekreację, sport i wypoczynek.</p> <p>Cel szczegółowy 3: Poprawa infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa.</p> <p>Cel szczegółowy 4: Rozwój usług społeczno-zdrowotnych.</p> <p>Cel szczegółowy 5: Rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>Cel szczegółowy 6: Ochrona środowiska oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł.</p>	
Przedsięwzięcia	<p>W ramach Programu Rewitalizacji zaplanowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sołectwo Pierzchnica: 19 projektów rewitalizacyjnych (15 podstawowych, 4 uzupełniających) o łącznej wartości 17 174 000,00 zł, ▪ sołectwo Drugnia: 15 projektów rewitalizacyjnych (9 podstawowych, 6 uzupełniających) o łącznej wartości 4 170 000,00 zł, ▪ sołectwo Skrzelczyce: 12 projektów rewitalizacyjnych (8 podstawowych, 4 uzupełniających) o łącznej wartości 7 070 000,00 zł, ▪ sołectwo Osiny: 14 projektów rewitalizacyjnych (8 podstawowych, 6 uzupełniających) o łącznej wartości 10 560 299,00 zł. 	

Nowiny

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji Gminy Sitkówka-Nowiny na lata 2016-2023
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	140,4 ha – 3,05 % powierzchni gminy	
Obszar rewitalizacji – opis	<p>Rewitalizacją zostaną objęte ulice:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Białe Zagłębie, ▪ Parkowa, ▪ Perłowa, ▪ Przemysłowa, ▪ Szkolna. <p>Jako obszar rewitalizacji wyznaczono również teren, na którym znajduje się budynek Domu Opieki Społecznej oraz teren przyległy do budynku w Zgórsku. Obszar ten postanowiono włączyć do programu rewitalizacji, ponieważ inwestycje na nim realizowane, zmierzające do zwiększenia świadczonych tam usług społecznych, mają istotne znaczenie dla całego obszaru gminy, jak również mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>	
Cele	<p>Cel szczegółowy 1: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom wykluczenia społecznego na obszarach rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców a także rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>Cel szczegółowy 3: Poprawa infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa na obszarach rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 4: Poprawa dostępu do infrastruktury kulturalnej, zdrowotnej, rekreacyjno-turystycznej na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach rewitalizacji.</p>	
Przedsięwzięcia	<p>W ramach Programu opracowano 29 projektów rewitalizacyjnych (w tym 21 podstawowych i 8 uzupełniających) o łącznej wartości 43 825 581,17 zł. Wśród programów podstawowych wyszczególniono:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 6 projektów w sferze społecznej (o wartości 4 032 000,00 zł), ▪ 2 projekty w sferze gospodarczej (o wartości 10 100 000,00 zł), ▪ 1 projekt w sferze środowiskowej (o wartości 300 000,00 zł), ▪ 10 projektów w sferze funkcjonalno-przestrzennej (o wartości 22 530 000, 00 zł), ▪ 2 projekty w sferze technicznej (o wartości 300 000,00 zł). <p>Łącznie projekty podstawowe opiewały na kwotę 37 262 000,00 zł.</p>	

Strawczyn

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji Gminy Strawczyn na lata 2016-2023
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	1 079,47 ha – 12,51% powierzchni gminy	
Obszar rewitalizacji – opis	<p>Programem Rewitalizacji zostało objętych 8 obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Strawczyn (fragment sołectwa), ▪ Strawczynek (fragment sołectwa), ▪ Chełmce (fragment sołectwa), ▪ Hucisko (całe sołectwa), ▪ Niedźwiedź (fragment sołectwa), ▪ Oblęgorek (fragment sołectwa), ▪ Promnik (fragment sołectwa), ▪ Ruda Strawczyńska (fragment sołectwa). 	
Cele	<p>Cel szczegółowy 1: Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom wykluczenia społecznego na obszarach rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Stymulowanie przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy na obszarach rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 3: Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa, estetyki funkcjonalności obiektów i przestrzeni publicznej.</p> <p>Cel szczegółowy 4: Poprawa dostępu do szeroko rozumianych usług publicznych oraz polepszenie ich jakości (m.in. usług edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych itp.).</p> <p>Cel szczegółowy 5: Poprawa jakości środowiska naturalnego i zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego.</p>	
Przedsięwzięcia	<p>W ramach Programu opracowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dla obszaru rewitalizacji 1 – Strawczyn: 15 podstawowych projektów oraz 14 uzupełniających o łącznej wartości 37 450 000,00 zł, ▪ dla obszaru rewitalizacji 2 – Strawczynek: 11 projektów podstawowych oraz 13 uzupełniających o łącznej wartości 18 143 000,00 zł, ▪ dla obszaru rewitalizacji 3 – Chełmce: 8 projektów podstawowych oraz 11 uzupełniających o łącznej wartości 6 405 000,00 zł, ▪ dla obszaru rewitalizacji 4 – Hucisko: 7 projektów podstawowych oraz 12 uzupełniających o łącznej wartości 3 214 000,00 zł, ▪ dla obszaru rewitalizacji 5 – Niedźwiedź: 8 projektów podstawowych oraz 8 uzupełniających o łącznej wartości 6 549 000,00 zł, ▪ dla obszaru rewitalizacji 6 Oblęgorek-Promnik: 10 projektów podstawowych oraz 12 uzupełniających o łącznej wartości 11 775 000,00 zł, ▪ dla obszaru rewitalizacji 7 – Promnik: 11 projektów podstawowych oraz 9 uzupełniających o łącznej wartości 5 408 500,00 zł, ▪ dla obszaru rewitalizacji 8 – Promnik: 10 projektów podstawowych oraz 10 uzupełniających o łącznej wartości 8 607 000,00 zł. <p>Najważniejszymi inwestycjami w tym okresie będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa przedszkola i żłobka w Strawczynie, ▪ termomodernizacje, remonty, doposażenie placówek oświatowych i świetlic wiejskich/remiz OSP, ▪ poprawa jakości dróg na obszarach rewitalizacji, ▪ poprawa bezpieczeństwa na obszarach rewitalizacji, ▪ wymiana oświetlenia ulicznego na bardziej ekologiczne i oszczędne, ▪ poprawa dostępu do bazy sportowej, ▪ wspieranie organizacji pozarządowych, ▪ rozwój przedsiębiorczości na obszarach rewitalizacji, ▪ usuwanie azbestu, ▪ OZE i EWE w budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych, ▪ odnowienie zabytków na obszarach rewitalizacji. 	

Zagnańsk

Nazwa dokumentu		Program Rewitalizacji Gminy Zagnańsk na lata 2016 - 2023
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	1,73 km ² – 1,39% powierzchni gminy	
Obszar rewitalizacji – opis	Obszar rewitalizacji obejmuje centrum miejscowości Zagnańsk i tereny bezpośrednio przylegające, jak również oddalone od centrum, ale wymagające podjęcia zadań rewitalizacyjnych. Obejmuje swoim zasięgiem m. in. obiekty użyteczności publicznej, obiekty usługowe, atrakcje turystyczne oraz strefę gospodarczą. Na obszarze rewitalizacji w latach 2013-2015 liczba interwencji Policji była najwyższa na terenie gminy, była również najliczniejsza grupa bezrobotnych, widoczny jest również zwiększający się odsetek samotnych osób starszych.	
Cele	<p>Cel podstawowy: Podniesienie atrakcyjności Gminy Zagnańsk, poprawa jakości życia mieszkańców, jak również poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>Cel strategiczny 1: Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej i bezpieczeństwa mieszkańców gminy Zagnańsk.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów w procesie rozwoju. ▪ Zapewnienie dostępności i wysokiego standardu infrastruktury służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców. ▪ Poprawa infrastruktura technicznej, bezpieczeństwa i porządku publicznego. <p>Cel strategiczny 2: Wsparcie dla rozwoju gospodarczego w celu poprawy oferty obszaru oraz zmniejszenia zjawiska bezrobocia i ubóstwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej centrum Zagnańska dla przedsiębiorstw. ▪ Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w gminie Zagnańsk. ▪ Zwiększenie szans na zatrudnienie. <p>Cel strategiczny 3: Rozwój kapitału społecznego oraz redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost kompetencji zasobów ludzkich poprzez edukację. ▪ Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej. 	
Przedsięwzięcia	<p>Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną w Gminie oraz instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, służba zdrowia i bezpieczeństwo. Działania o charakterze społecznym polegać będą na umocnieniu postaw aktywnych w sferze społecznej i indywidualnej, tworzeniu systemu wsparcia, poradnictwa m.in. prawnego, pedagogicznego, terapeutycznego, wyspecjalizowaną pracę socjalną połączoną ze stymulowaniem postaw przedsiębiorczych i prospołecznych wśród lokalnej społeczności.</p> <p>W ramach Programu opracowano 11 projektów kluczowych o łącznej wartości 14 823 301,00 zł oraz 4 projekty inwestycyjne o wartości 11 000 000,00 zł i 5 projektów wspierających „miękkich” – społecznych o wartości 3 200 000,00 zł.</p>	

Kielce

Nazwa dokumentu		Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojkowych w mieście Kielce na lata 2014-2020
Lokalny/gminny	Lokalny	
Obszar rewitalizacji – powierzchnia	<p>Zespół 1 – 260 ha</p> <p>Zespół 2 – 367 ha</p> <p>Zespół 3 – 129 ha</p> <p>Zespół 4 – 188 ha</p> <p>Zespół 5 – 399 ha</p> <p>Zespół 6 – 173 ha</p>	
Obszar rewitalizacji – opis	<p>Analiza wskaźnikowa potwierdziła, że koncentracja problemów związanych z degradacją społeczno-gospodarczą i przestrzenną występuje w okolicach miejskiego centrum, jak również osiedli, głównie o charakterze wielorodzinnym położonych w północno-wschodnim rejonie Kielc, wschodnim oraz na zachód od zespołu śródmiejskiego. Wysoki stopień degradacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej zaobserwowano także w dwóch zespołach zabudowy jednorodzinnej, tj. w północno-zachodniej części miasta oraz na południowy zachód od zespołu śródmiejskiego. Przy wyborze poszczególnych obszarów podzielono je na sześć większych powierzchniowo zespołów obszarów o względnie jednorodnych cechach lub funkcjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół 1: Śródmieście, ▪ Zespół 2: Wielorodzinne – północ, ▪ Zespół 3: Wielorodzinne – wschód, ▪ Zespół 4: Wielorodzinne – zachód, ▪ Zespół 5: Jednorodzinne – północny-zachód, ▪ Zespół 6: Jednorodzinne – południowy zachód. 	
Cele	<p>Cel ogólny: Podniesienie atrakcyjności gospodarczej, społecznej, przestrzennej i funkcjonalnej Miasta Kielce prowadzące do lepszego wypełniania funkcji metropolii regionu świętokrzyskiego.</p> <p>Cel szczegółowy 1: Skoordynowany, zrównoważony rozwój miasta dzięki systemowi zarządzania, który umożliwi realizację celów Lokalnego Programu Rewitalizacji.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Wzmocnienie funkcji mieszkaniowej, humanizacja osiedli mieszkaniowych, w tym w szczególności z wielkiej płyty.</p> <p>Cel szczegółowy 3: Ożywienie miejskich terenów mieszkaniowych oraz poprawa funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych.</p> <p>Cel szczegółowy 4: Stworzenie funkcjonalnego systemu transportu i komunikacji.</p> <p>Cel szczegółowy 5: Integracja mieszkańców i wsparcie inicjatyw społecznych wzmacniających poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców.</p> <p>Cel szczegółowy 6: Rozbudowa infrastruktury społecznej oraz opracowanie atrakcyjnej kompleksowej oferty społeczno-kulturalnej.</p> <p>Cel szczegółowy 7: Przywrócenie mieszkańcom Kielc w pełni wartościowych terenów sportowo-rekreacyjnych.</p> <p>Cel szczegółowy 8: Uzupelnianie braków podstawowej infrastruktury technicznej na terenach rewitalizowanych.</p> <p>Cel szczegółowy 9: Stworzenie warunków ku rozwojowi funkcji gospodarczych.</p> <p>Cel szczegółowy 10: Otwarcie terenów przemysłowych.</p> <p>Cel szczegółowy 11: Nadanie dawnym terenom powojkowym nowych funkcji związanych z rozwojem Miasta.</p>	
Przedsięwzięcia	<p>Projekty rewitalizacyjne zostały opracowane oddzielnie dla poszczególnych obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół 1: Śródmieście: 2 projekty z zakresu infrastruktury aktywizacji gospodarczej, 1 projekt z zakresu infrastruktury sieciowej, 4 projekty z zakresu zagospodarowania terenu, 2 projekty z zakresu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, 9 projektów z zakresu infrastruktury społecznej, 1 projekt z zakresu infrastruktury mieszkaniowej, 5 projektów z zakresu infrastruktury bezpieczeństwa publicznego, 4 projekty z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, 2 projekty sklasyfikowane jako inne, ▪ Zespół 2: Wielorodzinne – północ: 5 projektów z zakresu infrastruktury sieciowej, 11 projektów z zakresu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, 1 projekt z zakresu infrastruktury społecznej, 16 projektów z zakresu infrastruktury 	

Nazwa dokumentu	Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, przemysłowych i powojkowych w mieście Kielce na lata 2014-2020
	<p>mieszkańcowej, 5 projektów z zakresu infrastruktury bezpieczeństwa publicznego, 6 projektów z zakresu infrastruktury drogowej, 3 projekty sklasyfikowane jako inne,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół 3: Wielorodzinne – wschód: północ: 2 projekty z zakresu infrastruktury społecznej, 1 projekt z zakresu infrastruktury mieszkaniowej, 1 projekt z zakresu infrastruktury bezpieczeństwa publicznego, ▪ Zespół 4: Wielorodzinne – zachód: 1 projekt z zakresu zagospodarowania terenu, 3 projekty z zakresu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, 1 projekt z zakresu infrastruktury społecznej, 1 projekt z zakresu infrastruktury mieszkaniowej, 4 projekty z zakresu infrastruktury bezpieczeństwa publicznego, 1 projekt z zakresu infrastruktury drogowej, ▪ Zespół 5: Jednorodzinne – północny-zachód: 1 projekt z zakresu zagospodarowania terenu, 1 projekt z zakresu infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, 1 projekt z zakresu infrastruktury mieszkaniowej, 1 projekt z zakresu infrastruktury drogowej, ▪ Zespół 6: Jednorodzinne – południowy zachód: 1 projekt z zakresu zagospodarowania terenu. <p>Dodatkowo opracowano 5 projektów dla obszarów przemysłowych, 1 projekt dla obszarów powojkowych oraz 5 projektów sklasyfikowanych jako pozostałe projekty.</p>

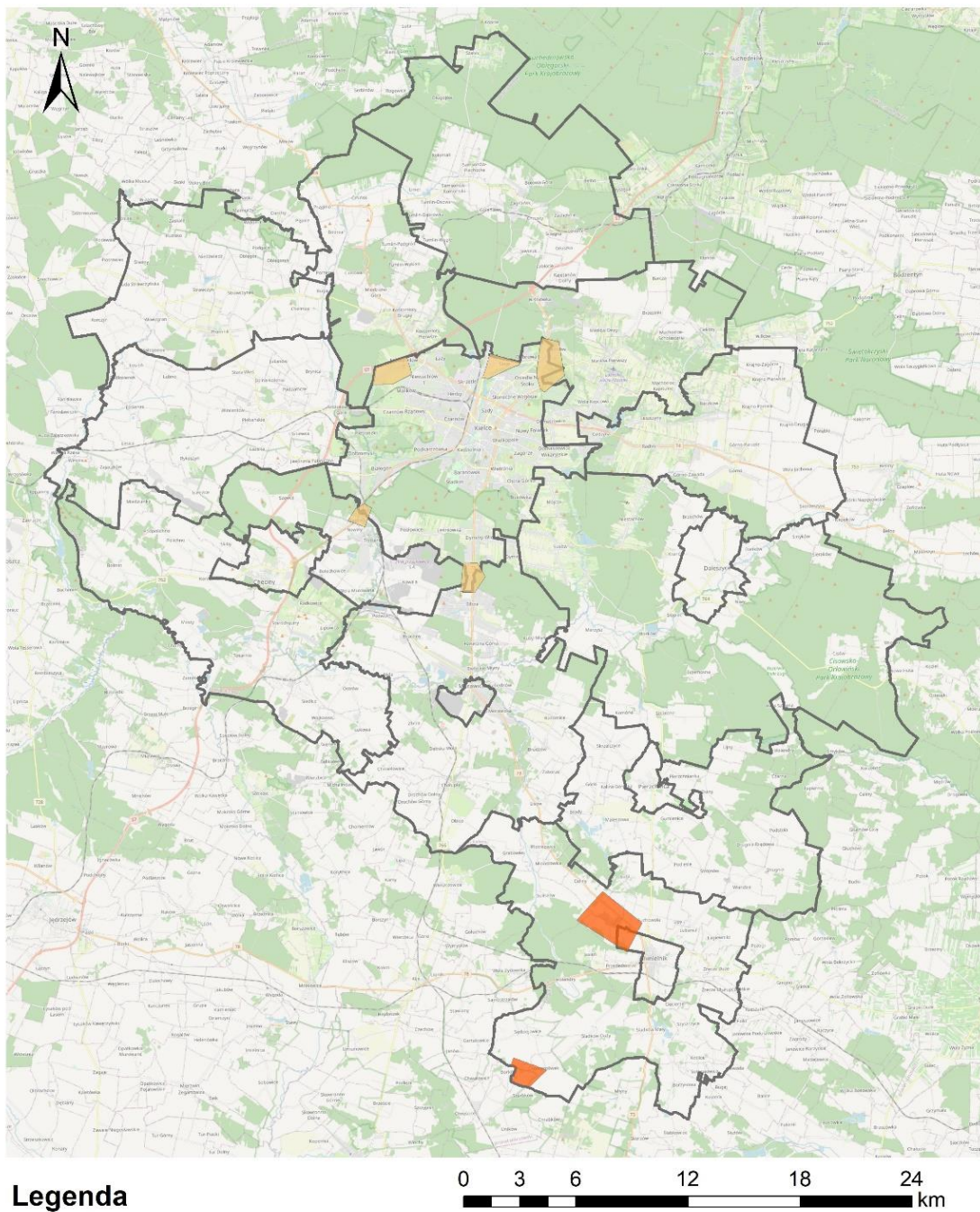
5.2.2. KONFLIKTY FUNKCJI

Konflikty przestrzenne występujące na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego były związane przede wszystkim z procesem suburbanizacji. Przenoszenie się ludzi na tereny podmiejskie oraz wiejskie wiąże się z lokalizowaniem nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej, często w sposób chaotyczny i nieprzemyślany, nieadekwatnie do zapotrzebowania. Według „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego” pod zabudowę mieszkaniową przeznaczane są przede wszystkim pola, które wcześniej były użytkowane rolniczo lub łąki, stanowiące powierzchnie biologicznie czynne dla KOF. Zabudowa tych obszarów stanowiła zagrożenie naturalne i powodowała konflikty na tle środowiskowym – likwidowane były korytarze napowietrzające oraz zmniejszane powierzchnie terenów zielonych, mających szczególne znaczenie w kontekście adaptacji do zmian klimatycznych.

Lokowanie zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza jednorodzinnej, na obszarach wiejskich powodowało zmniejszanie gęstości zabudowy i znacząco ograniczało dostęp do infrastruktury społecznej, technicznej czy drogowej. W wielu gminach pomijano przeznaczenie obszarów pod przestrzenie publiczne lub pod funkcję usług podstawowych. W większości nie funkcjonowały również sprawne systemy komunikacji publicznej czy sieci ścieżek rowerowych, co skutkowało przewagą komunikacji samochodowej, a w następstwie przeciążeniem dróg oraz złym stanem powietrza. Ponadto w KOF brakowało przeznaczania dużych terenów pod rozwój przedsiębiorczości i funkcje przemysłowe czy logistyczne. Wykazało to również przeprowadzone badanie CAWI, w którym wskazano, że typem budownictwa, na które najczęściej wydawane są pozwolenia na budowę, jest zabudowa jednorodzinna.

Suburbanizacja powodowała chaos funkcjonalny i przestrzenny całego obszaru, a także wiele kolizji przestrzennych – wskazanych w PZP MOFOW i potwierdzonych w przeprowadzonych badaniach. Poruszone zostały kwestie braku rezerwy na budowę wschodniej obwodnicy Kielc w gminie Masłów, ze względu na lokalizowaną tam w planie miejscowym zabudowę mieszkaniową. Poważnym konfliktem przestrzennym była również zabudowa mieszkaniowa w bezpośrednim sąsiedztwie działających kopalni (np. dwóch kopalni wapienia jurajskiego: ze złożami „Celiny” i złożami „Ptasznik 1” oraz kopalni gipsów miocenijskich ze złożami „Borków-Chwałowice”). Działalność tych obiektów mogła być uciążliwa dla okolicznych mieszkańców ze względu na generowany hałas czy pył. Wskazano również problem sąsiedztwa obszarów o funkcji mieszkaniowej oraz przemysłowej w południowej części Kielc. Przykładami konfliktów przestrzennych na tle lokalizacji terenów mieszkaniowych było sytuowanie zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią lub osuwaniem się mas ziemnych czy w bezpośrednim sąsiedztwie dróg ruchu tranzytowego.

Rysunek 21. Konflikty przestrzenne

Legenda

konflikty przestrzenne

- brak rezerw na budowę obwodnicy Kielc
- zabudowa mieszkaniowa w sąsiedztwie kopalni
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników geoankiety.

5.2.3. SUBURBANIZACJA

Kielecki Obszar Funkcjonalny na koniec 2020 roku zamieszkiwało łącznie 342 739 osób. Mieszkańcy miast stanowili nieco ponad 60% ogółu ludności, a pozostałe 39,6% ludności zamieszkiwało na wsi. Wskaźnik ten malał na przestrzeni lat – w roku 1995, gdy status ośrodka miejskiego miały tylko 3 jednostki – Kielce, Chęciny i Chmielnik, liczba ludności miejskiej wynosiła 65,1% ogółu. W latach 2007, 2017 i 2019 do grupy miast dołączyły kolejno: Daleszyce, Morawica i Pierzchnica, po uzyskaniu praw miejskich i zmianie na gminę miejsko-wiejską. W poniższej tabeli kursywą zaznaczono gminy, które na rok 2020 miały zmieniony status, jednak zamieszczone dane miały na celu pełne zobrazowanie sytuacji (**Tabela 81**).

Na przestrzeni lat 1995-2020 wzrastała liczba ludności zamieszkującej obszary wiejskie, co widać było w spadku liczby mieszkańców miast, szczególnie Chmielnika (-16%) oraz Kielc (-9,5%). Wyjątkiem byłomiasto Chęciny, które odnotowało wzrost o prawie 4%. Z kolei w gminach wiejskich liczba ludności rosła, największy wzrost nastąpił w gminach: Miedziana Góra (35%), Masłów (31%) oraz Nowiny (30,8%). Spadek ludności odnotowano tylko w dwóch gminach wiejskich: Chęcinach (-1%) i Pierzchnicy (-1,3%). Wskazuje to na suburbanizację Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, co może negatywnie wpływać na ład przestrzenny w jednostkach. Proces ten polega na intensywnej ekspansji nowej zabudowy, przy jednoczesnej aktywizacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich, ale także stwarzając zagrożenie dla przestrzeni publicznych, krajobrazu przyrodniczo-kulturowego oraz generuje większy ruch komunikacyjny. Lokowanie zabudowy na terenach peryferyjnych i trudnodostępnych niesie ze sobą również skutki ekonomiczne, ponieważ obszary te zazwyczaj nie są wyposażone w odpowiednią infrastrukturę techniczną czy drogową. Procesy suburbanizacyjne napędza również, opisane już wcześniej, nadmierne wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, a przekształcenia sieci osadniczej wiążą się z presją budowlaną na tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo.

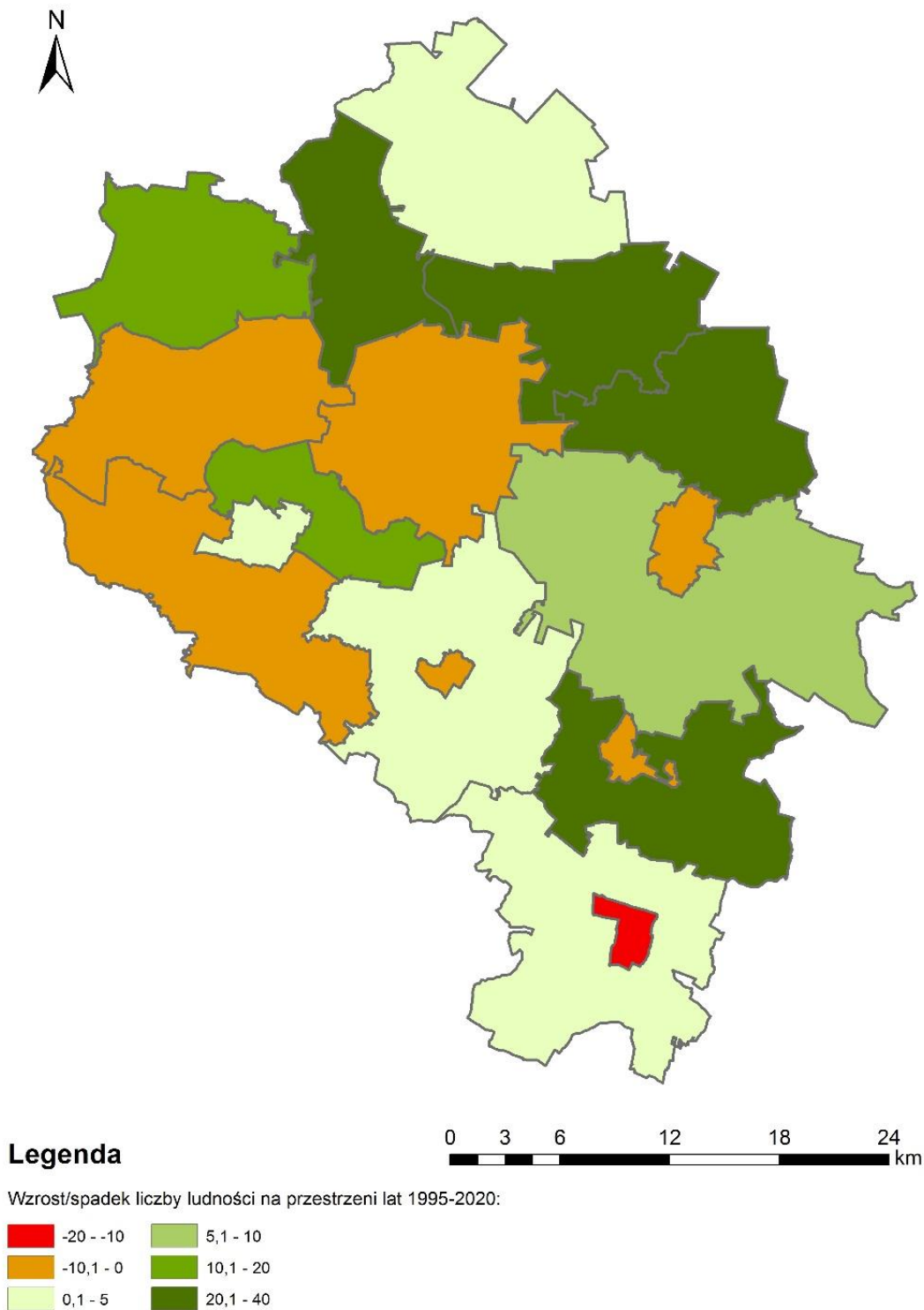
Z przeprowadzonego badania CAWI wysnuto wnioski, że gminy dostrzegają pewne potencjały w rozpraszaniu zabudowy – zauważono wzrost liczby mieszkańców, uzbrojenie w infrastrukturę techniczną większej ilości terenów oraz większy udział funkcji mieszkaniowej w strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Jednocześnie za czynniki negatywne uznano wszystkie zagrożenia płynące z suburbanizacji – ograniczenie w dostępności infrastruktury technicznej oraz drogowej, wysokie koszty uzbrojenia i utrzymania tych terenów, degradację terenów zielonych i cennych przyrodniczo oraz chaos przestrzenny i nieład architektoniczny.

Tabela 81. Zmiana liczby ludności na przestrzeni lat 1995-2020

Nazwa	1995	2000	2005	2010	2015	2020	Wzrost/ spadek liczby ludności [%]
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	
Gmina i Miasto Chęciny	14 969	14 588	14 711	15 111	15 014	15 031	0,41%
Miasto Chęciny	4 238	4 325	4 252	4 486	4 419	4 394	3,68%
Gmina Chęciny	10 731	10 263	10 459	10 625	10 595	10 637	-0,88%
Miasto i Gmina Chmielnik	11 855	11 569	11 576	11 547	11 444	11 170	-5,78%
Miasto Chmielnik	4 290	4 159	4 016	3 987	3 841	3 596	-16,18%
Gmina Chmielnik	7 565	7 410	7 560	7 560	7 603	7 574	0,12%
Gmina Daleszyce	13 482	14 104	14 692	b.d.	b.d.	b.d.	9,78%
Miasto i Gmina Daleszyce	b.d.	b.d.	b.d.	15 463	15 647	15 828	5,77%
Miasto Daleszyce	b.d.	b.d.	b.d.	2 965	2 911	2 856	-3,58%
Gmina Daleszyce	b.d.	b.d.	b.d.	12 498	12 736	12 972	8,08%
Gmina Górno	11 823	12 294	12 899	13 509	13 977	14 649	23,90%
Gmina Masłów	8 503	8 954	9 543	10 324	10 602	11 143	31,05%
Gmina Miedziana Góra	8 677	9 170	10 009	10 674	11 260	11 722	35,09%
Gmina Morawica	11 914	12 205	13 279	14 634	15 801	b.d.	34,45%
Miasto i Gmina Morawica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	16 912	3,82%
Miasto Morawica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1 708	-1,27%
Gmina Morawica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	15 204	4,42%
Gmina Nowiny	6 055	6 826	6 995	7 420	7 708	7 919	30,78%
Gmina Piekoszów	13 934	14 531	15 170	15 857	16 321	16 433	17,93%
Gmina Pierzchnica	4 797	4 783	4 770	4 814	4 793	b.d.	0,04%
Miasto i Gmina Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	4 636	-1,36%
Miasto Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1 160	-1,53%
Gmina Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	3 476	-1,31%
Gmina Strawczyn	9 310	9 571	9 780	10 166	10 505	10 964	17,77%
Gmina Zagnańsk	12 582	12 728	12 753	12 879	12 960	12 917	2,66%
Miasto Kielce	213 777	213 469	208 193	202 450	198 046	193 415	-9,52%
KOF	341 678	344 792	344 370	344 848	344 078	342 739	0,31%
Woj. świętokrzyskie	1 117 704	1 089 181	1 076 814	1 080 096	1 059 133	1 031 211	-7,74%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Rysunek 22. Zmiana liczby ludności na przestrzeni lat 1995-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dane dotyczące gęstości zaludnienia powierzchni zabudowanej i zurbanizowanej dostępne w BDL były mało aktualne (brak danych dla lat 2015-2020), jednak analiza wskaźnika na lata 2012-2014 wykazała tendencję rozluźniania zabudowy, powodując rozlewanie się obszarów zurbanizowanych.

Tabela 82. Gęstość zaludnienia powierzchni zabudowanej i zurbanizowanej

Nazwa	2012 [osoba]	2013 [osoba]	2014 [osoba]	Wzrost/ spadek
Gmina i Miasto Chęciny	1 847	1 806	1 784	-3,4%
Miasto Chęciny	1 887	1 876	1 853	-1,8%
Gmina Chęciny	1 830	1 778	1 756	-4,0%
Miasto i Gmina Chmielnik	1 731	1 714	1 695	-2,1%
Miasto Chmielnik	2 785	2 712	2 675	-3,9%
Gmina Chmielnik	1 444	1 440	1 427	-1,2%
Miasto i Gmina Daleszyce	2 426	2 428	2 443	0,7%
Miasto Daleszyce	3 540	3 568	3 554	0,4%
Gmina Daleszyce	2 260	2 261	2 279	0,8%
Gmina Górno	4 434	4 347	4 316	-2,7%
Gmina Masłów	1 929	1 937	1 801	-6,6%
Gmina Miedziana Góra	2 597	2 479	2 380	-8,4%
Gmina Morawica	1 529	1 450	1 469	-3,9%
Miasto i Gmina Morawica	b.d.	b.d.	b.d.	
Miasto Morawica	b.d.	b.d.	b.d.	
Gmina Morawica	b.d.	b.d.	b.d.	
Gmina Nowiny	757	743	742	-2,0%
Gmina Piekoszów	1 802	1 795	1 800	-0,1%
Gmina Pierzchnica	1 503	1 508	1 497	-0,4%
Miasto i Gmina Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	
Miasto Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	
Gmina Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	
Gmina Strawczyn	3 324	3 236	3 235	-2,7%
Gmina Zagnańsk	2 881	2 778	2 583	-10,3%
Miasto Kielce	4 813	4 758	4 740	-1,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

5.2.4. OBSZARY PERYFERYJNE (BIAŁE PLAMY)

Białe plamy NGA to punkty adresowe, które nie znajdują się w zasięgu sieci dostępu do internetu umożliwiającej świadczenie usług dostępowych o przepustowości co najmniej 30 Mb/s (a w przypadku lokalizacji placówki oświatowej – o przepustowości co najmniej 100 Mb/s). Informacji o białych i czarnych plamach oraz inwestycjach w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa dostarcza Urząd Komunikacji Elektronicznej. Z map dla gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, aktualnych na dzień 31.12.2020, można wysnuć następujące wnioski:

Nazwa	Opis
Chęciny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stosunkowo niedużo białych plam, nagromadzenie w okolicach wsi Wolica i Polichno; ▪ dużo czarnych plam (o przepustowości do 30 Mb/s); ▪ dużo inwestycji POPC, rozmieszczonych równomiernie po obszarze całej gminy;
Chmielnik	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie niewiele białych plam, rozmieszczonych w skupiskach; ▪ szczególne natężenie czarnych plam w mieście Chmielnik; ▪ największej inwestycji POPC w okolicach Przededworza, Śladkowa Małego i Sędziejowic;
Daleszyce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sporo białych plam, zwłaszcza we wschodniej części gminy, ale również w mieście Daleszyce wzdłuż głównych dróg; ▪ stosunkowo niewiele inwestycji POPC, niepokrywających wszystkich obszarów wykluczonych;
Górno	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dużo białych i czarnych plam, właściwie na obszarze całej gminy, szczególnie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych; ▪ duża liczba inwestycji przedsiębiorców, finansowanych ze środków własnych;
Masłów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bardzo dużo białych i czarnych plam, rozmieszczonych równomiernie na terenie całej gminy; ▪ brak inwestycji POPC;
Miedziana Góra	<ul style="list-style-type: none"> ▪ znikome ilości białych plam, bardzo dużo czarnych plam (przepustowość powyżej 30 Mb/s); ▪ inwestycje z POPC realizowano na terenie całej gminy;
Morawica	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dużo białych i czarnych plam, zwłaszcza w rejonie miasta Morawica; ▪ trochę inwestycji POPC, jednak skupionych w części centralnej gminy, z pominiętymi obszarami peryferyjnymi;
Nowiny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bardzo dużo białych plam, szczególnie w rejonie wsi Zagrody, Trzcianki i Sitkówka – pozostawionych bez zaspokojenia w postaci nowych inwestycji; ▪ dużo czarnych plam; ▪ inwestycje POPC rozmieszczone w peryferyjnych częściach gminy;
Piekoszów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewiele białych plam, ale bardzo dużo czarnych; ▪ bardzo mało inwestycji POPC, pojedyncze finansowane ze środków własnych przedsiębiorców;
Pierzchnica	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bardzo mało białych plam, pojedyncze miejsca czarnych plam; ▪ inwestycje POPC skupione w północnej części gminy;
Strawczyn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stosunkowo niewiele białych plam, więcej czarnych; ▪ pojedyncze inwestycje POPC, niektóre finansowane przez przedsiębiorców;
Zagnańsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie mało białych plam, sporo czarnych; ▪ bardzo mało inwestycji POPC;
Kielce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dużo białych plam, zlokalizowanych także w centralnych częściach miasta; ▪ dużo czarnych plam, zwłaszcza w rejonach Barwinka oraz Osiedla Związkowiec; ▪ stosunkowo niewiele inwestycji POPC, zlokalizowanych na obrzeżach miasta – w centrum brak inwestycji.

Analizując wyniki badania CAWI, głównym potencjałem w zakresie żywienia i integracji obszarów trudnodostępnych i peryferyjnych jest wzrost jakości życia, poprzez poprawę dostępności usług i infrastruktury, w tym także transportu publicznego. Szansą na te działania może być pozyskiwanie dofinansowań na tego typu projekty. Z drugiej strony, obszary peryferyjne i trudnodostępne borykają się z takimi zagrożeniami, jak brak odpowiedniej infrastruktury, utrudniony dostęp do usług, słaby dojazd czy niski poziom integracji społecznej, a sytuacji nie poprawia brak środków finansowanych i

ograniczenia prawne (np. w zakresie własności). Dodatkowo, gminy wskazały także, że inwestowanie w tereny obrzeżne kosztem wpierania obszarów gęsto zaludnionych wywołuje niechęć mieszkańców.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Obszary problemowe

- Wszystkie gminy wchodzące w skład Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego miały sporządzone lokalne programy rewitalizacji. Większość z nich dotyczy okresu do 2022 lub 2023 roku, więc w najbliższym czasie wystąpi potrzeba zaktualizowania tych dokumentów.
- Najczęstszymi celami przyjętymi w ramach programów rewitalizacji były poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych, promocja zaangażowania społecznego i aktywizacja mieszkańców, wzrost przedsiębiorczości, rozwój oraz budowanie tożsamości lokalnej.
- Na obszarze KOF'u postępuje proces suburbanizacji – liczba ludności w miastach malała, natomiast zwiększała się w ościennych gminach wiejskich. Wyjątek stanowiło miasto Chęciny.
- Duża część domów na terenie KOF znajdowała się w tzw. „białych plamach”, co oznacza, że nie były one w zasięgu dostępu sieci do internetu. Prowadzone były inwestycje POPC, jednak nie odpowiadały one w pełni na zapotrzebowania.

5.3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Kielecki Obszar Funkcjonalny charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego i krajobrazowego. Pokrycie znaczącej części niektórych miast i gmin KOFu planami zagospodarowania przestrzennego przekłada się na większą kontrolę nad ingerencją w przestrzeń, w tym również w środowisko, a realizowane przez jednostki wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego inicjatywy smart z zakresu ochrony środowiska (np. stacje monitoringu powietrza) oraz rozwijane systemy informacji przestrzennej podkreślają ważną rolę kwestii środowiskowych w rozwoju regionu. Jednocześnie, obserwowalny jest niewystarczający poziom współdziałania władz samorządowych KOF w kwestiach ochrony środowiska i gospodarki przestrzennej, a podejmowane inicjatywy są często lokalne i nie obejmują całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. W dokumencie *Kompleksowa diagnoza KOF pod kątem transformacji w obszar inteligentny* lokalny monitoring środowiska został określony jako niewystarczający, a jako jedną z istotnych słabych stron obszaru w kategorii środowisko i ład przestrzenny wskazano niewystarczającą świadomość ekologiczną społeczeństwa i brak powszechnego szacunku do przyrody³³.

Przedstawiciele gmin w badaniu CAWI jako kluczowe problemy i wyzwania istotne dla rozwoju, integracji i osiągnięcia wizji smart KOF w zakresie integracji terenów zielonych i rekreacyjnych oraz koordynacji ochrony obszarów cennych przyrodniczo lub kulturowo wskazywali na brak wystarczających środków finansowych oraz brak inwentaryzacji terenów cennych przyrodniczych. Potrzeba ochrony walorów przyrodniczych oraz polepszenia współpracy między gminami w tym zakresie oraz stworzenia wspólnej oferty dla całego KOFu w zakresie ochrony obszarów cennych przyrodniczo była podkreślana przez przedstawicieli gmin. Ponadto, wskazywano na wysokie zanieczyszczenie środowiska przede wszystkim ze względu na emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

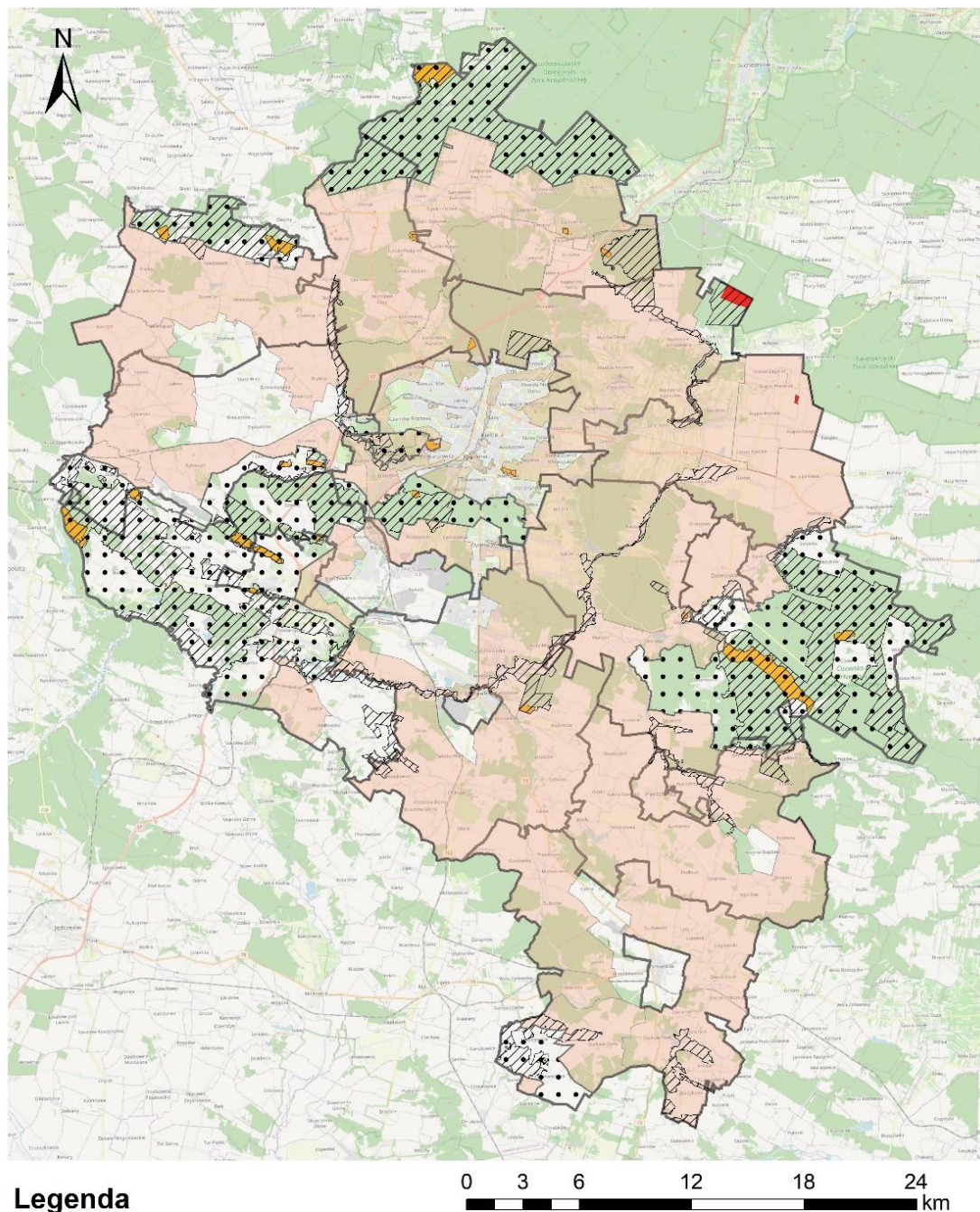
Również podczas warsztatów diagnostycznych kwestia zbyt małego wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz słabej jakości powietrza była podkreślana przez uczestników. Jednocześnie walory turystyczno-przyrodnicze regionu (w tym w zakresie geologii, terenów leśnych oraz rzeźby terenu) były wskazywane jako jedna z najmocniejszych stron Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz istotną szansę dla dalszego rozwoju regionu.

³³ Kompleksowa diagnoza KOF pod kątem transformacji w obszar inteligentny.

5.3.1. OCHRONA PRZYRODY

Kielecki Obszar Funkcjonalny charakteryzuje się wysokimi wskaźnikami odnoszącymi się do terenów objętych ochroną. Zasięg obszarów chronionych utrzymywał się w obszarze na przestrzeni ostatnich lat na stałym poziomie – ok. 87% powierzchni ogółem i był znacząco wyższy niż oszacowanie dla całego województwa świętokrzyskiego (ok. 65%) (**Rysunek 23**).

Rysunek 23. Mapa obszarów chronionych i pokrycia terenu w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k i GDOŚ.

Gminami wyróżniającymi się pod względem wysokiego wskaźnika obszarów prawnie chronionych były: Daleszyce, Górnó, Miedziana Góra i Zagnańsk – były to gminy zlokalizowane w północno-wschodniej

części KOFu. Gminami o mniejszym stopniu pokrycia obszarami prawnie chronionymi były gminy Piekoszów, Nowiny oraz miasto Kielce (**Tabela 83**).

Tabela 83. Obszary prawnie chronione w % powierzchni ogółem

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	82,71%	82,68%	82,68%	82,68%	82,68%	82,68%
Chmielnik	86,77%	86,77%	86,77%	86,77%	86,77%	86,77%
Daleszyce	99,89%	99,89%	99,89%	99,89%	99,89%	99,89%
Górno	99,70%	99,70%	99,70%	99,70%	99,91%	99,91%
Masłów	92,09%	92,09%	92,09%	92,09%	92,09%	92,09%
Miedziana Góra	99,90%	99,90%	99,93%	99,93%	99,93%	99,93%
Morawica	79,35%	79,35%	79,35%	79,35%	79,35%	79,35%
Nowiny	56,40%	56,40%	56,40%	56,37%	56,37%	56,37%
Piekoszów	68,99%	69,04%	69,04%	69,04%	69,04%	69,04%
Pierzchnica	94,90%	94,90%	94,90%	94,90%	94,90%	94,90%
Strawczyn	86,93%	86,93%	86,93%	86,93%	86,93%	86,93%
Zagnańsk	99,89%	99,89%	99,89%	99,89%	99,89%	99,89%
Kielce	62,02%	62,02%	62,02%	62,02%	62,03%	62,03%
KOF	87,06%	87,06%	87,07%	87,07%	87,06%	87,06%
Woj. świętokrzyskie	65,04%	64,63%	65,04%	65,02%	64,93%	64,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Największą część obszarów prawnie chronionych stanowiły obszary chronionego krajobrazu – w 2020 zajmowały one 62,78% powierzchni Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym najwięcej w gminie Górno, Pierzchnica i Masłów. Drugą najczęstszą formą prawnej ochrony środowiska stanowiły parki krajobrazowe – łącznie 24,24% Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego z największym procentowym udziałem w gminie Chęciny (71,86% powierzchni ogółem), Daleszyce (48,59%) i Nowiny (44,35%), co stanowiło odpowiednio 26,11%, 30,83% i 13,89% łącznej powierzchni parków krajobrazowych w całym obszarze funkcjonalnym (**Tabela 84**).

Tabela 84. Formy ochrony środowiska w % powierzchni w ogółem w 2020 roku

Nazwa	Parki narodowe	Rezerwy przyrody	Parki krajobrazowe razem	Obszary chronionego krajobrazu razem
Chęciny	0,00%	1,81%	71,86%	10,83%
Chmielnik	0,00%	0,00%	8,55%	78,21%
Daleszyce	0,00%	2,06%	48,59%	51,30%
Górno	0,09%	0,00%	0,00%	99,83%
Masłów	1,22%	0,00%	0,00%	90,86%
Miedziana Góra	0,00%	0,41%	11,65%	88,23%
Morawica	0,00%	0,19%	0,00%	79,35%
Nowiny	0,00%	1,11%	44,35%	12,01%
Piekoszów	0,00%	0,39%	21,08%	47,96%
Pierzchnica	0,00%	0,00%	2,34%	92,56%
Strawczyn	0,00%	1,34%	18,87%	68,06%
Zagnańsk	0,00%	1,76%	38,99%	60,90%
Kielce	0,00%	0,53%	19,33%	43,24%
KOF	0,08%	0,85%	24,24%	62,78%
Woj. świętokrzyskie	0,65%	0,32%	10,79%	53,41%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W porównaniu do jednostek referencyjnych analizowanych w badaniu Kielecki Obszar Funkcjonalny widocznie wyróżniał się spośród pozostałych obszarów funkcjonalnych w kwestii obszarów prawnie objętych ochroną. Prawie 90-procentowe pokrycie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego było dwukrotnie wyższe niż oszacowanie tego wskaźnika dla Aglomeracji Opolskiej, a pozostałe dwie jednostki referencyjne oscylowały wokół 30% pod względem udziału obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (Tabela 85).

Tabela 85. Obszary prawnie chronione w % powierzchni ogółem – jednostki referencyjne

Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni %	2015	2020
Aglomeracja Opolska	43,6	43,5
Białostocki Obszar Funkcjonalny	30,0	30,3
Kielecki Obszar Funkcjonalny	87,1	87,1
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	26,1	26,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

5.3.2. TERENY ZIELENI

Łączna powierzchnia terenów zieleni w formie parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym wynosiła w 2020 roku 365,17 ha i w porównaniu do roku 2015 zmieniła się nieznacznie, gdyż jedynie o 0,12 ha. Omawiane tereny znajdowały się w znaczącej większości na obszarze Kielc, gdzie zajmowały w 2020 roku 2,94% powierzchni miasta, co jednocześnie stanowiło 91,89% wszystkich takich terenów w całym obszarze funkcjonalnym. Warto zauważyć, że, mimo niewielkiej zmiany powierzchni terenów zieleni w kontekście KOF'u, w samych Kielcach udział tych terenów w powierzchni ogółem zmalał w ostatnich latach z 335,68 ha do 322,50 ha. Największy wzrost terenów sklasyfikowanych jako parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej został zaobserwowany w gminie Morawica – z 5,02 ha w roku 2015 do 13,07 ha w roku 2020, co jednak stanowiło jedynie 0,09% powierzchni całej gminy (Tabela 86). W roku 2020 na jednego mieszkańca przypadało średnio 10,65 m² ogólnodostępnych terenów zieleni (wobec 10,62 m² na mieszkańca w roku 2015). Jest to również wartość wyższa od średniej dla województwa, która wynosiła 9,8 m² na mieszkańca (w roku 2020).

Tabela 86. Powierzchnia terenów zieleni na obszarze KOF (parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej) [ha]³⁴

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	1,26	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Chmielnik	12,04	13,19	13,19	12,79	12,79	12,79
Daleszyce	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Górno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Masłów	0,00	0,00	0,00	1,11	1,11	1,11
Miedziana Góra	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,26
Morawica	5,02	5,02	12,92	13,07	13,07	13,07
Nowiny	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Piekoszów	10,29	7,08	7,08	8,27	8,27	8,27
Pierzchnica	0,30	0,73	0,73	0,73	0,30	0,30
Strawczyn	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Zagnańsk	0,00	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07
Kielce	335,68	325,33	323,61	321,30	322,50	322,50
KOF	365,29	352,22	358,40	358,14	358,91	365,17
Woj. świętokrzyskie	1 113,19	1 129,51	1 161,03	1 175,90	1 199,76	1 200,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Należy jednak podkreślić, że parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej to forma zagospodarowania terenu najczęściej towarzysząca zwartym formom zabudowy mieszkaniowej występującym głównie w miastach, co mogło być przyczyną relatywnie niskich oszacowań omawianego wskaźnika w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich.

5.3.3. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Obowiązek prowadzenia rocznych ocen jakości powietrza wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. Jednocześnie krajowe rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz dyrektywy unijne określają normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych i docelowych oraz celów długoterminowych, z punktu widzenia ochrony zdrowia i ochrony roślin. Na podstawie poziomów dopuszczalnych kwalifikuje się strefę do wybranej klasy:

- klasa A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- klasa C – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy.

Według powyższego rozporządzenia poziomy dopuszczalne dla analizowanych dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego substancji: pyłów PM₁₀ oraz PM_{2.5}, a także benzo(a)pirenu B(a)P, kształtowały się następująco:

³⁴ BDL nie publikuje danych dla gmin Górno i Nowiny

Tabela 87. Dopuszczalne poziomy substancji

Lp.	Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom dopuszczalny substancji w powietrzu
1.	Pył zawieszony PM _{2,5}	rok kalendarzowy	25 (osiągnięcie do roku 2015) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] 20 (osiągnięcie do roku 2020) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
2.	Pył zawieszony PM ₁₀	rok kalendarzowy	40 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
3.	Benzo(a)piren	rok kalendarzowy	1 [ng/m^3]

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, województwo świętokrzyskie podzielone jest na dwie strefy: miasto Kielce oraz strefę świętokrzyską, dla których pomiary prowadzone były na łącznie 14 stacjach monitoringu (stan na rok 2020), z czego 4 leżały na obszarze KOF (3 w Kielcach i 1 w gminie Nowiny). Elementem uzupełniającym pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza może być system modelowania matematycznego. Dla pyłów PM₁₀, PM_{2.5} oraz benzo(a)pirenu pozwala to obiektywnie szacować przestrzenny rozkład stężeń.

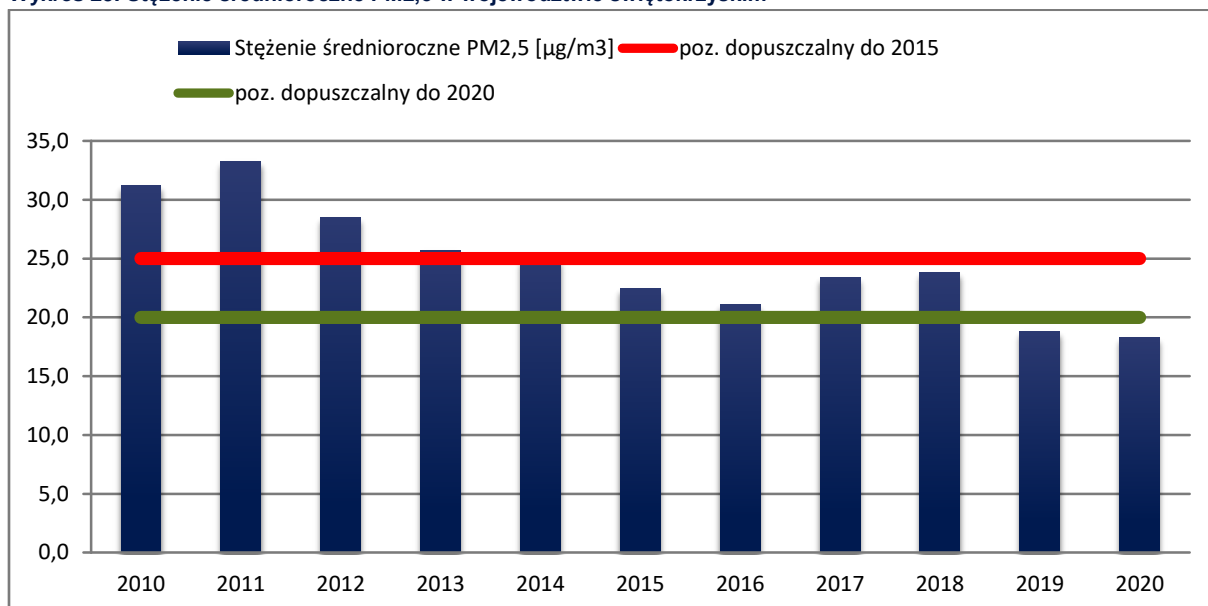
Według Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim na rok 2020, przygotowanej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie świętokrzyskim była emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach substancji na obszarze województwa miały również napływy zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski. Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń były kominy domów ogrzewanych indywidualnie oraz na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu i komunikacja samochodowa. Znajdujące się na terenie województwa zakłady przemysłu cementowo-wapienniczego oraz kopalnie surowców wapienniczych bezpośrednio wpływały na jakość powietrza w województwie. W dużych miastach znaczący udział w całkowitej emisji miała emisja związana z ruchem pojazdów. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się opon pojazdów, hamulców, nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg.

Na podstawie danych udostępnionych przez Główny Inspektoriat Ochrony Środowiska przygotowano mapy prezentujące rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia dla analizowanych substancji. W połączeniu z danymi statystycznymi pozwoliło to ocenić stan zanieczyszczenia powietrza w KOFie.

PYŁ ZAWIESZONY PM_{2,5}

Dopuszczalny poziom stężenia PM_{2,5} powinien do 1 stycznia 2020 r. nie przekraczać 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, natomiast w latach wcześniejszych planowane było osiągnięcie pułapu 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do roku 2015. Średnioroczne stężenia pyłu dla całego województwa świętokrzyskiego sukcesywnie spadały, jednocześnie osiągając założone poziomy dopuszczalne. W 2020 r. średnia wyniosła 18 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, co było najniższym wynikiem na przestrzeni 10 lat. W 2020 roku wykonano łącznie prawie 46 500 pomiarów, o wskaźniku kompletności na poziomie 97,7%. Najwyższa odnotowana wartość wyniosła 383,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla uśrednionego czasu 1 godziny. Wartości różniły się w podziale na strefy, osiągając najwyższe wartości dla miasta Kielce.

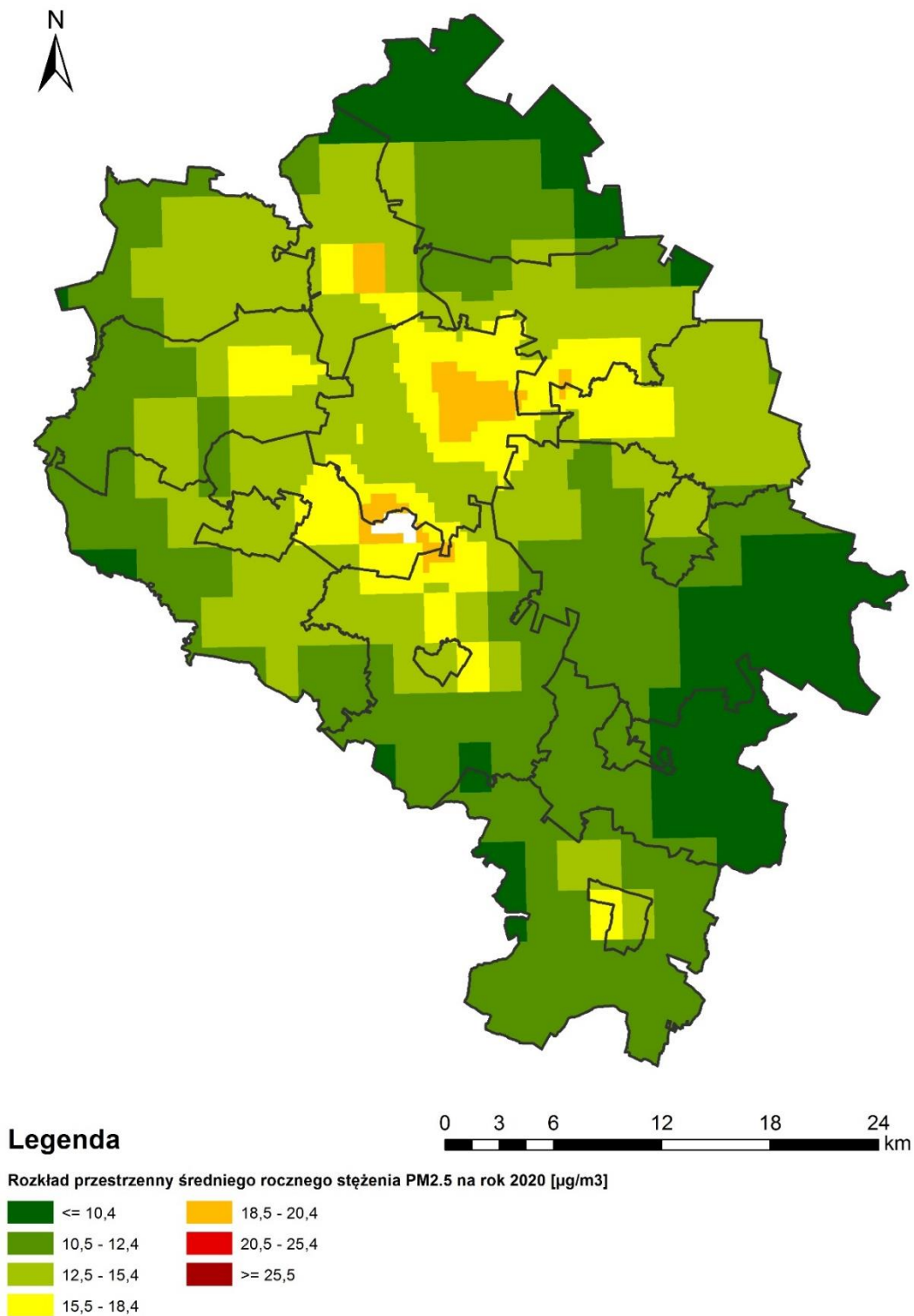
Wykres 29. Stężenie średnioroczne PM2,5 w województwie świętokrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Przestrzenny rozkład średniego rocznego stężenia PM2,5 na rok 2020 wykazał, że większość Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego osiągnęła wartości poniżej 15,4 µg/m³, a najwyższe wartości odnotowano w okolicach Kielc, gminy Nowiny i gminy Miedziana Góra – tam również znalazły się pojedyncze wyniki przewyższające minimalnie dopuszczalny poziom (maksymalny wynik to 20,4 µg/m³). Pomimo tych anomalii, cały KOF można zakwalifikować do klasy A.

Rysunek 24. Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM2,5 na rok 2020

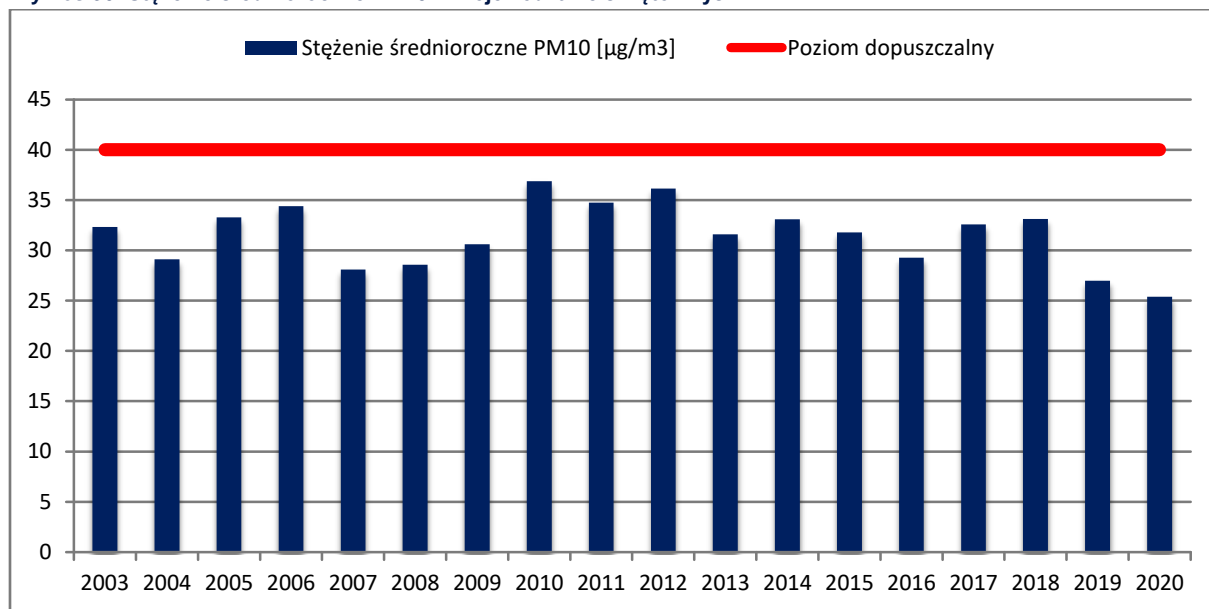
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska³⁵.

³⁵ Brak danych dla fragmentu gminy Nowiny (biała plama).

PYŁ ZAWIESZONY PM10

Według rozporządzenia, poziom dopuszczalny PM10 nie powinien przekraczać $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Jego poziom na przestrzeni lat 2003-2020 kształtował się różnorodnie i nie da się wykazać jednoznacznego trendu, jednak w badanym okresie nie przekroczył nigdy założonych norm. W ostatnich latach wskaźnik ten zaczął spadać, osiągając w 2020 r. średnioroczne stężenie na poziomie $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Jednocześnie występowała coroczna prawidłowość, że dobowe stężenia pyłu przekraczające poziom dopuszczalny wykazują znaczne zróżnicowanie sezonowe – wyższe wartości charakteryzują okres grzewczy. W roku 2020 wykonano prawie 62 tysiące pomiarów pod kątem PM10, z kompletnością wynoszącą 96%.

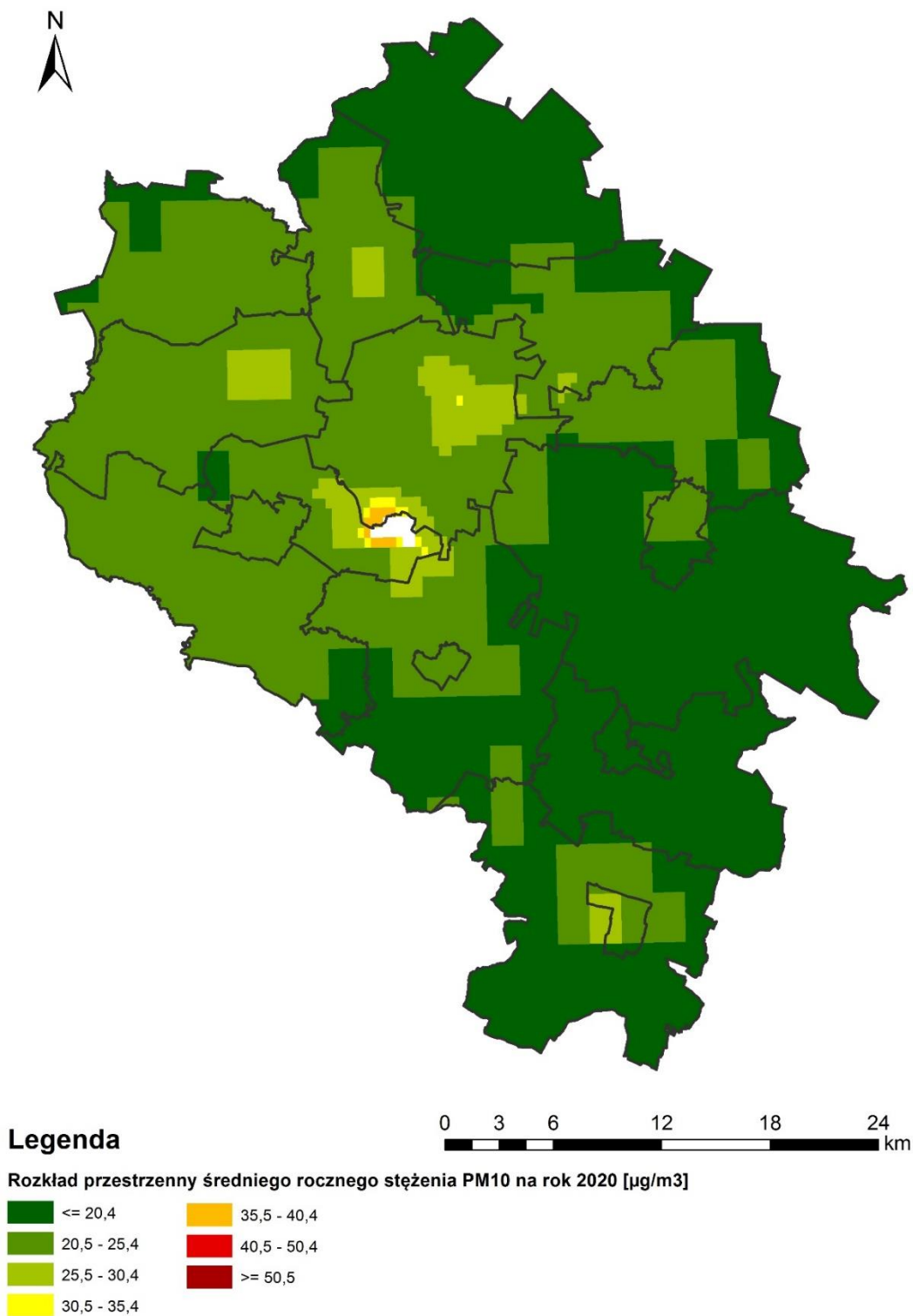
Wykres 30. Stężenie średnioroczne PM10 w województwie świętokrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

W rozkładzie przestrzennym średnioroczno stężenia PM10 na rok 2020 widać, że cały Kielecki Obszar Funkcjonalny nie przekroczył poziomu dopuszczalnego, więc można go zakwalifikować do klasy A. Skupisko nieco wyższych od średniej wartości zauważono w południowej części miasta Kielce, na granicy z gminą Nowiny (średnia $35,5-40,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Rysunek 25. Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM10 na rok 2020

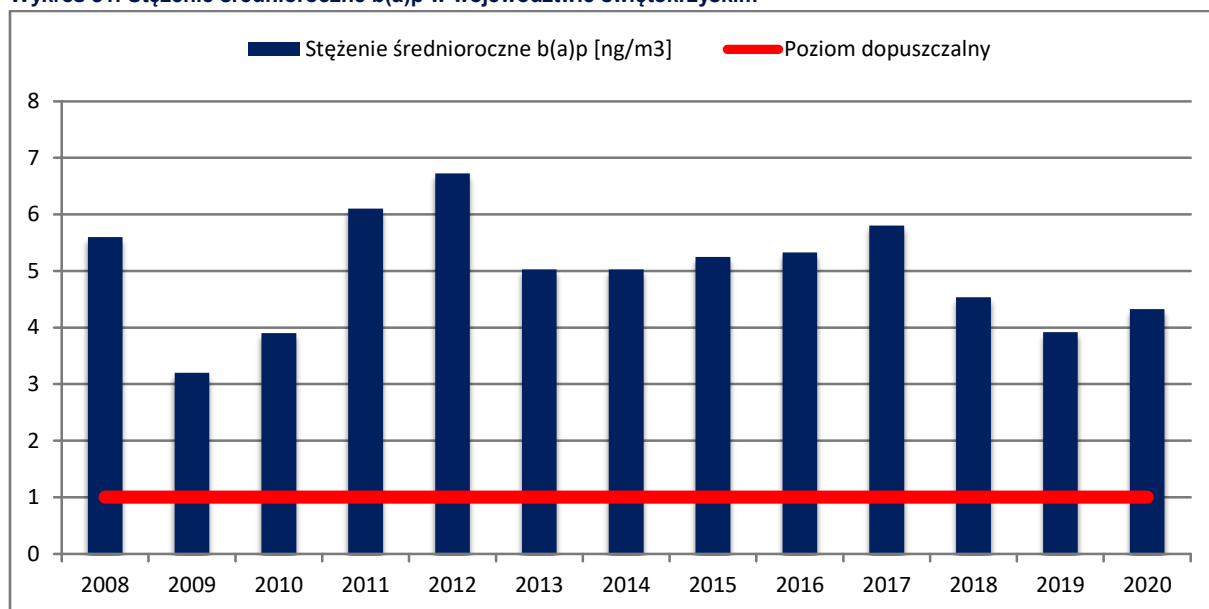
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska³⁶.

³⁶ Brak danych dla fragmentu gminy Nowiny (biała plama).

BENZO(A)PIREN

Poziom dopuszczalny dla benzo(a)pirenu wynosi 1 ng/m^3 , niestety był sukcesywnie przekraczany, często wielokrotnie – rekordowy był rok 2012, kiedy średnioroczne stężenie b(a)p dla województwa świętokrzyskiego wyniosło prawie 7 ng/m^3 . Na przestrzeni lat 2008-2020, najniższy wskaźnik odnotowano w roku 2009 – nieco ponad 3 ng/m^3 . W roku 2020 średnioroczny poziom stężenia benzo(a)pirenu wyniósł 4 ng/m^3 - łącznie wykonano prawie 2500 pomiarów, których kompletność kształtowała się na poziomie 95,9%.

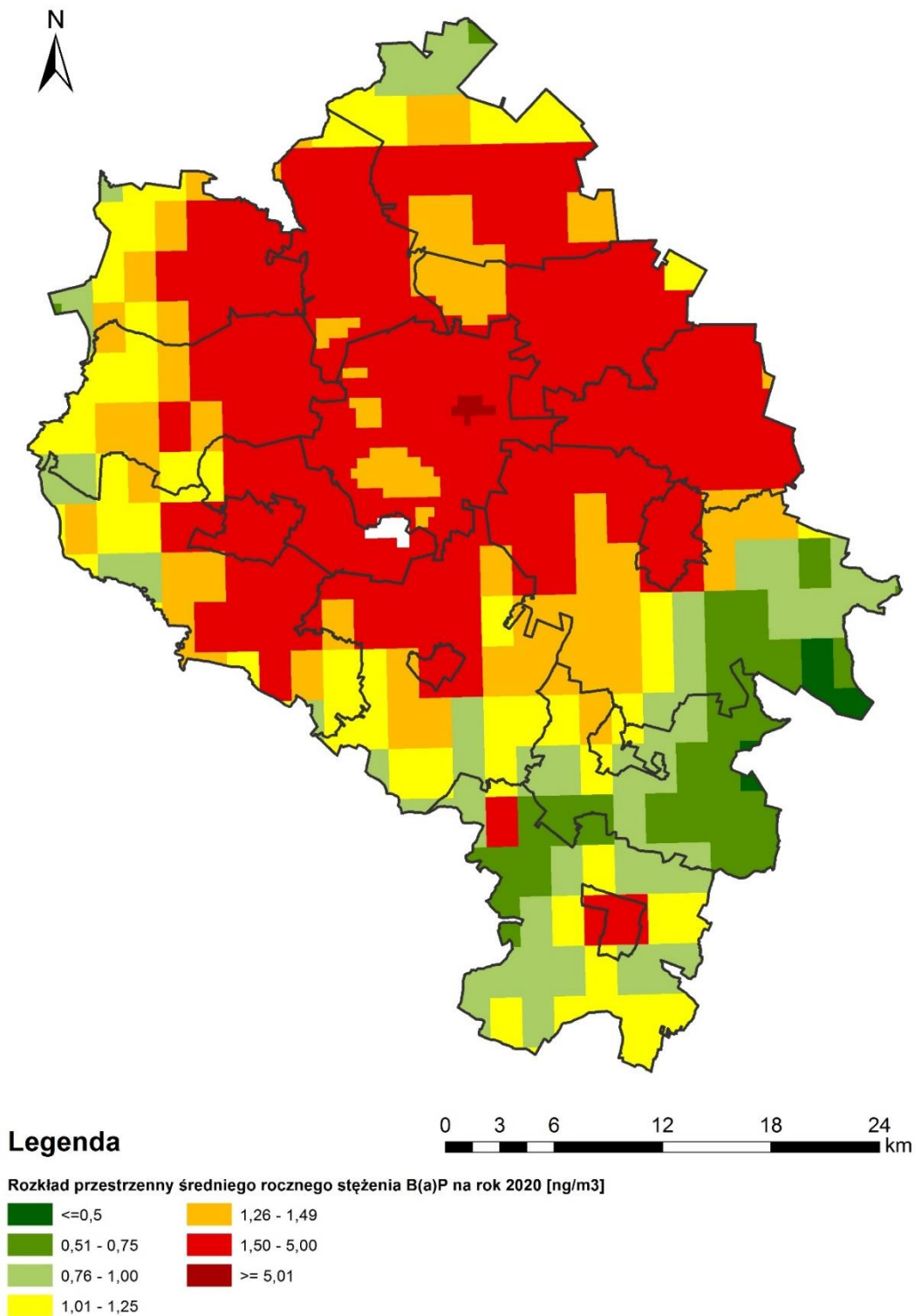
Wykres 31. Stężenie średnioroczne b(a)p w województwie świętokrzyskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia benzo(a)pirenu również wskazuje na znaczne przekroczenie norm w roku 2020, szczególnie w rejonie Kielc i gminach ościennych, a także w mieście Chmielnik – poziom substancji osiąga w niektórych miejscach nawet 5 ng/m^3 . Według mapy, najniższy wskaźnik b(a)p był w południowo-zachodnich częściach gmin Daleszyce i Pierzchnica oraz na obszarze wiejskim gminy Chmielnik. W związku ze znacznymi przekroczeniami poziomu dopuszczalnego na większości Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, kwalifikował się on w roku 2020 do klasy C.

Rysunek 26. Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia B(a)P na rok 2020

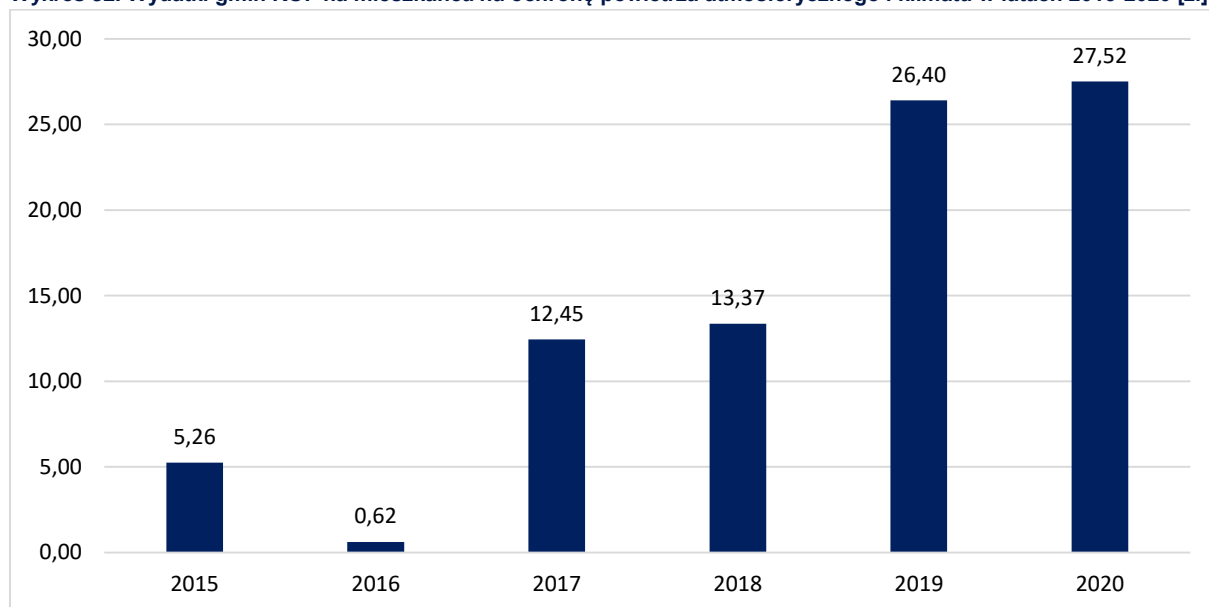
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska³⁷.

³⁷ Brak danych dla fragmentu gminy Nowiny (biała plama).

5.3.4. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

Poziom wydatków gmin na mieszkańca na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu różnił się znacząco w zależności od gminy i zmieniał się na przestrzeni lat. W 2020 roku wartość wydatków w rozdziale 90005 (Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu) na mieszkańca w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym wynosiła 27,52 zł, co stanowi istotny wzrost względem roku 2015, kiedy wynosiła 5,26 zł. Jedynie w roku 2016 został zaobserwowany spadek wydatków w tym dziale na mieszkańca, jednak przez ostatnie 4 lata analizy nastąpił znaczący wzrost (**Wykres 32**).

Wykres 32. Wydatki gmin KOF na mieszkańca na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w latach 2015-2020 [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym zaobserwowano nierównomierny rozkład tego wskaźnika. Najwyższe wartości w 2020 roku zostały zaobserwowane dla gmin: Pierzchnica (308,17 zł na mieszkańca), Miedziana Góra (190,11 zł) i Zagnańsk (154,90 zł) (**Tabela 88**). Gminne wydatki na ochronę powietrza różniły się jednak na przestrzeni ostatnich lat i żadna z gmin nie utrzymywała ich stałego poziomu od roku 2015. Przez ostatnie 6 lat średnia rocznych wydatków w dziale 90005 na mieszkańca wynosiła 28,81 zł – najwyższa średnia wartość została zaobserwowana w gminie Daleszyce (112,03 zł), a najniższa w gminie Górnio (0,11 zł).

Tabela 88. Wydatki gmin KOF na mieszkańca na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu [zł]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	1,12	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00
Chmielnik	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,51
Daleszyce	46,40	2,02	249,34	254,90	49,97	69,52
Górnio	0,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Masłów	2,90	0,00	2,10	22,31	22,28	0,00
Miedziana Góra	2,73	0,44	1,39	3,21	6,92	190,11
Morawica	0,00	9,44	12,25	14,15	284,98	29,00
Nowiny	0,00	3,19	12,16	6,16	200,26	23,18
Piekoszów	0,00	0,00	0,90	0,00	93,99	9,69
Pierzchnica	7,32	0,00	3,82	0,26	1,91	308,17
Strawczyn	91,58	0,19	0,19	0,19	0,23	0,48
Zagnańsk	0,00	0,00	0,00	0,00	6,62	154,90
Kielce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,77
KOF	5,26	0,62	12,45	13,37	26,40	27,52

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Woj. świętokrzyskie	29,45	22,94	13,15	39,91	61,77	29,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Jednym z elementów wpływających na poprawę jakości środowiska są realizowane projekty służące m.in. przeciwdziałaniu zanieczyszczaniu powietrza. Jednymi z projektów realizowanych przez większość gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach ZIT były projekty związane z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej oraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne i niskoemisyjne.

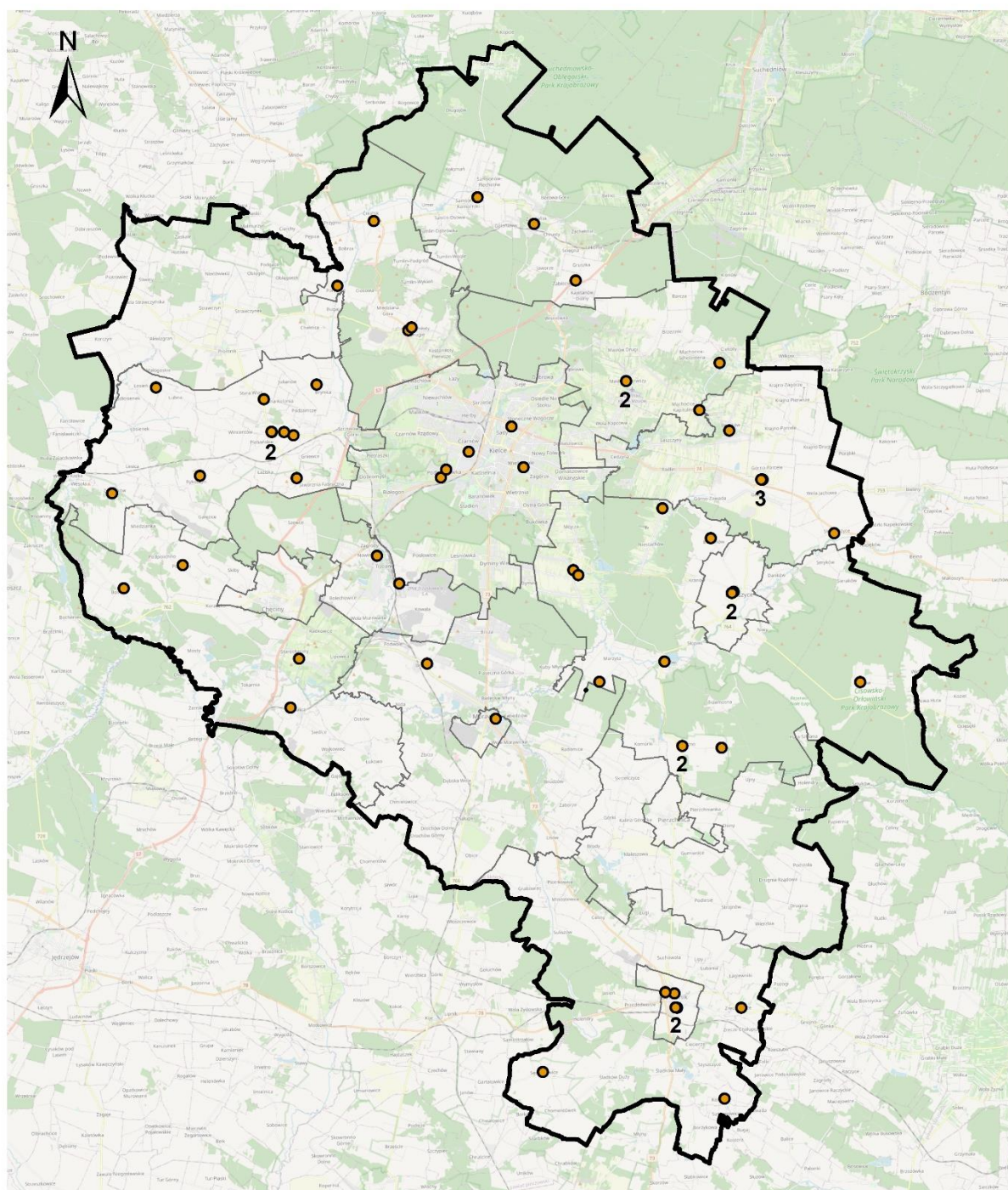
11 gmin skorzystało ze środków, w ramach których dokonały termomodernizacji 58 obiektów użyteczności publicznej. Najwięcej budynków użyteczności publicznej zostało zmodernizowanych w gminie Daleszyce. W ramach projektów poddane termomodernizacji zostały głównie placówki oświatowe, placówki zdrowotne oraz świetlice.

Tabela 89. Liczba obiektów poddanych termomodernizacji w ramach projektów ZIT KOF

Lp.	Nazwa	Liczba obiektów
1.	Chęciny	4
2.	Chmielnik	7
3.	Daleszyce	12
4.	Górno	5
5.	Mastów	4
6.	Miedziana Góra	4
7.	Morawica	2
8.	Nowiny	2
9.	Piekoszów	10
10.	Zagnańsk	3
11.	Kielce	5
Łącznie		58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na Portalu ZIT KOF (dostęp on-line: 25.03.2022 r.).

Rysunek 27. Budynki objęte termomodernizacją w ramach ZIT KOF

Legenda

- Budynki objęte termomodernizacją w ramach ZIT KOF
- 2 Liczba budynków objętych termomodernizacją o tym samym adresie
- Granice gmin
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na Portalu ZIT KOF (dostęp on-line: 25.03.2022 r.).

Drugim obszarem, w ramach którego realizowane były przez poszczególne gminy projekty przyczyniające się do poprawy jakości powietrza była wymiana oświetlenia na energooszczędne. Projekty związane z modernizacją oświetlenia wdrożone zostały przez wszystkie gminy KOF (poza gminą Pierzchnica, która na etapie wnioskowania o środki na ten cel nie należała jeszcze do KOF). Zrealizowanych zostało 12 projektów o łącznej wartości 26 398 160,99. W ramach prowadzonych działań zmodernizowanych zostało 15 844 źródeł oświetlenia gminnego (**Tabela 90**).

Tabela 90. Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego

Nazwa	Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego
Chęciny	1 450
Chmielnik	1 384
Daleszyce	814
Górno	1 400
Masłów	1 195
Miedziana Góra	1 390
Morawica	1 927
Nowiny	521
Piekoszów	2 139
Strawczyn	2 217
Zagnańsk	249
Kielce	1 158
Łącznie	15 844

Źródło: dane przekazane przez Biuro KOF.

Dane na temat odpadów zebranych selektywnie zostały przeanalizowane od roku 2017, ponieważ nie były one kolekcjonowane dla wcześniejszych lat. W okresie 2017-2020 wskaźnik odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów obniżył się z wartości 46% do 42,8% w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym, jednak nadal jest to wyższy wynik niż dla całego województwa świętokrzyskiego, dla którego ta wartość wynosiła w 2020 roku 31,1%. Najwyższy procent zebranych odpadów selektywnych w roku 2020 został zaobserwowany w gminie Chmielnik, gdzie jego wartość wynosiła 64,2%. Najniższe oszacowanie wystąpiło w przypadku miasta Kielce – było to jedynie 31,1% (Tabela 91).

Tabela 91. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]

Nazwa	2017	2018	2019	2020
Chęciny	46,6	46,4	49,5	53,5
Chmielnik	72,7	65,9	69,0	64,2
Daleszyce	45,1	47,3	30,8	39,4
Górno	27,8	34,8	30,9	40,3
Masłów	39,3	48,7	42,9	42,3
Miedziana Góra	49,4	53,4	42,9	46,7
Morawica	44,1	49,5	37,6	43,1
Nowiny	54,4	61,2	33,8	39,0
Piekoszów	61,8	56,8	66,0	42,4
Pierzchnica	54,4	50,9	35,0	34,8
Strawczyn	52,0	43,9	33,3	42,5
Zagnańsk	26,4	35,2	30,8	37,4
Kielce	23,6	24,3	26,4	31,1
KOF	46,0	47,6	40,7	42,8
Woj. świętokrzyskie	28,0	27,9	29,5	31,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

We wszystkich jednostkach referencyjnych wielkość odpadów zebranych selektywnie do odpadów ogółem była na zbliżonym poziomie, jednak najniższy wskaźnik został zaobserwowany dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (42,8). Najwyższy wskaźnik osiągnął Białostocki Obszar Funkcjonalny (45,3) (Tabela 92).

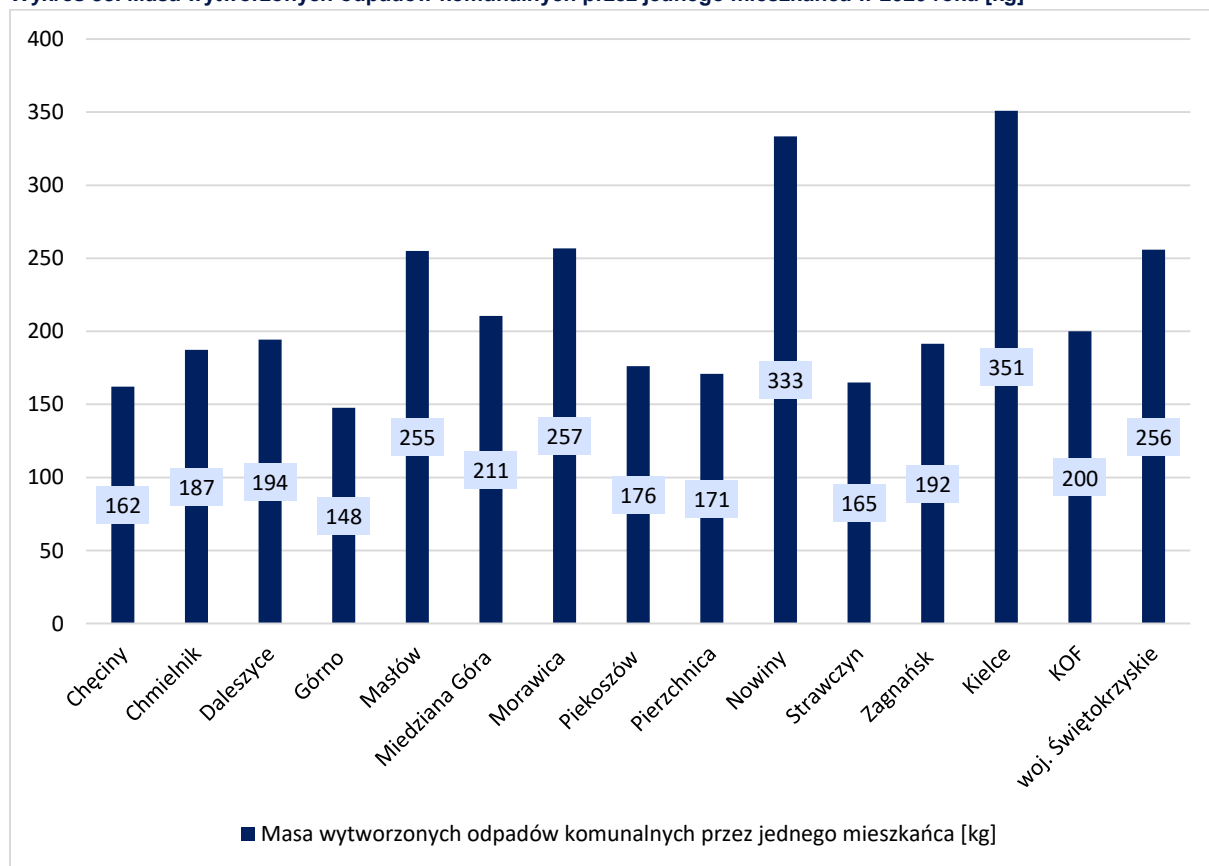
Tabela 92. Odpady zebrane selektywnie do odpadów ogółem [%] – jednostki referencyjne

Odpady zebrane selektywnie do odpadów ogółem [%]	2020
Aglomeracja Opolska	43,4
Białostocki Obszar Funkcjonalny	45,3
Kielecki Obszar Funkcjonalny	42,8
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	45,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwięcej wytworzonych odpadów komunalnych w 2020 roku odnotowano dla Kielc, gdzie ta wartość osiągnęła 351 kg na mieszkańca. Najniższe oszacowanie wystąpiło w przypadku gminy Górnó, a wartość dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiła 200 kg na mieszkańca. Jest to poniżej oszacowania dla całego województwa, które wyniosło 256 kg (**Wykres 33**).

Wykres 33. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w 2020 roku [kg]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Ochrona przyrody

- Kielecki Obszar Funkcjonalny to obszar bardzo cenny przyrodniczo, charakteryzował się wysokim stopniem udziału obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem (ok. 87%), czym wyróżniał się spośród jednostek referencyjnych, a walory przyrodnicze były podkreślane podczas badań CAWI oraz warsztatów diagnostycznych jako jedna z najmocniejszych stron obszaru KOF.
- Obszary prawnie chronione dominowały w północno-wschodniej części KOF'u. Najczęstszą formą ochrony środowiska w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym były obszary chronionego krajobrazu.
- Mimo dużej świadomości o występowaniu cennych przyrodniczo terenów, wskazywano się na niezadowolający stan środowiska w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym, głównie za sprawą słabej jakości powietrza. Badania jakościowe podkreśliły, że w obszarze brakuje zintegrowanej polityki środowiskowej oraz odpowiedniego systemu monitoringu środowiska.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Tereny zieleni

- Na jednego mieszkańca Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego przypadało średnio więcej ogólnodostępnych terenów zieleni niż w województwie (10,65m² w odniesieniu do 9,8 m²). Tereny zieleni (parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej) znajdowały się głównie w mieście Kielce.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Zarządzanie ochroną środowiska

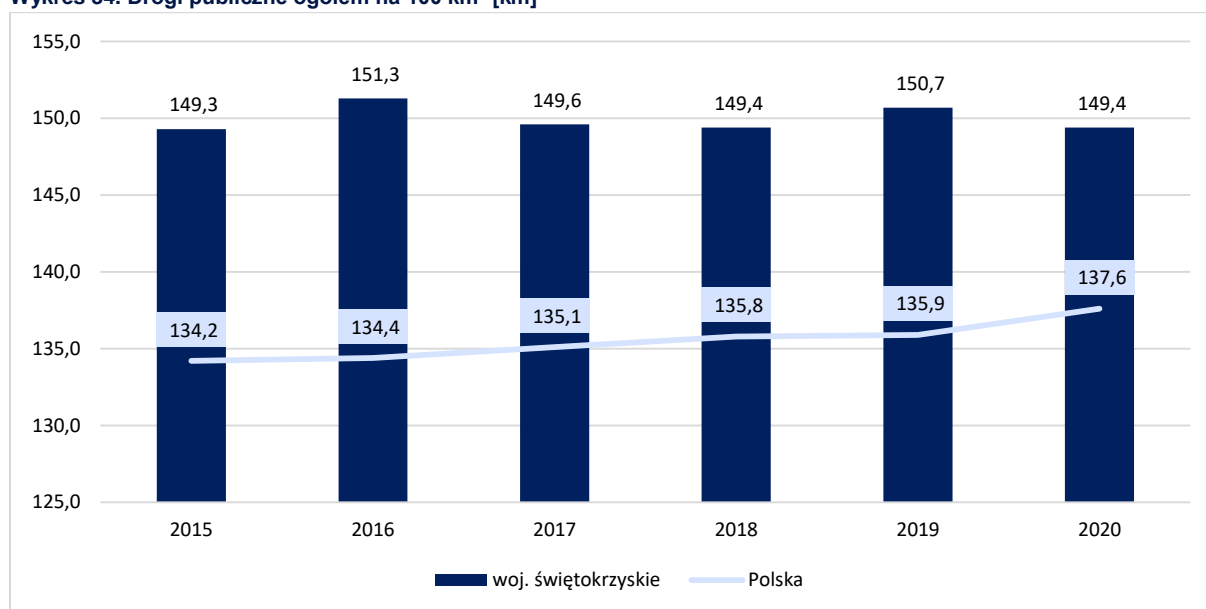
- W latach 2015-2020 zaobserwowano znaczący wzrost poziomu wydatków na ochronę powietrza atmosferycznego w przeliczeniu na mieszkańca Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. To oszacowanie jednak znacząco się różniło w zależności od gminy – przez ostatnie 6 lat średnia rocznych wydatków na mieszkańca wynosiła 28,81 zł, najwyższa średnia wartość została zaobserwowana w gminie Daleszyce (112,03 zł), a najniższa w gminie Górno (0,11 zł).
- W okresie 2017-2020 wskaźnik odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów obniżył się z wartości 46% do 42,8% w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym, jednak nadal jest to wyższy wynik niż dla całego województwa świętokrzyskiego, dla którego ta wartość wynosiła 31,1%. Najwięcej wytworzonych odpadów komunalnych w 2020 roku odnotowano dla Kielc, gdzie ta wartość osiągnęła 351 kg na mieszkańca.

5.4. TRANSPORT I MOBILNOŚĆ

5.4.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Infrastruktura drogowa to istotny element decydujący o rozwoju gospodarczym regionu, który przyczynia się również do ułatwienia funkcjonowania ruchu turystycznego. Jednym z ważniejszych połączeń drogowych regionu jest droga ekspresowa S7 prowadząca z Gdańska do Rabki-Zdrój i przebiegająca również przez Kielecki Obszar Funkcjonalny (w tym zawierająca obwodnicę Kielc). Kolejnym istotnym połączeniem jest droga ekspresowa S74 (obecnie użytkowana na odcinku Kielce-Cedzyna, planowana do dalszej rozbudowy). W 2020 r. w województwie świętokrzyskim sieć dróg publicznych, uwzględniająca drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, wynosiła 17 499,6 km, co stanowiło nieznaczny wzrost (o 10 km) względem roku 2015. W przeliczeniu na 100 km², w województwie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2015-2020 nie nastąpiła znacząca zmiana tego wskaźnika, jednak oszacowania dla województwa są nadal wyraźnie wyższe niż w odniesieniu do całego kraju (**Wykres 34**).

Wykres 34. Drogi publiczne ogółem na 100 km² [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni lat 2015-2020 rozwój sieci dróg krajowych w województwie świętokrzyskim następował dosyć wolno – wskaźnik sieci dróg krajowych w przeliczeniu na 100 km² wzrósł z 6,44 km jedynie do 6,46 km, podczas gdzie dla całego kraju zaobserwowano większą dynamikę rozbudowy tej sieci (wzrost z 6,17 do 6,23 km). Oszacowanie wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego pozostawało jednak powyżej oszacowania dla całego kraju (**Tabela 93**).

Tabela 93. Sieć dróg krajowych (na 100 km²)

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Woj. świętokrzyskie	6,44	6,44	6,44	6,45	6,46	6,46
Polska	6,17	6,20	6,21	6,20	6,22	6,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zdecydowana większość dróg w województwie świętokrzyskim to drogi o powierzchni utwardzonej – w roku 2020 stanowiły one 85% wszystkich dróg w województwie. Największa zmiana w kwestii utwardzenia dróg w latach 2015-2020 wystąpiła w przypadku dróg gminnych, które zostały rozbudowane z długości 6 487,3 km do 7 031,7 km, co stanowiło 8,39-procentowy wzrost. Długość utwardzonych dróg wojewódzkich wzrosła o 2,27%, dróg powiatowych o 1,33%, a dróg krajowych o 0,32% (**Tabela 94**).

Tabela 94. Drogi o nawierzchni twardej w województwie świętokrzyskim [km]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Krajowe	754,3	754,3	753,7	755,0	756,6	756,7
Wojewódzkie	1 087,3	1 086,9	1 086,2	1 075,5	1 114,3	1 112,0
Powiatowe	5 797,1	5 815,6	5 833,2	5 842,4	5 864,1	5 874,1
Gminne	6 487,3	6 617,6	6 778,6	6 959,6	7 004,9	7 031,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dane w Banku Danych Lokalnych (GUS) odnoszące się do dróg są publikowane na poziomie powiatów, więc dalsza analiza sieci dróg została przeprowadzona w podziale na powiat kielecki oraz powiat m. Kielce. Sieć dróg powiatowych nie zmieniła się znacząco pod względem długości w powiecie kieleckim i powiecie m. Kielce na przestrzeni lat 2015-2020. W przypadku powiatu kieleckiego łączna długość zmieniła się z 1 118,8 km w roku 2015 do 1 135,5 km w roku 2020, co znaczy o 1,48-procentowym wzroście. W przypadku miasta Kielce łączna długość dróg powiatowych nieznacznie spadła (o 0,9 km) na przestrzeni badanych lat. W obu przypadkach drogi powiatowe były niemal całkowicie pokryte nawierzchnią utwardzoną – w Kielcach jest to 97,0% wszystkich dróg, natomiast w powiecie kieleckim 90,6%. Dodatkowo w powiecie kieleckim w ostatnich latach nastąpiła poprawa jakości dróg powiatowych i długość dróg o nawierzchni twardej zmieniła się z 1 012,1 do 1 028,7 km. W przypadku powiatu m. Kielce nie zaobserwowano znaczących zmian w strukturze sieci dróg powiatowych w latach 2015-2020 (Tabela 95).

Tabela 95. Sieć dróg powiatowych [km]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat kielecki – drogi powiatowe	1 118,8	1 120,6	1 124,9	1 124,9	1 132,8	1 135,4
Powiat kielecki – nawierzchnia twarda	1 012,1	1 014,0	1 018,2	1 018,2	1 026,1	1 028,7
Powiat kielecki – nawierzchnia gruntowa	106,7	106,6	106,7	106,7	106,7	106,7
Powiat m. Kielce – drogi powiatowe	114,1	112,7	112,8	112,3	112,2	113,2
Powiat m. Kielce – nawierzchnia twarda	110,0	109,2	109,2	108,6	108,6	109,8
Powiat m. Kielce – nawierzchnia gruntowa	4,1	3,5	3,6	3,7	3,6	3,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Sieć dróg gminnych zarówno w powiecie kieleckim jak i powiecie m. Kielce została rozbudowana na przestrzeni lat 2015-2020. W powiecie kieleckim nastąpił wzrost z 1 066,0 km do 1 207,3 km, co świadczyło o 13,26-procentowej rozbudowie tej sieci. W przypadku miasta Kielce rozbudowa dróg gminnych była mniej znaczna i wynosiła 2,83% na przestrzeni badanych lat. W przypadku obu powiatów zauważalna była znacząca dominacja dróg o powierzchni utwardzonej (w przypadku powiatu kieleckiego było to 79,28% wszystkich dróg, w mieście Kielce 74,02% ogółu) oraz znacząca dalsza poprawa względem jakości nawierzchni – w powiecie kieleckim długość dróg krajowych o nawierzchni twardej zwiększyła się od 2015 roku z 780,8 km do 957,1 km, więc wzrosła aż o 22,58% (przy jednoczesnym spadku długości dróg o nawierzchni gruntowej o 12,27%). W powiecie m. Kielce rozbudowa sieci dróg gminnych o twardej nawierzchni doprowadziła do zmiany długości z 159,1 km do 172,1 km (o 8,17%) (Tabela 96).

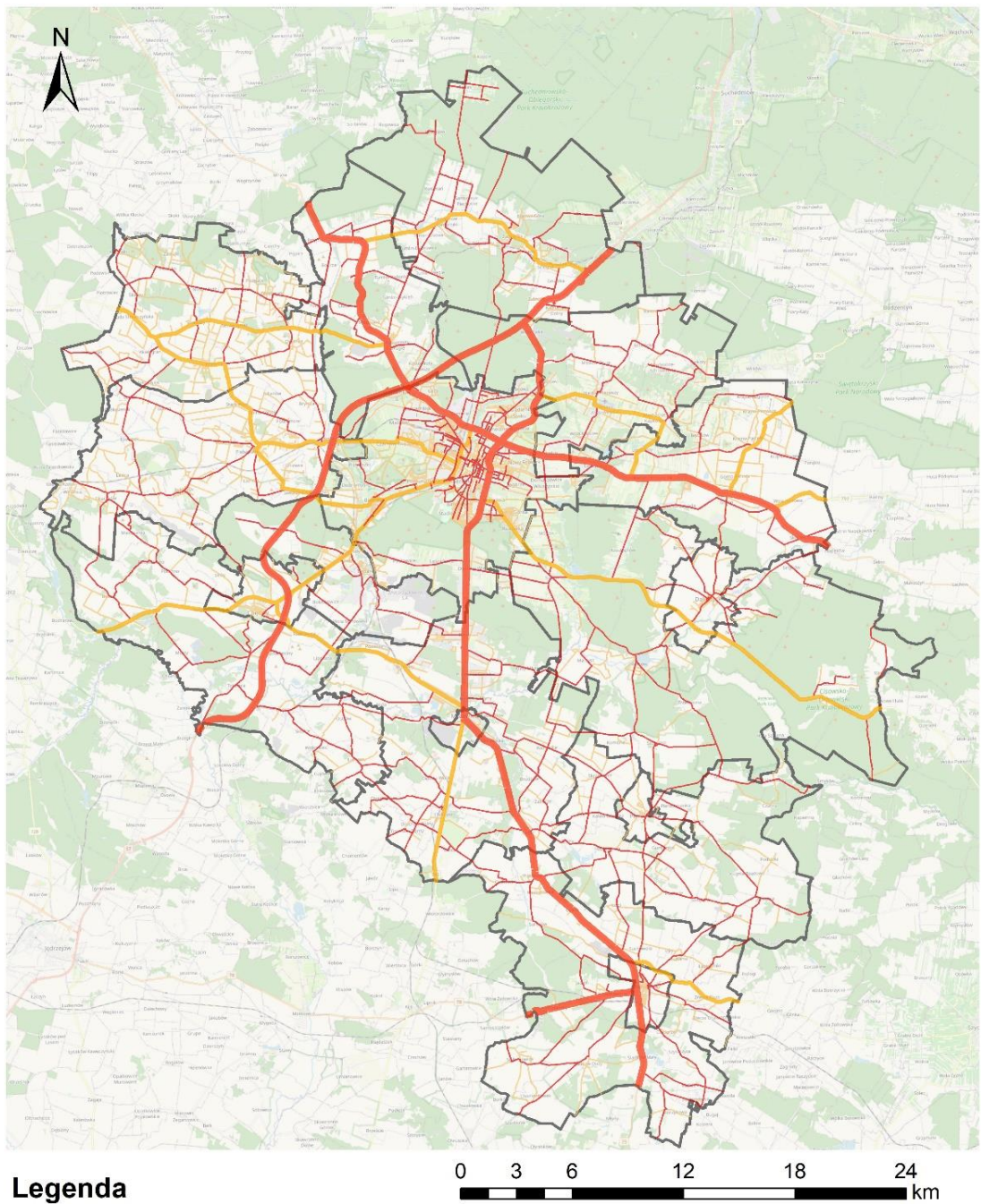
Tabela 96. Sieć dróg gminnych [km]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat kielecki – drogi gminne	1 066,0	1 108,7	1 147,5	1 163,1	1 162,7	1 207,3
Powiat kielecki – nawierzchnia twarda	780,8	874,9	889,1	906,7	914,3	957,1
Powiat kielecki – nawierzchnia gruntowa	285,2	233,8	258,4	256,4	248,4	250,2
Powiat m. Kielce – drogi gminne	226,1	227,5	227,5	220,9	231,6	232,5
Powiat m. Kielce – nawierzchnia twarda	159,1	162,0	165,1	169,8	171,1	172,1
Powiat m. Kielce – nawierzchnia gruntowa	67,0	65,5	62,4	51,1	60,5	60,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego postępuje stały rozwój infrastruktury drogowej, co przejawia się między innymi w coraz większym udziale dróg utwardzonych w sieci drogowej. Podczas warsztatów diagnostycznych zwracano jednak uwagę na niesatysfakcjonujący poziom jakości dróg w obszarze. Ponadto, obszar posiadał istotne połączenia komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (głównie za sprawą dróg ekspresowych przechodzących przez gminy KOFu). Mapa dróg w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym została zaprezentowana na **Rysunku 19**.

Rysunek 28. Mapa dróg w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym

Legenda

Drogi wg kategorii zarządzania:

- krajowa
- wojewódzka
- powiatowa
- gminna
- Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

5.4.2. TRANSPORT ZBIOROWY

Niewystarczająca sieć komunikacji miejskiej oraz nierównomierny jej rozkład były wskazywane przez przedstawicieli gmin podczas badania CAWI jako jedne z ważniejszych problemów istotnych dla rozwoju, integracji i osiągnięcia wizji smart KOF w zakresie systemu ponadlokalnej komunikacji publicznej. Opracowanie wydajnego, dopasowanego do potrzeb mieszkańców, a zarazem opłacalnego systemu transportu zbiorowego zostało zidentyfikowane jako istotne wyzwanie w tym zakresie, co wskazywało, że kwestia komunikacji publicznej na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego może stanowić barierę rozwojową w obszarze i powodować ograniczenia dla mieszkańców.

W kwestii kolejowych powiązań komunikacyjnych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego jedynie trzy gminy posiadały stałe połączenia kolejowe z Kielcami, były to gminy Piekoszów, Nowiny i Zagnańsk. Wszystkie te przejazdy były realizowane przez Przewozy Regionalne Polregio i czas dojazdu do dworca kolejowego w Kielcach wynosił: Piekoszów – 15 min, Nowiny – 10 min, Zagnańsk – 15 min. Największa częstotliwość przejazdów dotyczyła połączenia Nowiny – Kielce, gdzie realizowanych było ok. 18 przejazdów dziennie w dni robocze, 15 w soboty oraz 14 w niedziele. Na linii Zagnańsk-Kielce było to ok. 17 przejazdów dziennie w dni robocze i 13 w dni weekendowe. Połączenie Piekoszów-Kielce charakteryzowało się mniejszym natężeniem i było to 9 połączeń dziennie w dniach poniedziałek – sobota i 8 połączeń w niedziele. Pozostałe gminy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego nie posiadały połączeń kolejowych z Kielcami, a także nie występowały połączenia kolejowe między gminami (Tabela 97). Analiza połączeń kolejowych została przeprowadzona dla połączeń realizowanych w miesiącu lutym 2022 r.

Tabela 97. Powiązania komunikacyjne – transport kolejowy

Nazwa	Połączenia kolejowe – liczba połączeń (dziennie)	Połączenia kolejowe – miejscowość	Połączenia kolejowe – czas dojazdu
Chęciny	-	-	-
Chmielnik	-	-	-
Daleszyce	-	-	-
Górno	-	-	-
Masłów	-	-	-
Miedziana Góra	-	-	-
Morawica	-	-	-
Nowiny	18(pon.-pt.), 15 (sob.), 14 (ndz.)	Kielce	10 min
Piekoszów	9 (pon.-sb.), 8 (ndz.)	Kielce	15 min
Pierzchnica	-	-	-
Strawczyn	-	-	-
Zagnańsk	17 (pon.-pt.), 13 (sob.-ndz.)	Kielce	15 min
Kielce	9 (pon.-sb.), 8 (ndz.)	Piekoszów	15 min
	18(pon.-pt.), 15 (sob.), 14 (ndz.)	Nowiny	10 min
	17 (pon.-pt.), 13 (sob.-ndz.)	Zagnańsk	15 min

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Polregio.

Przejazdy autobusowe w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym były realizowane przez Zarząd Transportu Miejskiego w Kielcach, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Kielcach Sp. z o.o oraz prywatnego przewoźnika Muszkieter. W analizowanym okresie większość z gmin posiadała połączenia autobusowe ze stolicą regionu i w kilku przypadkach zaobserwowano również połączenia między pozostałymi gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Gminą, która nie miała stałych połączeń autobusowych z Kielcami, był Strawczyn. Najwięcej połączeń autobusowych było realizowanych z gminy Chmielnik, gdzie transport autobusowy obsługiwany był przez dwie linie MPK oraz przewoźnika prywatnego Muszkieter. W tej gminie zaobserwowano również najdłuższy czas dojazdu do stolicy regionu – ok. 50 min, a trasa do Kielc uwzględniała również połączenia z innymi jednostkami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego – z Morawicą i Pierzchnicą. Gminami o dużej częstotliwości połączeń

autobusowych były również Masłów, Morawica, oraz Pierzchnica. Najmniejsza liczba połączeń występowała w przypadku gminy Zagnańsk (8 w dni robocze, 4 w soboty i 3 w niedziele). W większości przypadków zaobserwowano znaczące różnice w częstotliwości połączeń autobusowych w dni robocze oraz dni weekendowe, a w niektórych przypadkach połączenia nie były w ogóle realizowane w weekendy (**Tabela 98**). Analiza połączeń autobusowych została przeprowadzona dla połączeń realizowanych w miesiącu luty 2022 r.

Tabela 98. Powiązania komunikacyjne – transport autobusowy

Nazwa	Połączenia autobusowe – liczba połączeń (dziennie)	Połączenia autobusowe – miejscowość	Połączenia autobusowe – czas dojazdu
Chęciny	11 (pon.-pt.), 4 (sob.), 6 (ndz.)	Kielce (linia 31)	42 min
	11 (pon.-pt.), 4 (sob.), 6 (ndz.)	Nowiny (linia 31)	15 min
Chmielnik	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Kielce (linia 201)	52 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Kielce (linia 208)	50 min
	35 (pon.pt.), 4 (sob.)	Kielce (Muszkieter)	45 min
	22 (pon.pt.), 4 (sob.)	Morawica (Muszkieter)	20 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Morawica (linia 208)	25 min
	21 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Pierzchnica (linia 201)	12 min
	21 (pon.-pt.)	Pierzchnica (Muszkieter)	35 min
Daleszyce	10 (pon.-pt.), 6 (sob.), 5 (ndz.)	Kielce (linia 11)	33 min
Górno	14 (pon.-pt.), 9 (sob.), 9 (ndz.)	Kielce (linia 43)	32 min
Masłów	19 (pon.-pt.), 13 (sob.), 10 (ndz.)	Kielce (linia 12)	27 min
		Kielce (linia 38)	30 min
	13 (pon.-pt.), 5 (sob.), 4 (ndz.)	Kielce (linia 10)	18 min
	12 (pn.-pt.), 9 (sob.), 6 (ndz.)	Kielce (linia 7)	20 min
	15 (pon.-pt.), 9 (sob.), 8 (ndz.)	Zagnańsk (linia 7)	18 min
	15 (pon.-pt.), 9 (sob.), 8 (ndz.)		
Miedziana Góra	18 (pon.-pt.), 7 (sob.), 6 (ndz.)	Kielce (linia 32)	33 min
	13 (pon.-pt.), 5 (sob.), 5 (ndz.)	Kielce (linia 9)	24 min
Morawica	22 (pon.pt.), 4 (sob.)	Chmielnik (Muszkieter)	20 min
	30 (pon.pt.), 6 (sob.)	Kielce (Muszkieter)	25 min
	10 (pon.-pt.), 3 (sob.), 3 (ndz.)	Kielce (linia 45)	28 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Kielce (linia 208)	25 min
	4 (pon.-pt.)	Pierzchnica (Muszkieter)	15 min
Nowiny	17 (pon.-pt.), 11 (sob.), 9 (ndz.)	Kielce (linia 19)	19 min
	11 (pon.-pt.), 4 (sob.), 6 (ndz.)	Kielce (linia 31)	20 min
	11 (pon.-pt.), 4 (sob.), 6 (ndz.)	Chęciny (linia 31)	15 min
Piekoszów	13 (pon.-pt.), 5 (sob.), 5 (ndz.)	Kielce (linia 18)	40 min
	5 (pon.-pt.), 3 (sob.), 2 (ndz.)	Kielce (linia 28)	40 min
Pierzchnica	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Chmielnik (linia 201)	12 min
	21 (pon.-pt.)	Chmielnik (Muszkieter)	30 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Kielce (linia 201)	40 min
	11 (pon.-pt.)	Kielce (Muszkieter)	45 min
	4 (pon.-pt.)	Morawica (Muszkieter)	15 min
Strawczyn	-	-	-
Zagnańsk	8 (pon.-pt.), 4 (sob.), 3 (ndz.)	Kielce (linia 7)	38 min
	8 (pon.-pt.), 4 (sob.), 3 (ndz.)	Masłów (linia 7)	18 min

Nazwa	Połączenia autobusowe – liczba połączeń (dziennie)	Połączenia autobusowe – miejscowość	Połączenia autobusowe – czas dojazdu
Kielce	11 (pon.-pt.), 4 (sob.), 6 (ndz.)	Chęciny (linia 31)	42 min
	35 (pon.pt.), 4 (sob.)	Chęciny (Muszkieter)	45 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Chmielnik (linia 208)	50 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Chmielnik (linia 201)	52 min
	29 (pon.pt.), 4 (sob.)	Chmielnik (Muszkieter)	45 min
	10 (pon.-pt.), 6 (sob.), 5 (ndz.)	Daleszyce (linia 11)	33 min
	14 (pon.-pt.), 9 (sob.), 9 (ndz.)	Górno (linia 43)	32 min
	19 (pon.-pt.), 13 (sob.), 10 (ndz.)	Maslów (linia 12)	27 min
		Maslów (linia 38)	30 min
	13 (pon.-pt.), 5 (sob.), 4 (ndz.)	Maslów (linia 7)	20 min
	15 (pon.-pt.), 9 (sob.), 8 (ndz.)	Maslów (linia 10)	18 min
	12 (pn.-pt.), 9 (sob.), 6 (ndz)	Miedziana Góra (linia 32)	33 min
		Miedziana Góra (linia 9)	24 min
	18 (pon.-pt.), 7 (sob.), 6 (ndz.)	Morawica (linia 45)	28 min
	13 (pon.-pt.), 5 (sob.), 5 (ndz)	Morawica (linia 208)	25 min
	10 (pon.-pt.), 3 (sob.), 3 (ndz.)	Morawica (Muszkieter)	25 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Nowiny (linia 19)	26 min
	30 (pon.pt.), 5 (sob.)	Nowiny (linia 31)	20 min
		17 (pon.-pt.), 11 (sob.), 9 (ndz.)	Piekoszów (linia 18)
	11 (pon.-pt.), 4 (sob.), 6 (ndz.)	Piekoszów (linia 28)	40 min
	12 (pon.-pt.), 5 (sob.), 5 (ndz.)	Pierzchnica (linia 201)	40 min
	5 (pon.-pt.), 3 (sob.), 2 (ndz.)	Pierzchnica (Muszkieter)	45 min
	14 (pon.-pt.), 6 (sob.), 4 (ndz.)	Zagnańsk (linia 7)	38 min
	11 (pon.-pt.)		
	8 (pon.-pt.), 4 (sob.), 3 (ndz.)		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZTM Kielce, MPK Kielce, <https://www.muszkieter.pl>.

Spośród całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego gmina Strawczyn nie posiadała żadnego połączenia komunikacyjnego ze stolicą regionu oraz z żadną inną gminą. Jedną z lepiej skomunikowanych gmin była gmina Nowiny, skąd realizowane były zarówno połączenia kolejowe, jak i autobusowe). Duża liczba połączeń autobusowych została zaobserwowana w przypadku gmin: Chmielnik, Masłów, Morawica oraz Pierzchnica.

W komunikacji miejskiej na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego nie wykorzystywano autobusów elektrycznych lub napędzanych gazem CNG. Wszystkie autobusy wykorzystywane do świadczenia przewozów przez Zarząd Transportu Miejskiego w Kielcach były pojazdami wyposażonymi w napęd spalinowy. Od 2018 roku w taborze wykorzystywanym w komunikacji miejskiej znajdowało się 25 pojazdów o napędzie hybrydowym, jednak te pojazdy miały niewielki udział w łącznej liczbie autobusów (25 z 188 autobusów, co stanowiło jedynie 13,3% ogółu taboru). W Kielcach w 2020 roku funkcjonowały cztery obiekty Park&Ride (parkingi przesiadkowe)³⁸.

³⁸ Strategia rozwoju elektromobilności i infrastruktury paliw alternatywnych na terenie Miasta Kielce (z uwzględnieniem Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego).

5.4.3. ŚCIEŻKI ROWEROWE

W zakresie infrastruktury rowerowej w Banku Danych Lokalnych GUS znajdowały się dane tylko dla wybranych gmin KOF. W latach 2015-2020 w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym powstały 62,9 km nowych ścieżek rowerowych. Największą część bazy rowerowej KOF znajdowała się w Kielcach – w 2020 roku były to 63,9 km. Kolejną gminą jest gmina Strawczyn, gdzie w 2020 r. powstała ścieżka narciarsko-biegowo-rowerowa o długości 38,5 km. Następnymi gminami były Daleszyce (15,2 km) oraz Chęciny (14,6 km). Na przestrzeni lat 2015-2020 najwięcej nowych ścieżek zostało wybudowanych w Kielcach i gminie Strawczyn. Kolejne gminy, które najbardziej rozbudowały sieć dróg rowerowych w badanym okresie to Chęciny (zmiana o 14,6 km) oraz Daleszyce (13,9) (**Tabela 99**).

Tabela 99. Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem

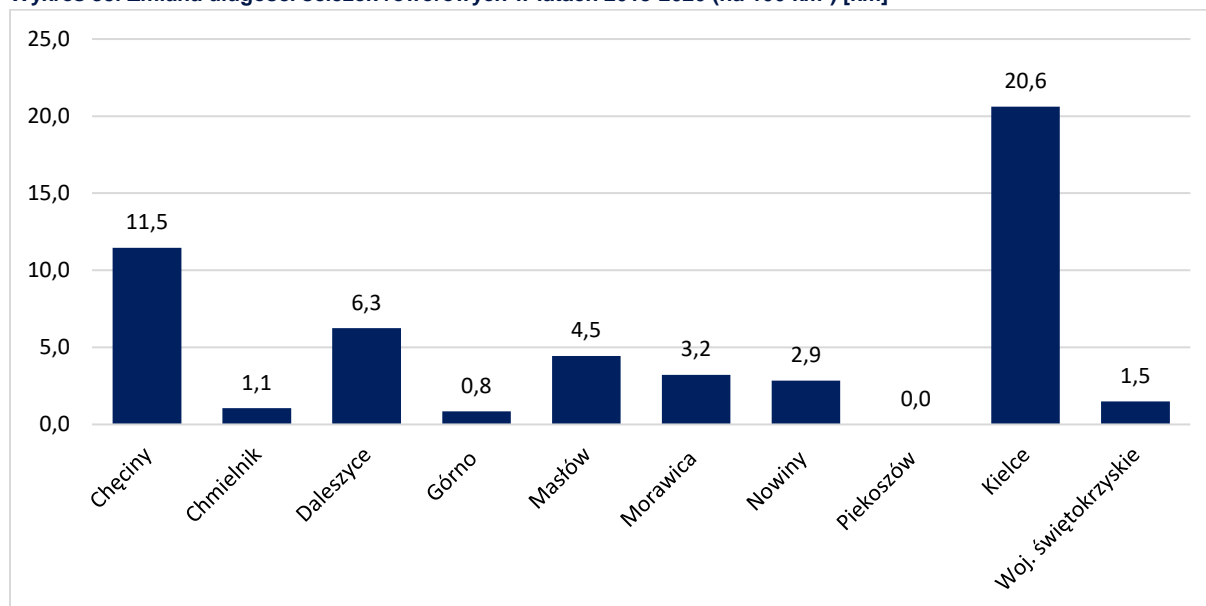
Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	0,0	0,0	0,0	10,8	11,1	14,6
Chmielnik	1,6	1,6	1,6	2,7	2,7	3,1
Daleszyce	1,3	1,3	1,3	1,3	15,0	15,2
Górno	8,8	8,8	8,8	8,8	9,5	9,5
Masłów	1,8	1,8	1,8	1,8	3,4	5,6
Miedziana Góra	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Morawica	b.d.	b.d.	0,0	0,0	4,5	4,5
Piekoszów	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Pierzchnica	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Nowiny	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3
Strawczyn	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	38,5 ³⁹
Zagnańsk	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Kielce	41,3	49,0	49,1	51,2	53,4	63,9
Woj. świętokrzyskie	216,2	230,2	239,7	276,1	324,0	392,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Należy zwrócić uwagę, że w przeliczeniu na 100 km² szczególnie miasto Kielce rozwijało swoją infrastrukturę rowerową w bardzo szybkim tempie. Na przestrzeni lat 2015-2020 długość tras rowerowych (na 100 km²) w województwie świętokrzyskim zmieniła się o 1,5 km. W przypadku Kielc była to zmiana o aż 20,6 km (na 100 km²) i większość gmin (dla których zostały opublikowane dane) również rozwijała swoją infrastrukturę rowerową szybciej niż średnia dla całego województwa. Gmina Chęciny zagęściła sieć ścieżek rowerowych o 11,5 km, Daleszyce o 6,3 km, a Masłów o 4,5 km (na 100 km²) (**Wykres 35**).

³⁹ Ścieżka narciarsko-biegowo-rowerowa

Wykres 35. Zmiana długości ścieżek rowerowych w latach 2015-2020 (na 100 km²) [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych KOFu powstały projekty budowy ścieżek rowerowych dla 8 gmin: Zagnańska, Masłowa, Piekoszowa, Nowin, Kielc, Chęciny, Górna oraz Daleszyc. Gmina Daleszyce zrezygnowała jednak z realizacji zadania, więc realizowanych było 7 inwestycji. W 3 gminach (Masłów, Nowiny, Chęciny) projekty zostały już zakończone, natomiast w pozostałych są w realizacji. Łączna wartość wszystkich inwestycji wyniosła 38 804 631,33 zł, z czego 62% pokryły dotacje UE. Wybudowana sieć ścieżek rowerowych ma mieć łącznie długość 28,64 km – największy projekt dotyczy Kielc, gdzie planuje się budowę 10,55 km dróg rowerowych, szczególnie w północno-wschodniej części miasta. Większość projektów ma na celu uzupełnienie istniejącej sieci ścieżek rowerowych, ale także stworzenie połączeń międzygminnych na obszarze całego KOF'u. Dodatkowo zakłada się znaczne obniżenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz zwiększenie wykorzystania rowerów w transporcie lokalnym.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Infrastruktura drogowa

- Jednym z najważniejszych połączeń drogowych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego jest droga ekspresowa S7 (połączenie: Gdańsk – Rabka-Zdrój).
- W latach 2015-2020 nie zaobserwowano znacznego rozwoju sieci dróg pod względem ich długości, jednak oszacowania wskaźnika długości dróg publicznych w przeliczeniu na 100 km² dla województwa świętokrzyskiego utrzymywały się na poziomie wyższym niż krajowy. W badanych latach rozbudowa sieci drogowej dotyczyła głównie dróg gminnych.
- Zaobserwowano poprawę jakości dróg w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym – w latach 2015-2020 odnotowano tendencję wzrostową w kwestii dróg o nawierzchni utwardzonej, natomiast nawierzchnia gruntowa miała coraz mniejszy udział w strukturze dróg w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Transport zbiorowy

- Niewystarczająca sieć transportu zbiorowego została wyróżniona w badaniu CAWI jako jeden z ważniejszych problemów istotnych dla rozwoju, integracji i osiągnięcia wizji smart KOF w zakresie systemu ponadlokalnej komunikacji publicznej. Komunikacja publiczna w sposób nierównomierny pokrywa Kielecki Obszar Funkcjonalny i niektóre z gmin były wykluczone pod względem komunikacyjnym.
- Przejazdy autobusowe w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym były realizowane przez Zarząd Transportu Miejskiego w Kielcach, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji w Kielcach Sp. z o.o oraz prywatnego przewoźnika Muszkieter, a kolejowe przez Przewozy Regionalne Polregio. Jedną z lepiej skomunikowanych gminą była gmina Nowiny, skąd realizowane były zarówno połączenia kolejowe, jak i autobusowe. Gminami o dużej częstotliwości połączeń autobusowych były gminy Chmielnik, Masłów, Morawica, oraz Pierzchnica. Gmina Strawczyn nie posiadała żadnego połączenia komunikacyjnego ze stolicą regionu oraz z żadną inną gminą.

- W komunikacji miejskiej na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego nie wykorzystywano autobusów elektrycznym lub napędzanych gazem CNG.

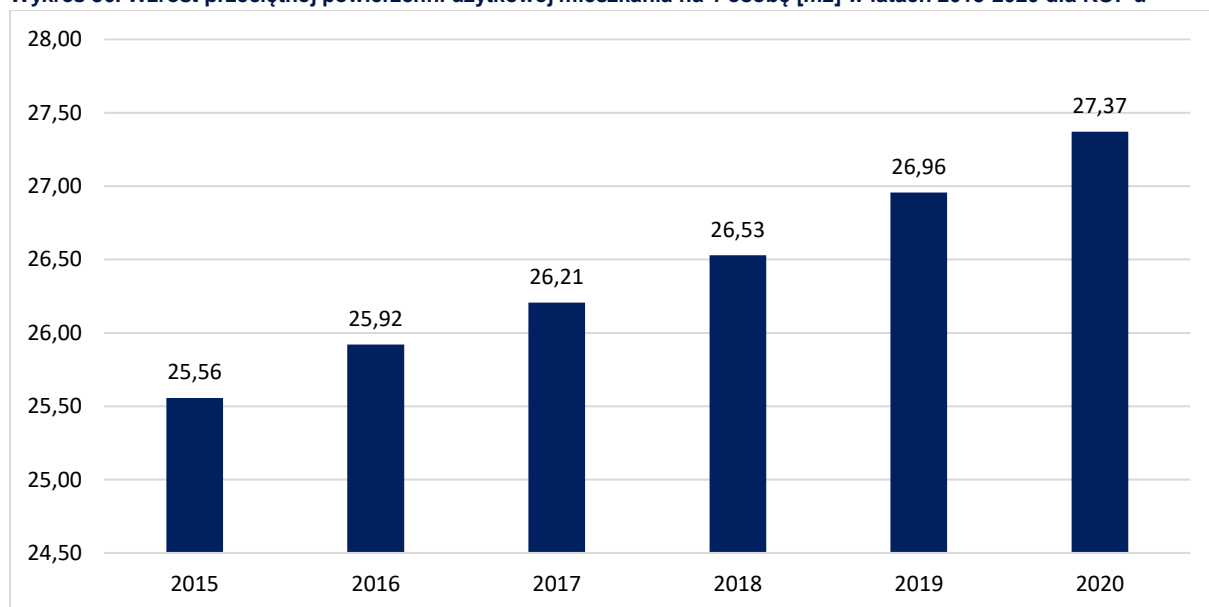
Wnioski dotyczące podrozdziału: Ścieżki rowerowe

- W latach 2015-2020 w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym powstało 62,9 km nowych ścieżek rowerowych. Największa część infrastruktury rowerowej KOF'u znajdowała się w Kielcach – w 2020 roku były to 63,9 km, co stanowiło 52,7% ogółu. W latach 2015-2020 najwięcej nowych ścieżek zostało wybudowanych w Kielcach (22,6 km nowych tras), w gminie Chęciny oraz Daleszyce (rozbudowa o 14,6 km i 13,9 km).

5.5. MIESZKALNICTWO

Na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wzrosła na przestrzeni lat 2015-2020 z 25,56 m² do 27,37 m². Jest to zgodne z tendencją dla całego województwa, w którym od roku 2015 ten wskaźnik wzrósł z wartości 25,9 do 27,9 (**Wykres 36**).

Wykres 36. Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę [m²] w latach 2015-2020 dla KOF'u

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W podziale na gminy najwyższy wzrost został zaobserwowany w przypadku miasta Kielce, gdzie na przestrzeni analizowanych lat przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę wzrosła z 24,5 m² do 26,8 m², co świadczy o zmianie o 9,39%, jednak wskaźnik dla tego miasta był nadal jednym z niższych w odniesieniu do pozostałych gmin KOF'u. Najwyższe wartości wskaźnika w roku 2020 zostały zaobserwowane w gminie Masłów (31,6), Morawica (29,3) i Daleszyce (29,1). Najniższe wartości wskaźnika w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w 2020 roku zostały odnotowane dla gmin Nowiny, Strawczyn i Chmielnik i wynosiły odpowiednio 24,7m², 25,1 m² i 25,9 m² (Tabela 100).

Tabela 100. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	24,3	24,8	25,1	25,4	25,8	26,2
Chmielnik	24,2	24,5	24,9	25,2	25,6	25,9
Daleszyce	26,9	27,4	27,8	28,3	28,7	29,1
Górno	24,5	24,8	25,1	25,4	25,7	26,0
Masłów	30,0	30,3	30,5	30,6	31,1	31,6
Miedziana Góra	26,9	27,2	27,6	27,9	28,3	28,5
Morawica	27,6	28,0	28,2	28,7	29,0	29,3
Nowiny	23,3	23,7	24,1	24,2	24,4	24,7
Piekoszów	25,1	25,5	25,7	26,2	26,6	27,1
Pierzchnica	25,6	25,9	26,0	26,2	27,1	27,9
Strawczyn	23,4	23,9	24,1	24,4	24,9	25,1
Zagnańsk	25,6	25,9	26,1	26,4	26,7	27,1
Kielce	24,5	24,8	25,1	25,5	26,1	26,8
KOF	25,6	25,9	26,2	26,5	27,0	27,4
Woj. świętokrzyskie	25,9	26,2	26,6	27,0	27,4	27,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W odniesieniu do jednostek referencyjnych wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w przeliczeniu na mieszkańca uzyskał najniższą wartość w grupie – oszacowania dla Rzeszowskiego oraz Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w 2020 roku oscylowały wokół 30 m² (KOF – 27,4m²), natomiast najwyższa wartość wskaźnika została zaobserwowana w Aglomeracji Opolskiej (31,6m²). We wszystkich jednostkach porównawczych nastąpił podobny wzrost przeciętnej powierzchni mieszkań na przestrzeni lat 2015-2020 (o około 2m² w przeliczeniu na mieszkańca) (Tabela 101).

Tabela 101. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²] – jednostki referencyjne

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	2015	2020
Aglomeracja Opolska	29,7	31,6
Białostocki Obszar Funkcjonalny	27,7	30,4
Kielecki Obszar Funkcjonalny	25,6	27,4
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	27,0	29,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba mieszkań na 1 000 ludności dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego kształtowała się powyżej średniej dla całego województwa i wynosiła 386,2 (w porównaniu do 370,8 dla województwa świętokrzyskiego). Należy zwrócić uwagę na duże różnice tego wskaźnika dla poszczególnych gmin – najniższa wartość w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w 2020 roku wystąpiła w przypadku gminy Górno, gdzie liczba mieszkań wynosiła 246,9 na 1000 ludności. W gminie Strawczyn przeciętna liczba mieszkań wynosiła 255,4. Najwyższa wartość wśród gmin w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym wystąpiła w przypadku Kielc – przeciętna liczba mieszkań na 1000 ludności to 454,6, co znacząco odbiegało od najniższej zanotowanej wartości w grupie oraz od wskaźnika dla całego województwa i dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (Tabela 102).

Tabela 102. Liczba mieszkań na 1 000 ludności

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	298,7	302,2	304,1	306,4	309,1	313,6
Chmielnik	322,3	325,1	328,8	331,8	335,5	339,5
Daleszyce	319,7	323,3	325,5	329,3	332,4	336,1
Górno	236,1	238,6	240,2	242,2	245,0	246,9
Masłów	287,0	289,1	290,0	290,5	295,1	297,9
Miedziana Góra	262,7	265,4	268,0	269,7	272,0	274,0
Morawica	273,0	274,6	275,1	277,6	278,5	281,1
Nowiny	313,3	315,6	317,6	318,1	318,8	321,0
Piekoszów	279,3	282,0	283,9	287,6	290,9	294,8
Pierzchnica	319,2	322,5	322,9	324,4	334,7	342,5
Strawczyn	243,9	247,8	249,1	251,0	253,9	255,4
Zagnańsk	291,7	294,0	295,2	298,0	300,2	303,9
Kielce	418,7	423,1	428,0	434,6	443,9	454,6
KOF	362,0	365,5	368,6	373,0	379,1	386,2
Woj. świętokrzyskie	349,2	352,4	356,1	360,2	365,3	370,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W odniesieniu do jednostek referencyjnych wskaźnik dla KOF był drugi najwyższy w grupie, ale oszacowania dla Kieleckiego i Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Aglomeracji Opolskiej były bardzo do siebie zbliżone (około 380 mieszkań na 1000 ludności). Zdecydowanie najwyższa wartość została osiągnięta w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (437,0). We wszystkich gminach nastąpił wzrost zasobów mieszkaniowych w badanym okresie – najwyższy w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (o 36,1 mieszkań na 1 000 ludności), najniższy w Aglomeracji Opolskiej (o 19,8). W Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym liczba mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zmieniła się w latach 2015-2020 o 24,2 (Tabela 103).

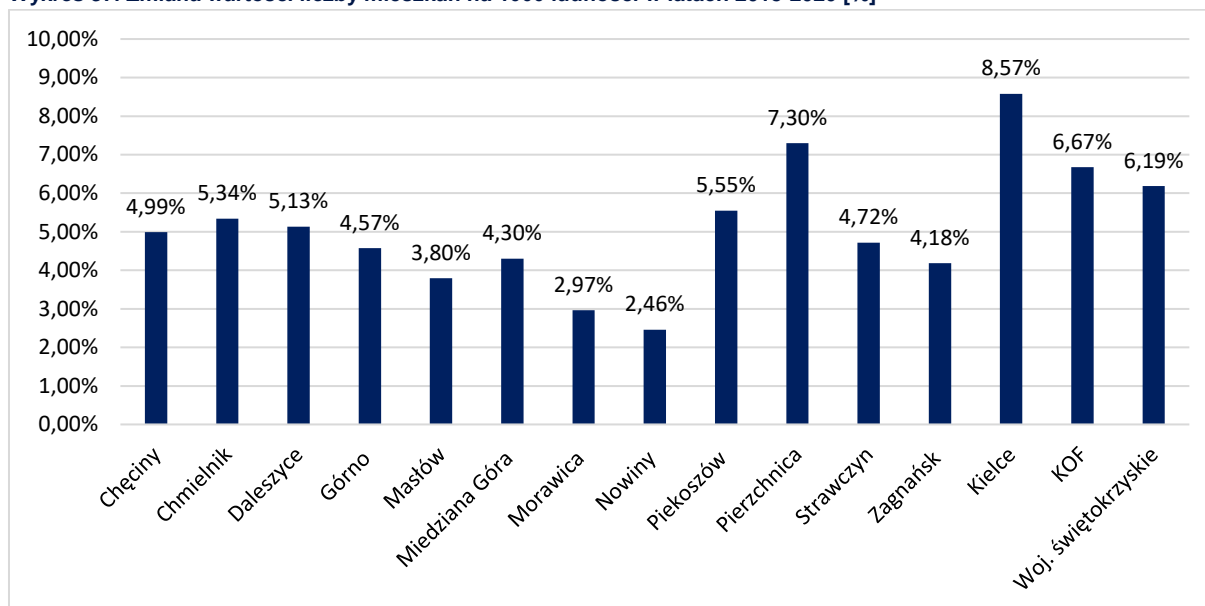
Tabela 103. Liczba mieszkań na 1 000 ludności – jednostki referencyjne

Liczba mieszkań na 1 000 ludności	2015	2020
Aglomeracja Opolska	359,7	379,5
Białostocki Obszar Funkcjonalny	407,5	437,0
Kielecki Obszar Funkcjonalny	362,0	386,2
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	343,2	379,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2015-2020 we wszystkich gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego nastąpił wzrost badanego wskaźnika o 6,7%. Jest to wartość powyżej oszacowania dla całego województwa, które wyniosło 6,2%. Najniższa zmiana została zaobserwowana w gminie Nowiny, gdyż w odniesieniu do roku 2015 liczba mieszkań wzrosła jedynie o 2,5%. Stosunkowo niski wzrost liczby mieszkań w przeliczeniu na liczbę ludności wystąpił również w przypadku gminy Morawica (ok. 3%). Najwyższe tendencje zwyżkowe zaobserwowano w przypadku Kielc, gdzie ta zmiana wyniosła aż 8,6% oraz gminy Pierzchnica (7,3%) (Wykres 37).

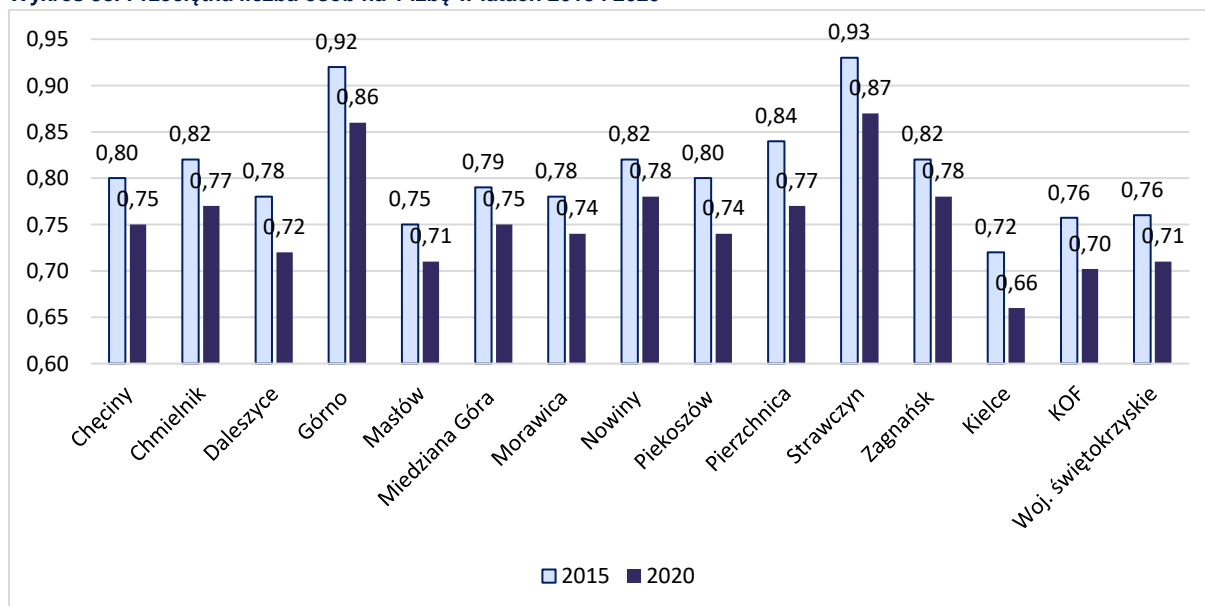
Wykres 37. Zmiana wartości liczby mieszkań na 1000 ludności w latach 2015-2020 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

We wszystkich gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zauważalny był spadek wskaźnika przeciętnej liczby osób na 1 izbę na przestrzeni lat 2015-2020. Najwyższy wskaźnik, zarówno w roku 2015 i 2020 został zaobserwowany w gminie Strawczyn – tam przypadało w 2015 roku 0,93 osoby na 1 izbę, a w 2020 roku wskaźnik wynosił 0,87. Bardzo zbliżone wartości były zaobserwowane w gminie Górnio (0,92 w 2015 i 0,86 w 2020). Na terenie całego Obszaru Funkcjonalnego jedynie miasto Kielce osiągnęło wskaźnik niższy niż wartość dla całego województwa w 2020 roku (0,66 dla Kielc w porównaniu do 0,71 dla województwa świętokrzyskiego). W gminie Masłów poziom wskaźnika w 2020 roku był równy wartości wojewódzkiej. Na podstawie danych można stwierdzić, że wartość wskaźnika w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym była zbliżona do wartości wojewódzkiej, jednak taka wartość kształtowała się głównie za sprawą niskiego oszacowania wskaźnika dla miasta Kielce. We wszystkich pozostałych gminach (z wyłączeniem gminy Masłów), mimo tendencji spadkowej w ostatnich latach nadal zauważalny jest wyższy stopień zaludnienia mieszkań niż w przypadku całego województwa (**Wykres 38**).

Wykres 38. Przeciętna liczba osób na 1 izbę w latach 2015 i 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Mieszkalnictwo

- Na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wzrosła na przestrzeni lat 2015-2020 z 25,56 m² do 27,37 m² – te wartości oraz tendencja wzrostowa były bardzo zbliżone do oszacowania dla całego województwa. Najwyższy wzrost średniej powierzchni użytkowej na mieszkańca został zaobserwowany w mieście Kielce.
- W ostatnich latach wzrosła liczba mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców – w 2020 roku wyniosła 386,2 dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, co stanowi wartość wyższą niż dla całego województwa (370,8). Oszacowanie tego wskaźnika było jednak bardzo zróżnicowane w zależności od gminy – najniższa wartość (w 2020 roku) została zanotowana dla gminy Górno (255,4), najwyższa dla miasta Kielce (454,6).
- We wszystkich gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zauważalny był spadek wskaźnika przeciętnej liczby osób na 1 izbę w latach 2015-2020. Najwyższy poziom wskaźnika został zaobserwowany w gminie Strawczyn (0,87 w 2020 roku), najniższy w mieście Kielce (0,66).

5.6. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA I ENERGIA

W badaniu CAWI wielu przedstawicieli gmin wskazywało, że niewystarczający zasięg infrastruktury technicznej, w szczególności sieci gazowej, stanowi kluczowy problem istotny dla rozwoju, integracji i osiągnięcia wizji smart KOF w zakresie optymalizacji i integracji systemów infrastruktury technicznej. Duże zróżnicowanie zasięgów sieci, konieczność modernizacji i rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a także brak wystarczających środków na inwestycje w tym aspekcie również były wskazywane jako wyzwania Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie infrastruktury komunalnej. Podobne opinie pojawiały się podczas warsztatów diagnostycznych, gdzie niewystarczający stopień skanalizowania oraz zgazyfikowania gmin był wyróżniany jako słaba strona Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

W roku 2020 w na obszarze KOF funkcjonowało 2 185,80 km sieci wodociągowych. W tym samym roku największy udział tej infrastruktury występował w Kielcach (349,5 km – 15,9% wszystkich sieci) i w gminie Morawica (259 km – 11,9%). Najniższy udział został zaobserwowany w gminach Nowiny (3,7%), Pierzchnica (4,4%), i Masłów (4,9%). W latach 2015-2020 długość sieć wodociągowej została rozbudowana o 117,60 km na obszarze Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Stanowiło to wzrost o 5,7% względem roku bazowego i w porównaniu do całego województwa, gdzie w tym samym okresie nastąpiła zmiana o 4,4%, można stwierdzić, że sieć wodociągowa rozwijała się bardziej dynamicznie. Gminami, gdzie nastąpił najszybszy wzrost długości tej sieci rozdzielczej w badanym okresie były gmina Nowiny (wzrost o 20,4%) i Górno (wzrost o 12,8%) (**Tabela 104**).

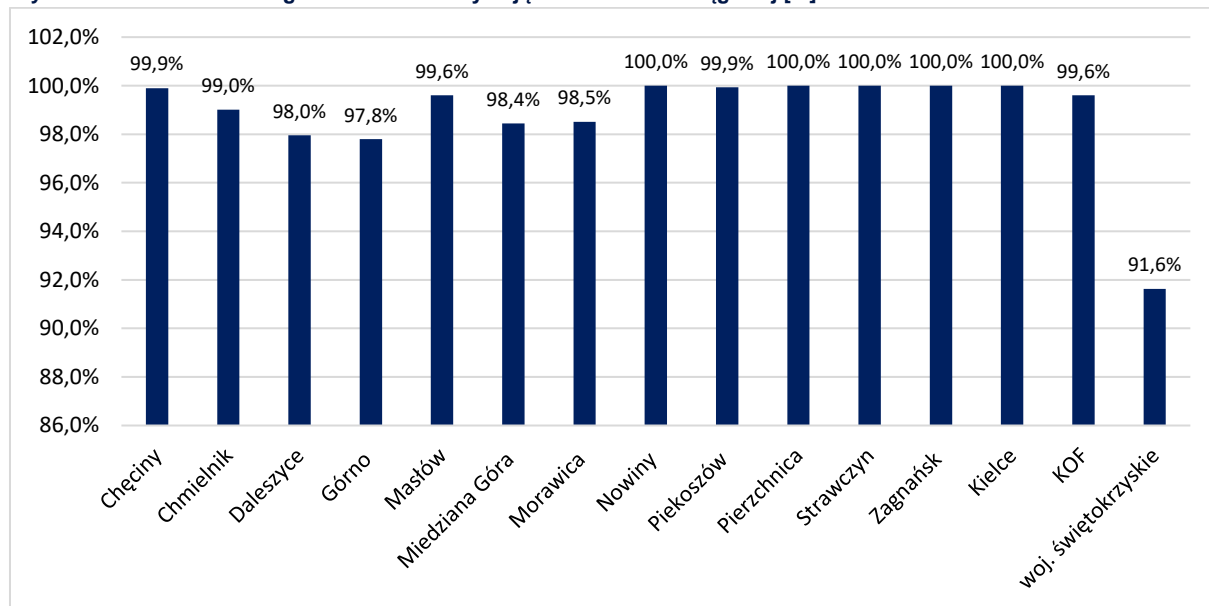
Tabela 104. Długość czynnej sieci rozdzielczej – sieć wodociągowa [km]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	158,7	160,9	163,4	165,6	168,5	171,8
Chmielnik	191,7	192,2	192,2	192,4	192,5	192,5
Daleszyce	187,8	188,7	189,6	191,1	192,9	194,4
Górno	121,0	129,0	129,3	132,2	135,5	136,5
Mastów	101,1	101,6	103,2	103,3	104,7	108,7
Miedziana Góra	119,5	121,2	124,0	126,0	127,0	129,5
Morawica	238,3	238,2	239,9	248,2	257,6	259,0
Nowiny	67,5	66,6	67,8	70,1	79,6	81,3
Piekoszów	158,8	161,7	164,6	167,9	168,6	170,3
Pierzchnica	96,0	96,0	96,0	96,0	96,0	96,0
Strawczyn	146,7	147,8	148,7	149,8	150,7	152,0
Zagnańsk	141,3	142,3	142,2	142,9	144,0	144,3
Kielce	339,8	346,1	333,5	340,8	345,4	349,5
KOF	2 068,2	2 092,3	2 094,4	2 126,3	2 163,0	2 185,8
Woj. świętokrzyskie	13 428,0	13 510,9	13 715,2	13 848,4	13 934,7	14 016,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W pięciu gminach w obszarze KOF 100% ludności korzystało z sieci wodociągowej w roku 2020 – były to gminy Pierzchnica, Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk i miasto Kielce. Średnia dla całego KOF wynosiła 99,6%, co było wartością wyższą niż średnia dla województwa świętokrzyskiego (Wykres 39).

Wykres 39. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci wodociągowej [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS, Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Mastów (projekt).

W 2020 roku w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym znajdowało się łącznie 1695,2 km czynnej sieci kanalizacyjnej. Największy udział w długości tej sieci miały Kielce, które odpowiadały za 22,3% całej sieci. Kolejnymi gminami o stosunkowo wysokim udziale w sieci KOF'u były Morawica (długość sieci 274,3 km, co stanowiło 16,18% ogółu) oraz Strawczyn (170,2 – 10,04% ogółu). Najniższy współczynnik wystąpił w przypadku gminy Pierzchnica, gdzie znajdowało się jedynie 0,8% całej sieci kanalizacyjnej (Tabela 105).

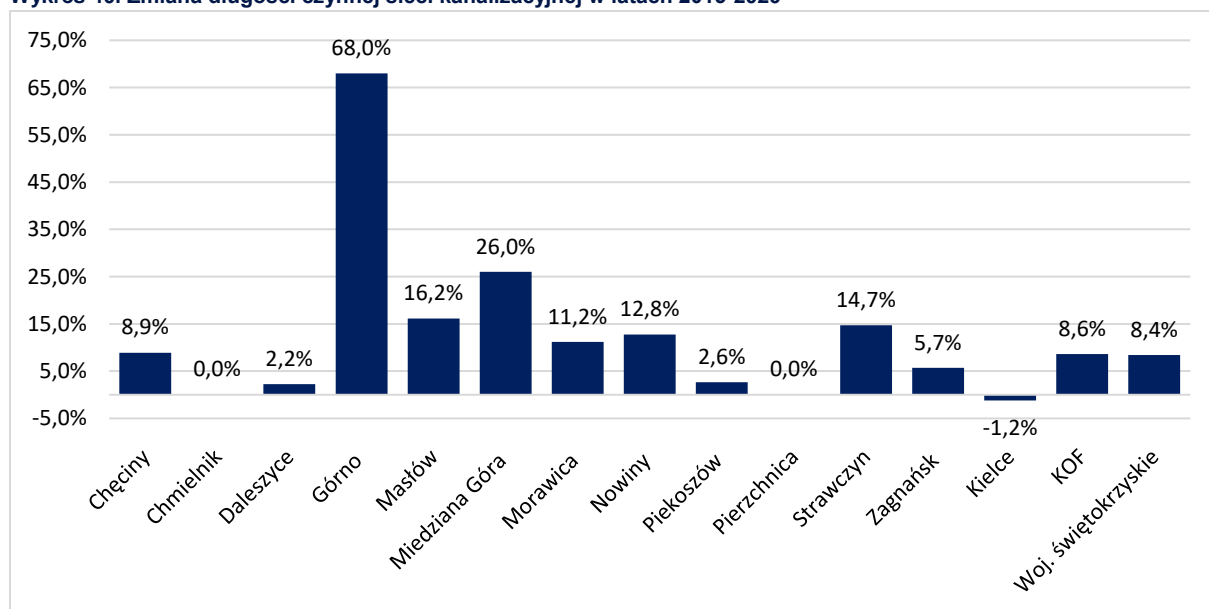
Tabela 105. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	33,8	33,9	36,4	36,6	36,6	36,8
Chmielnik	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
Daleszyce	152,8	153,6	154,1	154,5	155,9	156,2
Górno	75,0	76,0	89,1	98,8	99,7	126,0
Masłów	61,9	62,8	63,2	63,4	64,2	71,9
Miedziana Góra	56,5	56,9	57,0	58,0	69,0	71,2
Morawica	246,7	251,4	259,4	263,2	272,3	274,3
Nowiny	68,1	70,2	70,4	73,1	75,5	76,8
Piekoszów	125,1	125,1	125,2	126,7	127,6	128,4
Pierzchnica	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Strawczyn	148,4	149,0	149,8	150,2	156,0	170,2
Zagnańsk	116,1	118,2	117,0	118,5	119,2	122,7
Kielce	381,7	387,6	345,0	362,5	367,7	377,2
KOF	1 549,6	1 568,2	1 550,1	1 589,0	1 627,2	1 695,2
Woj. świętokrzyskie	6 081,5	6 155,1	6 122,2	6 289,2	6 425,4	6 594,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na przestrzeni lat 2015-2020 procentowy wzrost długości czynnej sieci kanalizacyjnej dla województwa świętokrzyskiego wyniósł 8,4%, co jest wartością zbliżoną dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (8,6%). Zdecydowanie najwyższy wzrost wystąpił w gminie Górno, gdzie 75-kilometrowa sieć kanalizacyjna została rozbudowana w badanym okresie o 51 km, co świadczyło o 68-procentowym wzroście na przestrzeni tych 6 lat. Gmina Miedziana Góra rozbudowała w tym czasie sieć o 26%. Dla dwóch gmin nie zaobserwowano w tym czasie zmiany i sieć kanalizacyjna pozostała w tej samej długości w latach 2015-2020, natomiast w mieście Kielce zanotowano spadek długości czynnej sieci kanalizacyjnej o 1,2% (4,5 km) – była to jedyna tendencja spadkowa zaobserwowana w tej grupie jednostek (**Wykres 40**).

Wykres 40. Zmiana długości czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Procent ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w odniesieniu do wszystkich mieszkańców był bardzo zależny od gminy w badanym okresie. W Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w 2020 roku 77,0% ludności korzystała z sieci kanalizacyjnej. Była to wartość wyższa niż dla całego województwa

(59,8%), jednak w badanej grupie pojawiały się jednostki osiągające wartości widocznie powyżej średniej – Kielce (99,5%), Nowiny (99,1%) i Strawczyn (83,0%), jednak niektóre gminy osiągały wartości znacząco odbiegające od średniej dla KOF i województwa – w gminie Pierzchnica jedynie 29,6% ludności w 2020 roku korzystało z sieci kanalizacyjnej, w gminie Chęciny 36,1%, Górnio 47,0% i Piekoszów 48,5%. Zaobserwowano więc dużą dysproporcję względem tego wskaźnika. Największe zmiany w dostępie do omawianej sieci rozdzielczej na przestrzeni lat 2015-2020 zostały zaobserwowane w gminie Masłów – wartość wskaźnika ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej zmieniła się o 62,4 punktów procentowych, a w gminie Zagnańsk o 23,8 punktów procentowych. Rozwój sieci kanalizacyjnej w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym był więc bardzo nierównomierny (**Tabela 106**).

Tabela 106. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]⁴⁰

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny⁴¹	33,9	34,0	34,5	35,1	35,5	36,1
Chmielnik	59,1	59,0	58,8	58,6	58,5	58,6
Daleszyce	55,5	56,4	56,8	57,4	57,8	59,1
Górnio	38,8	39,4	41,6	42,9	43,7	47,0
Masłów⁴²	32,6	67,8	68,8	79,2	80,0	95,0
Miedziana Góra	53,7	54,6	55,6	58,9	63,7	64,9
Morawica⁴³	76,5	77,1	77,6	77,6	77,7	93,0
Nowiny	97,4	98,3	98,8	99,1	99,1	99,1
Piekoszów	46,7	47,1	47,4	47,8	48,1	48,5
Pierzchnica	25,6	26,4	26,7	28,0	27,3	29,6
Strawczyn	80,8	81,2	81,5	81,9	82,3	83,0
Zagnańsk	64,0	81,3	81,5	80,0	84,6	87,8
Kielce	96,1	99,1	99,1	99,2	99,4	99,5
KOF	78,8	82,4	82,5	83,0	83,5	85,3
Woj. świętokrzyskie	57,9	58,8	58,7	59,0	59,4	59,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS, Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Kielcach, Danych Urzędu Gminy i Miasta w Chęcinach, Urzędu Gminy Masłów, Urzędu Miasta i Gminy w Morawicy

W roku 2020 w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym znajdowało się 729 024 m sieci gazowej – był to znaczący wzrost względem roku bazowego 2015, kiedy w obszarze znajdowało się 595 507 m tej sieci rozdzielczej. Ten 22,4-procentowy wzrost był znacząco wyższy niż wskaźnik dla całego województwa, który w tych latach wynosił 10,7%. W podziale na gminy najwyższy wzrost został zaobserwowany dla gminy Masłów, gdzie rozwój sieci nastąpił aż o 147,4% w latach 2015-2020, oraz dla gminy Miedziana Góra (wzrost o 120,3%) (**Wykres 41**).

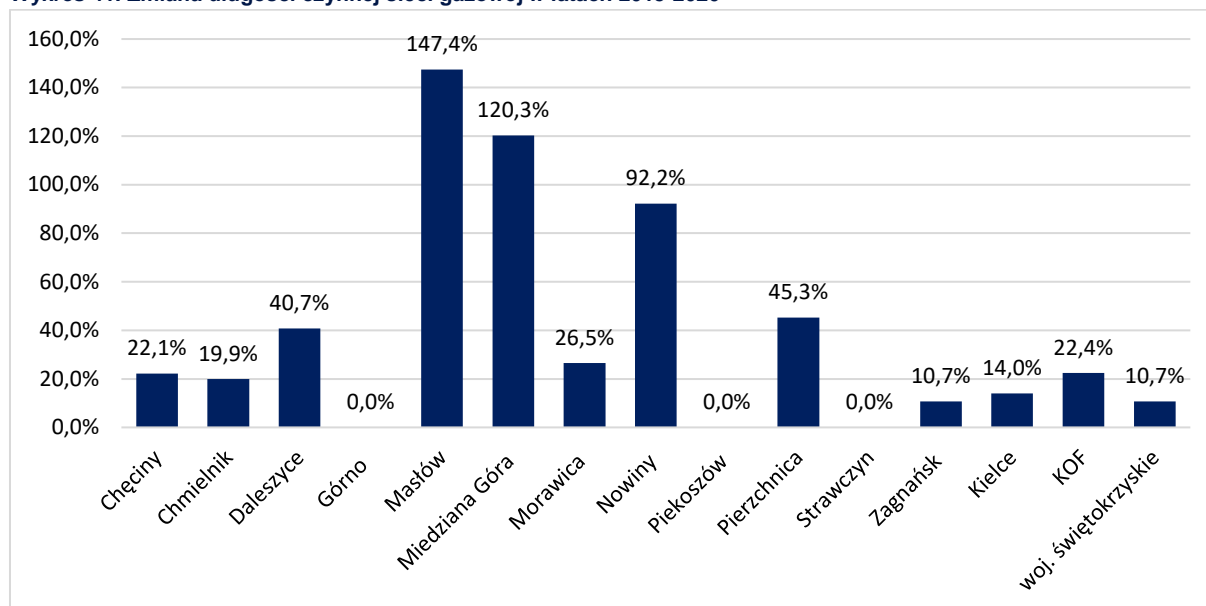
⁴⁰ Dane dla gmin: Kielce, Nowiny, Zagnańsk pochodzą z Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Kielcach

⁴¹ Dane Urzędu Gminy i Miasta w Chęcinach

⁴² Dane Urzędu Gminy Masłów

⁴³ Dane Urzędu Miasta i Gminy w Morawicy

Wykres 41. Zmiana długości czynnej sieci gazowej w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zdecydowanie najwyższy udział w całej sieci gazowej miały Kielce, które z długością sieci w 2020 roku 383 141 m odpowiadały za 52,6% sieci w całym KOF. Kolejnymi gminami były gmina Morawica (101 699 m – 14,0% ogółu) oraz Zagnańsk (97 106 – 13,3%) (Tabela 107).

Tabela 107. Długość czynnej sieci rozdzielczej – sieć gazowa [m]⁴⁴

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	36 066	36 781	39 381	39 381	40 642	44 048
Chmielnik	8 256	8 665	8 933	9 362	9 695	9 897
Daleszyce	2 979	3 165	4 098	4 192	4 192	4 192
Górno	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Masłów	4 935	5 233	8 167	8 619	8 794	12 211
Miedziana Góra	14 140	17 276	18 072	18 874	21 424	31 153
Morawica	80 415	85 234	87 047	88 619	96 287	101 699
Piekoszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Pierzchnica	4 686	4 920	4 920	5 474	5 474	6 809
Nowiny	20 171	21 352	26 117	28 090	31 078	38 766
Strawczyn	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zagnańsk	87 732	88 624	95 552	96 082	96 398	97 108
Kielce	336 127	348 107	358 003	368 863	377 515	383 141
KOF	595 507	619 357	650 290	667 556	691 499	729 024
Woj. świętokrzyskie	3 692 190	3 758 116	3 814 535	3 878 492	3 944 458	4 086 413

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w 2020 roku 53,5% mieszkańców korzystało z sieci gazowej. Była to wartość wyższa niż dla całego województwa (39,5%). Średnią w 2020 roku dla całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zdecydowanie zaważyły Kielce – wskaźnik ludności korzystającej z sieci gazowej wynosił tam 83,3%. Następnie najwyższe wskaźniki zostały osiągnięte w gminach Zagnańsk (58,9%) oraz Morawica (32,7%). Na przestrzeni lat 2015-2020 roku procent ludności korzystającej z tej sieci nie zmienił się w przypadku gmin Piekoszów oraz Strawczyn – warto zwrócić uwagę, że w obu tych przypadkach wskaźnik miał najniższe oszacowania w grupie (jedynie 0,2%).

⁴⁴ BDL nie publikuje danych dla gmin Górno, Strawczyn i Piekoszów.

Trzeci najniższy wskaźnik wśród badanych jednostek został zaobserwowany dla gminy Górnó – tutaj w ostatnich latach nastąpił jedynie znikomy wzrost ludności korzystającej z sieci gazowej (o 0,2 punktu procentowego). Najwyższa zmiana została zaobserwowana dla gminy Chęciny, w której procent ludności korzystającej z tej sieci wyniósł w 2020 roku 22,1%, a w roku bazowym było to jedynie 1,3%. Kolejne największe zmiany to gmina Morawica oraz Nowiny (**Tabela 108**).

Tabela 108. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci gazowej

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	1,3	2,1	3,4	4,5	5,1	22,1
Chmielnik	1,4	1,6	1,7	2,0	2,1	4,8
Daleszyce	0,6	0,7	0,9	1,0	1,0	1,2
Górnó	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Masłów	3,9	4,7	5,6	6,4	7,0	10,8
Miedziana Góra	11,6	12,5	13,6	15,0	15,5	20,0
Morawica	17,3	20,1	21,9	23,8	24,9	32,7
Nowiny	1,0	3,1	5,1	7,1	8,5	15,7
Piekoszów	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Pierzchnica	2,1	2,2	2,2	2,8	3,3	4,9
Strawczyn	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Zagnańsk	52,0	52,7	53,3	54,4	54,6	58,9
Kielce	82,6	82,4	82,6	81,9	84,0	83,3
KOF	51,0	51,1	51,3	51,0	52,2	53,5
Woj. świętokrzyskie	36,7	36,8	37,0	37,1	37,7	39,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W odniesieniu do jednostek referencyjnych Kielecki Obszar Funkcjonalny charakteryzował się najwyższymi oszacowaniami względem ludności w % ogółu korzystającej z sieci wodociągowej. W latach 2015-2020 nastąpił też największy rozwój tej sieci wśród grupy porównawczej. Dostęp do sieci kanalizacyjnej został oceniony jako drugi najniższy – w Białostockim oraz Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym około 10% więcej ludności korzystało z tej sieci rozdzielczej w 2020 roku. W kontekście sieci gazowej Kielecki Obszar Funkcjonalny również uzyskał drugie najniższe oszacowanie (53,5) – w tym przypadku Rzeszowski Obszar Funkcjonalny zdecydowanie wyróżniał się na tle grupy (82,3% w 2020 roku). Aglomeracja Opolska charakteryzował się słabszym dostępem do sieci rozdzielczej gazowej, kanalizacyjnej i wodociągowej niż Kielecki Obszar Funkcjonalny (**Tabela 109**).

Tabela 109. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci rozdzielczej – jednostki referencyjne

Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci rozdzielczej	Gazowa		Kanalizacyjna		Wodociągowa	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Agglomeracja Opolska	42,3	44,0	69,2	71,7	83,0	83,8
Białostocki Obszar Funkcjonalny	71,0	72,6	86,9	87,8	95,3	95,6
Kielecki Obszar Funkcjonalny	51,0	53,5	75,0	77,0	96,3	99,1
Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	81,8	82,3	85,7	87,4	90,3	91,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2020 roku w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym zostało zaobserwowane w gminie Morawica (36,5 m³ na mieszkańca), w Kielcach (36,0 m³) oraz w gminie Miedziana Góra (33,1 m³). Średnie zużycie wody dla całego obszaru to 33,1 m³ i na przestrzeni lat 2015-2020 ten poziom spadł o 7,2%. Poniżej średniej w kwestii zużycia wody znalazły się gminy Chmielnik (24,8m³), Chęciny (26,3 m³) i Zagnańsk (26,8 m³) (**Tabela 110**).

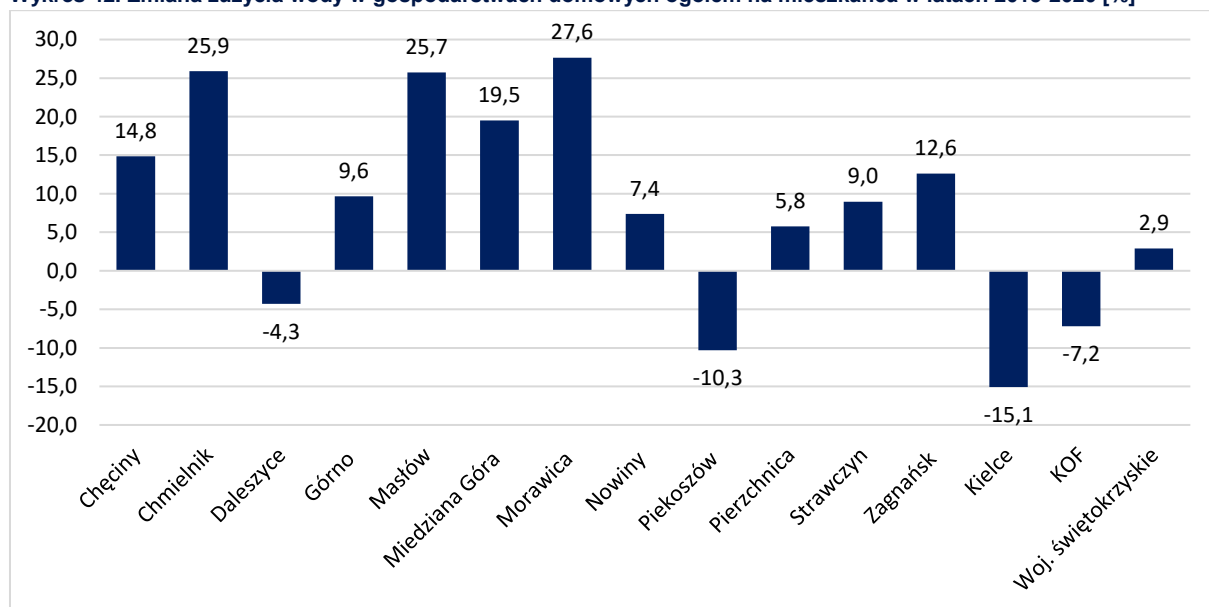
Tabela 110. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca KOF [m³]

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	22,9	22,0	21,5	24,0	22,7	26,3
Chmielnik	19,7	20,2	20,6	22,1	21,7	24,8
Daleszyce	30,3	31,0	30,3	30,2	29,9	29,0
Górnio	28,0	30,2	27,7	28,6	29,6	30,7
Masłów	21,0	21,9	22,6	23,9	25,7	26,4
Miedziana Góra	27,7	28,7	29,3	29,6	29,2	33,1
Morawica	28,6	29,9	32,4	32,5	35,8	36,5
Nowiny	27,1	27,2	27,9	28,2	28,1	29,1
Piekoszów	32,0	33,1	31,8	30,4	27,9	28,7
Pierzchnica	26,0	25,8	25,3	25,7	26,7	27,5
Strawczyn	26,8	27,8	27,4	27,5	28,4	29,2
Zagnańsk	23,8	24,5	24,9	25,6	26,0	26,8
Kielce	42,4	42,1	33,5	35,6	35,6	36,0
KOF	35,6	35,8	30,8	32,2	32,3	33,1
Woj. świętokrzyskie	27,6	27,7	26,4	27,3	27,6	28,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najwyższe wzrosty zużycia wody w gospodarstwach domowych na mieszkańca w badanych latach wystąpiły w gminach: Morawica (o 27,6%), Chmielnik (o 25,9%) oraz Masłów (o 25,7%). Dla całego województwa zaobserwowano niewielką tendencję zwyżkową (o 2,9% na przestrzeni lat 2015-2020), natomiast dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego średnie zużycie wody na mieszkańca spadło o 7,2%. Najwyższy spadek został zanotowany w Kielcach – aż o 15,1 oraz w gminie Piekoszów (o 10,3%) (Wykres 42).

Wykres 42. Zmiana zużycia wody w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca w latach 2015-2020 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dane odnośnie zużycia gazu w m³ obejmowały jedynie lata 2015 i 2016 (z analizowanego przedziału czasowego) oraz nie uwzględniały wszystkich gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Na podstawie dostępnych danych można było jednak zauważyć, że w roku 2016 zdecydowanie największe wartości zużycia gazu w gospodarstwach domowych na mieszkańca wystąpiły w przypadku Kielc (148,9 m³) oraz gminy Zagnańsk (123,7m³). Również w gminie Morawica zużycie gazu na mieszkańca (81,1 m³) było wyższe niż w odniesieniu do średniej dla całego województwa świętokrzyskiego, dla którego ten

wskaźnik w 2016 wyniósł 62,6 m³. Najniższe zużycie zostało zaobserwowane w gminach: Daleszyce (2,7m³), Nowiny (6,5 m³) oraz Chęciny (7,6 m³) (**Tabela 111**).

Tabela 111. Zużycie gazu w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca KOF [m³]⁴⁵

Nazwa	2015	2016
Chęciny	1,4	7,6
Chmielnik	6,9	8,8
Daleszyce	2,1	2,7
Górno	b.d.	b.d.
Masłów	9,5	11,9
Miedziana Góra	32,8	38,6
Morawica	62,4	81,1
Nowiny	0,7	6,5
Piekoszów	b.d.	b.d.
Pierzchnica	9,6	10,5
Strawczyn	b.d.	b.d.
Zagnańsk	112,4	123,7
Kielce	144,2	148,9
Woj. świętokrzyskie	59,1	62,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Odnosnie zużycia energii elektrycznej dane z lat 2015-2020 nie obejmowały wszystkich gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, dlatego również postanowiono nie umieszczać wartości dla KOFu. Na podstawie dostępnych danych można było zaobserwować, że zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na mieszkańca znacząco różnił się w zależności od gminy. Najwyższe wartości w 2020 roku zostały odnotowane w gminie Zagnańsk (1 828,9 kWh), w Kielcach (1 707,0 kWh) oraz w gminie Morawica (1 545,5 kWh). W tych gminach średnie zużycie energii było znacząco wyższe niż w całym województwie, gdzie ten wskaźnik wyniósł 848,3 kWh. Najmniej energii na mieszkańca zostało zużyte w gminie Daleszyce (55,3 kWh), Chmielnik (187,1 kWh) oraz Pierzchnica (227,9 kWh). Warto również podkreślić, że w niektórych z analizowanych gmin nastąpił gwałtowny wzrost zużycia energii. W przypadku gminy Nowiny ta wartość wzrosła z 8,2 kWh w 2015 do 483,0 w 2020, a w gminie Chęciny z 16,2 kWh (2015) do 547,2 kWh (2020). Oprócz Kielc (gdzie na przestrzeni badanych lat wzrost nastąpił jedynie o 5,86%) oraz gminy Zagnańsk, we wszystkich pozostałych gminach zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na mieszkańca wzrosło o ponad 100% (**Tabela 112**).

⁴⁵ W związku z brakiem danych dla niektórych gmin postanowiono nie umieszczać wartości dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Tabela 112. Zużycie prądu w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca KOF [kWh]⁴⁶

Nazwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chęciny	16,2	85,7	308,7	361,7	445,6	547,2
Chmielnik	77,3	98,9	117,8	131,4	157,3	187,1
Daleszyce	23,6	30,5	37,2	42,3	50,3	55,3
Górno	b.d.	b.d.-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Masłów	106,1	134,6	198,3	217,9	274,0	325,7
Miedziana Góra	366,2	434,9	514,5	551,2	632,0	763,5
Morawica	698,3	913,1	1 173,3	1 146,4	1 294,9	1 545,5
Nowiny	8,2	73,4	182,6	326,9	483,0	691,3
Piekoszów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Pierzchnica	107,8	118,4	125,9	138,0	175,6	227,9
Strawczyn	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zagnańsk	1 257,7	1 394,4	1 529,6	1 533,5	1 734,4	1 828,9
Kielce	1 612,5	1 678,3	1 658,4	1 590,5	1 661,5	1 707,0
Woj. świętokrzyskie	659,1	702,5	728,3	733,1	788,5	848,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

⁴⁶ W związku z brakiem danych dla niektórych gmin postanowiono nie umieszczać wartości dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wnioski dotyczące podrozdziału: Infrastruktura komunalna i energia

- Niewystarczający zasięg infrastruktury technicznej, w szczególności sieci gazowej, duże zróżnicowanie zasięgów sieci oraz konieczność modernizacji i rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej były wskazywane jako kluczowe problemy dla rozwoju Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w badaniu CAWI oraz podczas warsztatów diagnostycznych.
- Sieć wodociągowa w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym była na wysokim poziomie rozwinięcia. W pięciu gminach w obszarze KOF 100% ludności korzystała z sieci wodociągowych w roku 2020, pozostałe osiągnęły wartości zbliżone do maksymalnej.
- Największy udział w długości sieci kanalizacyjnej na obszarze KOFu miały Kielce, które odpowiadały za 22,3% całej sieci. Najniższy współczynnik wystąpił w przypadku gminy Pierzchnica, gdzie znajdowało się jedynie 0,8% całej sieci kanalizacyjnej. Wartość procentowa ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej była bardzo zależna od gminy w badanym obszarze (najwyższe oszacowanie dla Kielc – 90,3%, najniższe w gminie Pierzchnica – 29,6%). W Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w 2020 roku 77,0% ludności korzystało z sieci kanalizacyjnej – była to wartość wyższa niż dla całego województwa (59,8%).
- W latach 2015-2020 nastąpiła znaczna rozbudowa sieci gazowej (z 595 507 m do 729 024 m) – tempo rozbudowy sieci było wyższe niż dla całego województwa. W Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym w 2020 roku 53,5% mieszkańców korzystało z sieci gazowej. Była to wartość wyższa niż dla całego województwa (39,5%), jednak w odniesieniu do jednostek referencyjnych stanowiło to jedną z niższych wartości.
- Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca dla całego obszaru wynosiło 33,1 m³ w 2020 r. i na przestrzeni lat 2015-2020 ten poziom spadł o 7,2%. Poniżej średniej w kwestii zużycia wody znalazły się gminy Chmielnik (24,8 m³), Chęciny (26,3 m³) i Zagnańsk (26,8 m³).
- Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na mieszkańca znacząco różniło się w zależności od gminy. Najwyższe wartości w 2020 roku zostały odnotowane w gminie Zagnańsk (1828,9 kWh), najniższe w gminie Daleszyce (55,3 kWh). W niektórych z analizowanych gmin nastąpił gwałtowny wzrost zużycia energii – oprócz Kielc i gminy Zagnańsk, we wszystkich pozostałych gminach zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na mieszkańca wzrosło o ponad 100%.

6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to technika analizy informacji porządkująca je w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S – Strengths (Mocne strony) – przewagi i zalety KOF, pozytywne czynniki wewnętrzne stanowiące o sile obszaru. Na podstawie mocnych stron można tworzyć scenariusze rozwoju związane z realizacją celów.
- W – Weaknesses (Słabe strony) – są to wszelkie zidentyfikowane bariery i wady, negatywne czynniki wewnętrzne, które mogą ograniczyć możliwości rozwojowe danego obszaru. Mogą przeszkodzić w realizacji celów.
- O – Opportunities (Szanse) – zdiagnozowane w otoczeniu pozytywne zjawiska, na które KOF nie ma bezpośredniego wpływu, ale ich wykorzystanie może przyczynić się do rozwoju danego obszaru.
- T – Threats (Zagrożenia) – zidentyfikowane w otoczeniu negatywne czynniki zewnętrzne, na które gminy działające w ramach KOF nie mają bezpośredniego wpływu. Ich występowanie może zakłócać planowany rozwój KOF.

Analiza SWOT została przedstawiona w podziale na trzy obszary tematyczne:

- społeczny,
- gospodarka,
- przestrzeń i środowisko.

OBSZAR SPOŁECZNY

Wśród najistotniejszych mocnych stron w obszarze społecznym, co zostało potwierdzone podczas warsztatów diagnostycznych należy wskazać:

- dostępność do infrastruktury sportowej (głównie w Kielcach) i kulturalnej oraz jej jakość,
- dużą liczbę i działalność organizacji pozarządowych, w szczególności prowadzących działania na rzecz seniorów (UTW), OSP, Koła Gospodyń Wiejskich, zwraca się również uwagę na przejawy aktywności społecznej w postaci np. organizowanych zbiórek itp.,
- istniejącą Politykę senioralną KOF dla całego obszaru oraz dużą liczbę inicjatyw na rzecz seniorów,
- rozwijającą się ofertę naukową uczelni wyższych,
- wysoki poziom wyposażenia placówek szkolnych (szczególnie na obszarach wiejskich).

Największymi wyzwaniami w obszarze społecznym są:

- odpływ młodych osób, które wyjeżdżają z KOF,
- starzejące się społeczeństwo, zła sytuacja demograficzna w KOF,
- ograniczona oferta i niewystarczający stopień zapewnienia kompleksowych usług i świadczeń dla osób starszych (w tym w miejscu zamieszkania), brak dostatecznej opieki zdrowotnej geriatrycznej,
- nierówny dostęp do żłobków i przedszkoli na terenie gmin KOF, zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach,
- ograniczony dostęp do usług publicznych – np. dla osób z niepełnosprawnością, brak kompleksowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- niezadowalający poziom opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie dostępu do specjalistów.

Pozostałe istotne czynniki rozwojowe w obszarze społecznym zostały przedstawione w tabeli poniżej (**Tabela 113**).

Tabela 113. Analiza SWOT w obszarze społecznym

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność do infrastruktury sportowej (głównie w Kielcach) i kulturalnej oraz jej jakość ▪ dostępna oferta kulturalna i sportowa oraz duża liczba profesjonalnych klubów i związków sportowych ▪ działalność organizacji pozarządowych, duża liczba NGO, przejawy aktywności społecznej ▪ prowadzone działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych ▪ istniejąca Polityka senioralna KOF dla całego obszaru, duża liczba inicjatyw na rzecz seniorów ▪ rozwijająca się oferta naukowa uczelni wyższych ▪ wysoki poziom doposażenia placówek szkolnych (szczególnie na obszarach wiejskich) ▪ organizacja wydarzeń edukacyjnych dla młodych (hacktathony, startupy, klasy profilowane) ▪ doświadczona, kompetentna kadra w gminach ▪ niski stopień przestępczości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ starzejące się społeczeństwo, zła sytuacja demograficzna w KOF ▪ odpływ młodych ludzi poza KOF/region ▪ niezadawalający poziom opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie dostępu do specjalistów ▪ ograniczona oferta i niewystarczający stopień zapewnienia kompleksowych usług i świadczeń dla osób starszych (w tym w miejscu zamieszkania), brak dostatecznej opieki zdrowotnej geriatrycznej ▪ nierówny dostęp do żłobków i przedszkoli na terenie gmin KOF, zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach ▪ ograniczony dostęp do usług publicznych – np. dla osób z niepełnosprawnością, brak kompleksowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną ▪ niewystarczająca liczba miejsc do spędzania czasu wolnego ▪ mała aktywność młodzieży, brak propozycji integracyjnych dla młodzieży z różnych gmin KOF oraz miejsc i przestrzeni dla tych aktywności ▪ słabo rozwinięta oferta zajęć sportowych i rekreacyjnych dla osób w średnim wieku ▪ mała liczba infrastruktury do uprawiania sportu w okresie zimowym, słaba infrastruktura sportowa w gminach poza Kielcami ▪ brak wspólnego (dla wszystkich gmin KOF) systemu informacji o ofercie kulturalnej ▪ niska aktywność społeczna mieszkańców ▪ brak miejsc do wspólnego projektowania i wdrażania pomysłów – Urban Laby – nauka wspólnego zaangażowania ▪ małe pokrycie posterunkami policji, występujące akty wandalizmu ▪ wysoki stopień uzależnień (alkohol, narkotyki, komputer) ▪ brak empatii wśród pracowników administracji
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost świadomości i jedności wśród społeczeństwa ▪ dostępność do finansowych środków zewnętrznych (unijnych, krajowych i wojewódzkich) ▪ rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych, rozwój e-usług ▪ rosnąca moda na zdrowy styl życia, model życia w stylu „slow” ▪ zwiększenie znaczenia pracy zdalnej ▪ rosnące znaczenie tzw. srebrnej gospodarki ▪ rozwój sektora ekonomii społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ starzejące się społeczeństwo – trend ogólnopolski ▪ słaba skuteczność pomocy społecznej – wspieranie biernych postaw na rynku pracy ▪ niekorzystny model szkoły, w którym uczeń jako jednostka nie jest wspierany, nie rozwijane są nowoczesne kompetencje np. kreatywność, zaangażowanie społeczne, praca w grupie

Zródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy i wyników warsztatów diagnostycznych.

GOSPODARKA

Najważniejsze zidentyfikowane potencjały w obszarze gospodarczym to przede wszystkim duża atrakcyjność turystyczna KOF oraz działalność Targów Kielce. W dalszej kolejności należy zwrócić uwagę na:

- lokalne produkty o dużym znaczeniu,
- dobrze rozwiniętą bazę hotelową (szczególnie w Kielcach),
- obecność Kieleckiego Parku Technologicznego,
- realizowane projekty związane z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych,
- obecność ośrodka akademickiego w Kielcach.

Podobnie jak w przypadku obszaru społecznego istotnym problemem KOF w obszarze gospodarczym jest odpływ młodych osób, co silnie wiąże się z jedną z najważniejszych słabych stron, jaką jest niekorzystana sytuacja na rynku pracy – niskie wynagrodzenia.

W przypadku głównych barier rozwojowych należy również zwrócić uwagę na:

- słabą ofertę inwestycyjną, małą powierzchnię dostępnych terenów inwestycyjnych, ograniczony dostęp do informacji dla inwestorów,
- małą liczbę zakładów pracy (w przemyśle wykorzystującym nowe technologie),
- słabo rozwiniętą promocję turystyki,
- duże rozproszenie i punktowy charakter oferty turystycznej, słabą ofertę turystyczną, obiekty na jeden dzień, mała oferta noclegów niskobudżetowych.

Pozostałe analizowane czynniki rozwojowe analizowane w tym zagadnieniu tematycznym znajdują się w tabeli poniżej (**Tabela 114**).

Tabela 114. Analiza SWOT w obszarze gospodarczym

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">▪ działalność Targów Kielce▪ obecność Kieleckiego Parku Technologicznego▪ realizowane projekty związane z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych▪ obecność ośrodka akademickiego w Kielcach▪ istniejące duże firmy o charakterze ogólnopolskim▪ rozpoczęcie działalności klastra wodorowego▪ działalność Centrum Kształcenia Zawodowego Technik▪ rozwijająca się edukacja pod kątem nowych technologii▪ istniejące zasoby surowcowe▪ występujący potencjał do rozwoju srebrnej gospodarki▪ duża atrakcyjność turystyczna KOF▪ lokalne produkty o dużym znaczeniu▪ potencjał dla rozwoju dziedzictwa kulinarnego – produkty lokalne▪ dobrze rozwinięta baza hotelowa (szczególnie w Kielcach)	<ul style="list-style-type: none">▪ duże rozproszenie i punktowy charakter oferty turystycznej, słaba oferta turystyczna – obiekty na jeden dzień, mała oferta noclegów niskobudżetowych▪ słabo rozwinięta promocja turystyki▪ słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i rekreacyjna▪ brak lokali gastronomicznych dla turystów poza szlakiem▪ brak marki KOF, mało firm stanowiących markę regionalną▪ zbyt mała liczba lokalnych produktów▪ słaba oferta inwestycyjna, mała powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych, ograniczony dostęp do informacji dla inwestorów▪ mało efektywna komunikacja promocyjna w obszarze gospodarczym▪ słabe zaplecze badawczo-rozwojowe▪ mała liczba zakładów pracy (w przemyśle wykorzystującym nowe technologie)▪ niekorzystana sytuacja na rynku pracy – niskie wynagrodzenia▪ odpływ młodych osób▪ brak wymiany informacji między edukacją, uczelniami wyższymi, biznesem i instytucjami obsługi rynku pracy▪ słabo rozwinięty rynek sektora kreatywnego▪ zauważalny odpływ ważnych/dużych firm z obszaru

Mocne strony	Słabe strony
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedopasowanie kompetencyjne części osób do potrzeb rynku pracy ▪ słabo rozwinięte doradztwo zawodowe w szkołach (szczególnie w szkołach podstawowych) ▪ słaba komercjalizacja pomysłów i produktów ▪ brak innowacyjności wśród przedsiębiorstw ▪ różne priorytety gmin, niewystarczająca współpraca między gminami
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność do finansowych środków zewnętrznych (unijnych, krajowych i wojewódzkich) ▪ rozwój i dostęp do technologii ▪ wymiana międzynarodowa (możliwość współpracy) ▪ centralne położenie KOF ▪ dążenie do dostosowania miast w otoczenie firm nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy i przygotowanie się na pełnienie funkcji ekosystemu przemysłu 4.0 ▪ nacisk na rozwój gospodarki opartej na wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ inflacja ▪ sytuacja geopolityczna ▪ zmiany klimatyczne ▪ zbyt restrykcyjne przepisy UE w zakresie ochrony środowiska (ograniczające możliwość inwestowania) ▪ ograniczenia w dostępności do pracowników ▪ niekorzystne trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa, migracje) ▪ brak wsparcia mniejszych ośrodków edukacyjnych oraz aktywności badawczej w polityce rządowej ▪ pandemia ▪ niespójność i niestabilność przepisów prawnych, bariery prawne ▪ działalność niektórych organizacji ekologicznych nastawionych na osiągnięcie swoich partykularnych interesów ▪ większa konkurencyjność innych regionów Polski ze względu na dostępny rynek pracy ▪ rozbudowana biurokracja

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy i wyników warsztatów diagnostycznych.

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Najbardziej wyróżniającą się mocną stroną w obszarze przestrzeni i środowiska jest duża atrakcyjność turystyczna KOF, w tym posiadane walory turystyczno-przyrodnicze KOF (geologia, dużo terenów leśnych inaturalnych, rzeźba terenu). Silnie powiązany jest z tym kolejny potencjał dotyczący funkcjonowania Światowego GeoParku UNESCO. Inne najczęściej wskazywane mocne strony to:

- duża skuteczność w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnętrznych źródeł na projekty związane z infrastrukturą i pozytywnie wpływające na poprawę stanu środowiska przyrodniczego,
- łatwe przemieszczanie wynikające z faktu, że powierzchniowo KOF nie jest bardzo rozległy, a w samych Kielcach ze względu na wielkość nie tworzą się często korki,
- rozwijająca się sieć transportowa na terenie KOF, remont dworca PKS i PKP.

Najczęściej wskazywaną słabą stroną KOF w obszarze przestrzenno-środowiskowym jest występujące zanieczyszczenie środowiska, w tym niska jakość powietrza, co wiąże się z innym często wymienianym czynnikiem, jakim jest niewystarczające wykorzystanie OZE w regionie, a także problemami związanymi z zapewnieniem odpowiedniej jakości transportu publicznego:

- niewystarczającą liczbą połączeń transportowych z Kielcami i poszczególnymi gminami, brakiem koordynacji transportu/przewozów na terenie KOF,
- małą liczbą połączeń kolejowych, brakiem infrastruktury szybkiej kolei,
- słabo rozwiniętą siecią ścieżek rowerowych i brakiem spójności tej sieci.

Szczególna uwaga została również zwrócona na:

- niewystarczający stopień zgazyfikowania gmin na terenie KOF,
- niewystarczający stopień pokrycia mpzp terenów części gmin KOF,
- niewystarczający dostęp do szybkiego internetu szerokopasmowego,
- brak wspólnej platformy wykorzystania danych przestrzennych – dotyczących środowiska, infrastruktury i inwestycji.

Pozostałe czynniki w tym obszarze przedstawia **Tabela 115**.

Tabela 115. Analiza SWOT w obszarze przestrzenno-środowiskowym

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ duża atrakcyjność turystyczna, walory turystyczno-przyrodnicze KOF (geologia, dużo terenów leśnych, naturalnych, rzeźba terenu) ▪ duża skuteczność w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnętrznych źródeł na projekty związane z infrastrukturą i pozytywnie wpływające na poprawę stanu środowiska przyrodniczego ▪ duża powierzchnia obszarów chronionych ▪ funkcjonowanie Światowego GeoParku UNESCO -> działalność i sieć współpracy wokół zagospodarowania terenów GeoParku ▪ otwarcie na zieleń przy prowadzeniu procesów rewitalizacyjnych ▪ część gmin w 100% pokryta mpzp ▪ rozwijająca się sieć transportowa na terenie KOF, remont dworca PKS i PKP ▪ łatwe przemieszczanie – aglomeracja nie jest duża, Kielce średniej wielkości miasto (mniejsze korki) ▪ wysoki stopień zwodociągowania terenu KOF ▪ zainteresowanie społeczne inwestycjami dot. OZE ▪ bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura rekreacyjna dla mieszkańców w gminach poza Kielcami ▪ występujące ujęcia wód głębinowych dobrej jakości, woda pitna nie wymaga uzdatniania ▪ zrealizowanie energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie KOF ▪ wysoki stopień zwodociągowania terenu KOF 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający stopień pokrycia mpzp części terenów gmin KOF ▪ niezadowalający stan techniczny części dróg na terenie KOF ▪ niewystarczająca liczba połączeń transportowych z Kielcami i poszczególnymi gminami, brak koordynacji transportu/przewozów na terenie KOF ▪ brak połączeń ekspresowych z autostradami ▪ słabo rozwinięta elektromobliwość ▪ mała liczba połączeń kolejowych, brak infrastruktury szybkiej kolei ▪ słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych (brak spójności) ▪ niewystarczający stopień skanalizowania gmin KOF ▪ niewystarczający stopień zgazyfikowania gmin na terenie KOF ▪ wysokie ceny nieruchomości w Kielcach ▪ bardzo słabe zagospodarowanie peryferiów m. Kielce ▪ wysycanie terenów pod inwestycje oraz pod budownictwo mieszkaniowe ▪ suburbanizacja, rozwój mieszkalnictwa nie idzie w parze z rozwojem usług dla mieszkańców, nieefektywna polityka przestrzenna części gmin KOF ▪ niewystarczające wykorzystanie OZE w regionie ▪ brak wspólnej platformy wykorzystania danych przestrzennych – dotyczących środowiska, infrastruktury i inwestycji ▪ występujące zanieczyszczenie środowiska, niska jakość powietrza – niewystarczająca realizacja programów (wspólnie przez gminy KOF) w zakresie ochrony powietrza i dostosowanie do zmian klimatu ▪ niewystarczający stopień likwidacji tzw. „kopciuchów”, niewystarczające kontrole ▪ wzrastająca liczba odpadów, brak możliwości termicznego przekształcenia odpadów ▪ niewystarczający dostęp do szybkiego internetu szerokopasmowego ▪ brak wykorzystania PPP w finansowaniu działań związanych z rozwojem energetyki ▪ brak zintegrowanych inteligentnych systemów zarządzania infrastrukturą oświetleniową i drogową (głównie Kielce)

Mocne strony	Słabe strony
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielka liczba zbiorników wodnych retencyjno-rekreacyjnych ▪ niewykorzystane tereny przeznaczone pod lotnisko w Obicach
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ występowanie projektów pozakonkursowych gwarantujących realizację wcześniej zaplanowanych zadań ▪ regulacje prawne służące ochronie środowiska nakładające restrykcyjne obowiązki i normy ▪ dostępność programów oferujących dofinansowanie na instalacje OZE ▪ duża dostępność i rosnąca powszechność rozwiązań ITS wspierających rozwój systemów transportowych ▪ rozwój technologii pojazdów zasilanych paliwem alternatywnym ▪ rosnąca świadomość wśród społeczeństwa problemu zanieczyszczenia powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ polityka rządowa powoduje ograniczenie wpływów do budżetów gmin ▪ wydłużone procedury, terminy uzyskiwania dokumentów planistycznych ▪ układ dróg krajowych zarządzany przez GDDKiA obciążający nadmiernie obszary zurbanizowane KOF (DK 73, 74)

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy i wyników warsztatów diagnostycznych.

7. TRENDY I PROGNOZY ROZWOJOWE

Na podstawie informacji zebranych w ramach opracowywanej Diagnozy sporządzone zostały tezy i prognozy rozwojowe, które następnie zostały poddane ocenie eksperckiej w ramach badania metodą Delphi. W badaniu wzięły udział 32 osoby – przedstawiciele Urzędów Gmin reprezentujących wydziały związane z: promocją, oświatą, pozyskiwaniem środków zewnętrznych, planowaniem przestrzennym, działalnością gospodarczą, inwestycjami, środowiskiem, zamówieniami publicznymi; przedstawiciele jednostek organizacyjnych: Miejskiego Urzędu Pracy, Miejskiego Zarządu Dróg, Centrum Kształcenia Zawodowego, Centrum Usług Wspólnych, ośrodków pomocy społecznej; przedstawiciele jednostek budżetowych i przedsiębiorstw: Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, Geoparku Kielce, KORAL Sport i Rekreacja sp. z o.o.; przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele placówki zdrowia. W ramach poszczególnych obszarów ocenione zostało prawdopodobieństwo wystąpienia następujących tez:

SFERA SPOŁECZNA

1. Warunki życia mieszkańców gmin KOF są na zbliżonym poziomie dzięki współpracy poszczególnych gmin i wspólnym realizowaniu inwestycji, w tym także związanych z rozwojem infrastruktury sieciowej oraz wykorzystaniem i rozwojem usług cyfrowych.
2. Systemowo wdrażana polityka senioralna oraz rozwinięty sektor usług realizowanych na rzecz seniorów tzw. srebrna gospodarka stworzyły z KOF dobre miejsce do życia dla osób w wieku 60+ i miejsce często odwiedzane przez seniorów z innych części regionu i Polski.
3. Z powodzeniem rozwijana jest idea smart KOF dzięki zintegrowanej cyfryzacji usług publicznych, zapewnieniu bezpieczeństwa cyfrowego dla mieszkańców, tworzenia platform cyfrowych do komunikacji z mieszkańcami oraz eliminacji wykluczenia cyfrowego.
4. KOF jest chętnie zamieszkiwany przez osoby angażujące się w sprawy swojego otoczenia, które mają możliwość korzystania z bogatej oferty edukacyjnej i szerokiego wachlarza form spędzania czasu wolnego

GOSPODARKA

1. Walory przyrodnicze i liczne atrakcje turystyczne stanowią podstawę do rozwoju turystyki krótko- i długoterminowej będącej istotną branżą gospodarczą KOF.
2. Kielce jako rdzeń KOF stanowią silny ośrodek edukacyjno-biznesowy przyciągający innowacyjne i nowoczesne przedsiębiorstwa do wszystkich gmin KOF.
3. Konkurencyjność firm z terenu KOF opiera się na współpracy administracji samorządowej z instytucjami naukowo-badawczymi oraz z biznesem.
4. KOF stanowi rozpoznawalny na arenie krajowej i międzynarodowej ośrodek rozwoju branży konferencyjno-wystawienniczej.

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

1. Optymalna sieć powiązań drogowych i rowerowych oraz nowoczesny, niskoemisyjny i powszechnie dostępny system transportu pozytywnie wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy KOF (rozwój przedsiębiorstw i warunki do mieszkania na terenie KOF).
2. Efektywna polityka proekologiczna wszystkich gmin dążących do dostosowania się do zmian klimatycznych pozwala w wysokim stopniu na zachowanie cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.
3. KOF stanowi spójny i zwarty obszar dzięki prowadzeniu odpowiedzialnej i nowoczesnej polityki w zakresie gospodarowania przestrzeni oraz kształtowaniu ładu przestrzennego przez współpracujące ze sobą samorządy.

Respondenci badania wskazywali również czynniki, które będą miały kluczowy wpływ na realizację tej tezy oraz najważniejsze bariery przy jej wdrażaniu. Określone zostały także warunki realizacji tezy, czyli

działania, które trzeba podjąć w celu jej wdrożenia. Najczęściej pojawiające się odpowiedzi zostały wyszczególnione przy opisie poszczególnych tez.

7.1. SFERA SPOŁECZNA

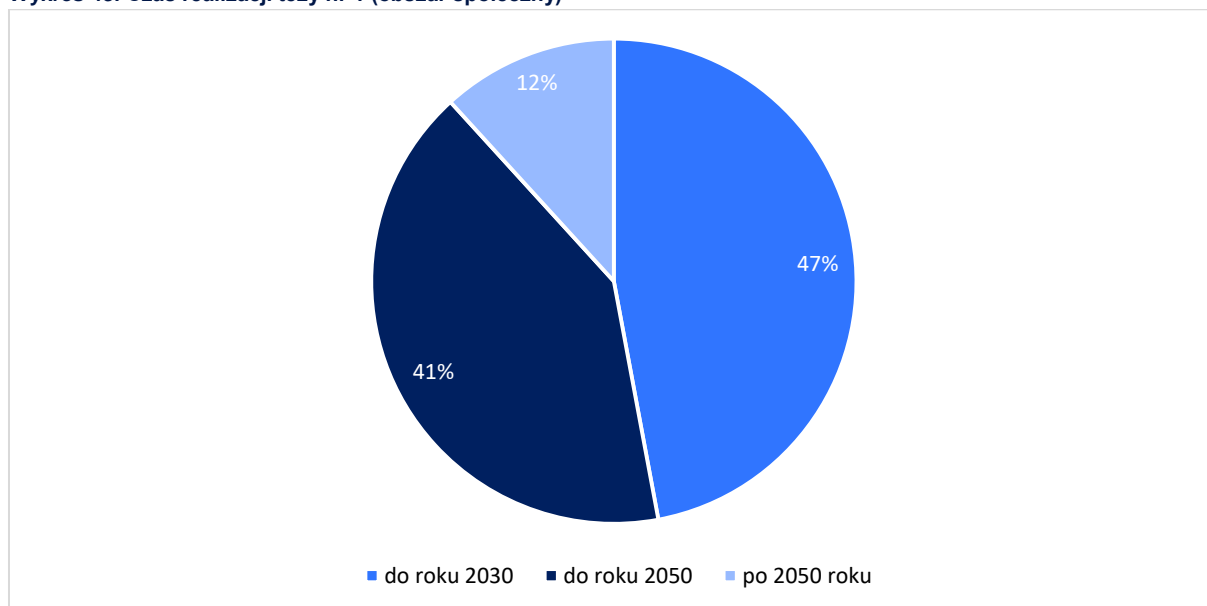
W przypadku wszystkich tez w sferze społecznej powyżej 40% ekspertów uważa, że mogą zostać one zrealizowane do 2030 r. przy wykorzystaniu odpowiednich mocnych stron oraz przy spełnieniu określonych warunków, które zostały wskazane przy omawianiu poszczególnych tez.

Pierwsza teza w sferze społecznej dotyczy zapewnienia odpowiednich warunków życia dla mieszkańców:

Warunki życia mieszkańców gmin KOF są na zbliżonym poziomie dzięki współpracy poszczególnych gmin i wspólnym realizowaniu inwestycji, w tym także związanych z rozwojem infrastruktury sieciowej oraz wykorzystaniem i rozwojem usług cyfrowych.

47% respondentów wskazało, że do 2030 r. istnieje prawdopodobieństwo jej realizacji (**Wykres 43**). Analizując mocne strony Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, te czynniki, które będą miały największy wpływ na realizację tej tezy to wysoki stopień zwodociągowania terenu KOF, a także dalszy rozwój i integracja systemu komunikacji publicznej. Swobodne przemieszczanie się po terenie KOF zapewni dostęp wszystkim mieszkańcom zarówno do usług podstawowych jak i wyższego rzędu np. edukacji na poziomie akademickim, usług kulturalnych czy zdrowotnych (dostęp do specjalistów). Kolejnym najczęściej wymienianym czynnikiem są walory turystyczne i środowiskowo-przyrodnicze KOF.

Wykres 43. Czas realizacji tezy nr 1 (obszar społeczny)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Elementem, który obecnie w największym stopniu negatywnie wpływa na realizację postawionej tezy to niekorzystna sytuacja na rynku pracy objawiająca się niskimi wynagrodzeniami w stosunku do średniej krajowej w KOF. Kolejną najczęściej wskazywaną kwestią jest niezadowalający poziom opieki zdrowotnej, w szczególności dostęp do specjalistów, a także pomimo prowadzonych działań niewystarczająca liczba połączeń transportowych z Kielcami i poszczególnymi gminami. Respondenci w badaniu delfickim zwracają również uwagę na fakt, że obecnie współpraca między gminami w realizacji wspólnych projektów jest na niewystarczającym poziomie.

Biorąc pod uwagę powyższe wskazania, kluczowym warunkiem do realizacji powyższej tezy jest zwiększenie współpracy pomiędzy poszczególnymi gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego i wyznaczenie nadrzędnej jednostki koordynującej i inicjującej wspólne działania. Konieczne jest

wdrażanie opracowanych i przyjętych działań strategicznych w danym obszarze na terenie całego KOF, w tym również monitorowanie postępu realizacji zamierzonych celów.

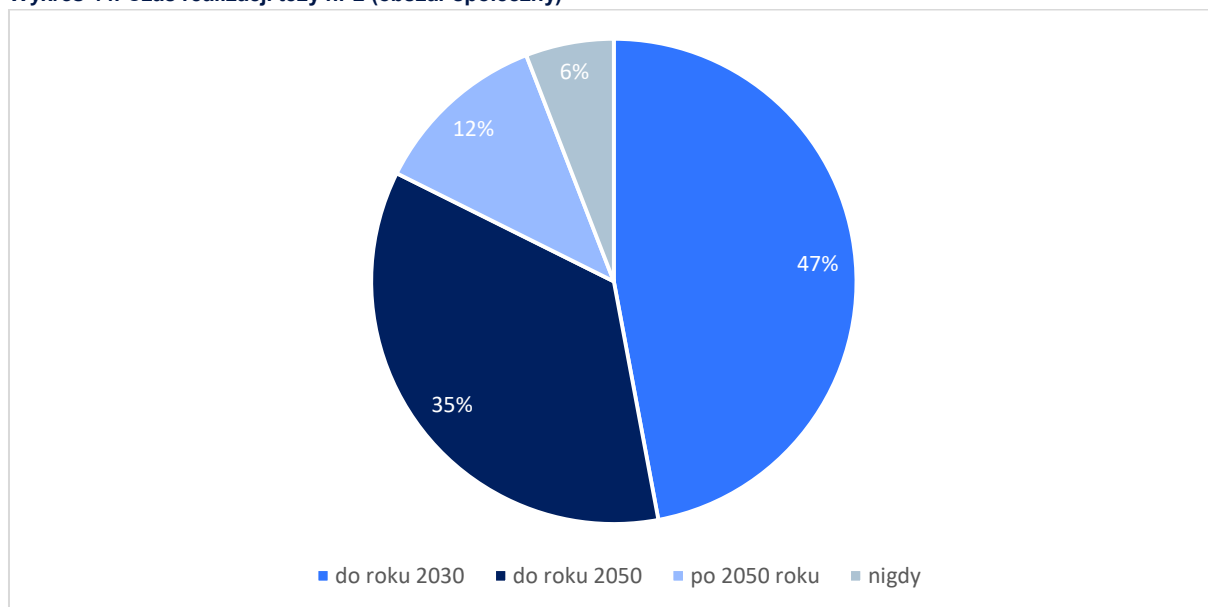
Dążenie do realizacji tezy powinno opierać się na wyrównaniu poziomu życia w poszczególnych gminach. Z tym wiążą się najczęściej wskazywane kwestie dotyczące poprawy standardu opieki medycznej, poprawy dostępności obiektów dla osób z niepełnosprawnością i seniorów, zapewnienia oferty edukacyjnej i kulturalnej na wysokim poziomie. Kolejną kwestią jest poprawa transportu publicznego zarówno między gminami, ale także z Kielcami (w szczególności, jeśli chodzi o gminy najdalej oddalone od stolicy województwa), co zwiększy również szanse dla mieszkańców z tych miejscowości na dostęp do lepszej pracy. Jednym z największych wyzwań w dążeniu do osiągnięcia tej tezy jest stworzenie takich warunków, które pozwolą na konkurowanie z innymi ośrodkami, uznawanymi za dużo bardziej atrakcyjne pod względem zamieszkania, ale także warunków do pracy – Warszawa, Trójmiasto, Wrocław, Poznań, Kraków. Istotny jest także dalszy rozwój e-usług i rozwój kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców.

Dруга postawiona teza dotyczy wdrażanej na terenie KOF polityki senioralnej:

Systemowo wdrażana polityka senioralna oraz rozwinięty sektor usług realizowanych na rzecz seniorów tzw. srebrna gospodarka stworzyły z KOF dobre miejsce do życia dla osób w wieku 60+ i miejsce często odwiedzane przez seniorów z innych części regionu i Polski.

Podobnie jak w przypadku 1 tezy 47% respondentów uważa, że jest ona możliwa do zrealizowania do 2030 r. Jednocześnie 6% osób biorących udział w badaniu twierdzi, że nigdy nie zostanie ona zrealizowana (**Wykres 44**). Najważniejszym czynnikiem, który przyczyniać się może do realizacji tej tezy jest fakt, że już teraz na terenie KOF wdrażana jest polityka senioralna – zidentyfikowane zostały problemy i potrzeby w tym zakresie i określone zostały cele do realizacji. Niewątpliwie na konieczność zwiększenia zainteresowania tym tematem mają wpływ trendy demograficzne jednoznacznie wskazujące na starzenie się społeczeństwa na terenie KOF. Elementem sprzyjającym rozwojowi srebrnej gospodarki są walory turystyczno-przyrodnicze. Z jednej strony zachęcające do skorzystania z istniejących atrakcji, z drugiej dające możliwość na wypoczynek na łonie natury.

Wykres 44. Czas realizacji tezy nr 2 (obszar społeczny)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Jednocześnie w chwili obecnej zaprezentowana teza napotyka szereg barier w realizacji, do których jako główne należy zaliczyć:

- ograniczoną ofertę i niewystarczający stopień zapewnienia kompleksowych usług i świadczeń dla osób starszych (w tym w miejscu zamieszkania),

- niezadowalający poziom opieki zdrowotnej, w szczególności dostęp do specjalistów,
- niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów,
- ograniczony dostęp do usług publicznych – np. dla osób z niepełnosprawnością.

Ponadto nisko oceniane są kompetencje cyfrowe wśród seniorów. Niekorzystnie na realizację tej tezy wpływa również wskazana wcześniej niewystarczająca liczba połączeń transportowych z Kielcami i poszczególnymi gminami, co uniemożliwia obecnie seniorom swobodne przemieszczanie w celach zarówno zdrowotnych, ale także związanych z korzystaniem z oferty spędzania czasu wolnego.

Podobnie jak w przypadku wcześniej postawionej tezy istotna jest współpraca między gminami w tym zakresie i konsekwentne realizowanie „Programu wdrażania polityki senioralnej KOF na lata 2020-2030”, a po 2030 roku opracowanie nowego programu, który będzie odpowiedzią na realne potrzeby seniorów zamieszkujących obszar KOF. Współpraca daje również możliwość starania się o wspólne środki na realizację założonych w Programie działań. Istotne jest także sieciowanie usług pomiędzy poszczególnymi gminami, co pozwoli na zwiększenie oferty kompleksowych usług i świadczeń dla osób starszych, w tym związanych z organizacją wolnego czasu, zapewnienie opieki szczególnie samotnym seniorom, rozwój terenów zielonych, parków, miejsc do spokojnego wypoczynku, zapewnienie bogatszej oferty opieki medycznej, zatrudnienie specjalistów, zapewnienie oferty programów specjalistycznych. W obecnych czasach dąży się do deinstytucjonalizacji domów seniora, ale w tym zakresie istotne jest dążenie do zapewnienia usług w miejscu zamieszkania bądź też zapewnienie odpowiednich połączeń transportowych na terenie KOF – większej liczby połączeń i linii autobusowych, zapewnienie specjalnego transportu dla seniorów. Istotne jest także podniesienie kompetencji cyfrowych wśród seniorów i udostępnienie aplikacji szczególnie dla osób z niepełnosprawnościami ułatwiających życie w obszarze KOF. Poza kwestiami związanymi ze sferą zdrowotną seniorów istotne jest dążenie do zwiększenia aktywności i zaangażowania osób starszych w życie społeczne swojej gminy i całego KOF.

W przeprowadzonym badaniu delfickim pojawił się również głos, że stawianie na politykę senioralną może być ryzykownym posunięciem z tego względu, że obszary uzdrowiskowe ulokowane są dość daleko od KOF. Seniorzy np. z zagranicy w okresie zimowym są skłonni wybierać ciepłe kraje na spędzanie czasu wolnego. W związku z tym, KOF musiałby poczynić zapewne większe nakłady na ten cel niż pozostałe regiony, by mieć faktycznie czym się wyróżnić i do tego przeprowadzić efektywną kampanię skierowaną do tej grupy docelowej.

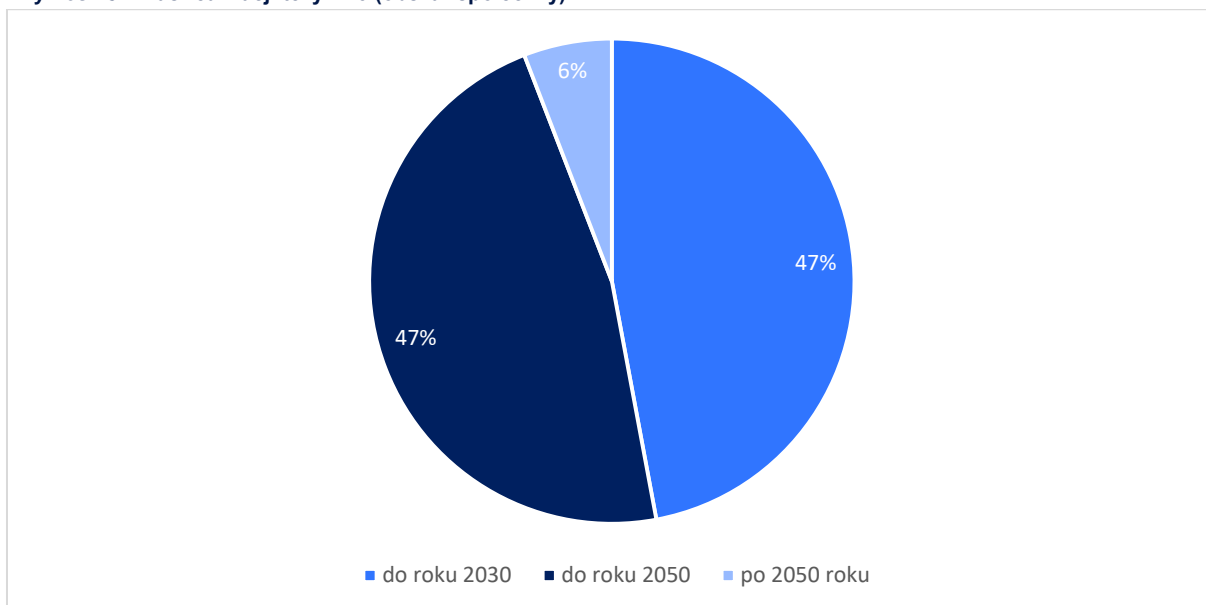
Kolejna tez związana jest z rozwojem idei smart city/community:

Z powodzeniem rozwijana jest idea smart KOF dzięki zintegrowanej cyfryzacji usług publicznych, zapewnieniu bezpieczeństwa cyfrowego dla mieszkańców, tworzenia platform cyfrowych do komunikacji z mieszkańcami oraz eliminacji wykluczenia cyfrowego.

Podobnie jak dwie powyższe tezy również i ta wskazywana jest przez 47% jako możliwa do realizacji do 2030 r. (**Wykres 45**). W chwili obecnej wskazywane są dwa czynniki, które mają wpływ na realizację tak postawionej tezy: rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz wzrost liczby oferowanych e-usług w poszczególnych urzędach gmin. Jednocześnie, aby mogła być ona wdrażana konieczne jest przezwyciężenie wielu barier. Jako główne deficyty w tym zakresie wskazano:

- duży odsetek mieszkańców wykluczonych cyfrowo, co stanowi barierę w korzystaniu przez nich z usług cyfrowych,
- niska świadomość mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych w zakresie funkcjonowania usług cyfrowych i możliwości ich wykorzystania,
- nierównomierny dostęp do internetu (występowanie białych plam),
- niska jakość danych cyfrowych, niewystarczający poziom digitalizacji zasobów oraz niewystarczająca dostępność danych o różnych zjawiskach i zdarzeniach występujących na terenie KOF,
- brak w gminach wysokospecjalistycznego personelu IT, przez co mogą występować problemy w realizacji projektów.

Wykres 45. Czas realizacji tezy nr 3 (obszar społeczny)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Istotnym warunkiem umożliwiającym realizację tej tezy jest pozyskanie odpowiednich środków, które pozwolą na zwiększenie cyfryzacji usług publicznych, ale także zwiększenie dostępności dla mieszkańców do sieci światłowodowej, co wyrównałoby także dysproporcje wśród gmin w tym zakresie. Pandemia koronawirusa wskazała, że część usług z powodzeniem może być realizowana za pomocą internetu, dlatego istotne jest zwiększanie zakresu e-usług przy jednoczesnym uświadamianiu społeczeństwa (mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych) o możliwościach korzystania z nich. Jednocześnie wiąże się to z koniecznością zwiększania kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców, szczególnie osób starszych i innych grup do tej pory zagrożonych wykluczeniem społecznym (organizacja szkoleń dla różnych grup wiekowych w zakresie usług cyfrowych, kampanie informacyjne podnoszące świadomość dot. usług cyfrowych).

Idea smarty city/community wiąże się także z potrzebą tworzenia baz danych w różnych dziedzinach funkcjonowania poszczególnych gmin i całego obszaru funkcjonalnego. Wspólne bazy danych dla całego KOF powinny powstawać zarówno w obszarze społecznym (oferta edukacyjna, zdrowotna, kulturalna, polityka senioralna), ale także gospodarczym (np. tereny inwestycyjne, dane nt. przedsiębiorstw, wszelkie kwestie związane z turystyką – baza noclegowa, gastronomiczna, oferta turystyczna, mapa ścieżek rowerowych) oraz przestrzenno-funkcjonalnym (kwestie związane z infrastrukturą sieciową, uwarunkowaniami przyrodniczymi, geologicznymi, planami i kierunkami rozwoju wskazanymi w mpzp).

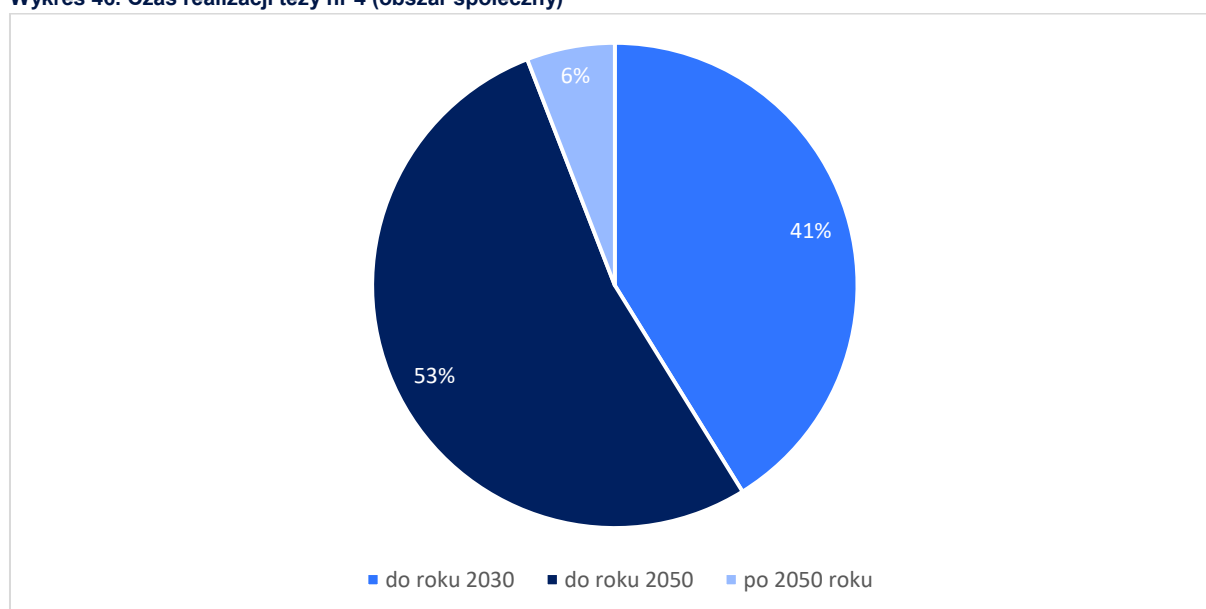
Idea smarty city/community to nie tylko zwiększanie dostępności do usług cyfrowych, ale także położenie większego nacisku na włączenie społeczne i zachęcenie do angażowania w sprawy swojego otoczenia, a także danie przyzwolenia na współdecydowanie społeczeństwa w kluczowych dla niego sprawach. Tych kwestii dotyczy kolejna analizowana teza.

KOF jest chętnie zamieszkiwany przez osoby angażujące się w sprawy swojego otoczenia, które mają możliwość korzystania z bogatej oferty edukacyjnej i szerokiego wachlarza form spędzania czasu wolnego.

W przypadku tej tezy 41% twierdzi, że jest ona możliwa do zrealizowania do 2030 r. (Wykres 46). Czynnikiem, który w największym stopniu przybliży do realizacji tej tezy jest fakt, że widoczny jest wzrost zaangażowania społecznego (ogólnopolski trend), co przejawia się m.in. działalnością organizacji pozarządowych (NGO) i ich dużą liczbą. Jednocześnie podkreślane jest, że pomimo dużej liczby organizacji pozarządowych, niska jest ich aktywność w kontekście wspierania społeczności lokalnej – często ich działalność skupia wokół jednego projektu, na które zostały pozyskane określone środki. Brakuje społeczników, którzy swoją działalnością zainspirowaliby innych do podjęcia inicjatyw na rzecz swojego otoczenia. Podkreślany jest również fakt niewystarczającego poziomu współpracy i słabo rozwinięty dialog między społecznościami lokalnymi a władzami samorządowymi, a także niski stopień uczestnictwa w życiu publicznym (objawiający się m.in. spadkiem frekwencji w budżetach obywatelskich/głosowaniu nad funduszem sołeckim, niskim poziomem uczestnictwa w konsultacjach społecznych).

Druga część tezy związana jest z wysoko ocenianą przez respondentów jakością i dostępnością do infrastruktury sportowej i kulturalnej na terenie KOF. Jednocześnie wskazywana jest niewystarczająca liczba miejsc do spędzania czasu wolnego.

Wykres 46. Czas realizacji tezy nr 4 (obszar społeczny)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Warunkiem pozwalającym na realizację wskazanej tezy jest poprawa współpracy samorządów ze społeczeństwem, w tym otwarcie się urzędów na organizacje pozarządowe. Istotne jest wspieranie NGO w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, a także w wyłanianiu i kształtowaniu liderów lokalnych. Przy podejmowaniu kluczowych decyzji należy brać pod uwagę opinię społeczeństwa, co jednocześnie będzie jednoznacznym komunikatem ze strony gmin KOF, że włączanie się w życie społeczności lokalnej jest mile widziana, a działania prospołeczne podejmowane przez mieszkańców mogą liczyć na wsparcie.

W zakresie oferty edukacyjnej i kulturalnej zwrócono uwagę, że konieczna jest zmiana systemu edukacji w Polsce, odejście od „pruskiego” modelu, szkoła powinna być miejscem odkrywania talentów ucznia, jego mocnych stron, nie „wyścigiem szczurów”. Jeżeli chodzi o ofertę spędzenia czasu wolnego to kluczowe jest zwiększenie liczby obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz ich oferty dla różnych grup wiekowych. Warunkiem dla realizacji tej tezy jest także stworzenie wspólnej oferty kulturalnej wśród gmin, a także organizacja miejsc do spędzania wolnego czasu i zachęcanie społeczeństwa do współpracy.

7.2. GOSPODARKA

Pierwsza teza w obszarze gospodarczym w dużej mierze dotyczy gałęzi gospodarki, na której obecnie swój potencjał buduje KOF, czyli turystyka.

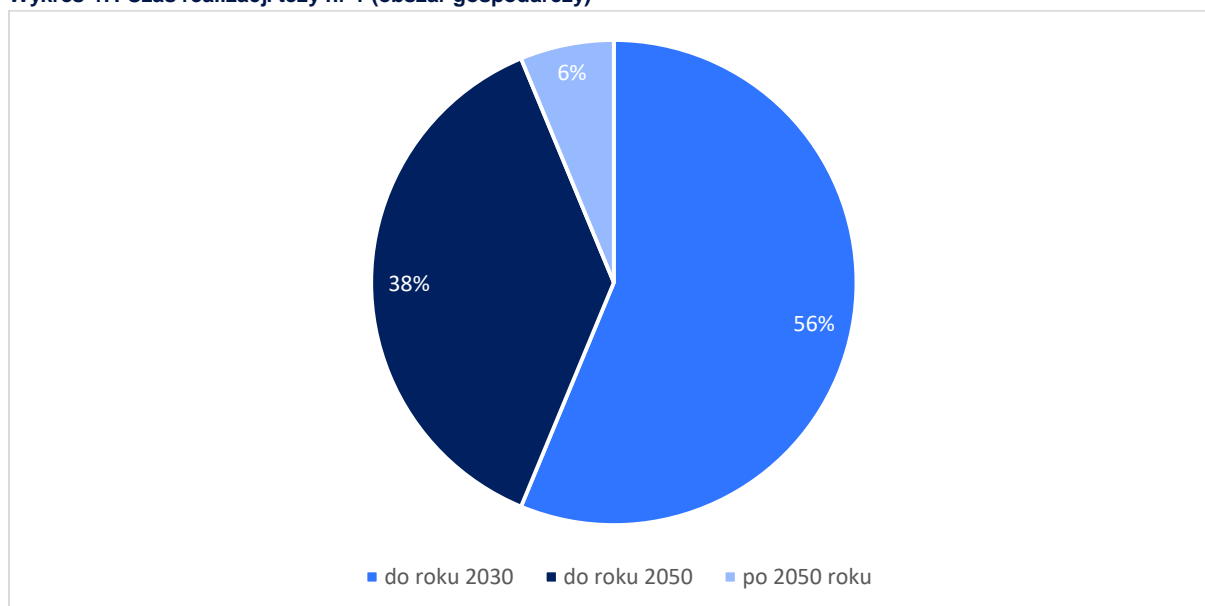
Walory przyrodnicze i liczne atrakcje turystyczne stanowią podstawę do rozwoju turystyki krótko- i długoterminowej będącej istotną branżą gospodarczą KOF.

Teza ta jest prawdopodobna do zrealizowania do 2030 r. według 56% respondentów (**Wykres 47**). Najważniejszymi czynnikami przyczyniającymi do realizacji tej tezy są jednocześnie jedne z najistotniejszych mocnych stron KOF, czyli walory turystyczno-przyrodnicze KOF (geologia, dużo terenów leśnych, naturalnych, rzeźba terenu) oraz funkcjonowanie Światowego GeoParku UNESCO oraz działalność i sieć współpracy wokół zagospodarowania terenów GeoParku.

Jeżeli chodzi o bariery, jakie napotka realizacja tej tezy, należy wskazać:

- słabo rozwiniętą sieć ścieżek rowerowych (brak spójności),
- niewystarczającą liczbę połączeń transportowych z Kielcami i poszczególnymi gminami, brak koordynacji transportu/przewozów na terenie KOF,
- słabo rozwiniętą promocję turystyki,
- brak marki KOF, małą liczbą firm stanowiących markę regionalną,
- niezadawalający stan techniczny części dróg na terenie KOF,
- duże rozproszenie i punktowy charakter oferty turystycznej,
- słabo rozwiniętą infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną.

Wykres 47. Czas realizacji tezy nr 1 (obszar gospodarczy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Podobnie jak w przypadku pozostałych tez tak i tutaj zwraca się uwagę na konieczność zwiększenia współpracy pomiędzy poszczególnymi gminami, która pozwoli na:

- stworzenie kompleksowego produktu turystycznego KOF, który jak wskazał jeden z respondentów badania delfickiego da potencjalnemu turyście „action plan – road map”, w jaki sposób może spędzić urlop – co zobaczyć, gdzie nocować, co i gdzie zjeść, tak aby nie musiał się zastanawiać co robić wieczorem, gdzie pojechać jutro,
- zintegrowanie i zintensyfikowanie działań promocyjnych w zakresie oferty turystycznej, ale także lokalnej zdrowej żywności,
- stworzenie spójnego transportu publicznego, w tym systemu ścieżek rowerowych.

Jednocześnie współpraca ta powinna uwzględniać specjalizacje poszczególnych gmin i wzajemne uzupełnianie się oferty. Ważne jest zidentyfikowanie tego co nas właściwie wyróżnia i czyni atrakcyjnymi w stosunku do innych silnych marek turystycznych. Konieczne jest wytworzenie mody na ten obszar – potencjalnie takim czynnikiem może być szyld UNESCO.

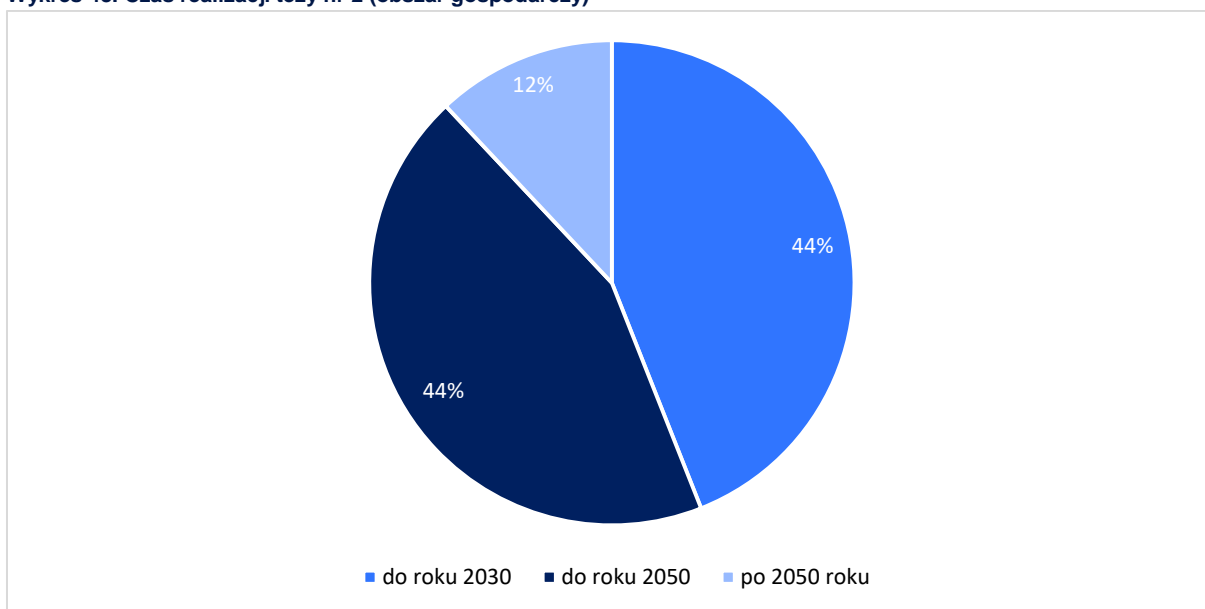
Kolejna analizowana teza w obszarze gospodarczym skupia się na potencjale Kielc.

Kielce jako rdzeń KOF stanowią silny ośrodek edukacyjno-biznesowy przyciągający innowacyjne i nowoczesne przedsiębiorstwa do wszystkich gmin KOF.

44% respondentów wskazało, że realizacja tej tezy jest możliwa do 2030 r. (Wykres 48). Najistotniejszym czynnikiem przyczyniającym się do realizacji tej tezy jest działalność Targów Kielce. Inne wskazane mocne strony to:

- obecność ośrodka akademickiego w Kielcach,
- rozwijająca się edukacja pod kątem nowych technologii,
- istniejące duże firmy o charakterze ogólnopolskim.

Wykres 48. Czas realizacji tezy nr 2 (obszar gospodarczy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Największą barierą w realizacji tej tezy jest odpływ młodych ludzi, ale również specjalistów, osób o bogatym doświadczeniu zawodowym. Związane jest to między innymi z niewystarczającym dostosowaniem poziomu absolwentów do lokalnych potrzeb, niedopasowaniem struktury podaży pracy i popytu na pracę. W chwili obecnej niewystarczająca jest również wymiana informacji między edukacją, uczelniami wyższymi, biznesem i instytucjami obsługi rynku pracy. Jeżeli chodzi o poszczególne gminy i przyciągnięcie inwestorów to jako największy deficyt wskazuje się na słabą ofertę inwestycyjną, małą powierzchnię dostępnych terenów inwestycyjnych, ograniczony dostęp do informacji dla inwestorów, uciążliwe i długotrwałe procedury związane z procesem inwestycyjnym, a także na brak określonych kierunków rozwoju gospodarczego i innowacyjnego – specjalizacji obszaru i poszczególnych gmin.

Warunkiem realizacji tej tezy jest zacieśnienie współpracy pomiędzy placówkami oświatowymi szczebla podstawowego przez szkoły średnie oraz szkoły wyższe z instytucjami odpowiedzialnymi za wzrost zatrudnienia oraz pracodawcami poprzez konkretyzacje zapotrzebowania na pracowników określonego rodzaju. W tym zakresie istotne jest nie tylko powiązanie kształcenia z zapotrzebowaniem rynku pracy, ale także promocja szkolnictwa zawodowego.

Istotne jest także przygotowanie uzbrojonych terenów, a także, zdaniem jednego z respondentów badania, określenie kluczowych i perspektywicznych kierunków rozwoju gospodarczego KOF, a zatem znalezienie odpowiedzi na pytanie: jakich inwestorów chcemy przyciągać i jak ich włączać w lokalne środowisko biznesowe (networking). Za tym powinny iść rozwiązania dotyczące, kluczowych z perspektywy KOF, kompetencji mieszkańców i talentów przyciąganych z zewnątrz.

Ważnym aspektem przyczyniającym się do realizacji tezy mogłoby być również wyznaczenie w mieście opiekunów inwestora, którzy będą wspierać inwestorów w załatwianiu formalnych spraw razem z przedsiębiorcą. Innym warunkiem jest powołanie organu, którego celem będzie budowanie wspólnej oferty KOF, promocja i pozyskiwanie klientów biznesowych.

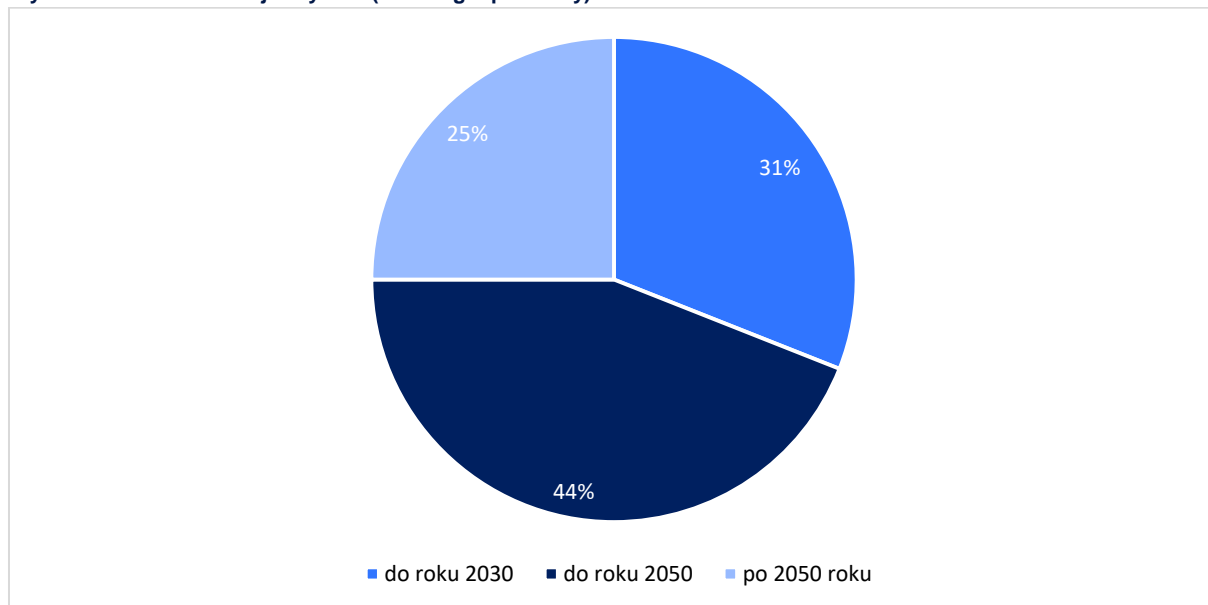
Elementem, który pojawiał się również przy pozostałych tezach to kwestia zapewnienia dostępu do szybkiego internetu.

Kolejna teza opiera się na wypracowanej współpracy między samorządem-nauką-biznesem.

Konkurencyjność firm z terenu KOF opiera się na współpracy administracji samorządowej z instytucjami naukowo-badawczymi z biznesem.

W tym przypadku 31% respondentów wskazało, że ta teza może zostać zrealizowana do 2030 r. Większa grupa – 44% osób uważa, że nastąpi to do roku 2050 (**Wykres 49**). Kluczowym w tym zakresie jest obecność i działalność ośrodka akademickiego w Kielcach. Dzięki uczelniom wyższym zlokalizowanym w stolicy województwa rozwijany jest kapitał ludzki umożliwiający budowę silnych firm. Innymi czynnikami wpływającymi na realizację postawionej tezy jest wysoka pozycja Targów Kielce na arenie krajowej i międzynarodowej oraz istniejące duże firmy o charakterze ogólnopolskim.

Wykres 49. Czas realizacji tezy nr 3 (obszar gospodarczy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Najistotniejszymi barierami utrudniającymi realizację tej tezy są:

- brak branżowego i biznesowego wsparcia przedsiębiorców na najwyższym poziomie,
- słaba oferta inwestycyjna, mała powierzchnia dostępnych terenów inwestycyjnych, ograniczony dostęp do informacji dla inwestorów,
- duża konkurencyjność innych ośrodków badawczo-rozwojowych na terenie kraju,
- niski poziom innowacyjności firm z terenu KOF,
- niski poziom zainteresowania inwestorów terenem KOF,
- słabo rozwinięte doradztwo zawodowe w szkołach (szczególnie w szkołach podstawowych).

Realizacja tej tezy powinna rozpocząć się od wzmocnienia współpracy pomiędzy edukacją a biznesem. W tym celu konieczne jest zacieśnienie współpracy pomiędzy placówkami oświatowymi szczebla podstawowego przez szkoły średnie oraz szkoły wyższe z instytucjami odpowiedzialnymi za wzrost zatrudnienia oraz pracodawcami. Współpraca ta powinna opierać się na dążeniu do kształcenia pracowników możliwych do zaadaptowania w istniejących przedsiębiorstwach przy uwzględnieniu wykorzystania i rozwoju nowoczesnych technologii. Ważne w tym zakresie jest także zapewnienie całościowego systemu wspierania najzdolniejszych uczniów od szkoły podstawowej do końca studiów.

Istotne jest, podobnie jak w przypadku pozostałych tez, zwiększenie współpracy pomiędzy poszczególnymi gminami KOF i podejmowanie wspólnych decyzji dot. rozwoju regionu, przepływu pracowników, a także specjalizacji poszczególnych gmin, w tym także określenie rodzaju firm, jaki KOF chce do siebie przyciągać. Istotne w tym zakresie mogłoby być przyciąganie firm z sektora kreatywnego – KOF ma potencjał do stworzenia odpowiednich warunków do powstawania i rozwoju firm z tej branży. Jednym z elementów takiej współpracy mogłoby być powołanie instytucji otoczenia biznesu, która

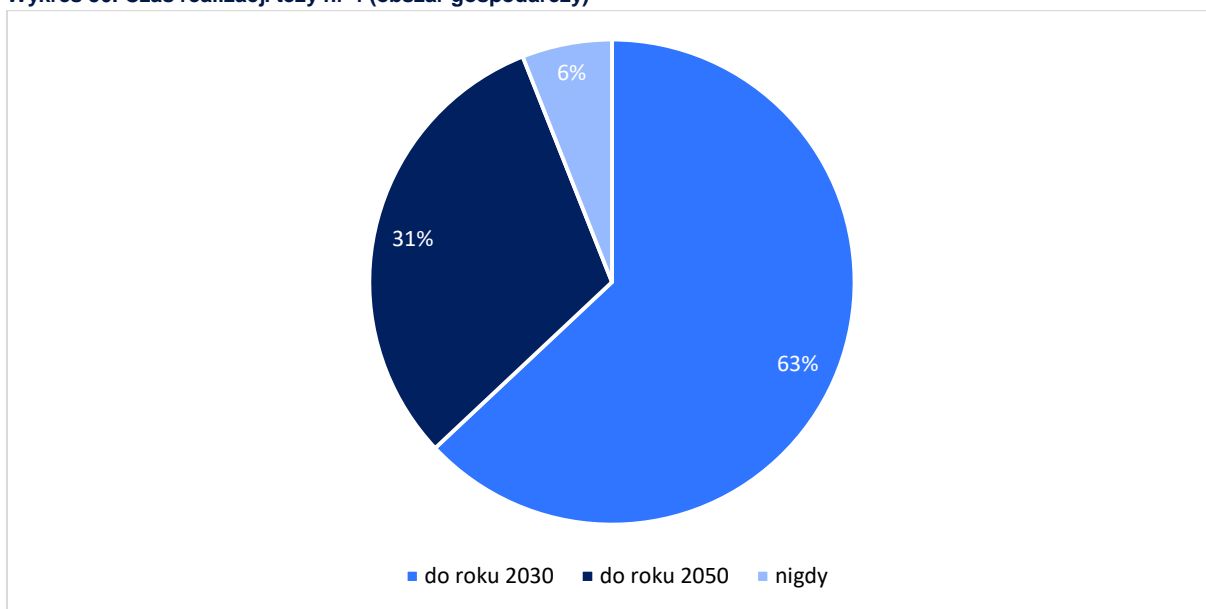
reprezentowałyby wszystkie gminy w rozmowach z przedstawicielami szkolnictwa zawodowego i wyższego.

Ostatnia teza w obszarze gospodarki związana jest z jedną z mocnych stron KOF, czyli obecnością Targów Kielce.

KOF stanowi rozpoznawalny na arenie krajowej i międzynarodowej ośrodek rozwoju branży konferencyjno-wystawienniczej.

Teza ta zdaniem 63% respondentów z dużym prawdopodobieństwem może zostać zrealizowana do 2030 r. (**Wykres 50**). Poza Targami Kielce, drugim istotnym czynnikiem rozwojowym w tym zakresie są duże firmy o charakterze ogólnopolskim. To co może stanowić barierę w realizacji tej tezy to przede wszystkim brak marki KOF oraz mała liczba firm stanowiących markę regionalną, a także mało efektywna komunikacja promocyjna w obszarze gospodarczym. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt braku połączeń ekspresowych z autostradami oraz brak lotniska. Zauważalny jest także odpływ ważnych/dużych firm z obszaru.

Wykres 50. Czas realizacji tezy nr 4 (obszar gospodarczy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Warunkiem realizacji tej tezy jest intensywna promocja branży targowej po okresie pandemii. Ważne jest wykorzystanie marki Targów Kielce do promowania KOFu i rozwoju lokalnych/regionalnych marek. Dlatego należy dążyć do rozwoju Targów Kielce przy współpracy w tym zakresie z gminami z KOF. Współpraca powinna być także wykorzystywana do wspierania dużych firm na swoim terenie w zakresie promocji.

Drugim elementem realizacji tej tezy jest zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju branży konferencyjno-wystawienniczej. W tym zakresie konieczny jest rozwój dróg, w tym w szczególności realizacja połączeń dróg ekspresowych z autostradami, zapewnienie łatwego i szybkiego dojazdu do Targów Kielce oraz budowa dużego hotelu połączonego z Centrum Konferencyjnym Targów Kielce.

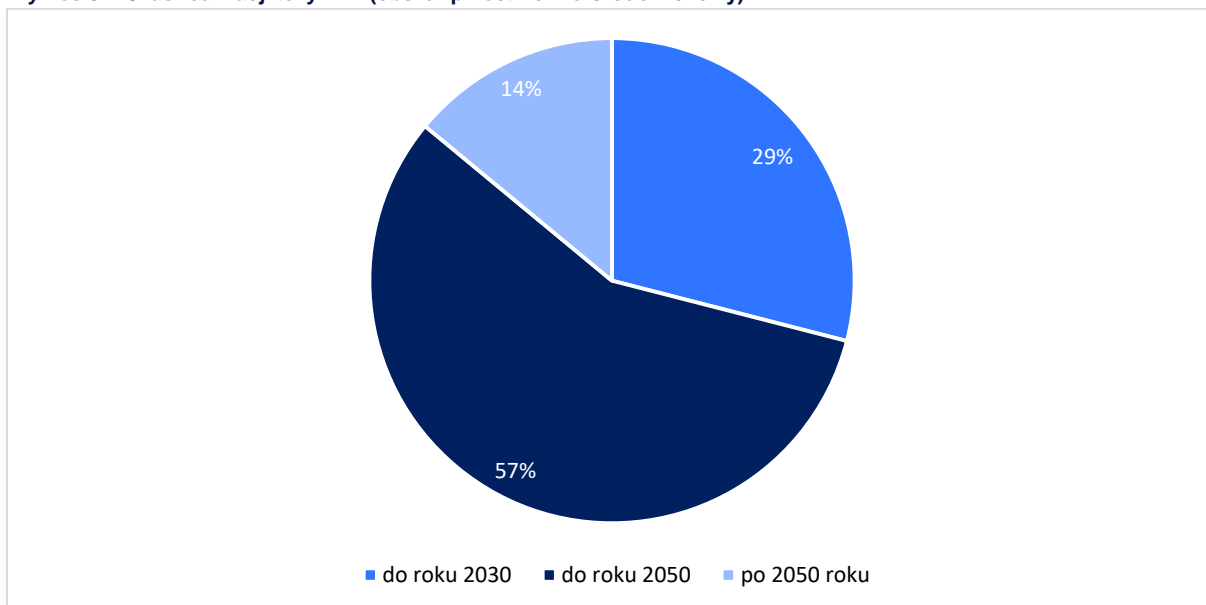
7.3. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Pierwsza teza z zakresu przestrzeni i środowiska brzmi:

Optymalna sieć powiązań drogowych i rowerowych oraz nowoczesny, niskoemisyjny i powszechnie dostępny system transportu pozytywnie wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy KOF (rozwoj przedsiębiorstw i warunki do mieszkania na terenie KOF).

Tylko 29% badanych wskazało, że osiągnięcie założeń tej tezy jest możliwe do roku 2030, natomiast większość respondentów (57%) sądzi, że jest to osiągalne do roku 2050 (Wykres 50). Największy wpływ na realizację powyższej tezy będzie miał opracowany Plan Mobilności dla miasta Kielce oraz KOF, a w następnej kolejności Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, wskazująca między innymi na konieczność poprawy dostępności transportowej całego obszaru KOF i wspieranie zrównoważonej mobilności. Pojawiły się jednak głosy, że powyższe dokumenty wskażą jedynie kierunek działań, natomiast po stronie władz samorządowych stoi obowiązek wypełnienia zawartych w nich postulatów i działań. Wskazano również na potencjał w postaci pozyskiwania zewnętrznych dofinansowań na inwestycje związane z mobilnością. Realizacja tezy jest zagrożona w szczególności przez słabo rozwiniętą sieć ścieżek rowerowych, w której brakuje spójności i składa się z pojedynczych odcinków, co znacząco obniża komfort ich użytkowania. Respondenci wskazali również na niewystarczającą liczbę połączeń transportowych z Kielcami i poszczególnymi gminami oraz na nieskoordynowaną sieć transportu na terenie KOF, brak połączeń ekspresowych z autostradami, niezadowalający stan techniczny części dróg oraz słabo rozwiniętą elektromobilność.

Wykres 51. Czas realizacji tezy nr 1 (obszar przestrzenno-środowiskowy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Analizując powyższe odpowiedzi można stwierdzić, że prowadzone są działania w kierunku osiągnięcia założeń tezy, jednak warunkiem koniecznym jej realizacji jest wywiązanie się z opracowanych dokumentów i zawartych w nich postulatów oraz projektów. Do osiągnięcia powyższej tezy niezbędne są inwestycje w remonty istniejących, ale także w budowę nowych połączeń drogowych, zarówno na obszarze KOF'u, jak i z jednostkami zewnętrznymi. Równie istotne jest stworzenie spójnej, rozbudowanej sieci ścieżek rowerowych, na poziomie międzygminnym, natomiast w zakresie transportu publicznego ważne jest zwiększenie liczby połączeń transportowych poszczególnych gmin z Kielcami oraz między sobą. Warunkiem koniecznym do osiągnięcia powyższego celu jest współpraca wszystkich gmin KOF'u w zakresie wypracowywania wspólnych celów, prowadzenia spójnej polityki w zakresie transportu oraz stworzenia planu rozwoju całego obszaru, zawierającego takie elementy jak wizja przestrzenna rozwoju sieci dróg rowerowych, wizja rozwoju sieci transportu publicznego czy wizja przekształceń układu drogowego w kierunku przyjaznych przestrzeni publicznych.

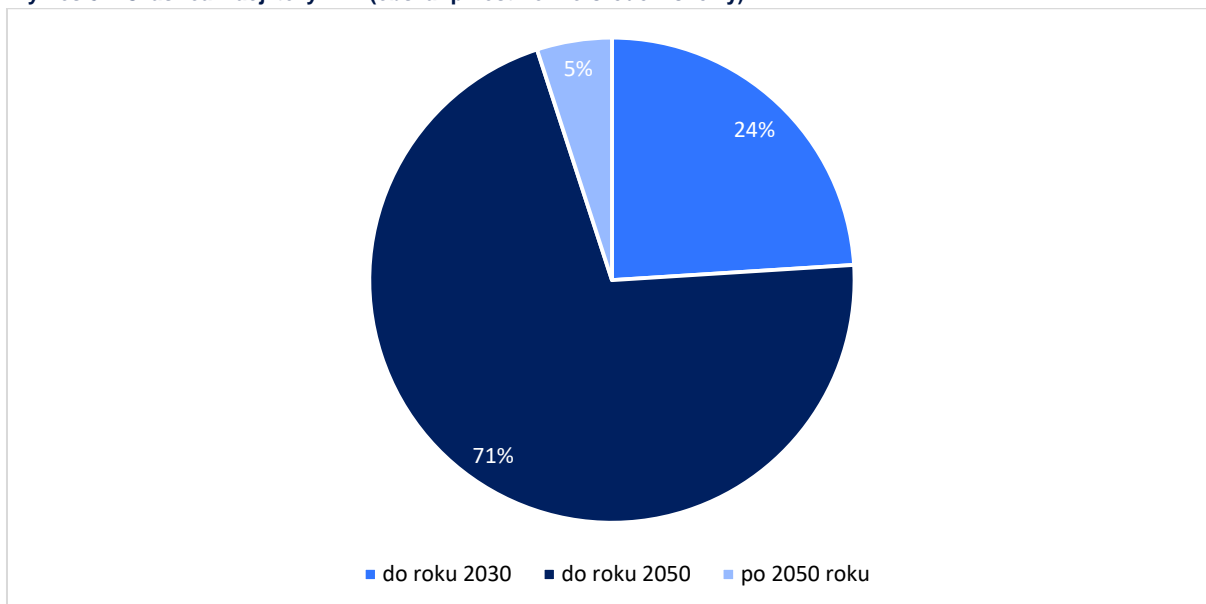
Za istotne wskazano również ciągle podnoszenie świadomości mieszkańców w obszarze zmian klimatycznych oraz prowadzenia działań w kierunku adaptacji do nich, również poprzez wspieranie elektromobilności.

Kolejna teza w sferze przestrzenno-środowiskowej dotyczy adaptacji do zmian klimatycznych:

Efektywna polityka proekologiczna wszystkich gmin dążących do dostosowania się do zmian klimatycznych pozwala w wysokim stopniu na zachowanie cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Według respondentów osiągnięcie tej tezy możliwe jest do roku 2050 (71%), jedynie 24% badanych uważa, że byłoby to osiągalne do 2030 roku. Za czynnik, który będzie miał na to kluczowy wpływ wskazano dużą skuteczność w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnętrznych źródeł na projekty związane z infrastrukturą i pozytywnie wpływające na poprawę stanu środowiska przyrodniczego, zainteresowanie społeczne inwestycjami dot. OZE oraz pokrycie części gmin planami miejscowymi w 100%. Jednocześnie badani zauważyli kilka barier, które może napotkać realizacja tezy. Za największą uznano niewystarczający stopień likwidacji tzw. „kopciuchów” oraz zbyt niski poziom kontroli sposobu ogrzewania domostw. Jako kolejne zagrożenia wskazano małą wiedzę i świadomość mieszkańców w zakresie potrzeby ochrony przyrody i środowiska (43%), brak współpracy z sektorem biznesowym i brak partnerstw publiczno-prywatnych w zakresie infrastruktury komunalnej i energii.

Wykres 52. Czas realizacji tezy nr 2 (obszar przestrzenno-środowiskowy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

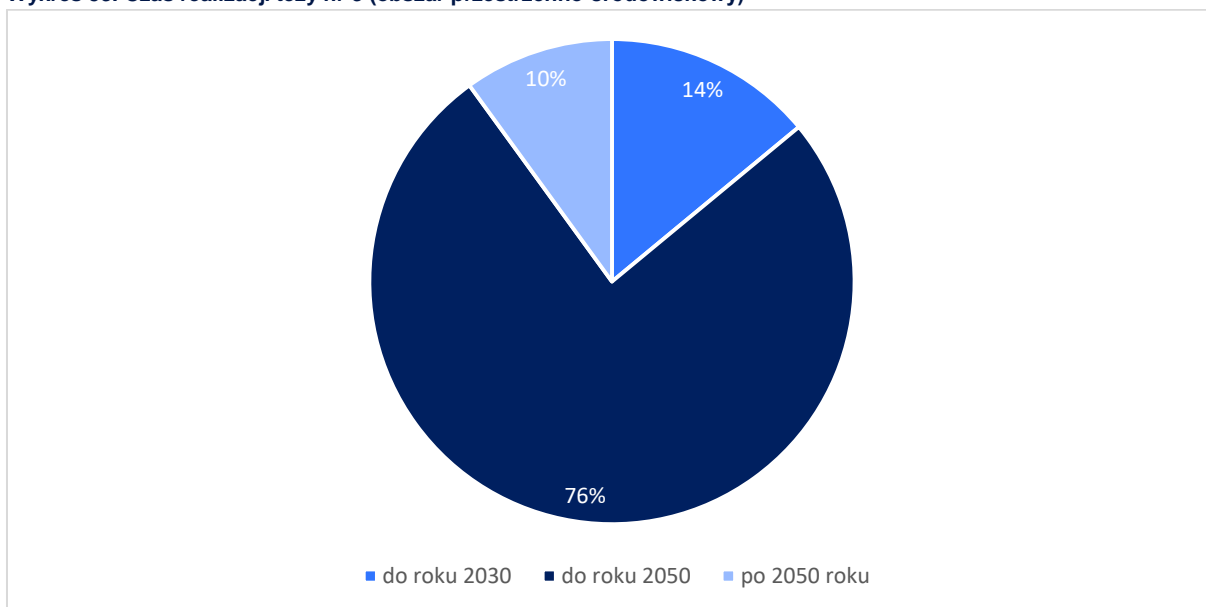
Aby spełnić powyższą tezę należałoby uwspólnić cele w zakresie polityki proekologicznej i prowadzić kompleksowe działania na obszarze całego KOF, ale także znaleźć na to odpowiednie środki lub pozyskiwać sponsorów zewnętrznych. Konieczne jest podnoszenie świadomości oraz edukacja mieszkańców na temat zmian klimatycznych i ochrony środowiska oraz tworzenie odpowiedniej narracji postrzegania ekologii jako atutu jednostek. Narzędziem do osiągnięcia założeń tezy mogą być różnego rodzaju programy oferujące dofinansowania, np. do wymiany „kopciuchów” lub innych działań proekologicznych, ale istotny jest również monitoring oraz wyciąganie konsekwencji w postaci kar pieniężnych za nieprzestrzeganie określonych norm. Z drugiej strony respondenci proponowali profity dla osób prowadzących działalność proekologiczną. Do kwestii adaptacji gmin do zmian klimatycznych należy podejść holistycznie, tworząc rozwiązania na poziomie całego obszaru funkcjonalnego mające na celu m.in. poprawę stanu powietrza i wód, rekultywację środowiska naturalnego oraz ograniczanie zjawiska miejskiej wyspy ciepła czy suburbanizację, poprzez racjonalne gospodarowanie terenami w planach miejscowych.

Trzecią i ostatnią tezą jest:

KOF stanowi spójny i zwarty obszar dzięki prowadzeniu odpowiedzialnej i nowoczesnej polityki w zakresie gospodarowania przestrzeni oraz kształtowaniu ładu przestrzennego przez współpracujące ze sobą samorządy.

Większość respondentów (76%) uważa, że teza zostanie spełniona do roku 2050, tylko niewielka część (14%) sądzi, że jest to możliwe do 2030 roku. Najważniejszym czynnikiem, który będzie miał wpływ na realizację tezy są walory turystyczno-przyrodnicze KOF (geologia, dużo terenów leśnych, naturalnych, rzeźba terenu) oraz pokrycie części gmin planami miejscowymi w 100%. Dodatkowo wymieniono wysoki stopień skanalizowania i zwodociągowania terenu KOF oraz wyznaczenie kluczowych korytarzy ekologicznych, przestrzennych, widokowych i komunikacyjnych, czyli obszarów o szczególnych walorach, dla który zostaną opracowane zasady zagospodarowania. Z kolei za największe zagrożenia uznano przede wszystkim brak wspólnej polityki przestrzennej i środowiskowej w KOF, ale także niewystarczające pokrycie niektórych jednostek mpzp, suburbanizację i związane z tym niedogodności, wysycanie terenów pod inwestycje oraz pod budownictwo mieszkaniowe, niezadowolający stan techniczny części dróg na terenie KOF oraz niewystarczająca liczba połączeń transportowych z Kielcami i poszczególnymi gminami i brak koordynacji w tym zakresie.

Wykres 53. Czas realizacji tezy nr 3 (obszar przestrzenno-środowiskowy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania delfickiego.

Do realizacji tezy potrzebne są odpowiednie warunki – przede wszystkim współpraca wszystkich gmin należących do KOF, prowadzenie dialogu w celu wyodrębnienia/wypracowania najważniejszych celów i priorytetów w sektorze gospodarki przestrzennej, a następnie ich sukcesywna realizacja na terenie poszczególnych gmin, uwzględniająca wspólne finansowanie inwestycji. Istotne jest także tworzenie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania oraz planów zagospodarowania przestrzennego i racjonalne, odpowiedzialne zarządzanie terenami pod inwestycje, a także pozyskiwanie odpowiednich środków na planowane projekty. Równie ważna jest ochrona jak największej powierzchni terenów zielonych, naturalnych, a obszary najcenniejsze przyrodniczo należy zachowywać przed zabudową. Należałoby również stworzyć przestrzeń sprzyjającą poprawie warunków inwestycyjnych na terenie gmin KOF poprzez ciągły rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz warunków bytowych mieszkańców, a także warunków do prowadzenia małych firm. Należy również zacieśniać współpracę pomiędzy gminami, biznesem, instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość a edukacją, np. uczelniami wyższymi – ta również powinna opierać się na dialogu, a nie rywalizacji.

8. PODSUMOWANIE

W wielu aspektach na obszar funkcjonalny należy patrzeć jak na system naczyń połączonych. Część zadań w sposób bardziej efektywny może być realizowana samodzielnie, jednak wiele z nich wdrażanych w powiązaniu z innymi jednostkami przyniesie efekt synergii. Ponadto niektóre kwestie nie mogą być skutecznie realizowane indywidualnie. W dużej mierze dotyczy to zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym czy ochroną środowiska. Gminy KOF dążą do realizacji wspólnych celów postawionych w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez realizację określonych projektów, co należy uznać za pożądane działanie. Jednocześnie podkreślany jest fakt, że istnieje potrzeba wzmocnienia współdziałania i współpracy między poszczególnymi gminami w różnych ich dziedzinach funkcjonowania. Konieczne jest zwiększenie koordynacji podejmowanych działań i wspólnych projektów oraz większy monitoring postępu w realizowanych przedsięwzięciach. Poniżej przedstawione zostały największe wyzwania przed jakimi staje Kielecki Obszar Funkcjonalny.

SPOŁECZEŃSTWO

- 1) Realizowanie skutecznej polityki uwzględniającej **trendy demograficzne wskazujące na starzenie się społeczeństwa** – KOF odznacza się wysokim wskaźnikiem obciążenia demograficznego, niskim przyrostem naturalnym. Mając na uwadze zachodzące zmiany demograficzne należy zadbać o rozwój oferty spędzania czasu dla różnych grup społecznych, w tym oferty o charakterze międzypokoleniowym, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc dla osób w wieku senioralnym. Należy dążyć do utrzymania relatywnie dobrego poziomu dostępu do lekarzy, szczególnie w perspektywie starzejącego się społeczeństwa i możliwości rozwoju usług dla osób starszych.
- 2) **Zapewnienie odpowiednich warunków do życia** – zatrzymanie negatywnego zjawiska odpływu młodych ludzi z terenu KOF. Ważnym kierunkiem działań powinno być cykliczne podnoszenie warunków życia na terenie KOF, rozumiane jako poprawa w dostępie do żłobków i przedszkoli oraz zapewnienie wysokiego poziomu edukacji w szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych. Jednym z elementów podnoszenia jakości życia, o który warto zadbać na obszarze KOF jest dostęp do rozrywki, w tym do zróżnicowanej oferty kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej. Ważną przewagą konkurencyjną KOF, którą warto wykorzystać w planowaniu dalszego rozwoju obszaru, szczególnie pod kątem tworzenia dogodnych warunków życia, rozwoju branży turystycznej, spędzania wolnego czasu, czy nowych technologii są walory przyrodnicze oraz wysoki odsetek terenów prawnie chronionych.
- 3) Warto prowadzić dalsze działania mające na celu podnoszenie **poziomu kapitału społecznego** mieszkańców, co bezpośrednio może przełożyć się na poprawę warunków życia na terenie KOF. Dążenie do zwiększenia aktywności społecznej i uwzględnianie głosu mieszkańców w podejmowanych przez gminy decyzjach jest istotnym elementem wdrażania idei smart city/community.
- 4) Należy zadbać o rozwój Kielc jako **silnego ośrodka edukacyjno-biznesowego** dla potrzeb rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw oraz wdrażania nowych technologii.

GOSPODARKA

- 1) **Zapewnienie odpowiednich warunków pracy** – niekorzystnym zjawiskiem występującym na rynku pracy jest niedostosowanie struktury podaży pracy do popytu przejawiający się wysokim odsetkiem osób długotrwale bezrobotnych. Zagroženiem dla lokalnego rynku pracy jest relatywnie niski poziom wynagrodzeń, szczególnie w porównaniu z innymi dużymi aglomeracjami miejskimi w Polsce, co powoduje odpływ ludzi młodych oraz trudności w zatrudnieniu specjalistów.
- 2) **Dążenie do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej** – niewykorzystanym obecnie potencjałem KOF jest atrakcyjność inwestycyjna obszaru. Należy podejmować działania mające na celu wzrost liczby inwestycji na analizowanym obszarze oraz tworzenie nowych przedsiębiorstw, szczególnie z sektorów uznawanych za innowacyjne, w oparciu o lokalne zaplecze badawczo-naukowe będące inteligentnymi specjalizacjami w skali regionu lub kraju.
- 3) Ważnym czynnikiem sprzyjającym **rozwojowi turystycznemu obszarowi** jest tworzenie i promocja lokalnych produktów oraz tworzenie zintegrowanej oferty opartej szczególnie na wyróżnikach obszaru, takich jak GeoPark.

- 4) Analizowany obszar posiada odpowiednie warunki do rozwoju tzw. **srebrnej gospodarki** i tworzenia dobrego miejsca do życia dla osób w wieku senioralnym.

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Perspektywa roku 2030 może być zbyt krótka, aby zauważyć zmiany zachodzące w przestrzeni, jednakże decyzje podejmowane już dziś będą wpływały na to jak będzie się kształtował obszar funkcjonalny w perspektywie nadchodzących dekad. Wyzwania w tym zagadnieniu tematycznym można podzielić na kilka kwestii:

- 1) **Ochrona i zachowanie przyrody** – walory przyrodnicze stanowią jeden z głównych atutów Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego stąd istotna jest ich ochrona wraz z zachowaniem bioróżnorodności przyrodniczej. Brak zintegrowanej polityki środowiskowej oraz odpowiedniego systemu monitoringu środowiska nie sprzyja dbałości o te **aspekty, podobnie** jak brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wśród części gmin, które mogłyby stać się skutecznym narzędziem ochrony obszarów cennych przyrodniczo i zapewnieniu zielonych korytarzy ekologicznych. Wyzwaniem w tym zakresie jest również powstrzymanie suburbanizacji – niekontrolowany rozwój zabudowy na terenach wiejskich może wpływać na atrakcyjność krajobrazową i negatywnie wpływać na zachowanie terenów cennych przyrodniczo.
- 2) **Przystosowanie się do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami naturalnymi.** Obecnie w niewystarczającym stopniu wykorzystywane są odnawialne źródła energii, co ma kluczowe znaczenie biorąc pod uwagę sytuację geopolityczną i wojnę w Ukrainie. Ponadto podejmowane działania związane z przeciwdziałaniem zanieczyszczeniu środowiska są niewystarczające m.in. te związane z likwidacją tzw. „kopciuchów” oraz zbyt niski poziom kontroli sposobu ogrzewania domostw. Konieczne jest podejmowanie działań kompleksowych nakierowanych na ochronę powietrza, wody, zachowanie i umacnianie systemu przyrodniczego.
- 3) **Zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami** – istotne jest stworzenie sprawnego systemu gospodarki odpadami, w tym inwestycje w ponadgminne systemy selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu/odzysku i oczyszczania ścieków dla całego KOF. Konieczna jest również rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej.
- 4) **Zrównoważony transport** – w tym zakresie należy dążyć do rozwoju ścieżek rowerowych i zapewnienia ich spójności, a także zwiększenie udziału transportu niskoemisyjnego. Wyzwaniem w tym zakresie będzie ograniczenie transportu indywidualnego poprzez rozwój transportu publicznego – zapewnienie połączeń między gminami oraz pomiędzy poszczególnymi jednostkami a Kielcami. Istotne jest także odpowiednie skoordynowanie połączeń i środków transportu. Transport publiczny jest kluczowy dla rozwoju wielu obszarów KOF.
- 5) **Likwidacja tzw. „białych plam”** – wyrównanie poziomu rozwoju gmin m.in. związanego z różnym dostępem do szybkiego internetu szerokopasmowego.
- 6) Poza wyżej wspomnianymi elementami istotne jest utworzenie **wspólnej platformy wykorzystania danych przestrzennych** – dotyczących środowiska, infrastruktury i inwestycji.

9. SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności – jednostki referencyjne.....	11
Tabela 2. Liczba mieszkańców poszczególnych gmin w KOF.....	11
Tabela 3. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.....	12
Tabela 4. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w 2015 i 2020 r.	14
Tabela 5. Saldo migracji na 1 000 osób.....	15
Tabela 6. Wymeldowania do miast.....	15
Tabela 7. Dzieci w wieku do 3 lat ogółem.....	16
Tabela 8. Żłobki prowadzone przez samorzady i liczba oferowanych miejsc.....	17
Tabela 9. Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3.....	17
Tabela 10. Dzieci w wieku 0-3 lat objęte opieką przez żłobki samorządowe (łącznie z oddziałami)....	18
Tabela 11. Dzieci w wieku 0-3 objęte opieką w żłobkach samorządowych oraz prowadzonych przez inne organy (stan na 31.12).....	19
Tabela 12. Odsetek dzieci w wieku 0-3 lat objętych opieką w żłobkach samorządowych i prowadzonych przez inne podmioty (% , stan na 31.12).....	19
Tabela 13. Liczba żłobków samorządowych, liczba oferowanych przez nie miejsc oraz miejsca w żłobkach na 1 000 dzieci do lat 3 – jednostki referencyjne.....	20
Tabela 14. Przedszkola prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (bez placówek specjalnych).....	20
Tabela 15. Liczba przedszkoli i liczba przedszkoli na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat w obszarach funkcjonalnych.....	21
Tabela 16. Miejsca w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych ogółem.....	21
Tabela 17. Miejsca w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych na 1 000 dzieci wieku 3-6 lat.....	21
Tabela 18. Miejsca w przedszkolach samorządowych i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat – jednostki referencyjne.....	22
Tabela 19. Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych – szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży ogółem.....	22
Tabela 20. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych i gimnazjów.....	24
Tabela 21. Zdawalność egzaminów maturalnych w latach 2015-2018 [%].....	25
Tabela 22. Zdawalność egzaminów maturalnych w latach 2019-2021 [%].....	25
Tabela 23. Uczelnie wyższe na terenie KOF.....	26
Tabela 24. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego.....	27
Tabela 25. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.....	27
Tabela 26. Liczba bezdomnych w noclegowniach, domach i schroniskach dla bezdomnych.....	28
Tabela 27. Lekarze pracujący na 10 tys. ludności.....	28
Tabela 28. Pielęgniarki i położne na 10 tys. ludności.....	28
Tabela 29. Przychodnie na terenie KOF.....	29
Tabela 30. Przychodnie na 10 tys. ludności.....	29
Tabela 31. Praktyki lekarskie.....	30
Tabela 32. Przychodnie na 10 tys. ludności w obszarach funkcjonalnych – jednostki referencyjne.....	31
Tabela 33. Apteki ogólnodostępne na terenie KOF.....	31
Tabela 34. Ludność przypadająca na aptekę ogólnodostępną.....	32
Tabela 35. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.....	33
Tabela 36. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wiek w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej.....	35
Tabela 37. Mieszkańcy zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w wieku 60 lat i więcej.....	36
Tabela 38. Centra, domy, ośrodki kultury ogółem.....	37
Tabela 39. Liczba uczestników imprez kulturalnych.....	38
Tabela 40. Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej).....	39
Tabela 41. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności.....	39

Tabela 42. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w porównywanych obszarach funkcjonalnych.....	40
Tabela 43. Muzea łącznie z oddziałami	40
Tabela 44. Zwiedzający muzea i oddziały na 1 000 ludności	40
Tabela 45. Kluby sportowe, liczba ćwiczących ogółem, kluby sportowe na 10 tys. ludności	41
Tabela 46. Liczba szpitali i podstawowych punktów opieki zdrowotnej w poszczególnych gminach KOF	42
Tabela 47. Liczba instytucji kultury w poszczególnych gminach KOF	45
Tabela 48. Liczba placówek oświatowych w poszczególnych gminach KOF	52
Tabela 49. Wybory do sejmiku wojewódzkiego w 2018 r.....	56
Tabela 50. Wybory na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – pierwsza i druga tura w 2018 r. ...	56
Tabela 51. Wybory do Parlamentu Europejskiego w jednostkach KOF w 2019 r.....	57
Tabela 52. Frekwencja w wyborach parlamentarnych w jednostkach KOF w 2015 i 2019 r.	58
Tabela 53. Wybory prezydenckie w 2015 r. w jednostkach KOF	59
Tabela 54. Wybory prezydenckie w 2019 r. w jednostkach KOF	59
Tabela 55. Liczba fundacji działających na terenie KOF	60
Tabela 56. Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie KOF	60
Tabela 57. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności	61
Tabela 58. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności w obszarach funkcjonalnych.....	61
Tabela 59. Wysokość środków przyznanych organizacjom pozarządowym w ramach konkursów ofert (zł).....	61
Tabela 60. Frekwencja w głosowaniu w budżecie obywatelskim/sołeckim w 2015 i 2021 r.....	62
Tabela 61. Kwoty przeznaczone przez samorządy na budżet obywatelski/sołeczki (zł)	63
Tabela 62. Liczba wypadków drogowych na 100 tys. ludności	63
Tabela 63. Liczba wypadków drogowych na 100 tys. ludności dla obszaru KOF.....	63
Tabela 64. Liczba strażaków w gminach.....	64
Tabela 65. Pracujący na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r.	70
Tabela 66. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) 71	
Tabela 67. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%).....	72
Tabela 68. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	76
Tabela 69. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w podziale na sekcje w 2020 r. (%)	78
Tabela 70. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	80
Tabela 71. Instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej.....	81
Tabela 72. Liczba i powierzchnia terenów inwestycyjnych na terenie KOF w 2022 r. (ha)	83
Tabela 73. Liczba obiektów noclegowych na terenie KOF w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	88
Tabela 74. Liczba turystów korzystających z noclegów ogółem, w tym turyści zagraniczni.....	89
Tabela 75. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%)	91
Tabela 76. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w ogóle wydatków (zł)	93
Tabela 77. Liczba umów/decyzji o dofinansowanie we wszystkich programach operacyjnych.....	94
Tabela 78. Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł).....	95
Tabela 79. Stopień wykorzystania alokacji dla projektów ZIT realizowanych na terenie KOF - w ramach EFS i EFRR (wg kontraktacji).....	97
Tabela 80. Procentowy udział powierzchni o danych funkcjach w ogólnej powierzchni.....	107
Tabela 81. Zmiana liczby ludności na przestrzeni lat 1995-2020	125
Tabela 82. Gęstość zaludnienia powierzchni zabudowanej i zurbanizowanej.....	127
Tabela 83. Obszary prawnie chronione w % powierzchni ogółem.....	131
Tabela 84. Formy ochrony środowiska w % powierzchni w ogółem w 2020 roku	132
Tabela 85. Obszary prawnie chronione w % powierzchni ogółem – jednostki referencyjne.....	132
Tabela 86. Powierzchnia terenów zieleni na obszarze KOF (parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej) [ha].....	133
Tabela 87. Dopuszczalne poziomy substancji	134
Tabela 88. Wydatki gmin KOF na mieszkańca na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu [zł] 141	
Tabela 89. Liczba obiektów poddanych termomodernizacji w ramach projektów ZIT KOF.....	142
Tabela 90. Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego.....	144
Tabela 91. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	144

Tabela 92. Odpady zebrane selektywnie do odpadów ogółem [%] – jednostki referencyjne	145
Tabela 93. Sieć dróg krajowych (na 100 km ²).....	147
Tabela 94. Drogi o nawierzchni twardej w województwie świętokrzyskim [km]	148
Tabela 95. Sieć dróg powiatowych [km].....	148
Tabela 96. Sieć dróg gminnych [km]	149
Tabela 97. Powiązania komunikacyjne – transport kolejowy	151
Tabela 98. Powiązania komunikacyjne – transport autobusowy.....	152
Tabela 99. Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem.....	154
Tabela 100. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²].....	157
Tabela 101. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²] – jednostki referencyjne	157
Tabela 102. Liczba mieszkań na 1 000 ludności.....	158
Tabela 103. Liczba mieszkań na 1 000 ludności – jednostki referencyjne	158
Tabela 104. Długość czynnej sieci rozdzielczej – sieć wodociągowa [km].....	161
Tabela 105. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km].....	162
Tabela 106. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]	163
Tabela 107. Długość czynnej sieci rozdzielczej – sieć gazowa [m]	164
Tabela 108. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci gazowej	165
Tabela 109. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci rozdzielczej – jednostki referencyjne	165
Tabela 110. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca KOF [m ³].....	166
Tabela 111. Zużycie gazu w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca KOF [m ³]	167
Tabela 112. Zużycie prądu w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca KOF [kWh].....	168
Tabela 113. Analiza SWOT w obszarze społecznym	171
Tabela 114. Analiza SWOT w obszarze gospodarczym	172
Tabela 115. Analiza SWOT w obszarze przestrzenno-środowiskowym	174

10. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Schemat procesu badawczego	6
Rysunek 2. Lokalizacja KOF na tle województwa świętokrzyskiego.....	9
Rysunek 3. Dostęp do placówek ochrony zdrowia i szpitali na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego	43
Rysunek 4. Dostęp do placówek ochrony zdrowia i szpitali na terenie Kielc	44
Rysunek 5. Dostęp do instytucji kultury – filharmonia, galerie sztuki, kina, muzea i teatry na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego	46
Rysunek 6. Dostęp do instytucji kultury – filharmonia, galerie sztuki, kina, muzea i teatry na terenie Kielc	47
Rysunek 7. Dostęp do instytucji kultury – biblioteki, centra, domy i ośrodki kultury na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	48
Rysunek 8. Dostęp do instytucji kultury – biblioteki, centra, domy i ośrodki kultury na terenie Kielc ...	49
Rysunek 9. Dostęp do instytucji kultury – hala widowiskowa i hale sportowe na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	50
Rysunek 10. Dostęp do instytucji kultury – hala widowiskowa i hale sportowe na terenie Kielc	51
Rysunek 11. Dostęp do placówek oświatowych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.....	53
Rysunek 12. Dostęp do placówek oświatowych na terenie Kielc.....	54
Rysunek 13. Porównanie stopy bezrobocia w 2015 i 2020 r.	72
Rysunek 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON w 2020 r. wraz ze strukturą własności podmiotów	77
Rysunek 15. Tereny inwestycyjne na terenie KOF	84
Rysunek 16. Dochody gmin w 2015 r. i w 2020 r. (zł).....	90
Rysunek 17. Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)	96
Rysunek 18. Stopień pokrycia planami miejscowymi.....	106
Rysunek 19. Struktura zagospodarowania KOF	108
Rysunek 20. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji na terenie KOF	109
Rysunek 21. Konflikty przestrzenne	123
Rysunek 22. Zmiana liczby ludności na przestrzeni lat 1995-2020	126

Rysunek 23. Mapa obszarów chronionych i pokrycia terenu w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym	130
Rysunek 24. Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM _{2,5} na rok 2020	136
Rysunek 25. Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia PM ₁₀ na rok 2020	138
Rysunek 26. Rozkład przestrzenny średniego rocznego stężenia B(a)P na rok 2020	140
Rysunek 27. Budynki objęte termomodernizacją w ramach ZIT KOF	143
Rysunek 28. Mapa dróg w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym	150

11. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku dla obszaru KOF w 2020 r.	12
Wykres 2. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – jednostki referencyjne	13
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia poziom swojego życia w Gminie, w której Pani/Pan mieszka?	65
Wykres 4. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Jak Pani/Pan ocenia poziom swojego życia w Gminie, w której Pani/Pan mieszka?” w powiązaniu z miejscem zamieszkania danej osoby	66
Wykres 5. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane ze środowiskiem w gminie, w której pani mieszka?”	67
Wykres 6. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane z usługami publicznymi w gminie, w której pani mieszka?”	67
Wykres 7. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane z transportem i mobilnością w gminie, w której pani mieszka?”	68
Wykres 8. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: „Jak ocenia Pani/Pan aspekty związane z rynkiem pracy w gminie, w której pani mieszka?”	68
Wykres 9. Liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie KOF	70
Wykres 10. Stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie KOF i woj. świętokrzyskiego (%)	71
Wykres 11. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%) – jednostki referencyjne	73
Wykres 12. Struktura bezrobotnych wg płci w 2015 r. (%)	73
Wykres 13. Struktura bezrobotnych wg płci w 2021 r. (%)	74
Wykres 14. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2021 r. (%)	75
Wykres 15. Formy prawne podmiotów wpisanych do rejestru REGON w sektorze prywatnym w 2020 r. na terenie KOF (%)	78
Wykres 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r. i 2020 r.	79
Wykres 17. Nowo zarejestrowane przedsiębiorstwa w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców – jednostki referencyjne	80
Wykres 18. Patenty udzielone przez UPRP na 1 mln mieszkańców	82
Wykres 19. Liczba miejsc noclegowych na 1 000 mieszkańców – jednostki referencyjne	88
Wykres 20. Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca – jednostki referencyjne	91
Wykres 21. Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)	92
Wykres 22. Odsetek liczby podpisanych umów do złożonych wniosków o dofinansowanie we wszystkich programach operacyjnych (%)	95
Wykres 23. Ocena efektów wsparcia w ramach projektów ZIT (skala od 0 – nie zauważam efektów tego wsparcia do 5 – bardzo zadawalające)	98
Wykres 24. Czy dostrzega Pani/Pan współpracę między Gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego?	99
Wykres 25. Problemy, które powinny być rozwiązywane w ramach współpracy między gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (aspekt: środowisko)	100
Wykres 26. Problemy, które powinny być rozwiązywane w ramach współpracy między gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (aspekt: transport i mobilność)	101
Wykres 27. Problemy, które powinny być rozwiązywane w ramach współpracy między gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (aspekt: usługi publiczne)	101
Wykres 28. Oczekiwane efekty realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego	102
Wykres 29. Stężenie średnioroczne PM _{2,5} w województwie świętokrzyskim	135

Wykres 30. Stężenie średnioroczne PM10 w województwie świętokrzyskim	137
Wykres 31. Stężenie średnioroczne b(a)p w województwie świętokrzyskim	139
Wykres 32. Wydatki gmin KOF na mieszkańca na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w latach 2015-2020 [zł]	141
Wykres 33. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w 2020 roku [kg]	145
Wykres 34. Drogi publiczne ogółem na 100 km ² [km]	147
Wykres 35. Zmiana długości ścieżek rowerowych w latach 2015-2020 (na 100 km ²) [km]	155
Wykres 36. Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę [m ²] w latach 2015-2020 dla KOF'u	156
Wykres 37. Zmiana wartości liczby mieszkań na 1000 ludności w latach 2015-2020 [%]	159
Wykres 38. Przeciętna liczba osób na 1 izbę w latach 2015 i 2020	159
Wykres 39. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z sieci wodociągowej [%]	161
Wykres 40. Zmiana długości czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2015-2020	162
Wykres 41. Zmiana długości czynnej sieci gazowej w latach 2015-2020	164
Wykres 42. Zmiana zużycia wody w gospodarstwach domowych ogółem na mieszkańca w latach 2015-2020 [%]	166
Wykres 43. Czas realizacji tezy nr 1 (obszar społeczny)	177
Wykres 44. Czas realizacji tezy nr 2 (obszar społeczny)	178
Wykres 45. Czas realizacji tezy nr 3 (obszar społeczny)	180
Wykres 46. Czas realizacji tezy nr 4 (obszar społeczny)	181
Wykres 47. Czas realizacji tezy nr 1 (obszar gospodarczy)	182
Wykres 48. Czas realizacji tezy nr 2 (obszar gospodarczy)	183
Wykres 49. Czas realizacji tezy nr 3 (obszar gospodarczy)	184
Wykres 50. Czas realizacji tezy nr 4 (obszar gospodarczy)	185
Wykres 51. Czas realizacji tezy nr 1 (obszar przestrzenno-środowiskowy)	186
Wykres 52. Czas realizacji tezy nr 2 (obszar przestrzenno-środowiskowy)	187
Wykres 53. Czas realizacji tezy nr 3 (obszar przestrzenno-środowiskowy)	188